Κωνσταντινος Τομαρίου
δις.

389

ΛΕΣΧΗ ΠΛΟΜΑΡΙΟΥ "BENIAMIN O ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΔΗΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878
ΜΕΣΧΗ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

-97-
Κ. 20. 249
789

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1878

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
27 Ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ 27

1881

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΤΗι ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΙ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΝΑΣΣΗι

ΟΛΓΑι

ΣΕΠΤΗι ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Ἐὰν οἱ στίχοι μου ἀνθῶν δὲν ἦν' εὐῶδες στέμμα,
Κἂν εἶναι στίχοι ἀληθεῖς· ἐγράφησαν μὲ αἷμα.
Ἕκαστος στίχος δάκρυ ἕν, πᾶσα στροφὴ καὶ στόνος·
Τὸ πᾶν τοὺς λείπει· χάρις, φῶς, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ πόνος!

Τοιοῦτοι εἶν' οἱ στίχοι μου....θαμβοῦ ἡλίου δίσκος,
Ἄνθη ὠχρά, χωρὶς θεὸν τῆς ἐξοχῆς ναΐσκος·
Ἰτέας φύλλα, ὄνειρα καὶ σύννεφα καὶ πόθοι,
Πλὴν στίχοι τῆς καρδίας μου—ἄγνοί, δὲν εἶναι νόθοι!

Ἂν λείπῃ ἀπὸ τὸν μικρὸν ναΐσκον ἡ θεότης,
Ἂν τἄνθη μου ἀρώματος δὲν χύνουσι μαγείαν,
Τῆς θελκτικῆς Ἀνάσσης μου ἡ χάρις κ' ἡ νεότης
Δίδει θεὸν εἰς τὸν ναὸν κ' εἰς τἄνθη εὐωδίαν!

ΕΠΙΚΑ

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΕΠΙΚΑ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

« Δὲν ἔζη· ὠνειρεύετο
ῥεμβάζων ἐπλανᾶτο,
« Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἐδὲμ
κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω ».

Ἐνταῦθα Δ § 39-40

Α΄

Ἕκαστος στίχος στεναγμός,
Πᾶσα στροφή του θρῆνος,
Πᾶσα ἰδέα του παλμός·
Δὲν ἔγραφεν Ἐκεῖνος,
Ἠσθάνετο καὶ ἔκλαιε, καὶ ἦσαν δάκρυά του,
Κ' ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος τ' ᾄσματά του.
Ἀπὸ κἀνένα Ποιητὴς ποτὲ δὲν ἐκαλεῖτο,
Ἀλλ' ὅμως ἦτο ποίησις, ἂν ποιητὴς δὲν ἦτο.
Ἡ Μοῦσα ἐλησμόνησε τὸ τέκνον τοῦ δρυμῶνος,
Κ' ἔγεινε Μοῦσα δι' αὐτὸν ὁ ἔρως καὶ ὁ πόνος,

Κ' αἱ φλογεραὶ ἐμπνεύσεις του ὑπῆρξαν ἡ ζωή του·
Τὰς εἶδε μόνον ὁ Θεὸς καὶ μόνον ἡ ψυχή του!
Εἶναι μεγάλοι ποιηταὶ καὶ ἱερῶς μεγάλοι,
Ὅσοι νὰ γράψουν ἀγνοοῦν καὶ ἡ ψυχή των ψάλλει.
Αὐτοὶ δὲν ἐξατμίζονται εἰς τὰ ποιήματά των,
Κλείουν τὸ πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ σώζετ' ἡ πυρά των.
Πόσας ἐντός του ἔγραψαν ποιήσεις οἱ παλμοί του,
Πόσας ἠσθάνθη ὑψηλὰς ἰδέας ἡ ψυχή του,
Ἂς ἴσως δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ οὐδ' ὁ Βύρων!
Ἀλλὰ ἐκεῖνος, τῶν θνητῶν τὸν ἔπαινον οἰκτείρων,
Ἠξεύρων νὰ αἰσθάνεται καὶ ὄχι νὰ συγγράφῃ,
Ἐκλείσθ' εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς σιγὴν ἐτάφη,
Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν χιλιάδων, μόνος,
Καὶ μόνος ἔψαλλεν αὐτὸς καὶ ἤκουε συγχρόνως,
Κ' ἠγάπα μόνος, ἄφροντις ἐὰν δὲν ἠγαπᾶτο·
Τὸν ἤρκει πῶς ἐλάτρευε, τὸν ἤρκει πῶς ἠρᾶτο.
Καὶ δὲν ἐξήρχετο ποτὲ τοῦ ἑαυτοῦ του, μόνον
Ἐντός του ἐβυθίζετο μὲ ἀλαζόνα πόνον·
Ἢ ἐὰν ἔφευγε ποτὲ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του,
Δὲν ἔμενεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεόν του.
Ὁποῖον τότε ἔψαλλε πρὸ τοῦ Ὑψίστου ᾄσμα;
Τί συνωμίλουν κ' ἔλεγον ὁ πλάστης μὲ τὸ πλάσμα;
Τί;... δὲν τὸ εἶπεν ὁ Θεὸς κ' ἐκεῖνος δὲν ἐλάλει·
Ὅσα λαλοῦν πρὸς τὸν Θεὸν δὲν τὰ μανθάνουν ἄλλοι.
Ἐσφράγιζε τὰ χείλη του τὸ τέκνον τῶν ὀνείρων,
Μὴ τὸ γλυκύ του μυστικὸν ἐξατμισθῇ ὡς μύρον.

Ὅταν ὁ κάλυξ ἀνοιχθῇ κ' εὐῶδες ἄνθος γείνῃ,
Πετᾷ τὸ μύρον καὶ ὠχρὸν τὸ ἄνθος τότε κλίνει....
Εἶναι ζωὴ—καὶ τίς αὐτὸ δὲν εἶδε, δὲν ἠσθάνθη;—
Τὸ μυστικὸν εἰς τοὺς θνητούς, τὸ μύρον εἰς τὰ ἄνθη!
Κ' ἐκεῖνος τὸ ἐγνώριζε κ' ἐσίγα αἰωνίως·
Δὲν ἤθελε νὰ φωτισθῇ ὁ σκοτεινός του βίος
Καὶ τὴν ἁγίαν νύκτα του μὲ φῶς νὰ βεβηλώσῃ·
Δὲν ἤθελε τὰ κάλλη της κ' εἰς ἄλλους νὰ προδώσῃ,
Κ' ἐκράτ' εἰς τὴν καρδίαν του τὰ πάθη του θαμμένα.
Κἀνεὶς δὲν τὸν ἐγνώριζε, δὲν ἤξευρε κἀνένα,
Ἀλλ' ἤξευρεν ὁ οὐρανὸς πόσους ἀστέρας ἔχει,
Πῶς ἡ πρωΐα μειδιᾷ, ὁ χείμαρρος πῶς τρέχει·
Εἰς ποῖον μέρος ἄγνωστον ἡ ἀνεμώνη θάλλει,
Καὶ τί κρυμμέν' ἡ ἀηδὼν ὑπὸ τὰ φύλλα ψάλλει.
Τέκνον τῆς φύσεως, ποσῶς ἐκεῖνος δὲν ἠγνόει,
Πότε τὰ φύλλα ὠχριοῦν καὶ πρασινίζ' ἡ χλόη,
Εἰς ποῖον βράχον ἔρημον ὁ ἀετὸς κοιμᾶται,
Κ' εἰς ποίους τόπους ἡ δειλὴ δορκὰς περιπλανᾶται.
Ὅλα τὰ ἤξευρε, πηγάς, δρυμούς, κρημνώδεις τόπους,
Κ' ἓν μόνον ὁ τρισόλβιος ἠγνόει—τοὺς ἀνθρώπους.
Ἄ, πῶς ἠγάπα τῆς νυκτὸς τὰς καλλονὰς ἐκεῖνος,
Τῶν ἄστρων τὸν σπινθηρισμόν, τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος....
Μ' ἐκστάσεις ποίας ἔβλεπε τοὺς ἀργυροῦς ἀστέρας!
Ἐλάτρευε τὰς νύκτας του κ' ἐμίσει τὰς ἡμέρας.
Ἔζη τὴν νύκτα, τῆς νυκτὸς υἱὸς καὶ τῶν αἰθέρων,
Διὰ νὰ βλέπ' εἰς τὴν χρυσῆν χορείαν τῶν ἀστέρων,

Ὡραιοτέραν, ἄϋλον, ὡς πνεῦμα τὴν Μαρίαν,
Τὴν ὕπαρξιν ὡς ὄνειρον, τὴν γῆν ὡς ὀπτασίαν....
Ὦ, ναί· ἡ νὺξ εἶν' ἡ ζωή, ἣν ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει·
Ἡ ἀληθής μας ὕπαρξις τὴν νύκτα ἀνατέλλει,
Καὶ εἶναι ἔξω τῆς ζωῆς ὁ βίος τῆς ἡμέρας.
Ἐκεῖνος εἶχε πάντοτε πρωΐαν τὸ ἑσπέρας.
Κρυπτόμενος εἰς μελανόν, πολύπτυχον μανδύαν,
Ἐντὸς δρυμώνων σκοτεινῶν ἐζήτει τὴν Μαρίαν.
Εἰς τῆς φιλύρας ἴστατο τοὺς κλάδους ὑποκάτω
Καὶ τὴν βαθεῖαν σιωπὴν ὡς ἄσμα ἠκροᾶτο.
Τὴν σιωπήν! ἀλλ' ἡ σιγὴ ἔχει φωνάς;—Κἀμμίαν
Διὰ τοὺς ἄλλους, πλὴν πολλὰς εἰς ποιητοῦ καρδίαν.
Κ' εἰς τοῦ θανάτου ἡ σιγὴ πλανᾶται τὰ ἐδάφη,
Ἀλλ' ὅμως πόσα δὲν λαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν οἱ τάφοι!
Ναί· ἤκουε τὴν σιωπήν, σιωπηλὸς ὡς φάσμα,
Τὸ πρῶτον κ' ἔσχατον αὐτὸ τῆς Οἰκουμένης ἄσμα....
Μὲ σύννοιαν τοῦ ποταμοῦ τὸ κῦμα ἐθεώρει·
Εἰς τῆς Πεντέλης ἔτρεχε τὰ χιονώδη ὄρη,
Κ' ἐσύναζεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀργυρᾶς σελήνης
Εὐώδη ἄνθη τῶν ἀγρῶν εἰς τ' ὄνομα Ἐκείνης.
Ἄνθη! στολὴ τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ τοῦ μνημείου,
Εὐώδεις στίχοι τοῦ Θεοῦ, πνοὴ τοῦ αἰωνίου,
Πῶς ἡ ψυχή του ἄλλοτε σᾶς εἶχεν ἀγαπήσει!
Μακράν σας δὲν ἠδύνατο οὐδὲ στιγμὴν νὰ ζήσῃ.
Ἐπόθει νέος νὰ σθεσθῇ μὲ τῆς αὐγῆς τὰ μύρα,
Καὶ ν' ἀναβῇ τὸν οὐρανὸν μὲ ἄνθη εἰς τὴν χεῖρα.

Πολλάκις, ῥίπτων τὰ λευκὰ τοῦ ἄρτου του ψιχία
Εἰς τῶν δρυμώνων τὰ πτηνά, εἰς γείτονα στρουθία,
Ηὐφραίνετο κυκλούμενος ἀπὸ τ' ἀθῷα σμήνη,
Καὶ ἡ χαρά των τὴν χαρὰν τοῦ Ποιητοῦ ἐκίνει!
Ἄ, ῥίπτετε εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ ἄρτου σας ψιχία·
Εἶναι μεγάλη ἡδονὴ νὰ γίνεσθε παιδία....
Πολλάκις ἔμπροσθεν βωμοῦ ἐρήμου ἐκκλησίας
Διέκρινεν ὁ χωρικὸς ἐμπρὸς τῆς Παναγίας
Γονυπετῆ τὸν Ποιητὴν νὰ τὴν ἐνατενίζῃ,
Καὶ μ' ἄνθη τὴν ἁγίαν της εἰκόνα νὰ στολίζῃ.
Ὑπόδακρυς τὴν ἔβλεπε καὶ τῇ προσεμειδία·
Ἡ Παναγία δι' αὐτὸν ἐλέγετο Μαρία.—

Β΄

Ἀσέβεια! τῶν εὐσεβῶν θὰ κράξωσι τὰ σμήνη,
Τὸ θεῖον μὲ τὸν ἄργιλλον συγχέων ἐπροσκύνει.
Ἀσέβεια!... Ὅμως ποτὲ ἀσέβειαν δὲν ἔχει
Ὅστις τὰ πάντα ἀγαπᾷ, κ' εἰς ὅλα ἔνθους τρέχει.
Αἵ, ὅσοι, ὅσοι ἀγαποῦν, καὶ τὸν Θεὸν λατρεύουν,
Καὶ κατ' ἀνάγκην, τυπικῶς οἱ ἄλλοι τὸν πιστεύουν.
Μὴ ἔχοντες οἱ ἀτυχεῖς τί ἄλλο νὰ ποθήσουν,
Ἀνάγκη πλέον τὸν Θεόν, ἐκεῖνον ν' ἀγαπήσουν.
Οὕτως, ἀφοῦ ὁ ἄσωτος τὰ πλούτη του σκορπίσῃ,
Ἀφίνει τὴν ἀργίαν του κ' ἐργάζεται νὰ ζήσῃ.

Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἐραστοῦ τὸν ἀγαπᾷ, τὸν θέλει,
Καὶ θέλουσα πρὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ἄστρον ἀνατέλλει·
Κ' ἐν ᾧ οὐδὲν ἀπώλεσε καὶ τὴν πλουτίζει ἔρως,
Πολλαπλασίως ἀγαπᾷ τὸν Πλάστην τοῦ αἰθέρος.
Οὕτως εἰς ἄνθη μεταξὺ ὁ ἀνθοπώλης ἔτι
Τὸ ῥόδον τὸ καλλίφυλλον ὡς κορωνίδα θέτει.

Γ΄

Δὲν εἶναι εἷς ὁ Ὕψιστος καὶ μία ἡ θρησκεία·
Πᾶσα ἀγάπη καὶ θεός, κάθε παλμὸς λατρεία.
Καὶ πάλιν, πάλιν εἶναι Εἷς.... Σεῖς ὅσοι τὸν ζητεῖτε,
Ὅσοι τὸν ἔχετε ἐντὸς καὶ δὲν τὸν ἐννοεῖτε,
Ὤ, ἔλθετε νὰ σᾶς εἰπῶ, τίς εἶναι ἐλευθέρως·
Εἶναι θεὸς ἡ ἀρετή, εἶναι θεὸς ὁ ἔρως.
Εἶναι θεὸς καὶ ἡ πατρίς, θεὸς καὶ ἡ φιλία·
Ἄνευ ἀγάπης, τίποτε δὲν λέγεται θρησκεία.
Ἰδοὺ τίς εἶναι ὁ Θεός, καὶ τί θεὸς καλεῖται·
Ἂν δὲν τὸν εὕρετε αὐτοῦ, ἀλλοῦ μὴ τὸν ζητεῖτε!

Δ΄

Τίς ἦτο, πῶς ἐκράζετο Ἐκεῖνος;—Τί τὸν μέλει
Τὸν ἀναγνώστην, καὶ πρὸς τί τὸ ὄνομά του θέλει;
Ἂς εἴπῃ ἕνα ὄνομα ἐκ τόσων ὀνομάτων,
Καὶ εἶν' αὐτό.... Μὴ ἕκαστον δὲν σκέπῃ τῶν μνημάτων

Ἑνὸς ἀνθρώπου σκελετόν; κ' ἡ κόνις τῶν μεγάλων
Βαρύνει περισσότερον τῆς κόνεως τῶν ἄλλων;
Τί, τί κερδαίνει ὁ εὐρὺς υἱὸς τῶν Μακεδόνων,
Ἂν τὄνομά του σέβωνται τὰ πλήθη τῶν αἰώνων;
Μὴ ἐννοῇ ἡ κόνις του, αἰσθάνεται, ἢ χαίρῃ;
Οἴμοι! νεκρὸς ἀπὸ νεκρὸν ὀλίγον διαφέρει.—
Εἰς τοῦτον δὲν ἐχάρισεν ἓν ὄνομα ἡ τύχη·
Τί εἶναι πλὴν ἓν ὄνομα; ψυχορραγοῦντες ἦχοι,
Φύλλων ξηρῶν ψιθυρισμός, τῆς ἱστορίας ἔξις,
Νεκροφορείου πάταγος, καὶ λέξις, μόνον λέξις!
Καὶ ὅμως πόσα αἵματα οἱ ἄνθρωποι δὲν χύνουν,
Τὴν λέξιν ταύτην θέλοντες ὀπίσω των ν' ἀφίνουν!
Πόσας καρδίας ἐκλεκτὰς δὲν παραβλέπει, οἴμοι,
Μεθύουσα ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ αἵματος ἡ μνήμη,
Καὶ βλέπομεν ἀειθαλῆ νὰ στέφουν ἔτι φύλλα
Τοῦ Ἡροστράτου τὸν πυρσόν, τὴν σπάθην τοῦ Ἀττίλα!
Ὁ Ποιητής μου ἐκ Θεοῦ ἐπίσημος ἐχρίσθη,
Εἰς δόξης κολυμβήθραν πλὴν ποτὲ δὲν ἐβαπτίσθη.
Ἡ κολυμβήθρα τοῦ Χριστοῦ τὸν εἶχεν ὀνομάσει,
Καὶ μόνα τὸν ἐγνώριζον τὰ προσφιλῆ του δάση.
Φεῦ· ἡ ἁγία ἀρετὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θάλλει,
Οὐδ' ἔχουσιν ὀνόματα οἱ ἀληθῶς μεγάλοι!
Ὁμοίως εἰς τοὺς κυανοὺς δὲν βλέπομεν αἰθέρας
Ποτὲ μὲ ὀφθαλμὸν γυμνὸν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀστέρας.
Εἶν' ὑπεράνω μας πολύ, κ' ἐκ τούτου ἀγνοοῦνται,
Κ' ἐκ τούτου οἱ μικρότεροι μὲ θάμβος θεωροῦνται.

Ναί, μέγας, ὅπως ἐννοοῦν οἱ ἄνθρωποι, Ἐκεῖνος
Δὲν ἦτον, δὲν ἠθέλησε νὰ γείνῃ· ἦτον κρίνος
Βλαστήσας ὑπὸ τὴν σκιὰν κ' ὑπὸ σκιὰν αὐξήσας,
Ψάλτης, ἐντός του τ' ὄνομα Ἐκείνης κελαδήσας·
Ῥύαξ ἐρήμου διαυγής, εἰς τὰς ἐρήμους ῥέων,
Καὶ ζέφυρος παρθενικός, μακρὰν τοῦ κόσμου πνέων.
Ἦτον ἀγγέλου ὄνειρον ἡ ὕπαρξίς του ὅλη,
Ἐμυροβόλει οὐρανὸν κ' ἐκεῖνον ἀνεπόλει.
Δὲν ἔζη· ὠνειρεύετο, ῥεμβάζων ἐπλανᾶτο,
Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἐδὲμ κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω.
Τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον εἰς ἄλλους παρεχώρει
Καὶ πᾶν ἠχῶδες ὄνομα μὲ οἶκτον ἐθεώρει.
Ἄλλως ἐσκέπτετο αὐτὸς περὶ ἀθανασίας·
Νὰ ζῇ εἰς τὴν ἐνθύμησιν ἐπόθει τῆς Μαρίας.
Τὸ ὄνομά του ἤθελεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ σβύσῃ,
Καὶ μόνον εἰς τὰ χείλη της τὰ εὔοσμα νὰ ζήσῃ.
Πλὴν φεῦ, δὲν ἔζησε ποτέ· τὸ φάσμα τοῦ θανάτου
Κ' ἡ λήθη, κατεβρόχθισαν αὐτὸν καὶ τ' ὄνομά του.

Ε΄

Πολλάκις συνηντώμεθα τὴν νύκτα εἰς τοὺς τάφους.
Δειλῶς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μ' ἠτένιζεν ἐδάφους·
Ἀμηχανῶν ἐφαίνετο, ὡς κόρη ἐρυθρία,
Καὶ σπεύδων ἔφευγεν, ἀλλὰ πρὶν φύγῃ, ἐμειδία.

Διέκοπτε τὸν βίον του ἡ θέα τῶν ἀνθρώπων·
Πλησίον των ἠσθάνετο καὶ δισταγμὸν καὶ κόπον,
Καὶ τοὺς ἀπέφευγεν, ἀλλὰ ποσῶς δὲν τοὺς ἐμίσει.
Ἐνστιγμά τι τῷ ἔλεγεν μακρὰν αὐτῶν νὰ ζήσῃ,
Κ' ἐκ πάντων δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντικρύζῃ μόνον
Τὸν ὄφιν καὶ τὸν ἄνθρωπον· τῷ ἐπροξένουν πόνον.
Καὶ ὅμως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὁλόκληρον ἐχώρει
Τὸν κόσμον, ὅλους φίλους του ἐκεῖνος ἐθεώρει.
Τὰ πάντα ἡ καρδία του ἠγάπα ἡ ἀθῴα,
Ἀκόμη καὶ τὰ ἄψυχα, ἀκόμη καὶ τὰ ζῷα,
Καὶ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὰ μίση τῶν ἀνθρώπων.
Τὸν ἠκολούθει ὡς σκιὰ παντοῦ, εἰς πάντα τόπον
Ἡμερωθεῖσα αἴγαγρος, φαιδρὰ ὡς τὰ παιδία,
Ἦν «Ἄλμαν» ἔκραζ' ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἡ γλυκεῖα.
Πολλάκις ὑπὸ σκιερὰν καθήμενος φιλύραν,
Ὠδὰς πενθίμους ἔψαλλε μὲ τὴν καλήν του λύραν,
Κ' ἡ αἴγαγρος ἀκούουσα αὐτὸν δὲν ἐκινεῖτο·
Ἐθάρρεις πῶς τὸν ἐννοεῖ καὶ πῶς τὸν ἐλυπεῖτο.
Σπανίως ἠγαπήθησαν δύω θνητοὶ τοσοῦτον·
Σπανίως· δύναται ποτὲ τόσης φιλίας πλοῦτον,
Τόσην ἀγάπην ἄνθρωπος εἰς ἄλλον νὰ προσφέρῃ;
Ὁ ἄριστος τῶν φίλων μας, ἐὰν θρηνῶμεν, χαίρει!
Ἐκ τούτου τὴν φιλίαν μας, ὅταν παρέλθ' ἡ πλάνη,
Πολλάκις μία αἴγαγρος, εἷς κύων προσλαμβάνει.
Αἰ, λόγον, Πάτροκλε, βαρὺν θὰ ἤκουσες βεβαίως
Ἀπὸ τὸ τέκνον τὸ τραχὺ πολλάκις τοῦ Πηλέως,

Πολλάκις θά σ' ἐλύπησε, Πυλάδη, ὁ Ὀρέστης,
Πλήν, Ἅλμα, σύ, ἀπὸ αὐτὸν τοιοῦτον δὲν ὑπέστης!

ΣΤ΄

Ἦτον ὡραῖος; δυσειδής; Αἴ, φίλοι, τί ἐκ τούτου;
Ναὶ ἦτο, πλὴν δὲν ἔφθανε τὴν καλλονὴν τοῦ πλούτου.
Εἰς τοῦτο ἂν ἠδύνατο γυνὴ νὰ ὁμιλήσῃ,
Ἀναμφιβόλως ἤθελε μαζῆ μου συμφωνήσει....
Φεῦ· στίλβει περισσότερον τοῦ κάλλους τὸ χρυσίον
Καὶ φέρει ὄνειρα χρυσᾶ εἰς στῆθος γυναικεῖον.
Οὐχί, ἐκεῖνος κάτωχρος ὡς ὁ χρυσὸς δὲν ἦτο·
Τοῦ κάλλους τούτου τοῦ ψευδοῦς καὶ νόθου ἐστερεῖτο.
Εἰς τὴν μορφήν του ἔβλεπες τὴν ὄψιν τῆς πρωΐας,
Τὸ αἷμά του τὸ ὀρεινόν, τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας.
Πρὶν ἡ ροδίνη ὄψις του ἐκ πάθους ὠχριάσῃ,
Ὡς ὁ Ἀπόλλων θελκτικὸς διέτρεχε τὰ δάση.
Ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἀβρά, λευκὴ ὡς ἡ χιών, τιμία
Ὡς ἄρτος Μεταλήψεως, κ' εἰς τὴν ἁφὴν γλυκεῖα,
Καὶ ἡ φωνή του συμπαθής, ἐξήρχετο ἀτόνως
Ἠρέμα καὶ θωπευτικὴ ὡς μελῳδίας στόνος.
Θὰ εἶχε μαῦρον, ὡς ἡ νύξ, θὰ εἶχε μαῦρον ὄμμα,
Ἂν ἄφινεν ἡ λάμψις του νὰ ἴδῃ τις τὸ χρῶμα.
Ἦτον ἀσώματος ψυχὴ ἐκεῖνος, φαντασία,
Ἀστὴρ διάττων, ὄνειρον, ἀγάπης ὀπτασία.

Κ' εἰς ὅλα ταῦτα, παιδικὴ ἀφέλεια, σεμνότης,
Δειλία τις παρθενική, ἀμέριμνος νεότης,
Εἶδός τι πόνου ἤρεμον, βαθὺ ὡς ἡ ψυχή του,
Ἰδοὺ ἐκεῖνος, καὶ ἰδοὺ τίς ἦτον ἡ μορφή του!

Ζ'

Τρεῖς λεύγας ἡ οἰκία του ἀπεῖχε τοῦ χωρίου·
Λευκὴ οἰκία, σκιερὰ καὶ πλήρης μυστηρίου.
Παρὰ τὴν ὄχθην ποταμοῦ μυρτοστεφοῦς κειμένη,
Ὡς ἀλκυόνος φωλεὰ ἐλάνθανε κρυμμένη.
Βιβλία δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὸ μικρόν του δῶμα·
Δὲν ἐταπείνονε ποτὲ μέχρις αὐτῶν τὸ ὄμμα.
Ἓν ἄλλο ἀνεγίνωσκε μὲ προσοχὴν βαθεῖαν,
Ἀλάνθαστον καὶ ἱερὸν—τὴν φύσιν τὴν εὐρεῖαν....
Ἐπὶ τοῦ τοίχου ἡ καλὴ κιθάρα κρεμαμένη,
Καὶ ἄνωθεν τῆς κλίνης του μὲ μύρτον ἐστεμμένη
Εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, μὲ τὸ ὠχρόν της χρῶμα,
Μὲ τὴν λευκὴν καλύπτραν της καὶ τὸ αἰδῆμον ὄμμα.
Ἐνώπιόν της ἀργυρᾶ ἐκρέματο λυχνία,
Ἣν ἤναπτεν ὁ Ποιητὴς αὐτὸς ἐν εὐλαβείᾳ.
Ἀλλὰ πλησίον ἔβλεπες ἀκόμη τῆς Δεσποίνης
Ἄλλην εἰκόνα, κ' ἐν αὐτῇ ὡς ἄγγελος ὀδύνης,
Γυνή τις ἔτι ἀνθηρά, ὠχρὰ ὡς ἡ πρωΐα,
Μὲ βλέμμα ἤρεμον, γλυκύ, πενθίμως ἐμειδία.

Μὴ ἦτον ἀπεικόνισμα ἐκείνης, τῆς Μαρίας;
Οὐχί· δὲν τίθεται ποτὲ σιμὰ τῆς Παναγίας
Ἡ ἐρωμένη· φοβερὰ θὰ ἦτον ἁμαρτία!
Καὶ μόν' ἡ μήτηρ τῆς τιμῆς αὐτῆς εἶναι ἀξία.—
Ἔκλινε γόνυ εὐλαβὲς ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένον,
Καὶ τὴν μητέρα ἔβλεπε μὲ ὄμμα δακρυσμένον.
Θεὰ ἡ μία δι' αὐτόν, ἡ ἄλλη μήτηρ ἦτο·
Τὰς θλίψεις του ἐνώπιον ἐκείνων διηγεῖτο,
Κ' ἐζήτει τὴν Μαρίαν του ἀπὸ αὐτὰς δακρύων,
Ὡς παῖς, ὅστις τὸν ἄγγελον ζητεῖ τῶν ἐνυπνίων!

Β΄

Τὸν ἐθεώρουν ἄγγελον οἱ χωρικοὶ ἐν γένει,
Γυναῖκες, ἄνδρες, γέροντες, παιδία καὶ παρθένοι.
Μὲ σέβας ἀπεκάλυπτον τὴν κεφαλήν, ὁπότε
Συνέπιπτε νὰ τὸν ἰδοῦν· ἐφίλουν οἱ ἀγρόται
Τὴν ἄκραν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ, κ' ἡ νέα κόρη
Σιωπηλὴ τὸν ἔβλεπε, ῥεμβὴ τὸν ἐθεώρει.
Κἀμμίαν δὲν ἠσθάνοντο ταπείνωσιν, κἀμμίαν
Διότι τοὺς ἀπέφευγε ποθῶν τὴν ἐρημίαν.
Τὸ ἔβλεπον, ἐμάντευον πῶς ὅλων ὑπερεῖχε,
Καὶ ὅτι πόνον μυστικὸν εἰς τὴν καρδίαν εἶχε.
Πολλάκις παρεφύλαττεν ἀγνῆς παρθένου ὄμμα
Πότε αὐτὸς νὰ μακρυνθῇ, κ' εἰς τ' ἀνοικτόν του δῶμα

Ἡ νέα κόρη ἔμβαινε μὲ θελκτικὴν δειλίαν,
Καὶ διευθέτει τὴν μικρὰν τοῦ Ποιητοῦ οἰκίαν.
Ἂν καὶ ὡς κόρην ἀσθενῆ τὸν ἔβλεπες ἐκεῖνον,
Ὦ, ἦτο μεγαλόψυχος τὴν ὥραν τῶν κινδύνων.
Εἷς γέρων εἰς τὸν ποταμὸν ποτὲ κατεκρημνίσθη·
Ἦτον ὁρμητικός, βαθύς, ὁ γέρων ἐβυθίσθη,
Ὅτε περῶν ὁ Ποιητής, ἐρρίφθ' εἰς τὰ νερά του,
Κ' ἐλύτρωσε τὸν γέροντα ἐκ προφανοῦς θανάτου.
Καὶ ἄλλοτε εἰς εὐθαλῆ καθήμενος δρυμῶνα,
Εἰς κλάδον πεύκης ἔβλεπε χαρίεσσαν τρυγόνα,
Ὅτ' αἰφνιδίως ἤχησε μακρόθεν πυροβόλον,
Κ' ἔπεσ' ἐμπρός του τὸ πτηνὸν καθημαγμένον ὅλον.
Ὁ Ποιητὴς ἐσκίρτησε καὶ εἰς ὀργὴν ἀφέθη·
Ταχύς, μ' ἓν πήδημα ἐμπρὸς τοῦ κυνηγοῦ εὑρέθη·
« Διατί, εἶπεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ σείων,
« Διατί, εἶπε, τὸ πτηνὸν ἐφόνευσες, θηρίον; »
Καὶ τὸ πτηνὸν ἐκδίκησιν ἐλάμβανε βεβαίως,
Ἂν πτοηθεὶς ὁ κυνηγὸς δὲν ἔφευγε δρομαῖος.

θ'

Τέκνον ἀλλόκοτον· συχνὰ εἰς γῆν κοιμητηρίων,
Περίλυπος ἐνώπιον τῶν χωρικῶν μνημείων,
Ἐπαρηγόρει τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ψυχράν των κλίνην,
Καὶ ὕπνον τοὺς ἐπηύχετο αἰώνιον κ' εἰρήνην.

Πολλάκις, ἄνω μνήματος, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,
Τὴν κεφαλήν του ἔκλινε, τὸ μυστικὸν νὰ μάθῃ....
Σιωπηλὸς τὴν πένθιμον σιγήν του ἠκροᾶτο·
Τὴν ἀκοήν του ἔτεινεν εἰς τὸ μνημεῖον κάτω,
Κ' ἐθάρρει ὅτι τῶν νεκρῶν ἠνοίγετο τὸ στόμα,
Ὅτι φωνὴ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ κρύον χῶμα....
Φεῦ· εἶναι πάντοτε κλειστὸν τοῦ τάφου τὸ βιβλίον,
Καὶ δι' ἀγνώστων ὁ Θεὸς τὸ ἔγραψε στοιχείων.
Μάτην σοφία καὶ καιρὸς καὶ μεγαλοφυία
Μοχθοῦν νὰ τὸ ἀνοίξωσι· ματαία ἀγωνία!
Εἰς σιωπὴν χλευαστικὴν πᾶς μόχθος των ἐκλείπει,
Καὶ δὲν ἀνοίγεται ποτὲ τ' ἀπόρρητον νὰ εἴπῃ!
Πολλάκις, κόνιν μνήματος εἰς τὴν παλάμην ἔχων,
Μιᾶς τὸ βάρος γενεᾶς ἐζύγιζε προσέχων.
Φεῦ· πόσον ἦτον ἐλαφρὰ ἡ γενεὰ ἐκείνη!
Πνοὴ τὴν διεσκόρπιζεν, εἷς στόνος τὴν ἐκίνει!—
Τέκνον ἀλλόκοτον· ἐὰν διέκρινε μνημεῖον
Μακρὰν τῶν ἄλλων κείμενον, χωρὶς σταυροῦ σημεῖον,
Αὐτοσχεδίαζε σταυρόν, καὶ τὸ θλιμμένον μνῆμα
Ἠγίαζεν ὁ Ποιητὴς μὲ τῶν πιστῶν τὸ σῆμα.
Πολλάκις ὅτε ὁ βορρᾶς ἐθρήνει κ' εἰς τὰ ὄρη
Λευκὴ χιὼν κατέπιπτεν, ἐκεῖνος ἐπροχώρει
Μὲ ὀφθαλμὸν ὑπόδακρυν, μὲ πρόθυμον τὸ βῆμα,
Κ' ἔφερεν ἄρτον καὶ καρποὺς εἰς τῶν νεκρῶν τὸ μνῆμα.
Ἐνόμιζεν ὅτι πεινοῦν ἐν τῇ ἐσχάτῃ κλίνῃ....
Ἄ, τί ἁγία πρόληψις ἡ πρόληψις ἐκείνη!

Γ'

Οὐδείς ποτε τῶν χωρικῶν ἐγνώρισε τίς ἦτο·
Ἠγνόουν τὸ μυστήριον· ἀλλὰ διεθρυλλεῖτο,
Ὅτι κοινὴν τὴν γέννησιν δὲν εἶχεν ὡς ἐκεῖνοι,
Ἀλλ' ὅτι ἐκ τοῦ οἴκου του ἡ μοῖρα τὸν μακρύνει.
Μυστηριῶδες κάλυμμα ἐσκέπαζε τὰ πάντα,
Κ' ἐσυμπεραίνοντο πολλὰ δραματικὰ συμβάντα.
Ὁ τοῦ χωρίου ἱερεύς, πεπαιδευμένος γέρων,
Πρὸ χρόνων εἴκοσι, μικρὸν παιδίον ἦλθε φέρων,
Καὶ λέγων « εἶναι ὀρφανὸν » δὲν εἶπε λέξιν ἄλλην.
Ὑπὲρ αὐτοῦ κατέβαλλε προσπάθειαν μεγάλην,
Καὶ μόνος τὸ ἀνέτρεφε καὶ τὸ ἐπεμελεῖτο·
Ὁ Ποιητὴς τὸ διετὲς αὐτὸ παιδίον ἦτο.
Ὅταν ἐκεῖνο ηὔξησε, μὲ πρόθυμον καρδίαν
Ὁ γέρων τὸ ἐδίδασκεν εὐμέθοδον παιδείαν.
Εἰς πᾶσαν πρώτην τοῦ μηνὸς μὲ βήματα δρομαῖα
Ἤρχετο ξένος ἄγνωστος ζητῶν τὸν ἱερέα.
Συνεννοοῦντο μυστικῶς, τῷ ἔδιδε χρυσίον,
Καὶ πρὶν ἀπέλθῃ νὰ ἰδῇ ἐζήτει τὸ παιδίον.
Ἔλεγον ἔτι ὅτι δὶς ἀγνώριστός τις ξένη
Ἐφάν' εἰς νύκτας ζοφερὰς μὲ σκέπην καλυμμένη,
Ἐξερχομένη ἐν σπουδῇ ἀπὸ τοῦ ἱερέως,
Καὶ φεύγουσα περίλυπος καὶ φεύγουσα ταχέως....

Κ' εἰς τὸ παιδίον ἄγνωστος ἡ γέννησίς του ἦτο·
Οὐδ' εἰς αὐτὸ ὁ ἱερεὺς δὲν ἐξωμολογεῖτο.
Μίαν ἡμέραν, ὕστερον ἀπὸ δεκαετίαν,
Ἐφάνη μὲ κατάμαυρον ὁ παῖς ἐνδυμασίαν....
Ἔκτοτε ὅλα ἔπαυσαν, τὰ διεδέχθη λήθη·
Τοῦ ἱερέως ὁ θετὸς υἱὸς ἐλησμονήθη,
Οὐδὲ ὁ ξένος ἤρχετο, οὐδὲ ἡ ξένη πλέον,
Καὶ ὁ καιρὸς διέβαινε μονότονος ἐκπνέων.
Ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἐγνώριζον καθ' ὅλον τὸ χωρίον,
Τὸ ἔμαθε μετὰ καιρὸν τὸ ἄγνωστον παιδίον.
Προαισθανθεὶς ὁ ἱερεὺς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου,
Μικρὸν πρὶν ἢ διὰ παντὸς κλεισθοῦν τὰ βλέφαρά του,
Εἰς σκότος μὴ ἐπιθυμῶν τὸ παρελθὸν ν' ἀφήσῃ,
Τὰ πάντα πρὸς τὸ ὀρφανὸν αὐτοῦ εἶχε λαλήσει,
Καὶ κύπτων τὸ ηὐλόγησε, γονυπετὲς ἐμπρός του,
Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα τῆς μητρός του.
Ἦτον ἡ ξένη! ἡ αὐτή! ἣν ἄλλοτε παιδίον,
Δὶς εἶδε μετ' ἐκπλήξεως τῆς κλίνης του πλησίον·
Εἰκὼν ἐκείνης, ἣν ποτὲ δὲν εἶχε λησμονήσει,
Καὶ εἶχον τόσα δι' αὐτὴν οἱ χωρικοὶ λαλήσει.
Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου της τὴν εἶχεν ἀποστείλει
Εἰς τὸν πρεσβύτην, πλὴν θερμῶς τῷ εἶχε παραγγείλει
Εἰς τὸν υἱόν της νὰ δοθῇ ἀφοῦ παρέλθουν ἔτη.
Ἐπιστολήν της πρὸς αὐτὸν παρέδωκεν εἰσέτι,
Εἰς ἣν ἐκείνη μὲ μητρὸς ἀγάπην διηγεῖτο
Τὰς θλίψεις, τὰ συμβάντα της, καὶ τέκνον της πῶς ἦτο!

Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἀρκετὸν τῷ ἔπεμπε χρυσίον,
Διὰ νὰ ζήσῃ ἄνετον, ἂν ὄχι πλούτου βίον.
Τοιαῦτα πρὸς τὸν Ἄγνωστον, μικρὸν πρὶν τελευτήσῃ,
Κρυφίως εἶχεν ὁ καλὸς πρεσβύτης ὁμιλήσει.
Καὶ πάντα, ὅσα ἔλαβεν, εἰς τὸν υἱὸν προσφέρων,
Τοῦ ἔθλιψε τὴν δεξιὰν κ' ἐξέπνευσεν ὁ γέρων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α΄

Εἶχ' ἕνα πόθον μυστικόν,—τὴν χώραν νὰ γνωρίσῃ·
Δὲν εἶχε πόλιν τῶν δασῶν τὸ τέκνον θεωρήσει.
Νὰ ἴδῃ ὅσα ἤκουε περὶ αὐτῆς ἐπόθει,
Κ' εἰς τοῦτο περιέργεια ἀκούσιος τὸν ὤθει.
Μετὰ μεγάλους δισταγμοὺς καὶ σκέψιν καὶ δειλίαν,
Ν' ἀναχωρήσῃ ἔσπευσεν ἀφεὶς τὴν ἐρημίαν.
Ἀλλ' εἰς τὸ πρῶτον βῆμά του ἀμηχανῶν ἐστάθη·
Ἐνόμιζε κάτι κακὸν θὰ ἴδῃ ἢ θὰ πάθῃ.
Τὴν ἀτραπὸν τῆς πόλεως ἠτένιζε ῥεμβάζων,
Ἐχώρει σπεύδων πρὸς αὐτὴν καὶ ἵστατο διστάζων.
Πλὴν τέλος ὑπερίσχυσεν ἡ περιέργειά του·
Κατέστη τολμηρότερον, γοργὸν τὸ βάδισμά του,

Καὶ ἔβλεπεν ὁ ἄπειρος βαδίζων νεανίας,
Τῆς χώρας τὰ θαυμάσια διὰ τῆς φαντασίας.
Εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως εὑρίσκετο ἀκόμα,
Ὅτε διέκρινε μακρὰν τὸ ἔκθαμβόν του ὄμμα
Εὐρεῖαν πόλιν, ἔμπλεων οἰκοδομῶν μεγάλων,
Κ' ἤκουσε θόρυβον φαιδρὸν καὶ προχωροῦντα σάλον.
Ἐκστατικὸς ἀπὸ μακρὰν τὴν ἔβλεπεν, ὁπότε
Στενῶς κυκλοῦντες ὄχημα ἐξῆλθον στρατιῶται·
Κατόπιν κύματα λαοῦ, γυναῖκες, παῖδες, νέοι
Καὶ γέροντες, προσήρχοντο ἀσθμαίνοντες, δρομαῖοι.
Ἐγέλων, ἠστειεύοντο, ὠθοῦντο ἀμοιβαίως,
Καὶ ἠκολούθουν ἅπαντες τὴν ἅμαξαν ταχέως.
Ἡ συνοδία ἔφθασε τὸν δειλιῶντα νέον,
Καὶ εἰς βραχύ τι πρόσταγμα ἐστάθη τελευταῖον.
Διὰ μιᾶς ἐσίγησαν τὰ θορυβοῦντα πλήθη,
Κ' ἠκούετο καὶ ὁ παλμὸς ἀκόμα εἰς τὰ στήθη.
Ἐκ τῆς ἁμάξης ἱερεὺς κατέβη ἐπιπόνως,
Βλέμμα τὴν ἔρριψε μακρὸν κ' ἐχάθη ταὐτοχρόνως....
Πλὴν δύω ἔτι ἔμενον ἐντὸς αὐτῆς κλεισμένοι,
Μὲ ὀφθαλμὸν ἠλίθιον, ὠχροί, μηδενισμένοι....
Τοὺς δυστυχεῖς, νὰ καταβοῦν ἠνάγκασαν μὲ βίαν·
Πόσον ἀργὰ κατέβαινον, μὲ πόσην δυσκολίαν!
Ὁ εἷς, τὴν ὄψιν σκοτεινός, τραχύς, ἀνὴρ ἀκμαῖος,
Ὁ ἕτερος, ἐκφραστικὸς κ' εἰσέτι τόσον νέος!
Ἄκοντες, μόλις εἰς τῆς γῆς ἐπάτησαν τὸ χῶμα,
Πρὸς ἓν σημεῖον ἔστρεψαν τὸ φοβισμένον ὄμμα

Καὶ φρίσσοντες τὸ ἔκλεισαν.... Ὁ πλάστης τότε μόνον
Θὰ εἶδε ποῖον ἔλαβον εἰς τὴν καρδίαν κλόνον!
Ἀπέναντί των, ἐν μικρᾷ ἐφαίνετο πλατείᾳ
Μυστηριώδης μηχανὴ ὡς κλίνη ἀπαισία.
Τὰς ἐρυθρὰς σινδόνας της ὁ ἄνεμος ἐκίνει,
Ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ....
Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς, κοπὶς καθημαγμένη,
Ἥστραπτεν ἀπειλητικῶς, ἡρτᾶτο πεινασμένη.
Καθὼς τὸ ἀνυπόμονον τῶν μυθολόγων τέρας,
Τὴν βρῶσιν ἐπερίμενε νὰ λάβῃ τῆς ἡμέρας!
Ἐκεῖ, παρὰ τὴν μηχανὴν τὴν ἄγνωστον ἐκείνην,
Ἵστατο εἷς, ὡς ἄγαλμα, μὲ δαίμονος γαλήνην.
Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθός του σταυρῶν, δὲν ἐκινεῖτο,
Ὡς ἡ ψυχὴ τῆς μηχανῆς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο·
Πυρρόθριξ, ἀπειλητικός, παράδοξόν τι πλάσμα,
Ἐξ ἡμισείας ἄνθρωπος, ἐξ ἡμισείας φάσμα.
Δύω κηλίδες αἵματος τὰ βλέμματά του ἦσαν·
Σπινθῆρες, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκβαίνοντες τὴν λύσσαν,
Ὡς τῆς ἐχίδνης ἤστραπτον στρεφόμενα ὀργίλως·
Κ' ἔλειχεν ἀνυπομονῶν τὸ διψαλέον χεῖλος.
Ἰδὼν ἀνθρώπους βαίνοντας, ὡς νὰ ὠσφράνθη αἷμα,
Ἔρριψε πρὸς τὴν μηχανὴν ἡδυπαθείας βλέμμα
Καὶ ῥῖγος τὸν κατέλαβε καὶ τρυφηλός τις τρόμος·
Ἐδίψα, κ' ὕδωρ ἐρυθρὸν τῷ ἔπεμπεν ὁ νόμος!
Ὁποῖον φέρει ὄνομα ἡ μηχανή, καὶ ποῖος
Νὰ ἦναι ὁ ἱστάμενος πλησίον της ἀγρίως;

Δὲν εἶναι τόσον ἄσημοι! δὲν τοὺς γνωρίζουν μόνον
Οἱ ἄγριοι, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς εἶναι γνωστοὶ πρὸ χρόνων....
Δὲν κρύπτουν οἱ σοφοὶ λαοὶ τ' ἀριστουργήματά των,
Καὶ χιλιάδες κεφαλῶν γνωρίζουν τ' ὄνομά των!
Πορεύθητι, πορεύθητι εἰς τὰς εἱρκτὰς, ὁπότε
Οἱ ἀτυχεῖς ὑπνώττουσι περίλυποι δεσμῶται,
Κ' εἰς παραλάληµα φρικτὸν θ' ἀκούσῃς τί φοβοῦνται,
Κ' ἡ ἀπαισία µηχανὴ κ' ἐκεῖνος πῶς καλοῦνται!
Ὁποῖον κρᾶµα ἔµψυχον καὶ ἄψυχον συνάµα·
Κοπὶς καὶ χεὶρ ἐξέχουσαι εἰς φρικαλέον δρᾶµα!
Βωµὸς τὸ ἓν καὶ πορφυροῦς δικαιοσύνης θρόνος,
Πράττων πᾶν ὅ,τι τιµωρεῖ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀπόνως·
Παστάς, ἥτις τὸν θάνατον µὲ τὴν ζωὴν κοιµίζει,
Μήτηρ, γεννῶσα κεφαλὰς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ....
Τὸ ἄλλο, δαίµων µὲ ὀστᾶ καὶ σάρκα ἀνθρωπίνην,
Λυσσώδης κύων, ἐκτελῶν φρικτὴν δικαιοσύνην·
Μετρῶν µ' ἀνθρώπων κεφαλὰς τὰς µαύρας του ἡµέρας,
Καὶ πίνων οἶνον αἵµατος ἀδελφικοῦ τὸ τέρας!

. . . . . .

. . . . . .

Β'

Τοὺς δυστυχεῖς ὡδήγησαν ἐπὶ τῆς λαιµητόµου·
Ὁ Ποιητὴς ἱστάµενος πλησίον, µετὰ τρόµου

Κ' ἐκθαμβωμένος ἔβλεπεν· ἀλλὰ ἠγνόει ποίᾳ
'Επέπρωτο νὰ τελεσθῇ ἐμπρός του τραγῳδία.
Δειλῶς, εἰς ἕνα θεατὴν ἱστάμενος πλησίον,
Τὴν λαιμητόμον ἔντρομος ὁ Ποιητὴς δεικνύων·
« Τί εἶναι, εἶπεν, ἀδελφέ, ἡ μηχανὴ ἐκείνη,
« Καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς πτωχοὺς δεσμώτας τί θὰ γείνῃ ;»
'Εστράφη ὁ ἐρωτηθεὶς παρατηρῶν τὸν νέον,
Καὶ μ' ἐλαφρὸν μειδίαμα ἐφώνησεν· « Ὡραῖον !
« Εἰς γάμον παρευρίσκεσθε, τῷ εἶπε, νεανία·
« Ἡ μηχανή, ἣν βλέπετε ἐκεῖ, εἶν' ἡ νυμφία·
« Εἶν' οἱ εὐδαίμονες γαμβροὶ οἱ δύω δεσμευμένοι,
» Παράνυμφος ὁ δήμιος, κ' ἡμεῖς προσκεκλημένοι.
« Εἰς δέκα γάμους της ἐγὼ θὰ παρευρέθην....Τώρα,
« 'Αρχίζει τὸ μυστήριον....προσέξετε, εἶν' ὥρα !»

Γ'

Καὶ χαίρων εἰς τὸ σκῶμμά του, παρῄτησε τὸν νέον.
Τῷ ὄντι· τὸ μυστήριον εἶχεν ἀρχίσει πλέον !
Εἶχεν ἀρχίσ' ἡ ἄνανδρος μονομαχία, ὅπου
'Εμπρὸς παντὸς χριστιανοῦ, ἐμπρὸς παντὸς ἀνθρώπου,
'Αδέσμευτος ὁ θάνατος μὲ χεῖρα ὡπλισμένην,
Κτυπᾷ δεσμίαν τὴν ζωὴν καὶ ὅπλων στερουμένην.
Δὲν ἦσαν βαρβαρώτερα τὰ ἤθη τῶν 'Ρωμαίων,
Ὅτ' ἔβλεπον εἰς θέατρον ἀνθρώπου αἷμα ῥέον !

Εἰδωλολάτραι ἄγριοι καὶ τέκνα τῆς ῥομφαίας,
Πολέμων εἶχον ἡδονὰς καὶ αἵματος ἰδέας.
Καὶ ὅμως πάντες ἔπιπτον οἱ μονομάχοι τότε
Κρατοῦντες σπάθην, ἔνοπλοι ὡς ἄνδρες στρατιῶται!
Πρὸς τοὺς δεσμώτας ἄγριος ὁ δήμιος ὁρμήσας,
Ἥρπασε τὸν νεώτερον αὐτῶν κραυγὴν ἀφήσας.
Κατέστη πλέον κτῆμά του, κατέστη ἐδικός του·
Ὁ κόσμος τὸν παρέδιδε, τὸν ἄφιν' ὁ θεός του.
Μ' ἀπάνθρωπον βραδύτητα καλῶς ἐξασκηθεῖσαν
Εἰς τὸν βωμὸν τῆς Θέμιδος τὸν ἔσυρε μὲ λύσσαν,
Καὶ βοηθῶν τοῦ δυστυχοῦς τὸ ὀλισθαῖνον βῆμα,
Ἠσθάνετο παράδοξον ἀγάπην εἰς τὸ θῦμα....
Ποσῶς ἡ τίγρις δὲν μισεῖ τὴν σάρκα, ἣν σπαράσσει!
Μὴ ὑπερβολικὸν ποτὲ κάνεις μὲ ὀνομάσῃ.
Πᾶν ὅ,τι ἅπαξ ἔντρομος καὶ μετὰ φρίκης εἶδα
Τὸ γράφω ἤδη ἀσθενῶς καὶ μ' ἀτελῆ γραφίδα.—
Ἐν τούτοις ὁ ταλαίπωρος κατάδικος ἀκόμα
Ἐσύρετο, στρέφων παντοῦ ἀπεγνωσμένον ὄμμα.
Ἐπρόσμενε μίαν φωνήν, ἓν ἀναστέλλον νεῦμα·
Ἐνόμιζεν ὅτι ἐκεῖ τὰ πάντα ἦσαν ψεῦμα....
Τὸ βῆμά του προσέκρουσεν εἰς λάκκον ἀνοιγμένον,
Καὶ εἶδε ζῶν τὸ μνῆμά του ἐνώπιόν του χαῖνον.
Τί ἡ ψυχή του ἔπαθε τὸν τάφον θεωροῦσα;
Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεός, τὸ ἀγνοεῖ ἡ Μοῦσα!
Θὰ δώσῃς λόγον εἰς αὐτόν, θὰ δώσῃς, κοινωνία·
Ἀτιμωρήτως δίδεται τοιαύτη ἀγωνία;

Εὐσπλάγχνως τὸν ἀνήγειρεν ὁ δήμιος πεσόντα·
Μᾶλλον νεκρὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὴν σφαγὴν ἢ ζῶντα,
Κ' ἐπὶ τῆς λαιμητόμου του τὸν ἔθεσε ταχέως.
Καὶ ἔβλεπεν ἀπέναντι καὶ ἔβλεπεν ὁ νέος
Ὠχρός, μὲ βλέμμ' ἀκίνητον καὶ μόλις ἀναπνέων·
Ἀλλ' ὅτε κατενόησε τὸ πᾶν καὶ εἶδε πλέον
Ὑψοῦντα πρὸς τὸν πέλεκυν τὸν δήμιον τὴν χεῖρα,
Αἱ παρειαί του ἔγειναν διὰ μιᾶς πορφύρα
Κ' ἐχύθ' εἰς τὸ ἱκρίωμα κραυγὴν ἀρᾶς ἐκβάλλων,
Μὲ κόμην κυματίζουσαν, μὲ στῆθος ἀναπάλλον.
« Μή, εἶπε, μή! » ἱκετικῶς τὰς χεῖρας συνενόνων,
Κ' εἰς τὸν σφαγέα ὀφθαλμὸν ἀγγέλου προσηλόνων·
« Μή, ἀδελφέ μου, τὴν ψυχὴν αὐτὴν κατασπαράττεις.
« Εἶναι κακόν, πολὺ κακὸν τὸ ἔργον, ὅπερ πράττεις!
« Τί θὰ εἰπῇ ἡ μήτηρ σου, ἐάν ποτε τὸ μάθῃ;
« Πόσον ἐκ τούτου διὰ σὲ ἡ δυστυχὴς θὰ πάθῃ....
« Εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα καὶ τῆς καλῆς μητρός σου,
« Μὴ τὸν φονεύεις! Ὤ, ἰδὲ πῶς φρικιᾷ ἐμπρός σου!»
Κ' ἡ χείρ, ἡ συνειθίσασα νὰ δρέπῃ ἄνθη μόνον,
Τὴν τοῦ δημίου ἔλαβε καὶ ἔθλιβε μὲ πόνον.
Πάλλων, ὠχρός, γονυπετής, θερμῶς τὸν παρεκάλει
Καὶ ἔκλαιεν, ἀλλ' ἔκλαιον μαζῆ μ' αὐτὸν καὶ ἄλλοι!
Τὸ ἔκτακτον, ἡ καλλονή, ἡ πάλλουσα φωνή του,
Τοῦ βλέμματος ἡ ἔκφρασις καὶ ἡ λευκὴ στολή του
Κατάνυξιν ἐπέφεραν γλυκεῖαν εἰς πᾶν στῆθος,
Καὶ γονάτισαν μετ' αὐτοῦ ἐδέετο τὸ πλῆθος.

« Χάριν, ἐκραύγαζ' ὁ λαός· ἀρκεῖ, ἀρκεῖ τὸ αἷμα! »
Ὁ δήμιος κατάπληκτος στρέφων παντοῦ τὸ βλέμμα,
Οὐδὲν ἠννόει κ' ἵστατο ἀνήσυχος νὰ μάθῃ.
Ἐπὶ μικρὸν τὸν Ποιητὴν ἠτένισεν, ἐστάθη,
Κ' ἐνῷ ἐμπρός του ἔμενε γονυπετὴς ὁ νέος,
Μὲ λάκτισμα τὸ στῆθός του ἐκτύπησε βαρέως,
Κ' ἔπεσε κάτω μὲ θολὸν ὁ νεανίας ὄμμα,
Κ' ἐξέμει αἷμα μελανὸν τὸ εὔσπλαγχνόν του στόμα.

Δ΄

Ὁπότε εἶδεν ὁ λαὸς τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον
Πεσόντα, πλήρη αἵματος καὶ κάτωχρον ὡς κρίνον,
Βοὴν ἀφῆκεν ἐμμανῆ καὶ ὥρμησε φρυάττων
Νὰ σχίσῃ μὲ τὰς χεῖράς του τὸ τέρας τῶν τεράτων.
Εἰς μάτην τὴν μανίαν του νὰ καταστείλουν τότε
Ἔσπευσαν λόγχην τείνοντες στιλπνὴν οἱ στρατιῶται.
Ὁπότε ἀνορθούμενον ἐγείρεται τὸ πλῆθος,
Προτάσσον τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἄλκιμόν του στῆθος,
Τίς τότε δύναμις κρατεῖ τὸ ἐμμανές του βῆμα;
Εἰς μίαν ἔγεινε στιγμὴν ἡ λαιμητόμος θρύμμα,
Εἰς τὴν πλατεῖαν ἔμειναν ἐκ τῆς φρουρᾶς ὀλίγοι,
Καὶ ἀπὸ χεῖρας ἑκατὸν ὁ δήμιος ἐπνίγη!
—Ποτὲ δὲν λέγονται φονεῖς οἱ σφάκται τοῦ δημίου.—
Μόλις τὸ πλῆθος κύριον κατέστη τοῦ πεδίου,

Τῶν δεσμευμένων τὰ δεσμὰ ἀφῆρεσε ταχέως,
Κ' ἔδραμεν ὅπου ἔκειτο ἡμιθανὴς ὁ νέος.
Ὤ, πόσον ἡ ἀγγελικὴ ἦτον ὠχρὰ μορφή του!
Κηλίδας εἶχεν αἵματος ἡ στίλβουσα στολή του·
Τὴν ἐβενώδη κόμην του ἐρρύπαινε τὸ χῶμα,
Κ' ἱκετηρίους ἥνονε τὰς χεῖράς του ἀκόμα·
Εἰσέτ' εἰς τὰ ἡμίκλειστα τοῦ νεανίου χείλη,
Διακοπεῖσα δέησις σιωπηλῶς ὡμίλει.
Τὸ πλῆθος ὁ νεώτερος δεσμώτης διασχίσας,
Κ' ἐνώπιον τοῦ Ποιητοῦ τὰ γόνατα λυγίσας,
Σιωπηλῶς διέμενε, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο.
Ἐκεῖν' ἡ εὔγλωττος σιγὴ ἡ προσευχή του ἦτο!
Καὶ συμπαθῶς ἐπὶ στιγμὴν διέμενον πλησίον
Ὁ Σώστης καὶ ὁ λυτρωθείς....ἀλλ' αἰφνιδίως λύων
Ὁ πρὶν δεσμώτης τὴν σιγήν, εἶπε, λαβὼν συγχρόνως
Τοῦ λειποθύμου Ποιητοῦ τὴν χεῖρα αἰδημόνως·
« Μὰ τὴν ψυχήν μου, ἀδελφοί, μὰ τὸν καλὸν Σωτῆρα,
« Καὶ μὰ τὴν εὔσπλαγχνον αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,
« Ἀθῶος εἶμαι, καὶ ποτὲ δὲν κατειργάσθην φόνον.
« Οὐδὲ ῥανίδα αἵματος δὲν ἔχυσα, καὶ μόνον
« Τὸ ἰδικόν μου ἤθελε χυθῇ ἐκεῖ ἐπάνω....
« Ἀκούσατε τὸν ὅρκον μου· ὀμνύω ν' ἀποθάνω
« Διὰ τὸν ἄγγελον αὐτόν! εἶνε Θεός μου πλέον....
« Καὶ τώρα φεύγω, ἀλλ' εἰς σᾶς ἀφιερῶ τὸν νέον! »
Καὶ σχίσας ἀπὸ τὴν στολὴν τοῦ Ποιητοῦ συγχρόνως
Αἱμοβαφὲς τεμάχιον, τὸ ἔφερ' εὐγνωμόνως

Ἐπὶ τὰ χείλη, μ' ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει,
« Θὰ σ' ἐπανίδω! » ἔκραξε, κ' ἐρρίφθη πρὸς τὰ ὄρη.
. . . . . .

Ε΄

Τὸ πλῆθος αὐτοσχέδιον ἐποίησε φορεῖον,
Καὶ κατακλίνον εἰς αὐτὸ τὸ θελκτικὸν παιδίον,
Μὲ μητρικὴν τὸ ἔφερε φροντίδα εἰς τὴν πόλιν·
Τοὺς δρόμους, τὰ παράθυρα, τὴν λεωφόρον ὅλην
Κατεῖχε πλῆθος ἄπειρον· τὸ πᾶν εἶχεν ἡ φήμη
Διαλαλήσει, καὶ καθεὶς νὰ ἴδῃ ἐπεθύμει
Τὸν ἥρωα τοῦ δράματος ἐκείνου τοῦ ἁγίου.
Καὶ ὅταν εἶδον τὴν ὠχρὰν μορφὴν τοῦ νεανίου,
Τὴν αἰθερίαν καλλονὴν ἐκείνην ἐσβεσμένην,
Μὲ ἡμαγμένον ἔνδυμα καὶ κόμην λελυμένην,
Ψιθυρισμὸς ἀντήχησε γλυκὺς ἐπευφημίας,
Συγκίνησις καὶ ἔκπληξις καὶ στόνοι συμπαθείας.
Μεγάρου αἴφνης ἤνοιξεν ἡ θύρα, καὶ ταχεῖα
Ἐξῆλθε μετὰ οἰκετῶν πολλῶν σεπτὴ κυρία·
Συγκινημένη, κάτωχρος, δυούσης ἡλικίας,
Ὡραία ἔτι, καὶ γνωστὴ εἰς ὅλων τὰς καρδίας.
« Σταθῆτε, εἶπε, φίλοι μου, μίαν στιγμὴν σταθῆτε!
« Τὸν νεανίσκον εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐμπιστευθῆτε.
« Εἰς τὴν μορφήν του νόσημα σπουδαῖον διακρίνω·
« Ἡ μήτηρ του δὲν φαίνεται, καὶ μήτηρ του θὰ γείνω. »

Ὅλοι ἀπεκαλύφθησαν.... Ἡ δέσποινα Ἑλένη
Ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς πτωχοὺς κ' εἰς τὸν λαὸν ἐν γένει.
Τὴν ἠκολούθει ἔνδακρυς, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
Ἡ προσφιλὴς θυγάτηρ της, ἡ νεαρὰ Μαρία.
Εὐθὺς εἰς τοὺς οἰκέτας της παρέδωκαν τὸν νέον,
Καὶ διελύθη ἡ πληθὺς ἐκείνη τελευταῖον.

ΣΤ'

Παρῆλθεν ἔτος ἔκτοτε· ὁ ψάλτης νεανίας
Ἰάθη· ὤ, καλλίτερον ν' ἀπέθνησκεν! ἰάθη....
Ἀλλ' ἰαθεὶς ἐκ τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἀσθενείας,
Οἴμοι, κακὸν ἐπέπρωτο ἀνίατον νὰ πάθῃ!
Ἦτο πρωΐα μαγική, ἐαρινὴ πρωΐα,
Ὅτε εὑρέθην πλανηθεὶς ἐγγύς τινος δρυμῶνος·
Εἰς τὴν ψυχήν μου ἄπαντα ἡ φύσις ἐμειδία,
Καὶ ἠκροώμην τὴν φαιδρὰν μολπὴν τῆς ἀηδόνος.
Πλὴν ἄλλη μὲ ἀπέσπασεν ἐξαίφνης μελῳδία,
Γλυκεῖα, πλήρης σπαραγμοῦ καὶ παραπονουμένη.
Πλέον δὲν ἔψαλλε πτηνόν, ἀλλ' ἔκλαιε καρδία,
Ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμά της ἀποχωριζομένη.
Τὸ ᾆσμα διεκόπτετο, ἀνενεοῦτο πάλιν....
Τοῦ δάσους μοὶ ἐφαίνετο πῶς ἔψαλλε τὸ φάσμα,
Καὶ ἤκουον συγκινηθεὶς μὲ προσοχὴν μεγάλην.
Ἰδού, ἰδού, τί ἔλεγε τὸ τεθλιμμένον ᾆσμα.

« Μὲ πονεῖ ἡ κεφαλή μου, ἄχ, πῶς μὲ πονεῖ!
« Εἶναι ἀσθενὴς βαρέως, ἀσθενεῖ πολύ.
« Ἔχει ζάλην, ζάλην ἔχει.... ὅλο λησμονεῖ....
« Ἀπὸ τότε εἶναι ἄλλη.... ἔγεινε τρελλή!
« Εἰς τοὺς ἰατροὺς ἐπῆγα· εἶπα « ἰατροί,
« Δὲν εἶμαι ἐγώ.... ὁ νοῦς μου ἔγεινε τυφλός. »
« Κ' ἔκλαιον, ἐκεῖνοι ὅμως, ἄνθρωποι σκληροί,
« Ἐψιθύριζον γελῶντες· « ἔγεινες τρελλός,
Ἔγεινες τρελλός! »

« Παναγία μου Παρθένε! Σὺ ποῦ μ' ἀγαπᾷς
« Περισσότερον ἀπ' ὅλους, μῆτερ θελκτική,
« Σὺ θὰ μὲ εἰπῇς τί ἔχω.... Ὅμως σιωπᾷς....
« Ὡς αὐτὴ μὴ μετεβλήθης κ' ἔγεινες κακή;...
« Ὅμως τοῦτο, δέσποινά μου, θέλεις τὸ σκεφθῇ.
« Καλὸς ἤμην ὅταν ῥόδα σ' ἔφερον, καλός!
« Πλὴν μὲ ἄνθη ὁ βωμός σου πλέον ἂν στεφθῇ,
« Ἕνα στίχον ἂν σοῦ γράψω, νὰ γενῶ τρελλός,
« Νὰ γενῶ τρελλός.

« Ὤ, τί νὺξ φρικτή! Φοβοῦμαι.... πλὴν καλὸς καιρὸς
« Διὰ γάμους.... ὡς ἡ ἄλλη νὺξ ἡ μισητή....

« Μὴ θὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου; ἦλθεν ὁ γαμβρός;
« Ἐγὼ δὲν τὴν θέλω — τώρα δὲν εἶναι αὐτή!
« Γυνὴ ἔγεινε, μὲ λέγουν, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ,
« Ἡ ἀτιμώδης κόρη σῶμα, κ' ἡ ψυχὴ πηλός....
« — Δὲν τὰς ἀγαπῶ τὰς νύμφας, δὲν τὰς ἀγαπῶ! —
« Θέλω ἄνθη, διὰ τ' ἄνθη γίνομαι τρελλὸς,
« Γίνομαι τρελλός!

« Διηγοῦνται εἰς τὴν χώραν, ὅμως μυστικῶς,
« Πῶς ὁ σύζυγος Ἐκείνης τὴν παρενοχλεῖ.
« Διηγοῦνται ὅτι εἶναι δύσμορφος, κακός,
« Δι' ἐμέ, πῶς εἶμ' ὡραῖος καὶ καλὸς πολύ.
« Μὲ τὰ εἶπαν, τὰ ἠξεύρω.... εἶν' ἀληθινά....
« Ἔχω ὀφθαλμοὺς ὡραίους κ' εἶμαι ὑψηλός.
« Κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω, πλὴν πολὺ συχνὰ
« Ἤκουσα πολλὰς νὰ λέγουν· « εὔμορφος τρελλός,
« Εὔμορφος τρελλός! »

« Ἦλθ' εἰς τὸν ναὸν μὲ ἕνα ἄνθρωπον κακόν·
« — Ἀφρὸς ἦτον ἡ στολή της, κύματος ἀφρός. —
« Ὄπισθεν στηλῶν κρυμμένος, ἔκλαια, λευκῶν·
« Τὴν συνώδευον καὶ ἄλλοι κ' ἔψαλλον φαιδρῶς.

« Εἶπ' ὁ ἱερεύς· « τὸν θέλεις; » ἀπεκρίθη « ναί. »
« Μή, ἀνέκραξα, ὁρμήσας πρὸ αὐτῆς τυφλῶς....
« Μάλιστα, αὐτὴ τὸ εἶπε.... Γῆ καὶ οὐρανέ!
« Καὶ νομίζω, ἀπὸ τότε ἔγεινα τρελλός,
« Ἔγεινα τρελλός!

« Χθὲς τῆς πόλεως οἱ παῖδες ἔπαιζον ἐκεῖ....
« Ἔμπροσθεν αὐτῶν διῆλθον, ἔντρομος, δειλός.
« Μόλις μ' εἶδον, ἡ χαρά των ἦτο γενική,
« Κ' ἔκραζον κ' ἐφώνουν ὅλοι· « ἦλθεν ὁ τρελλός! »
« Σιωπή λοιπόν, τοὺς εἶπα· ἔλεος ζητῶ!
« Σιωπή· τὸ λάλον στόμα κλείσατε καλῶς,
« Μὴ τὸ μάθῃ ἡ Μαρία τ' ὄνομα αὐτό,
« Κ' εἰς τὴν θέαν μου φωνάξῃ καὶ αὐτὴ « τρελλός »
« Καὶ αὐτὴ « τρελλός. »

« Καὶ μ' ἐδίωκον φωνοῦντες « ὁ τρελλός » ὁμοῦ,
« Καὶ τὸ νέον ὄνομά μου ἔτρεχε πετῶν....
« Καὶ μ' ἐλιθοβόλουν ὅλοι, ὅλοι κατ' ἐμοῦ....
« — Ἄχ! πονοῦν οἱ λίθοι, πόνον προξενοῦν φρικτόν! —
« Ἕνας μ' εὗρεν εἰς τὸ στῆθος λίθος τρομερός....
« Μοῦ ἐφάνη ὁ ὁρίζων σκοτεινός, θολός,

« Κ' ἔπεσα αἱματωμένος, κ' ἔπεσα νεκρός,
« Ὅμως ἤκουον ἀκόμη· « ἔπεσ' ὁ τρελλός,
« Ἔπεσ' ὁ τρελλός. »

Καὶ πάραυτα λευκὴ σκιὰ ἐξῆλθε τοῦ δρυμῶνος·
Κατόπιν ἄλλη, καὶ ὁμοῦ ἐχάθησαν συγχρόνως....
Ἐσίγησεν ἡ πένθιμος ἐκείνη μελῳδία,
Κ' ἐπῆλθε πάλιν ἡ σιγὴ ὡς πρότερον βαθεῖα.
Τίς ἦτον ἡ λευκὴ σκιά; νοὸς δὲν ἦτο πλάνη·
Μόλις τὴν εἶδον φεύγουσαν, ἀλλὰ γνωστὴ μ' ἐφάνη.
Ὁ ἀοιδὸς τοῦ ἄσματος ἐκείνη μήπως ἦτο;
Συγκεχυμένως, ἀμυδρῶς ὁ νοῦς μου ἐνθυμεῖτο....
Κ' ἐβάδιζον ἀναπολῶν πλησίον ῥυακίου,
Ὅτ' ἔφθασα εἰς ἀτραπὸν μικροῦ τινος χωρίου.
Εἰς τοῦ Ἀγνώστου τὸ τερπνὸν χωρίον ὡδηγήθην·
Πλὴν μόλις, μόλις εἰς αὐτὸ εἰσῆλθον, ἐνθυμήθην....
Καὶ τὴν λευχείμονα σκιὰν ἐμάντευσα μὲ πόνον,
Καὶ ποῖον εἶχεν ὄνομα ὁ ψάλτης τῶν δρυμόνων.
Ὁ Ἄγνωστος! ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος βεβαίως·
Ἀλλ' ὅμως πόσον ἤλλαξεν ὁ τεθλιμμένος νέος!
Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἁβρὸς ἐκεῖνος νεανίας,
Ὁ ἔχων κάλλος ἔξοχον καὶ ἔμπλεων ὑγείας·
Ἀλλ' ἦτον ἡ σκιὰ αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχή του ἦτο,
Ἥτις τὰ φίλα δάση της ἀκόμη ἐνθυμεῖτο.

. . . . . .

Εἰς Πατριάρχου χωρικοῦ μ' ὡδήγησαν οἰκίαν·
—Πάτερ, τῷ εἶπον, τὸν καλὸν γνωρίζεις νεανίαν,
Ὅστις ηὐξήθη εἰς αὐτὸ τὸ ἥσυχον χωρίον;...
Πολλάκις συνηντώμεθα εἰς γῆν κοιμητηρίων.
Φαιδρὸς δὲν ἦτο, πλὴν ζωῆς καὶ ἥβης εἶχε δρόσον.
Τί νὰ συνέβη εἰς αὐτὸν καὶ κατεβλήθη τόσον;
Τὸν εἶδον εἰς τὸ δάσος σας πλανώμενον ὡς φάσμα,
Καὶ ψάλλοντα τὸν ἤκουσα παράδοξόν τι ᾆσμα.—
—Μ' εἶναι γνωστὸν τὸ ᾆσμά του, ὁ γέρων ἀπεκρίθη,
Κ' εἰς τὴν μορφήν του ἔκφρασις ἐλέους διεχύθη.
Τῆς ἱστορίας του ζητεῖς τὰ θλιβερὰ συμβάντα·
Τὸ ᾆσμα, ὅπερ ἤκουσες, δὲν σ' ἐξηγεῖ τὰ πάντα;
Ἀλλοίμονον, τὸ τέκνον μας νοὸς ἐκλείψεις ἔχει,
Ἐσβέσθ' ἡ οὐρανία δᾷς καὶ πρὸς τὸ μνῆμα τρέχει.
Κατηραμένη ἡ στιγμή, ἡ ὥρα, ἡ ἡμέρα,
Καθ' ἣν ἀφῆκε τὸν ἀγνὸν τοῦ δάσους του ἀέρα
Κ' ἐμβῆκεν εἰς τὰς πόλεις σας! Ὦ, ἡ φιλοξενία
Πωλεῖται τόσον ἀκριβὰ ἐκεῖ τῇ ἀληθείᾳ.—
Καὶ τότε ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ νέου μ' ἐμπιστεύθη·
Πῶς εἰς τὴν πόλιν, πληγωθείς, ἀβρῶς ἐνοσηλεύθη
Ἀπὸ μεγάλην δέσποιναν, τὴν εὐγενῆ Ἑλένην·
Ἀλλ' ἐνεδρεύετο ἐκεῖ ἀπὸ τὴν εἱμαρμένην
Διὰ νὰ λάβῃ τὴν πληγήν· ἀνεῦρε τὴν Μαρίαν,
Πλήν, οἴμοι, κόρην τῆς καλῆς Ἑλένης! τὴν ἰδίαν,
Ἣν εἶχεν ἔφιππον ἰδῇ πολλάκις καὶ θαυμάσει
Καλπάζουσαν μετά τινος οἰκέτου εἰς τὰ δάση,

Καὶ ἦν ἠγάπα μυστικῶς τὸ ἀτυχὲς παιδίον,
Ὡς ἀγαπᾷ ἀόμματος τὸ φῶς τῶν ἐνυπνίων...
Κ' ἔκτοτε τὴν ἠγάπησε βαθύτερον! ὁ ἄφρων,
Δὲν ἔβλεπε τὴν χαίνουσαν ἐνώπιόν του τάφρον!
Κ' ἐκείνη τὸν ἠγάπησε, πλὴν τὰ ἁγνά των χείλη
Ποτὲ δὲν εἶπον « Σ' ἀγαπῶ, » τὸ βλέμματων ὡμίλει...
Καὶ τίς ἠδύνατο ψυχὴ νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ!
Ὅτε ἰάθη κ' ἔσπευσε μακρὰν ν' ἀναχωρήσῃ,
« Μεῖνον, ἡ μήτηρ ἔλεγεν, ἀκόμη· » καὶ ἡ κόρη
Ἐσίγα, πλὴν μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει...
Καὶ ἡνωμένοι, εὐτυχεῖς διήρχοντο ἡμέρας.
Πλὴν ποία, ποία εἰς τὴν γῆν χαρὰ δὲν ἔχει πέρας;
Ὁ σύζυγος τῆς εὐγενοῦς Ἑλένης ἀπεδήμει·
Νὰ ἐπανέλθῃ ἔμελλε βραδύτερον, ἀλλ' οἴμοι,
Ἀπροσδοκήτως μέ τινα μεσήλικα ἐφάνη,
Καὶ διελύθη τ' ὄνειρον, ἐξέλιπεν ἡ πλάνη....
—Τί τ' ἀναβάλλω, ἔνδακρυς ὑπέλαβεν ὁ γέρων·
Μαντεύεις ἤδη.... ἤρχετο γαμβρὸν μακρόθεν φέρων.
Ἡ μήτηρ κ' ἡ θυγάτηρ της ἀντέστησαν ματαίως·
Ἐκεῖνος τὸν ὑμέναιον ἐτέλεσε βιαίως,
Καὶ ἡ Μαρία σύζυγος τοῦ ξένου κατεστάθη!
Μετὰ καιρὸν ὑπό τινος ποιμένος ἐθεάθη
Τὸ τέκνον μας πλανώμενον· θανάτου εἶχε χρῶμα,
Ἐνδυμασίαν ἄτακτον, ἀκίνητον τὸ ὄμμα....
Ἔψαλλεν ᾆσμα πένθιμον καὶ ἀσαφὲς συγχρόνως,
Τὸ ᾆσμα, ὅπερ ἤκουσες περῶν ἐκ τοῦ δρυμῶνος.

Καταλαμβάνεις· τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοῦ ὑμεναίου
Αἱ φρένες ἐσαλεύθησαν τοῦ τεθλιμμένου νέου.
Ἀλλ' ἡ παραφροσύνη του ποσῶς δὲν εἶν' ἀγρία·
Μετέχει τῆς ὡραίας του ψυχῆς.... Εἶναι βαθεῖα
Μελαγχολία, ἥσυχος.... Πολλάκις μᾶς γνωρίζει,
Καὶ τ' ὄνομά μας μὲ πολλὴν ἀγάπην ψιθυρίζει.
Μὲ δισταγμὸν ἐράσμιον τὴν χεῖρα μᾶς προσφέρει,
Μᾶς λέγει ὅτι αὔριον θὰ νυμφευθῇ καὶ χαίρει.
Ἐνίοτε, λέγει, κακὸς ὁ κόσμος ὅτι εἶναι,
Ὅτι πολλαὶ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ὀδύναι,
Καὶ ὅτι τὴν μητέρα του νεκρὰν δὲν εἶδεν! ὅμως
Ἐπὶ στιγμὴν ἐξάπτεται καὶ στρέφετ' ἀποτόμως,
Ἂν τύχῃ γάμου τελετὴν νὰ ἴδῃ.... Εἰς τὰ ὄρη
Προχθὲς τὴν θυγατέρα μου συνήντησεν· « Ὦ κόρη,
Τὴν εἶπε μετὰ δισταγμοῦ καὶ θελκτικῆς δειλίας,
« Ἐὰν πτωχός τις σ' ἀγαπᾷ τοῦ δάσους νεανίας,
« Μὴ τὸν προδώσῃς.... δύναται καὶ νὰ παραφρονήσῃ,
« Καὶ τοῦτο τὸν καλὸν Θεὸν μεγάλως θὰ λυπήσῃ!...»
Αὐτὰ τὴν εἶπε· κατηφὴς ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη,
Ἱκετικῶς συνήνωσε τὰς χεῖράς του κ' ἐχάθη.—
Ἄχ, δὲν ἐγκαταλείπομεν τὸν ἀτυχῆ μας φίλον,
Πλὴν ἀποθνήσκει· εἶν' ὠχρὸν τοῦ φθινοπώρου φύλλον.
Ματαίως τῷ προσφέρομεν τροφήν, ἐνδυμασίαν,
Καὶ πάντες ἀμιλλώμεθα μὲ τόσην προθυμίαν!
Πρὸς οὐρανὸν τὴν πτέρυγα ὁ ἄγγελος ἀνοίγει·
Θὰ μᾶς ἀφήσῃ, τέκνον μου, ταχέως θὰ μᾶς φύγῃ.—

Καὶ ὁ πρεσβύτης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν βαρεῖαν.
—Γέρον! τῷ εἶπα, θλιβερὰν μὲ λέγεις ἱστορίαν.
Πλήν, ἂν ἠξεύρῃς, λέγε με· εἰς τὸν δρυμῶνα κάτω,
Δὲν ἀπατῶμαι, μετ' αὐτοῦ κ' εἷς ἄλλος ἐπλανᾶτο·
Τίς ἦτο;—Καὶ ὁ γηραιὸς ὑπέλαβε·—Νομίζω,
Ὅτι κ' ἐκεῖνον, τέκνον μου, ἐπίσης τὸν γνωρίζω.
Ὑπάρχουν καὶ καλαὶ ψυχαὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνόμων·
Τὸν νέον, ὃν διέσωσεν ἀπὸ τὴν λαιμητόμον,
Θὰ εἶδες, ἐπειδὴ αὐτὸς συγκατοικεῖ μαζῆ του.—
...Πλὴν διεκόπη ἡ φωνὴ ἐξαίφνης τοῦ πρεσβύτου·
Εἰς τοῦ χωρίου, θόρυβος ἠκούσθη, τὴν πλατεῖαν...
Ἐρρίγησα, προαίσθησιν ἠσθάνθην ὀλεθρίαν,
Κ' εὑρέθην ἔξω, σύντροφον τὸν χωρικόν μου ἔχων.
Εἴδομεν πλῆθος μὲ σπουδὴν κατὰ τὸ δάσος τρέχον,
Καὶ κοπετοὺς μᾶς ἔφερε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνέμου.
« Ἀπέθανεν! ἀνέκραζον, ἀπέθανε, Θεέ μου! »
« Ἀλλ' ὅμως τίς ἀπέθανεν; ἠρώτησα μὲ τρόμον·
« Ἐκεῖνος » μ' ἀπεκρίνοντο κ' ἐπέτων εἰς τὸν δρόμον.
Μετὰ τοῦ πλήθους ἔφθασα εἰς τὸν δρυμῶνα· ποία
Ἐκεῖ ἀνοίγετο σκηνὴ ὀδύνης ἐξαισία!
Ὁποῖον δρᾶμα θλιβερὸν καὶ ἅγιον, ἐγκλεῖον
Τὸν θάνατον καὶ τὸν Θεόν, τὸ ὄναρ καὶ τὸν βίον!
Ἂν ζήσω χρόνους ἑκατόν, χιλίους ἐὰν ζήσω,
Θὰ ἐνθυμοῦμαι, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω!
Ἐπὶ τῆς χλόης καὶ χρυσῆς πορτοκαλλέας κάτω
Ὁ νεανίας Ποιητὴς νεκρὸς ἀπεκοιμᾶτο.

Ὡραῖος καὶ γαλήνιος προσέβλεπεν ἠρέμα
Τὸν προσφιλῆ του οὐρανὸν μ' ἀγάπης ἔτι βλέμμα·
Κ' εἰς τὸ ἀγνόν του μέτωπον ὡς στέφανος ἁγίου
Ἠκτινοβόλει κ' ἔπαιζε χρυσῆ ἀκτὶς ἡλίου.
Ἦτον ὁ πρῶτος ἀσπασμὸς τῶν οὐρανῶν! Ἀκόμα
Ἐτήρει τὸ μειδίαμα τὸ συμπαθές του στόμα,
Κ' ἡ χείρ του ἐξετείνετο, ἣν ἔχανεν ἡ λύρα,
Ὡς νὰ ἐζήτει φιλικῶς νὰ θλίψῃ ἄλλην χεῖρα....
Τοῦ λυτρωθέντος παρ' αὐτῷ ὑψόνετο δεσμίου
Τὸ σῶμα, ὡς κυπάρισσος θρησκευτικοῦ μνημείου.
Συντετριμμένος, ἄφωνος, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο·
Ἐθάρρεις, ὅτι ὄρθιος ἀποθαμμένος ἦτο.
Δὲν ἔχυνεν ἓν δάκρυον ἐκεῖνος· ἦτο λίθος·
Ὤ, κλαίουν ὅσοι μειδιοῦν ἐπὶ τῆς γῆς συνήθως....
Εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν τὸ πλῆθος εἶχε μείνει·
Οὐδεὶς ἐστέναζεν, οὐδεὶς πλησίον του ἐθρήνει.
Ἤρχοντο κλαίοντες ἐκεῖ, ἀλλ' ἔπαυον ἐμπρός του.
Τόσην ἐπέβαλε σιγὴν ἡ θέα τοῦ Ἀγνώστου!

. . . . . .

. . . . . .

Ζ΄

Ἀλλ' ὅταν κύψας εὐλαβῶς εἰς τὴν ψυχράν του κλίνην,
Ἠσπάσθην τοῦ μετώπου του τὴν ἱερὰν γαλήνην,

Ἀντήχησαν ἀπὸ λυγμοὺς τῶν χωρικῶν τὰ στήθη,
Καὶ ἡ ἀλγοῦσά των ψυχὴ εἰς δάκρυα ἐχύθη.
Ὁ εἷς μὲ ἄνθη ἔστεφε τὰ νεκρωθέντα κάλλη,
Ὁ ἄλλος τὸν ἐθώπευε, τῷ ἐμειδίων ἄλλοι,
Κ' ἐζήτουν ὅλοι, θλίβοντες τὴν ἄψυχόν του χεῖρα,
Νὰ μεταδώσουν εἰς αὐτὴν μικρὸν ζωῆς σπινθῆρα.
Ὁποῖον πένθος ἄδολον καὶ ὕψος συμπαθείας,
Ὅπερ εἰς μόνον χωρικὰς εὑρίσκεται καρδίας!...
Καὶ κλαίουν ὅλοι, καὶ ἠχεῖ ἐγκάρδιος ὁ θρῆνος,
Ἐνῷ θαρρεῖς πῶς μειδιῶν εὐχαριστεῖ Ἐκεῖνος.
Καὶ μόνος καὶ ἀδάκρυτος, μὲ σπασμωδοῦντα χεῖλη,
Ὁ πρὶν δεσμώτης ἵσταται ἀκίνητος ὡς στήλη.
Ἀλλ' ὅταν μηκυθμοῦ λεπτοῦ ἀντήχησεν ὁ στόνος,
Ὅταν ἐσχίσθη ὁ ἐγγὺς φραγμὸς τοῦ καλαμῶνος,
Καὶ μ' ἓν ὡς βέλος πήδημα ἡ αἴγαγρος ἐμπρός του
Ἐρρίφθη καὶ ἀπέπνευσε πλησίον τοῦ Ἀγνώστου,
Κραυγὴν ἀφῆκαν γοερὰν τοῦ στήθους του τὰ βάθη,
Ἐρρίφθ' εἰς τὸν ἐκεῖ κρημνὸν κ' ἐπὶ στιγμὴν ἐχάθη.
....Ὅταν ὁ γέρων ἱερεὺς ἐφάνη τοῦ χωρίου,
Κ' εὐηγγελίσθ' εἰς τὸν νεκρὸν τὸν ὕπνον τοῦ Κυρίου,
Ἐστράφην, τὸν ἠτένισα κ' ἐμάκρυνα τὸ βῆμα·
Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἰδῶ ἐκεῖνον εἰς τὸ μνῆμα....
Εἶδον οἱ ἐπιθάνατοι πολλάκις πῶς στενάζουν,
Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ἰδῶ καὶ πῶς ἐνταφιάζουν.

.....

.....

Β΄

Μετὰ καιρὸν διέβαινα ἐκ νέου τὸν δρυμῶνα,
Καὶ κελαδοῦσαν ἤκουσα καὶ πάλιν ἀηδόνα·
Ἀλλὰ δὲν ἔψαλλε φαιδρῶς ὡς ἄλλοτε, ἐθρήνει
Κ' ἦν ἡ φωνή της δάκρυα, τὸ ᾄσμά της ὀδύνη.
Τὸ δάσος ἦτον ἥσυχον, εὐδία παντοῦ ἦτο·
Ἐνόμισα ὅτι ψυχὴ νεκροῦ παρεπονεῖτο,
Ὅτε εὑρέθην ἔμπροσθεν μικροῦ ἐκκλησιδίου
Κ' εἶδε τὸ βλέμμα μου σταυρὸν χλοάζοντος μνημείου.
Περίλυπος ἐκράτησα τὸ κουρασμένον βῆμα·
Δὲν ἦτο τάφος, ἀλλ' ἀνθῶν φαιδρὸς τὸ κρύον μνῆμα.
Εὐώδη ἔρριπτε σκιὰν χρυσῆ πορτοκαλλέα,
Καὶ κατεκάλυπτον σταυρὸν καὶ χῶμα, ἄνθη νέα.
Πτηνόν τι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εὐθύμως ἐκινεῖτο·
Τοῦ κοιμωμένου ἡ ψυχὴ ἐπίστευσα πῶς ἦτο.
Ἐξαίφνης βῆμα ἤκουσα· στρέφων ἐκεῖ τὸ ὄμμα,
Ἀνθρώπου εἶδον κατηφοῦς κεκυρτωμένον σῶμα.
Ἦτον ὁ πρώην δέσμιος· τῷ ἔτεινα τὴν χεῖρα·
Φεῦ, εἰς μνημεῖον προσφιλὲς μᾶς ἤνονεν ἡ μοῖρα,
Ἀλλὰ ἐγὼ διέβαινα ἐκεῖθεν τοῦ δρυμῶνος·
Ἐκεῖνος ἔμενεν ἐκεῖ μὲ τὸν νεκρόν του μόνος!

1863

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

ΕΙΣ ΑΣΜΑΤΑ ΕΞ

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

« Ἀρχάγγελος ἕνα καιρὸν
καὶ ὁ Σατὰν ὑπῆρξε. »

Α΄

—Εἷς τοῦ Ἀλφρέδου αὔριον θὰ ἦσαι;—Ὄχι.—Ποίαν
Αἰτίαν ἔχεις;—Ἀγνοῶ· ἐχθαίρω τὸν τρελλόν.
—Καὶ μόνον, μόνον δι' αὐτὴν τὴν ἐλαφρὰν αἰτίαν
Ἀφίνεις ἓν συμπόσιον τοσοῦτον τρυφηλόν;
Ὁ καμπανίτης ἔπαυσε νὰ σὲ ἡδύνῃ πλέον;
Παρήτησες τοῦ λανσκενὲ καὶ σὺ τὸν πειρασμόν;
Δὲν σὲ κινεῖ ὡς ἄλλοτε λορέττας βλέμμα καῖον;...
Μὰ τὸν Θεὸν παρήλλαξες! δὲν εἶσαι ὁ Ἐδμών!
—Θὰ ἦν' ἐκεῖ τοὐλάχιστον ἡ κολασμένη Κλαίρη;
—Θὰ εὕρῃς καὶ τὴν κόλασιν ἐκεῖ.... τὴν Βοεμήν!
—Καλά, θὰ ἔλθω.—Παμπληθεῖς θὰ ἤμεθα ἑταῖροι,
Καὶ δὲν θὰ πλήξῃς, πίστευσε, παντάπασιν.—Ἀμήν!

Τοιαῦτα βηματίζοντες ἐμπρὸς τῶν Ἠλυσίων,
Ἐλάλουν δύο Λέοντες παρισινοὶ φαιδρῶς,
Κ' ἐκακολόγουν εὐφυῶς τὸ πᾶν καὶ τὸν πλησίον,
Διὰ νὰ φεύγῃ εὔθυμος ὀλίγον ὁ καιρός.

Β΄

—Ἀλλὰ ὁποίους λέοντας, λορέττας ποίας ψάλλεις,
Καὶ τί θὰ εἴπῃ λανσκενέ, ξενίζων ποιητά;
Τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων σου ὡς ῥάκος ἀποβάλλεις;
Δὲν ἐννοοῦσιν Ἕλληνες τὰ ἔπη σου αὐτά!...
—Θεὸς φυλάξῃ! στιχουργῶ εἰς γλῶσσαν ἑλληνίδα·
Κ' οἱ παῖδές μας τοῦ λανσκενὲ ζητοῦν τὸν πειρασμόν.
Τὸν Καραίσκον δὲν ὑμνῶ, δὲν ψάλλω τὴν Πατρίδα·
Αὐτὰ σᾶς εἶναι ἄγνωστα....ἐκφεύγουν τὸν συρμόν.
Πόσας λορέττας μὲ κοστούμ.... κοστούμ., μὲ ἐννοεῖτε....
—Ὅλοι λαλεῖτε γαλλικὰ κ' ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν.—
Πόσας λορέττας εἰς τὴν γῆν τοῦ Κόδρου θεωρεῖτε,
Φορούσας χαίτας νεκρικὰς ὡς λάφυρα Ἰνδῶν!
Τί λέγετε, σεῖς, λέοντες κομψοὶ τῶν Σολωνίων,
Ἡδυπαθεῖς φιλόσοφοι, περιπατητικοί;
Λορέτται μόνον εἰς τὴν γῆν ἀνθοῦν τῶν Παρισίων;...
—Ἀλλ' ἡ ἀδολεσχία σου κατέστη φορτική!
Ποῦ εἶναι ὁ Ἀλφρέδος σου; καὶ τίς αὐτός; ὁμίλει·
Τὰς παρεκβάσεις ἄφες τας δι' ὄνομα Θεοῦ.

Εἰπὲ ὅ,τι κανοναρχοῦν τῆς Μούσης σου τὰ χείλη,
Ὡς ψάλτης μητροπόλεως ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.
—Πολὺ καλά· προσμείνατε, διότι.... —Τί διότι;
Καὶ πάλιν; —Ὄχι, κύριοι, ἀρχίζω τὸν ψαλμόν·
Πλὴν ἂν συλλάβω ἀπὸ σᾶς κἀνένα νὰ ὑπνώττῃ;
Ἂν ὁ πτωχὸς Ἀλφρέδος μου σᾶς φέρῃ νυσταγμόν;

Γ′

Τίς ὁ Ἀλφρέδος; καὶ αὐτὸς ἠγνόει.... Ἐξωμότης
Τῆς ἄλλοτε καρδίας του· τριακοντούτης γέρων,
Ἄλλοτε Τάσσειος ψυχὴ καὶ νῦν καλὸς συμπότης·
Ἀστὴρ εἰς ὕδατα θολὰ καὶ στάσιμα μαρμαίρων.
Πεσὼν ὡς ὁ Ἀρχάγγελλος εἰς ζοφερὰς ἀβύσσους,
Πλασμένος διὰ ν' ἀγαπᾷ καὶ ζῶν διὰ τοῦ μίσους.

Λέων οὐδεὶς καθὼς αὐτὸς εἰς Παρισίους ἦτον·
Ἡ φήμη του διέτρεχε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
Μυθώδης καὶ ἀλλόκοτος καὶ πλήρης ἀπορρήτων,
Ὡς θυελλώδης ἀστραπὴ φωτίζουσα σκοτίαν.
Ὀργιαστὴς παράτολμος, αὐθάδης καινοτόμος,
Ὑψοῦτο πρῶτος πάντοτε κ' εἰς πάντας ἦτο νόμος.

Ματαίως ἐπιθήκιζον τοὺς τρόπους του οἱ ἄλλοι·
Πᾶν ὅ,τι ἔπραττεν αὐτὸς ἢ ἔλεγεν ἀκόμα,
Οὐδεὶς νὰ πράξῃ ἤξευρεν, οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλει.
Πλασμένοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ δὲν εἶναι πάντες χῶμα....
Καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τῶν ἔργων του τὸν τρόπον,
Καθὼς μιμοῦνται πίθηκοι τὰς ἕξεις τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν ἄλλων, πάντη μόνος,
Ὡς ἀνδριὰς μαρμάρινος ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Τὰ πάθη του ἦσαν βοή, ὀλολυγμὸς τυφῶνος·
Ἀλλὰ θαλάσσης ὅμοιος εἶν' ὅλος του ὁ βίος.
Ἐνῷ ἐπάνω παταγεῖ κ' ὑπὸ τὸ φῶς κυμαίνει,
Σιγὴ εἰς τὰς ἀβύσσους του καὶ σκότος διαμένει.

Ἦτον ὠχρός, τόσον ὠχρός, ὥστε τὸν ἐλυπεῖσο·
Ὠχρὸς ὡς κρύον μάρμαρον ἀρχαϊκοῦ μνημείου.
Ἐθάρρεις ὅτι πρὸ νεκροῦ ἀναστηθέντος ἦσο....
Οἱ ὀφθαλμοί του μέλανες καὶ πλήρεις μυστηρίου,
Κάτω τῆς μαύρης κόμης του ἐξήστραπτον ῥεμβώδεις
Καθὼς εἰς μαῦρον οὐρανὸν ἀστέρες θυελλώδεις.

Καὶ ὅμως ποίαν ἔκφρασιν τὰ ὄμματα ἐκεῖνα
Πολλάκις εἶχον! Ἔκφρασιν ἀγγελικῆς ἁγνείας·
Ἀπέβαλλον ἐπὶ στιγμὴν τὴν ζοφερὰν ἀκτῖνα,
Κ' ἡκτινοβόλουν διαυγῆ καὶ ἔμπλεα καρδίας.
Κ' ἔλεγες, μετ' ἐκπλήξεως παρατηρῶν μεγάλης·
« Τοιούτους ἔχουν ὀφθαλμοὺς τὰ τέκνα τῆς κραιπάλης; »

Ἀλλὰ τοιαύτην ἔκφρασιν σπανίως εἶχον μόνον·
Μετὰ μικρὸν τὸ στόμα του σαρκάζον ἐμειδία
Μειδίαμα ὀλέθριον, μειδίαμα δαιμόνων,
Κ' ἐχάνετο ἡ ἔκφρασις ἐκείν' ἡ οὐρανία.
Ὁ πρὶν ἁγνός του ὀφθαλμὸς ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Ὡς συννεφοῦται ἀττικὴ ἡμέρα αἰφνιδίως.

Πόσον ὡραία κ' εὐγενὴς ἡ κεφαλή του ἦτο,
Ἐξέχουσ' ἀλαζονικῶς ἢ κλίνουσα ζοφώδης!
Τὸ χεῖλός του περιφρονοῦν τὰ πάντα ἐκινεῖτο,
Κ' ἐπρόφερεν ἐνίοτε ἀρὰς μυστηριώδεις.
Τὸ μέτωπόν του αὔθαδες, κατακεραυνωμένον,
Πρὸς νέους πάλιν κεραυνοὺς τὸ εἶχεν ὑψωμένον.

Οὐαί, οὐαὶ εἰς τὴν ἀγνὴν καὶ ἄπειρον παρθένον,
Ἥτις τὴν Ἑωσφόρειον μορφήν του ἐθεώρει!
Τὸν ἔβλεπε κ' ἠσθάνετο τὸ στῆθός της κυμαΐνον·
Δεύτερον βλέμμα καὶ γυνὴ καθίστατο ἡ κόρη....
Καὶ πῶς τὴν ἐθυσίαζε! μὲ ποῖον αἷμα κρύον!
Χωρὶς κἂν νὰ ἠδύνεται....ὡς ἄθυρμα παιδίων.

Ἀλλὰ δὲν ἐθυσίαζε τὸ βάσκανόν του ὄμμα
Τὴν κόρην μόνον τὴν ἀγνήν, ἥτις νικᾶται μόνη·
Ἐνίκα δυσχερέστερον, τὸ βλέμμα του ἀκόμα
Καὶ τῶν ἑταίρων τὴν νεκρὰν καρδίαν κατεπόνει!
Παράδοξον· νεάνιδα διέφθειρεν ἁγίαν,
Κ' εἰς τὴν ἑταίραν ἔδιδε δευτέραν παρθενίαν.

Ὁπόσαι νέαι κόμησσαι καὶ πόσαι μαρκεσίαι
Τὰς πτέρυγάς των ἔκαιον εἰς τὸ δριμύ του ὄμμα·
Ὁπόσαι κόραι τοῦ λαοῦ, ἁπλοϊκαὶ καρδίαι,
Μὲ φίλημα τὸν ἄσπλαγχνον ἀπήντων εἰς τὸ στόμα!
Σιωπηλός, ἀναίσθητος ὡς κορεσθεὶς Σουλτάνος,
Ἐδέχετο τὰς τρυφερὰς θωπείας των ὁ πλάνος.

Τὴν ἀρετὴν κατέτρεχεν ὁ ἔρως του.... ἂν ἦσαν
Τὰ θύματά του θελκτικὰ ἠδιαφόρει· μόνον
Φημιζομένην ἀρετὴν ἐδίωκε μὲ λύσσαν,
Καὶ πρὸς ἁγίαν ἔρριπτε τὸ βλέμμα δολοφόνον.
Κ' εἰς τὴν ἀστὴν κατέβαινεν ἀπὸ ἡγεμονίδα,
Ἁπλῶς, καθὼς ἀλλάζομεν εἰς δεῖπνον παροψίδα!

Φεῦ· δὲν ἠγάπα, τίποτε ἐκεῖνος δὲν ἐπόθει·
Ὁσάκις κατεσύντριβε νεάνιδα κάμμιαν,
Ὁσάκις εἰς τὴν ἄβυσσον ἀγνὴν παρθένον ὤθει,
Τραῦμα ἐπράϋνε, πληγὴν εἰς ἅπαντας κρυφίαν.
Ναί, δὲν ἠγάπα· τῶν νεκρῶν τὸ στῆθος δὲν κινεῖται·
Ἐφρόνουν ὅτι ἀγαπᾷ διὰ νὰ ἐκδικῆται....

Καὶ ὅμως τὸν ἀκάθεκτον ὀργιαστὴν ἐκεῖνον,
Τὸν ἔχοντα ἀνηλεῆ καὶ ζοφερὰν καρδίαν,
Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε ἁγνὸν ὡς θάλλον κρίνον,
Ἐρυθριῶντα καὶ δειλὸν ὡς κόρην ἐρασμίαν.
Τὸν ἐνθυμοῦντο νεύοντα τοὺς ὀφθαλμούς του κάτω,
Ὅταν ἐσθῆτα γυναικὸς βαινούσης ἡκροᾶτο.

Αὐτός, ὅστις ἀφήρπαζεν ἀσπλάγχνως τὰς καρδίας,
Ὅστις ψυχρῶς ἐφόνευε τοὺς φίλους αὐτοῦ, μόνον
Δι' ἕνα λόγον ἀπρεπῆ ἐν μέσῳ εὐθυμίας,
Αὐτὸς ποτὲ ὁ ἴδιος ἐστέναζε μὲ πόνον,
Κ' ἐκίνει τὴν καρδίαν του ἁπλοῦ στρουθίου πτῶσις.
Ἄ, γίνονται εἰς τὴν ψυχὴν τοιαῦται ἀλλοιώσεις!

Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε παρθένον νεανίαν,
Μὲ Ὀσσιάνου μέτωπον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐμψύχους,
Βαδίζοντα εἰς ταπεινοῦ χωρίου ἐκκλησίαν
Καὶ ἀκροώμενον ῥεμβῶς τοῦ κώδωνος τοὺς ἤχους.
Ὑψοῦντο τότε εὐσεβῶς οἱ νέοι ὀφθαλμοί του,
Ὡς νὰ ἐζήτει ἔμπνευσιν ἁγίαν ἡ ψυχή του.

Κ' ἐλάμβανε τῶν οὐρανῶν ἐμπνεύσεις.... Ἀνεπόλουν
Παιδίου ἔπη ἅγια, ὑπερφυῶς ὡραῖα,
Ποιήσεις, αἵτινες ψυχὴν ἁγνὴν ἐμυροβόλουν,
Ἀγγέλλουσαι περίδοξον καὶ μέγαν συγγραφέα.
Κ' ἦν ὁ Ἀλφρέδος τῶν ᾠδῶν ὁ ποιητὴς ἐκείνων,
Παιδίον εἰς παιδαγωγοῦ τὸ νεῦμα ἔτι κλίνον.

Μετὰ μικρὸν ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
'Αγγέλου ᾄσμα, ψάλλοντος ἁγνῆς παρθένου κάλλη·
'Ονειροπόλον, συγκινοῦν ἐκ βάθρων τὴν καρδίαν,
Κ' ἠρώτων πάντες, ἔκθαμβοι ἀκούοντες, «τίς ψάλλει;»
Κ' ἦν ὁ 'Αλφρέδος ποιητὴς τοῦ ᾄσματος.... ὁ ψάλλων,
Ἔφηβος ἔτι, τῆς ἁγνῆς καρδίας του τὸν σάλον.

Σιγὴ ἐξαίφνης ἔπαυσε τοῦ ᾄσματος τὸν στόνον·
Τί ἔγεινεν ὁ ποιητὴς καὶ δὲν ἠκούσθη πλέον;
Οὐδεὶς ἐγνώριζεν, ἀλλὰ κατόπιν τινῶν χρόνων
'Εφάν' εἰς τὰ Παρίσια περικαλλής τις λέων.
'Εκ τοῦ Σουλίου ἤρχετο, σωθεὶς πολλῶν κινδύνων,
Τοῦ Φώτου συμπολεμιστής, πλὴν φεῦ, χωρὶς ἐκεῖνον!

'Ερρίφθη, ἔλεγον, ἐκεῖ ἐλπίζων ν' ἀποθάνῃ,
Ἢ νὰ πραύνῃ τὴν πληγὴν κρυφίας ἀλγηδόνος·
Πλὴν δὲν εὑρέθη δι' αὐτὸν ἓν Τούρκου γιαταγάνι.
Ματαίως ἐξετίθετο εἰς στρόβιλον ἀγῶνος,
Κ' ἐπέπιπτεν ὅπου λυσσῶν ἀντήχει μάχης ἦχος.
Οἴμοι, ἐπέζη πάντοτε· τὸ θάρρος εἶναι τεῖχος.

Κ' ἐπέστρεψε περίλυπος εἰς τὴν Γαλλίαν πάλιν,
Ζοφώδης, ἔμπλεως πληγῶν καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον,
Κ' εἰς ἀκολάστους ἔρωτας ἐρρίφθη καὶ κραιπάλην,
Ζητῶν νὰ σβύσῃ τὸν φανὸν τῆς μνήμης εἰς τὸν οἶνον....
Ματαίως· δὲν ἐμέθυεν. Ἐντός του ἐγρηγόρει
Ἡ μνήμη, ἡ ἀκοίμητος τοῦ παρελθόντος κόρη!

Εἰς τὴν ἀκράτητον ὁρμὴν ἐστράφησαν ἐκείνην
Μὲ θάμβος οἱ Παρίσιοι· ἐσκόρπιζε χρυσίον,
Κατέστρεφε νεάνιδας μὲ δαίμονος γαλήνην,
Καὶ ἦτον ἡ οἰκία του οἰκία τῶν ὀργίων.
Καὶ ὅλα ταῦτα ἔπραττε μὲ χάριν ἐξαισίαν,
Ὑψῶν εἰς θέσιν ἀρετῆς τὴν ζοφερὰν κακίαν.

Εἰς κάθε ἱπποδρόμιον ἐλάμβανον τὸ γέρας
Ἡ Λήθη καὶ ὁ Θάνατος, οἱ ἄραβές του ἵπποι·
Καὶ παίζων εἰς τὸ λανσκενὲ πολλάκις τὸ ἑσπέρας,
Ἐκέρδιζεν ἢ ἔχανε, χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ,
Μὲ σαρκασμοῦ μειδίαμα ποσὰ περιουσίας,
Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔχυνον ἱδρῶτας ἀγωνίας.

Καὶ τὸν ἐφθόνουν, καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἠγάπα· στῆθος
Δὲν εἶχεν ἓν κ' ὑπὲρ αὐτοῦ ἁρμονικῶς νὰ πάλλῃ·
Ὦ, τὴν ὑπεροχὴν ποτὲ δὲν ἀγαπᾷ τὸ πλῆθος....
Γαμψώνυξ ἦτον ἀετὸς καὶ ὄρνεα οἱ ἄλλοι.
Τὸ φῦλον τὸ περικαλλὲς τὸν ἀνεζήτει μόνον·
Οἱ ἄνδρες τὴν ὑπεροχὴν ὑπέφερον μὲ πόνον.

Ἐκ φόβου τὸν ἐθώπευον· δὲν ἔπαιζεν ἐκεῖνος,
Καὶ εἶχε τόσους αἵματος θριάμβους ἀποκτήσει.
Τὸ βλέμμα του ἐξήστραπτεν ἐκ φλογερᾶς ἀκτῖνος,
Κ' ἐφόνευεν ὁ ὀφθαλμὸς τὸ ξίφος πρὶν κτυπήσῃ.
Πολλάκις τὸν ἀντίπαλον φονεύων ἐλυπεῖτο,
Ὡς νὰ ἐπόθει ὁ νεκρὸς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο!

Πρᾶγμα παράδοξον· ἐὰν ἐμπρός του ἐθεώρει
Ἀμαξηλάτην εὔσαρκον, μὲ ὄψιν ἡλιθίαν,
Τῶν ὀφθαλμῶν του ἤστραπτεν αἱμοχαρὴς ἡ κόρη,
Καὶ τὸν ἐκτύπα ἔκθαμβον μ' ἀνήκουστον μανίαν.
Καὶ ὅταν εἰς τοὺς πόδας του ὠχρὸν τὸν ἐθεώρει,
Μὲ ἀηδίαν ἴστατο καὶ σύννους ἀνεχώρει....

Ὁπόσον οἶνον ἔπινε ψυχρῶς συμποσιάζων!
Ἀπὸ τὴν μέθην ἔπιπτον χαμαὶ οἱ σύντροφοί του,
Κ' ἐκεῖνος μένων ἥρεμος τοὺς ἔβλεπε σαρκάζων.
Κατόπιν, κάτω ἔκλινεν ὠχρὰ ἡ κεφαλή του,
Καὶ μόνος μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τράπεζαν κραιπάλης
Ἔγραφεν ἔπη δαίμονος ἐμπρὸς κενῆς φιάλης!

Εἰς αἷμα τὴν γραφίδα του καὶ εἰς χολὴν βαπτίζων,
Φρενήρης ἐσφενδόνιζεν ἀρὰς καὶ βλασφημίας,
Ὅ,τι σεπτὸν καὶ ἅγιον χλευαστικῶς ὑβρίζων·
Κ' ἦσαν βρυγμοὶ τὰ ἔπη του τὰ ἔμπλεα μανίας.
Πλὴν σ' ἔφερε καὶ δάκρυα ἡ ποίησις ἐκείνη·
Ἡ κολασμένη Μοῦσά του ἐκ βάθρων συνεκίνει.

Καὶ Ὄφις ὑπεγράφετο δημοσιεύων· ποῖον
Ψευδώνυμον κατάλληλον! Αἱ εὐσεβεῖς καρδίαι
Τοῦ τρόμου συνησθάνθησαν ῥιγήσασαι τὸ κρύον,
Ὅτ' αἱ τραχεῖαι ἤχησαν ἐκεῖναι μελῳδίαι.
Καὶ πάντες, πάσης τάξεως, ἀνέκραξαν συγχρόνως,
« Ἐρρέτωσαν οἱ φαρμακεῖς, μακρὰν ὁ ψυχοκτόνος! »

Πῶς ὁ Ἀλφρέδος, τὸ ἁγνὸν μειράκιον, ὁ νέος
Ὅστις ἐξύμνει ἄλλοτε λατρεύων μίαν μόνην,
Ὁ εὐσεβὴς τῶν οὐρανῶν υἱός, τόσον ταχέως
Ἐκ τοῦ αἰθέρος ἔπεσεν εἰς βορβορώδη κόνιν;
Πῶς, στρέφων ἀπὸ εὐγενῆ κατὰ τυράννων πάλην,
Εἰς ἀκολάστους ἔρωτας ἐρρίφθη καὶ κραιπάλην;

Κάμμια Εὔα δύναται εἰς τοῦτο ν' ἀπαντήσῃ,
Ἡ αἰωνία πτῶσίς μας, ἡ μήτηρ τοῦ θανάτου·
Ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ ὄφεως τὸ αἴνιγμα ἂς λύσῃ.
Ἐκείνη πάλιν ἔκοψε τ' ἀγγελικά πτερά του,
Ἐκείνη τὸν μετέβαλεν εἰς δαίμονα, ἐκείνη,
Τῆς ἁμαρτίας ἡ Σειρήν, ἡ πρώτη μας ὀδύνη!

Ἀκούσατε· ἔχων αὐτὸς περίδοξον οἰκίαν,
Κ' ἰσχύων κ' εἰς βασίλισσαν ἀκόμη ν' ἀτενίσῃ,
Ἔχων Ἀπόλλωνος μορφὴν καὶ ποιητοῦ καρδίαν,
Συγκατετέθη ταπεινὴν παρθένον ν' ἀγαπήσῃ,
Καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὴν τὰ ἔφηβά του ἔτη,
Τὴν εὐγενῆ του ὕπαρξιν καὶ τὴν ψυχήν του ἔτι!

Ἦτον ὁ ἔρως του αὐγὴ ἑλληνικοῦ μαΐου·
Ἁγνός, ὡς τὸ μειδίαμα νηπίων κοιμωμένων,
Πιστός, ὡς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ λίθος τοῦ μνημείου....
Καὶ τὴν ἠγάπα· ἀλλ' οὐχί! τοσοῦτον τετριμμένον
Δὲν εἶχεν οὗτος αἴσθημα.... τὴν ἐπροσκύνει· μήτε....
Κάτι πλειότερον αὐτῶν.... Ματαίως τὸ ζητεῖτε!

Κ' ἐνθουσιῶν διήρχετο πλησίον της τὸν βίον,
Ὡς χρυσαλὶς εἰς κάλυκα, ὡς μύρον εἰς τὸ κρίνον,
Μὲ τὴν πλουσίαν του ψυχὴν κόρην γυμνὴν ἐνδύων,
Καὶ στέφων βίον σκοτεινὸν μὲ χείμαρρον ἀκτίνων.
Δημιουργός της δεύτερος, τὰ πάντα τὴν ἐδώρει·
Καρδίαν μόνον παρ' αὐτοῦ δὲν ἔλαβεν ἡ κόρη!

Χεὶρ ἀνθρωπίνη δύναται βουνὰ νὰ μεταφέρῃ,
Καὶ τὸν εὐρὺν ὠκεανὸν ξηρὰν νὰ καταστήσῃ·
Δύναται τἄστρα τοὐρανοῦ εἰσέτι νὰ προσφέρῃ,
Ἀλλ' ὄχι κ' εἰς τὴν ἄκαρδον καρδίαν νὰ δωρήσῃ....
Δὲν μεταβάλλετ' ἡ ψυχή, δὲν δίδετ' ἡ καρδία·
Μὴ μαργαρίτας ῥίπτετε εἰς κύνας ὡς ψιχία!

Τὸ γύναιον· ἐδέχετο τοσοῦτον εὐγνωμόνως
Κ' ἐκστατικὴ τὸν ἔρωτα τοῦ νέου τὸν γενναῖον!
Τὸ γύναιον· τοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἐκεῖνος μόνος
Ἦτο θεός της, καὶ θεὸς δὲν ἦτον ἄλλος πλέον·
Καὶ τὸν ἐνηγκαλίζετο δειλῶς ἐρυθριῶσα.
Ὢ ψεῦδος, ψεῦδος· γυναικὸς σ' ἐφεῦρε μόνον γλῶσσα....

Κ' ἐπίστευεν ὡς ὁ Ἀδὰμ εἰς τὴν μολπὴν τῆς Εὔας.
Διατί ὄχι; αἱ καλαὶ καρδίαι δὲν πιστεύουν·
Ἀλλ' ὅμως ἀκροάζονται μὲ πίστιν καὶ μὲ σέβας
Ὅσαι ψυχαὶ τὴν ἀφελῆ ἀλήθειαν λατρεύουν.
Ἐκ τούτου ἴσως βλέπομεν τὴν μεγαλοφυΐαν
Ἀπατωμένην συνεχῶς μὲ τόσην εὐκολίαν.

Πλὴν ποῖ' ἀπάτη διαρκεῖ; Νύκτα τινὰ μετέβη
Ποθῶν ἐκ νέου νὰ ἰδῇ τὴν φίλην του ὁ νέος·
Τὴν κλίμακα τοῦ οἴκου της ἐνθουσιῶν ἀνέβη,
Καὶ εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς εἰσέδυσε λαθραίως.
Πλὴν διατί ἡ κόμη του ὑψώθη αἰφνιδίως,
Κ' ἱδρὼς θανάτου ἔχρισε τὸ μέτωπόν του κρύος;

Τί ἔπαθεν; ὤ, τίποτε· συνειθισμένον πόνον....
Εἶδε τὴν ἐρωμένην του ὑπνώττουσα, βαθέως
Εἰς τοῦ ἀμαξηλάτου του τὸ στῆθος.... τοῦτο μόνον!
Τί ἔπραξεν; ὤ, τίποτε· τοὺς ἥρπασε ταχέως,
Κ' ἐνῷ ἀκόμ' ἡδονικῶς τὸ ζεῦγος ἐκοιμᾶτο,
Κάτω τοὺς ἐσφενδόνισε τοῦ παραθύρου, κάτω!

Κατόπιν φρίσσων ὥρμησε, λυσσῶν ὡς Ἑωσφόρος,
Κ' εἰς τὸ ἀσπαΐρον πτῶμά των θηριωδῶς πατήσας,
Καὶ πτύων εἰς τὸ πρόσωπον τὴν κόρην παραφόρως,
Κραυγὴν ἀφῆκε μανικὴν εἰς τοὺς δρυμοὺς ὁρμήσας....
Οὐδέποτε λυσσῶν Ἰνδός, πατῶν ἐχθροῦ του πτῶμα,
Τοιαύτην ἐμμανῆ κραυγὴν δὲν ἄφησεν ἀκόμα!

Μῆνας εἰς μέρη ἔρημα κ' εἰς δάση ἐπλανᾶτο,
Τὴν κόμην ἀποσπῶν αὐτοῦ, τὸ στῆθος αὐτοῦ πλήττων,
Καὶ κατηρᾶτο τὸν Θεόν, καὶ ὅλα κατηρᾶτο,
Καὶ τρόμος, ὅτ' ἐφαίνετο, εἰς τοὺς ἀγρότας ἦτον.
Ἡ γενειάς του ηὔξησεν εἰς τοὺς ἐρήμους τόπους,
Κ' ἐσύρετο εἰς τοὺς δρυμοὺς ῥακένδυτος, γυμνόπους.

Ἐθάρρ' εἰς δύω πτώματα τὸ πᾶν πῶς μετεβλήθη,
Καὶ ὅτι τὸ καταπατεῖ, κ' ἐκάγχαζεν ἀγρίως·
Καὶ πότε ἄφινε κραυγὴν μανίας ἀσυνήθη,
Καὶ πότε πάλιν ἔκλαιεν ὡς μεῖραξ αἰφνιδίως.
Ἄλλοτε ᾄσμα ἔψαλλε βραγχνὸν καὶ λυσσαλέον·
Ὁ νοῦς του ἐσυννέφωσε καὶ φῶς δὲν εἶχε πλέον....

Ὅτε συνῆλθε, σιωπὴν ἐτήρησε θανάτου.
Βαρύθυμος καὶ μ' ἔκπληξιν τὴν φύσιν εἶδε πάλιν,
Κ' ἔστρεψε πρὸς τὸν πύργον του τὰ πλάνα βήματά του,
Ἐγκλείων πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὰς φρένας ζάλην.
Κατόπιν ἀνεχώρησε, κ' ἐλπίζων ν' ἀποθάνῃ,
Εἰς τοῦ Σουλίου τὰ βουνὰ ἐθελοντὴς ἐφάνη.

1869

ΆΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΛΑΜΠΡΟΣ

« Καὶ κατεβλήθη κ' ἔκλαυσε
μετὰ τοσούτους χρόνους »

Α΄

Τὸ πᾶν ὑπνώττει καὶ φωνὴ δὲν ἀντηχεῖ κἀμμία·
Τὴν φύσιν κρύπτει ἅπασαν ὡς τάφος ἡ σκοτία,
Καὶ δὲν ἀκούεις τῆς ζωῆς τοὺς παραδόξους κρότους·
Παντοῦ δεσπόζ' ἡ σιωπή, ἡ ἀδελφὴ τοῦ σκότους.
Τὸ σκότος καὶ τὴν σιωπήν, αὐτὰ τὰ δύω μόνον
Δὲν ἔπλασες, Πανίσχυρε.... ὑπῆρξαν πρὸ τῶν χρόνων,
Καὶ θὰ ὑπάρχουν καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν ὅταν ἐκλείψῃ,
Κ' ἴσως, Θεέ, ὅταν καὶ Σὲ ἡ λήθη συγκαλύψῃ....
Ὦ, δὲν πτοοῦμαι ὁ σεισμὸς τὴν γῆν ὁπόταν σείῃ,
Ὅταν μυκᾶται καταιγὶς καὶ κεραυνοὺς κυλίῃ,
Ἢ ὅταν τὰ ἡφαίστεια τὰς πόλεις ἀνατρέπουν·
Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπαθῶς σκηνὰς τοιαύτας βλέπουν.
Εἰς ὅλα ταῦτα ἡ ζωὴ πλειότερον αὐξάνει,
Καὶ δὲν πτοοῦμαι· δύναμιν παλαίουσα λαμβάνει.
Πλὴν τρέμω, τρέμω τὴν σιγὴν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
Ἥτις μὲ τὴν ἀόμματον ἐπέρχεται σκοτίαν!

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Ἀλλὰ περὶ σιγῆς λαλῶν κατέστην ἤδη λάλος·
Συγγνώμην, πταί' ἡ Μοῦσά μου, αὐτὴ καὶ ὄχι ἄλλος.
Συχνὰ μ' ἀφίνει κλαίοντα διὰ νὰ μειδιάσῃ,
Καὶ κλαίει ὅταν μειδιῶ· ἂν ῥάσον τι περάσῃ,
Περὶ σκανδάλων φλυαρεῖ ἐρωτικῶν μυρίων·
Τὴν ἐνθυμίζει δικαστὰς ἡ ὄψις τῶν δημίων,
Ὁ Πάππας τὸν καλὸν Χριστόν, τὸν Πάππαν ὁ Ἰούδας,
Τὸν Δημοσθένην ἡ Βουλή, τὸν Πλούταρχον ὁ Γούδας!
Πτηνόν τι ψάλλον, φύλλον τι, ἓν νέφος τρικυμίας
Τὴν παρασύρει, τὴν πλανᾷ εἰς κόσμον φλυαρίας.
Κ' ἐνῷ ὡς γραῦς ἀδολεσχεῖ ἐκείνη μυθολόγως,
Εἰς τοὺς ἀθλίους ποιητὰς χαρίζεται ὁ ψόγος.
Εἶν' ἀληθὲς ὅτι πολλὰ κ' ἡ Μοῦσα ὑποφέρει....
Πᾶς μεῖραξ εἶναι τέκνον της καὶ στίχους τῇ προσφέρει,
Οὓς δὲν ἐνέπνευσεν αὐτή.... Τ' ἀθάνατά της μέλη
Ἀπομιμεῖται ἕκαστος αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ....
Ἐκεῖνος, ἂν ἐξ ἔρωτος ἐνοχληθῇ, ἁρπάζει
Τὴν λύραν, καὶ τὰ ὦτά μας τὸ ᾄσμά του σπαράζει!
« Μοῦσα, ἐλθέ! » κραυγάζει εἷς· ὁ ἄλλος· « ἐδῶ χώρει! »
Πλὴν κ' ἡ μνησίκακος θεά, τῆς Μνημοσύνης κόρη,
Τοὺς ἠλιθίους νόθους της, δι' ἑλιγμῶν μυρίων,
Τοὺς πέμπει μὲ μειδίαμα εἰς τὸ φρενοκομεῖον! —

Πλήν, Μοῦσα, ποῦ μ' ἐπλάνησες διὰ μολπῆς ἡδείας;
'Επῆρες τὸν κατήφορον, Σειρὴν τῆς φλυαρίας.
Φιλοσοφοῦσα, ἔπεσες εἰς δηκτικὴν μανίαν,
Θεὰ εἰς ὅλα, πλὴν γυνὴ εἰς τὴν ἀδολεσχίαν.
Νὺξ εἶναι, εἶπες, καὶ σιγή· πολὺ καλά.... τί ἄλλο;
Ποῦ εἶναι ὁ 'Αλφρέδος μου; τί δι' αὐτὸν νὰ ψάλω;

Γ'

'Ιδού· εἰς τοῦ μεγάρου του τὸ μέγα ἐκεῖ δῶμα
Συσπῶντα τὰς ὀφρῦς αὐτοῦ μ' ὀργὴν τὸν διακρίνω·
Εἰκόνα κόρης θεωρεῖ τὸ ἄγριόν του ὄμμα,
Καὶ μειδιᾷ· μειδίαμα θὰ τὸ εἰπῇς ἐκεῖνο!
Οὕτω καλοῦν τὸν μορφασμὸν τοῦ μίσους καὶ τῆς λύπης;
Καὶ τῶν ὀδόντων τὸν βρυγμὸν μειδίαμα θὰ εἴπῃς;

Ναί· τὸν πικρόγελων αὐτὸν ἂν ἔβλεπεν ἡ κόρη,
Ἧς τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἂν ἦτον ἡ ἰδία,
'Εκ τρόμου θὰ ἐξέπνεεν, ἐὰν τὸν ἐθεώρει·
Τοσοῦτον εἶν' ἡ ἔκφρασις ἐκείνου ἀπαισία!
Διότι ἂν ἓν κάτοπτρον ἐμπρός του τότε ἦτο,
Κ' ἐκεῖνος τὴν ἰδίαν του μορφὴν θὰ ἐφοβεῖτο!

Ἡ νὺξ προβαίνει, καὶ αὐτὸς εἰσέτι ἀτενίζει,
Ἔμπλεως μίσους καὶ σιγῶν, τὴν ἄψυχον εἰκόνα·
Ἀλλ' αἴφνης εἰς τεμάχια ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν σχίζει,
Κ' ἠκούσθη γέλως ἠχηρὸς εἰς τὸν εὐρὺν κοιτῶνα.
Ἄγριος γέλως, ἐξελθὼν ἀπὸ δαιμόνων στόμα,
Καὶ ἀπὸ δῶμα ἀντηχῶν χλευαστικῶς εἰς δῶμα....

Καὶ τὸν γελῶντα νὰ ἰδῇ ἐστράφη πτοημένος.
Οἴμοι, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγέλα ἐν ἀγνοίᾳ·
Καὶ ποῖον γέλωτα, Θεέ! « Μή, εἶπε τεθλιμμένος,
Ἐκ νέου παρεφρόνησα; » Κ' ἡ χεὶρ αὐτοῦ ταχεῖα
Τὸ μέτωπόν του ἔψαυεν, ὡς διὰ νὰ γνωρίσῃ,
Ὁ νοῦς του ἂν τοῦ ἔμενεν ἢ εἶχε τὸν ἀφήσει.

Καὶ βηματίζων ἄγριος καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
« Γῆ, ἔκραξε, καὶ οὐρανέ! μὲ θλῖψιν βαθυτάτην·
« Τοῦ κτήνους ἐπροτίμησε, τοῦ κτήνους τὴν ἀγκάλην,
« Ἕνα ἠλίθιον, ἐκεῖ, μωρὸν ἁμαξηλάτην!
« Μίαν φιάλην ἐκ σαρκὸς ἐπόθει ἀνθρωπίνης,
« Ζύθον ἐγκλείουσαν ψυχρὸν ἀντὶ ψυχῆς πυρίνης....

« Ἐκεῖ, ἐκεῖ ὅπου ἐγὼ λατρεία ἤμην ὅλος,
« Εἰς τῆς ψυχῆς μου τὸν βωμόν.... ἐκεῖ, ὅπου ἐσίγων
« Ὡς ὁ Θεός.... Εἷς Σάτυρος ἐτρύφα ἀσυστόλως,
« Ἐντὸς τῆς ἀχθοφορικῆς ἀγκάλης αὐτοῦ πνίγων
« Τὸ ὄναρ τῆς καρδίας μου τὸ πρῶτον, καὶ μεθύων
« Μὲ τῆς ψυχῆς μου τ' ἄχραντα, ἓν κάθαρμα ὀργίων!

« Καὶ ἴσως, ἴσως μεταξὺ ἀχρείων φιλημάτων,
« Μέσῳ ἀσέμνων θωπειῶν, εἰς Κύπριδος κραιπάλην,
« Τὸ ὄνομά μου ἔσκωπτε τὸ ζεῦγος τῶν τεράτων....
« Ἀνάστησέ τους, Ὕψιστε, νὰ τοὺς φονεύσω πάλιν!
« Ἀλλ' ὄχι μ' ὅπλον· μὲ αὐτὸ δὲν σβύνεται τὸ πῦρ μου·
« Ζηλοτυπεῖ τὸ ξίφος μου ἡ μαινομένη χείρ μου.

« Ἄ, ἐβιάσθην· ἔπρεπε νὰ ζοῦν, νὰ ζοῦν ἀκόμα·
« Νὰ τρέμω ἡ πολύτιμος ζωή των μὴ μοῦ πάθῃ·
« Νὰ τοὺς ξεσχίζω τὴν ψυχήν, νὰ φείδωμαι τὸ σῶμα,
« Καὶ εἰς λυσσώδη ἔξαψιν καὶ νέα μίσους πάθη
« Νὰ ἐφευρίσκω ἄγνωστα μαρτύρια, μυρία!
« Μάτην δὲν εἶμαι ποιητής· μ' ἐδόθη φαντασία....

« Μωρὸς ἐγώ! Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πρὶν ἀνοιχθῶσι,
« Ἀπὸ παστάδα τρυφηλὴν τοὺς ἔρριψα εἰς ἄλλην
« Πρὶν ἢ τὸν τρόμον τελευτῇς βραδείας αἰσθανθῶσι.
« Πόσον γοργῶς ἐξέπνευσαν, χωρὶς θανάτου πάλην!
« Ἡ μιαρά· ἠδύνατο τοσοῦτον νὰ ἐκπέσῃ,
« Καὶ μὲ τὸν θάνατον ἰσχὺν δὲν εἶχε νὰ παλαίσῃ!

« Τίς τὸ ἐπίστευε ποτὲ ἐὰν τὴν ἐθεώρει;
« Πολλάκις ἀπιστῶ κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀκόμα....
« Πῶς ἤξευρε νὰ μ' ἐννοῇ τοιαύτη οὖσα κόρη;
« Ὁποία εἰλικρίνεια μορφῆς, ὁποῖον ὄμμα!
« Τί ἔλεγεν ἓν βλέμμα της βαθὺ εἰς τὴν καρδίαν;
« Ποῦ τὴν βαθεῖαν ἔμαθεν αὐτὴν ὑποκρισίαν;

« Θαυμάζομεν ὑποκριτὰς ἐξόχους· εἶναι νάνοι
« Ἐνώπιον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν ὑποκρισίαν.
« Ὅ,τι ὁ Τάλμας ἀγνοεῖ, αὐτὴ καταλαμβάνει·
« Ψεύδεται τόσον φυσικῶς, μὲ τόσην στωμυλίαν!
« Τὴν συλλαμβάνεις κλέπτουσαν· πλὴν ἂν αὐτὴ θελήσῃ,
« Δύναται πῶς προσεύχεται εὐκόλως νὰ σὲ πείσῃ....

« Πλὴν μία ἂν μ' ἠπάτησεν, ἠπάτησα μυρίας·
« Ἀπέδωκα τὸ μάθημα, ὃ μ' ἔμαθον αἱ Φρύναι,
« Κ' εἶδον ὑπὸ τὴν πτέρναν μου τοσαύτας ἀγωνίας!
« Τί μ' ἔπταισαν αἱ δυστυχεῖς; τί μ' ἔπταισαν ἐκεῖναι;
« Ἀλλοίμονον, ὡς καὶ κακὸς κατήντησα νὰ γείνω·
« Ἀλλ' ἔστω· ὡς μ' ἠθέλησαν τοιοῦτος θ' ἀπομείνω.

« Καὶ δὲν πιστεύω εἰς Θεὸν κ' εἰς ἀρετὴν κἀμμίαν·
« Τὴν πρὶν ἀγνὴν καρδίαν μου μολύνουν ἤδη ῥύποι,
« Καὶ δὲν εὑρίσκω ἡδονὴν κ' εἰς τὴν εὐεργεσίαν!
« Ἄ, ἐὰν ἔζης, μῆτέρ μου, τί ἤθελες μὲ εἴπει;....
« Πότε κ' ἐγὼ τὴν ἡδονὴν τοῦ τάφου θ' ἀπολαύσω;
« Ὤ, πάσχω ὑπὲρ ἄλλοτε καὶ μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω! »

Τὸ βλέμμα του μὲ Βύρωνος εἰκόνα συνηντήθη,
Ὑπερφυᾶ τὴν ἔκφρασιν, δαιμόνιον τὸ σχῆμα·
« Ὦ Βύρων, Βύρων, ἔκραξε, λοιπὸν δὲν εἶναι λήθη,
« Καὶ μόνον τὴν εὑρίσκομεν ὑπὸ τὸ κρύον μνῆμα;
« Εἰπέ μοι, Λάρα, Πειρατά, Μαμφρέδε, λάλησέ μου·
« Ὤ, πάσχω· πάλιν δάκρυα μοὶ ἔρχονται, Θεέ μου....»

Ἐξαίφνης ἔξω ἤχησε τρικυμιώδης σάλος,
Ὡς Βύρωνος ἀπάντησις ἐκ τῶν ὠχρῶν αἰθέρων·
Καὶ κατεβλήθη καὶ ὡς παῖς ἐθρήνησε μεγάλως....
« Λάμπρε, ἀνέκραξεν, ἐδῶ, ἐδῶ, καλέ μου γέρον! »
Ἠκούσθη βήματος σεισμός, προέβη φουστανέλλα
Καὶ γηραιὸς ἁρματωλὸς ἐφάνη τοῦ Τζαβέλλα.

Λεόντων χαίτη ἔσκεπε λευκὴ τὸ μέτωπόν του,
Καὶ μύσταξ τὸν ὡράϊζε πυκνός· ὑπὸ δασεῖαν
Ὀφρῦν ἀγρίως ἔφεγγε τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του,
Ὁ συνεκέρνα μ' ἔκφρασιν γαλήνιον, γλυκεῖαν.
Τσαπράζια εἰς τὸ στῆθός του ἀντήχουν τὸ προέχον,
Κ' ἔζωνε ξίφος δαμασκί, καμπύλον σχῆμα ἔχον.

Ἐπὶ ἀκάμπτων ἔφερεν ὁ γέρων Λάμπρος ὤμων
Ἄλκιμον γῆρας, ἔμπλεον χειμώνων ἀνηλίων.
Ἡ Κιάφα τὸν ἐγέννησε, τὸ ξίφος εἶχε νόμον
Κ' εἰς τοῦ Τζαβέλλα τὴν σχολὴν ἐσπούδασε παιδίον.
Ἑκάστη θρὶξ τῆς κόμης του ἠρίθμει μάχην μίαν,
Ὡς νῦν τῶν νέων, ἔρωτος κατάκτησιν κἀμμίαν....

Ἦτο γιγάντων λείψανον παλαῖον μὲ τὰ ἔτη·
Διασωθεῖσα ἦτο δρῦς δασῶν γιγαντιαίων,
Μὲ δένδρα ζῶσα ταπεινὰ καὶ πάντη νέα ἔτι,
Ὡς ὁ Κανάρης σήμερον συζῇ μετὰ πυγμαίων....
Ἄ, ἦτον εἷς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκείνης, ἥτις ἤδη
Ἀπῆλθε, καὶ ποτὲ ἡ γῆ δὲν θέλει πλέον ἴδει!

.....

.....

Δ΄

Τίς μοῖρα, τίς τὸν ἄγριον ἐκεῖνον Σουλιώτην
Μὲ τὸν Ἀλφρέδον, τὸν ἀδρὸν συνήνωσεν ἱππότην;
Ὁ Λάμπρος εἰς τὸ Σοῦλί του τὸν εἶδε κατὰ πρῶτον
Ἀκολουθοῦντα εἰς τὸ πῦρ ἐθελοντήν, τὸν Φῶτον.
Δὲν ἦτο τοῦτο εὔκολον κ' εἰς ἄνδρας τοῦ Σουλίου·
Καὶ ὅμως πάντοτε ὁ ποῦς τοῦ ξένου νεανίου
Παρηκολούθει τὸν τραχὺν πολεμιστὴν ἐκεῖνον,
Ἂν καὶ προσῆλθε νοσηρὸς καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον.
Συμπολεμήσας μετ' αὐτοῦ εἰς μάχης τρικυμίαν,
Ἐθαύμασε τοῦ νεκροῦ Γαλάτου τὴν ἀνδρίαν.
Δὲν ἤξευρε τὸ θάρρος του πῶς ἦτο τ' ἀνδροφόνον
Αὐτοχειρία, κ' ἔρωτος ἀπελπισία μόνον.
Πληγὴν λαβὼν τὸν ἔσωσεν εἰς συμπλοκὴν πεσόντα
Φονεύσας δύω Ἀλβανοὺς καὶ τρίτον ἐφορμῶντα....

Κ' ἠγάπα ἔκτοτε θερμῶς τὸν τολμητίαν νέον,
Ὡς ἀγαπᾷ τὸν σκύμνον του ὁ γηραλέος λέων.
Χάριν ἐκείνου, ὕστερον ἀπὸ τὴν καταιγίδα,
Ὅτε τὸ Σοῦλι ἔπεσεν, ἀφῆκε τὴν πατρίδα,
Καὶ παραιτῶν τὰ ὀρεινὰ καὶ προσφιλῆ του μέρη,
Εἰς Παρισίους ἔστησεν ὁ Λάμπρος τὸ λημέρι.
Ἀλλ' ἔφθινεν εἰς τὸν χρυσοῦν κλωβὸν αὐτοῦ ὁ λέων·
Τοῦ θύμου ἤθελεν ὀσμὴν καὶ αὖραν τῶν ὀρέων
Διὰ νὰ πνέῃ· εἰς στρωμνὴν ἐκ μυρσινῶν νὰ κλίνῃ,
Κ' εἰς βράχου κοίλωμα νερὸν τοῦ οὐρανοῦ νὰ πίνῃ.
Ἐπόθει ᾄσματα Κλεπτῶν, μολπὴν πατρῴας λύρας,
Καὶ μὲ ὀρδὰς Τουρκαλβανῶν νὰ ἔρχεται εἰς χεῖρας.
Ἄ, ἡ εἰρήνη δι' αὐτὸν ὀλοφονία ἦτο,
Καὶ τὴν γλαυκὴν πατρίδα του στενάζων ἐνθυμεῖτο....
Πλὴν χάριν τοῦ Ἀλφρέδου του, τοῦ τέκνου του, ὁ γέρων
Ἠρνεῖτο ὅλα· καὶ αὐτὴν τὴν χώραν τῶν πατέρων.
Ἠδύνατο τὸν ἄνακτα τῶν Γάλλων νὰ φονεύσῃ,
Ἂν τοῦ Ἀλφρέδου ἤθελεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ νεύσει!
Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος δι' αὐτὸν ἠσθάνετο βαθέως·
Ἐὰν ἠγάπα εἰς τὴν γῆν ἀκόμη τι, βεβαίως
Ἦτον ὁ γέρων Λάμπρος του! Μόλις ἠνοίχθ' ἡ θύρα
Κ' ἐφάν' ἡ φουστανέλλα του, τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα·
Τὸν εἶδε μὲ παράπονον, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
Ἐρρίφθη εἰς τὴν γηραιὰν τοῦ ὀρεινοῦ ἀγκάλην
Κ' ἐκραύγασε· « μετὰ μικρόν, ὦ πάτερ μου, σ' ἀφίνω! »
Κ' ἦτον ὡραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο,

Ἐκ μαύρης κόμης καὶ λευκῆς· ἐξ ἄλγους λυσσαλέου
Καὶ ἐκ γαλήνης ἱερᾶς, ἐκ γέροντος καὶ νέου!
Κ' ἐστήριζε τριάκοντα σπινθηροβόλα ἔτη,
Εἷς γηραιὸς πολεμιστὴς εἰς τὴν ἀγκάλην ἔτι!

. . . . . .

. . . . . .

Καὶ μετ' ὀλίγον σκυθρωπός· « Ἐδῶ, καλέ μου γέρον,
Τῷ εἶπε, χεῖρα τρέμουσαν εἰς τὴν καρδίαν φέρων·
« Ἐδῶ, ἐδῶ! αἰώνιον, βαθὺν ἐγκλείω πόνον·
« Ἄγνωστον τέρας, ἀφανῆ τοῦ στήθους δολοφόνον.
« Ἀβύσσους ἔχω ἔνδον μου, κολάσεις κόσμων ἄλλων,
« Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ εἰς τὸν νοῦν μου σάλον!
« Ὦ, πάσχω, πάσχω, πάτερ μου, καὶ πόσον δὲν ἠξεύρεις·
« Τὸ μέτρον τῆς ὀδύνης μου δὲν δύνασαι νὰ εὕρῃς.
« Φοβοῦμαι μὴ τὸ τέκνον σου ψυχράν τινα πρωΐαν
« Εὕρῃς νεκρὸν μ' αὐτόχειρος πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν.
« Φοβοῦμαι, ναί· ἀλλὰ οὐχὶ τὸν θάνατον, ὦ γέρον·
« Φοβοῦμαι μὴ εἰς τὴν ὠχρὰν πορείαν τῶν νερτέρων
Μὲ τὴν ἀμαξηλάτιδα συναντηθῶ....» κ' ἐστάθη.
Τῶν ὀφθαλμῶν του ἐρυθρὰ ἡ κόρη κατεστάθη,
Ἀκτῖνα αἱματώδη
Καὶ λάμψιν ἀκοντίσασα ἀμείλικτον, ζοφώδη....
Τοιαύτην, ὥστε τὰ ὀστᾶ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης
Τριγμὸν θ' ἁφῆκαν κάτωθεν τῆς ζοφερᾶς της κλίνης!
Καὶ τρόμον εἰς τὰ γηραιὰ αὐτοῦ ἠσθάνθη στήθη
Ὁ Λάμπρος, ὅστις κίνδυνον ποτὲ δὲν ἐφοβήθη.

Ἓν βῆμα ὑπεχώρησεν ὀπίσω πτοημένος,
Κ' ἐρρίγησε τόσης ὀργῆς ἰδὼν καὶ μίσους σθένος.—
Εἰς τοὺς μισοῦντας ἔλεος· ἄ, ὑποφέρουν ὅσα
Οὐδὲ φαντάζεται ὁ νοῦς, οὐδὲ προφέρει γλῶσσα!
Τὸ μῖσος εἶναι τ' ἄωτον τῶν ἀλγηδόνων ὅλων,
Εἶναι ἡ σῆψις τῆς ψυχῆς, ὁ παγετὸς τῶν πόλων.
Ἀλγῶν ὁ γέρων τὸν θετὸν ἠτένιζεν υἱόν του,
Οὗ τινος ἀνυψόνοντο τὰ στήθη ὡς τοῦ πόντου
Τ' ἀνωρθωμένα κύματα ὑπὸ πνοῶν βιαίων,
Κ' ἤνοιγεν ἄφωνος ἀρὰ τὰς ἄκρας τῶν χειλέων.
Ὠχρὸς ὡς φάσμα καὶ συσπῶν ὀφρῦν ἀνυψουμένην,
Ἀμείλικτον ὡμοίαζεν, ὁ τάλας, εἱμαρμένην,
Κ' ἐζωογόνει ἔκφρασις τὸ βλέμμα του ἀγρία,
Τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις καὶ ἡ ἀλαζονία.
Τοιοῦτος ὁ ἀρχάγγελος καταπεσὼν θὰ ἦτο,
Κ' ὑπὸ τοιούτων ὁ αἰθὴρ βλεμμάτων θ' ἀπειλεῖτο.
Κ' ἦτον ὡραῖος! εἶχέ τι, ὅπερ δὲν ἔχουν ἄλλοι·
Κεραυνωμένην καλλονήν, ὀργίλα ᾅδου κάλλη·
Τὸν ζόφον εἰς τὰς χαίτας του, τὸ πῦρ του εἰς τὸ ὄμμα,
Καὶ τὰς βλασφήμους του ἀρὰς εἰς τὸ σπασμῶδες στόμα!
Τί τότε δὲν ἠδύνατο; Ἠμπόρει νὰ ὁρμήσῃ
Ὅπου καὶ τίγρις ἤθελεν ἀκόμη σταματήσει,
Ὁρμῶσα πρὸς τὰ τέκνα της τὰ ζωγρηθέντα....Δάσῃ
Φλεγόμενα καὶ πίπτοντα ἠμπόρει νὰ περάσῃ!
Κρῖμα· τὸ μῖσος τὸ πολὺ τόσην ἰσχὺν νὰ ἔχῃ,
Καὶ τῆς ἀγάπης πάντοτε τοσοῦτον νὰ προτρέχῃ!

Ὅπου τὸ μῖσος φαίνεται, δειλῶς ἐκείνη νεύει·
Εἰς τὴν ἰσχύν της ἔμαθεν ὀλίγον νὰ πιστεύῃ....
Φεῦ, αἰωνίως τὸ κακὸν ἀνώτερον ἐκλήθη·
Παλαῖον μὲ τὸν οὐρανὸν εἰσέτι δὲν ἠττήθη.
Ἡ πάλη ἐξακολουθεῖ, αὐξάνει ἔτι μᾶλλον·
Τὰ ὅπλα δὲν κατέθεσεν οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων.
Εἶπεν ὁ Πλάστης· « Σᾶς δωρῶ φωτὸς ἀθανασίαν· »
Καὶ ὁ Σατάν· « Τὸν θάνατον ἐγὼ καὶ τὴν σκοτίαν! »
Κ' ἔδαψε μ' αἷμα ἀδελφοῦ τῆς γῆς τὸ πρῶτον κρίνον,
Διὰ χειρὸς ἀδελφικῆς ἀθῶον ἀποκτείνων. —
Τὰς μάχας πλὴν τῶν ἰσχυρῶν ἀφίνω ἀντιπάλων·
Ἄλλος ἂς ἦναι τοῦ κακοῦ τὴν δύναμιν ὁ ψάλλων.
Φοβοῦμαι ὅμως μὴ ποτέ, εἰς τοῦ καιροῦ τὸ πέρας,
Καλύψῃ αἰωνία νὺξ τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας,
Καὶ μὴ ἐγράφ' οἱ δαίμονες εἰς πεπρωμένον μέλλον,
Τὰς μεταξίνους πτέρυγας νὰ σχίσουν τῶν ἀγγέλων.
. . . . . .
. . . . . .

Ε'

Καὶ ὁ Ἀλφρέδος κατηφὴς καὶ μ' ἄπελπιν ὀδύνην,
Κατὰ τὴν νύκτα τὴν ψυχρὰν καὶ ζοφερὰν ἐκείνην,
Εἰς τοῦ Σουλίου τὸν υἱὸν τὸ πᾶν ἐδιηγήθη.
Καὶ κλίνων εἰς τὰ λάσια τοῦ ὀρεινοῦ του στήθη·

« Πάτερ μου, εἶπε, μὲ φωνὴν δακρύοντος παιδίου,
« Τὸ δρᾶμα ἤδη ἔμαθες τοῦ σκοτεινοῦ μου βίου.
« Εἶδες ὁποίας ὡς ἀνὴρ καὶ δίχως ἕνα στόνον
« Τὸ τέκνον σου ὑπέφερε κολάσεις ἀλγηδόνων.
« Πόσα, ὤ, πόσα δι' ἐμὲ ὁ κόσμος δὲν ἐλάλει!
« Οἱ μὲν μ' ἐκάλουν εὐτυχῆ, ἀκόλαστον οἱ ἄλλοι,
« Καὶ μόνον μάρτυς ἀφανὴς ὑπῆρχον, κατακλείων
« Εἰς τὴν ψυχήν μου σπαραγμὸν ἀγνώστων μαρτυρίων.
« Ὡς κρύπτει ὁ φιλάργυρος τοὺς θησαυρούς του, γέρον,
« Τὸ ῥέον κρύπτε δάκρυον ἀπὸ τῶν ἀνιέρων.
« Φεῦ, τοὺς ἀνθρώπους πρὸ πολλοῦ, ὦ πάτερ, ἔχω μάθει·
« Ποτὲ μὴ δείξῃς εἰς αὐτοὺς τὰ μύχιά σου πάθη.
« Εἶναι κακὸς ὁ ἄνθρωπος, κακός, καὶ τὸν ἡδύνει
« Τὸ δάκρυον τοῦ ἀδελφοῦ, τῶν ἄλλων ἡ ὀδύνη!
« Πλὴν δὲν τοῦ ἔδωκα ἐγὼ τρυφὴν τοιαύτην, κλείσας
« Τὰ χείλη, καὶ τὸ τραῦμά μου νὰ ἴδουν μὴ ἀφήσας.
« Μ' αἴγλην χαρᾶς ἐστέφετο ἡ ὕπαρξίς μου πλάνον,
« Ὡς τοὺς νεκροὺς σας στέφετε μετ' ἀνθηρῶν στεφάνων....
« Πλήν, πάτερ, πάτερ· ἔπασχον κολάσεως ὀδύνην!
« Ματαίως εἰς τὸν θόρυβον ἐζήτησα γαλήνην·
« Μάτην εἰς Ἄρεος χορόν, ἢ εἰς χορὸν αἰθούσης
Ἡμέρας ἐπεζήτησα ὑπάρξεως ἀπούσης·
« Μάτην εἰς οἶνον ἔπασχα τὴν μνήμην ν' ἀποσβύσω!
« Εἰς μάτην· δὲν ἠμπόρεσα ποτὲ νὰ λησμονήσω,
« Κ' ἔξεις ἐπρόδιδον ἁγνὰς καὶ εὐγενῆ καρδίαν,
« Κ' ἴσως ἀκόμη ἔσβυνα διάνοιαν ἁγίαν....

« Διότι εἶχε φῶς ὁ νοῦς, καὶ κῦμα ἡ ψυχή μου,
« Κ' ἐκ τ' οὐρανοῦ κατήρχοντο ποτὲ οἱ λογισμοί μου!
« Ἴσως ἓν ὄνομα κ' ἐγὼ θὰ ἄφινα ὀπίσω,
« Ἴσως.... ἀλλ' ὅμως κάλλιον, ὦ πάτερ, νὰ σιγήσω.—
« Καταδικάζουν καὶ νεκρὸν ἐκεῖνον, ὅστις μόνος
« Φονεύεται· ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι αὐτοκτόνος.
« Ναί, δὲν φονεύει τὴν ψυχήν, οὐδὲ τὸν νοῦν ἐκεῖνος·
« Οὐδέποτε κατίσχυσε τὸ ξίφος κατ' ἀκτῖνος.
« Αὐτόχειρ εἶναι, πάτερ μου, ἐκεῖνος ὅστις μόνος
« Φονεύει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν συγχρόνως
« Πᾶσαν ἡμέραν, πάντοτε, μὲ λύσσαν ἐκουσίαν,
« Κ' ἐνῷ κτυπᾶται, ἐπιζῇ εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!...
« Ἐκ τῶν τοιούτων εἷς κ' ἐγὼ ὑπῆρξα αὐτοκτόνων,
« Ψυχὴν καὶ νοῦν πᾶσαν στιγμὴν ματαίως θανατόνων
« Εἰς ὕπαρξιν ἀκόλαστον....Κτυπῶμαι, πλὴν δὲν θνήσκω,
« Καὶ κάτι, κάτι πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν εὑρίσκω....
« Διασωθεῖσά τις ἀκτὶς ὠχρὰ τῆς διανοίας,
« Εἷς ἔτι ἀσθενὴς παλμὸς τῆς ἄλλοτε καρδίας,
« Τῆς τελευτῆς μου ἐπιζῇ, νεκρὸν μὲ γαλβανίζει....
« Φεῦ, ὁμοιάζω ἀσθενῆ, ὃν νόσος βασανίζει
« Καὶ πίπτ' εἰς λήθαργον, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ, κ' ἐκεῖ ἀκόμα
« Ἀλγεῖ, αἰσθάνεται καὶ ζῇ, ῥάκος ψυχῆς καὶ πτῶμα!
« Ὦ γέρον· ποῖον ἔπραξα εἰς σὲ κακόν, εἰπέ μου,
« Καὶ μ' ἔσωσες τραυματισθεὶς εἰς συμπλοκὴν πολέμου;
« Ἀλλοίμονον· δὲν ἤξευρες, ταλαίπωρε, βεβαίως
« Ὁποῖον δῶρον μ' ἔδιδες! Κ' ἐχθρός τις λυσσαλέος

« Θὰ μ' ὤκτειρε καὶ θ' ἄφινε νὰ πέσω.... Οἴμοι, γέρον,
« Τὸν θάνατόν μοὶ ἔδωκες, τὴν ὕπαρξιν προσφέρων.
« Ὅταν εἰς τὴν γενναίαν σου πατρίδα ἐμαχόμην
« Κ' εἰς τοὺς κινδύνους μὲ πολλοὺς ἢ μόνος ἐρριπτόμην·
« Ὁπόταν ἄνδρας καθὼς σᾶς ἐξέπληττα, καὶ ὅτε
« Ἀνδρεῖον μ' ἐπωνόμασαν οἱ σύντροφοι, ὤ, τότε
« Δὲν ἤμην παρὰ εἷς δειλός, εἷς ἄνανδρος, ὦ γέρον,
« Ὅστις ἐπόθει θάνατον, τὸ φῶς μὴ ὑποφέρων,
« Καὶ ἐπεζήτει μνήματος εἰς τοὺς πολέμους λήθην.
« Ἄ, ὅταν συλλογίζομαι ὁπόσον μετεβλήθην,
« Ὦ πάτερ, δι' ἓν γύναιον τοιοῦτον! διὰ μίαν.... »
Καὶ δάκνων εἰς τὰ χείλη του τὴν κυριολεξίαν
Δὲν τὴν ἐπρόφερεν, ἀλλὰ ὡς ἄνθρακ' ἀναμμένον,
Μὲ λύσσαν τὴν κατέπιεν, ὠχρὸς ἐξ αἴσχους μένων.
Πλὴν μ' ὑπεράνθρωπον ἰσχὺν ὁ ὑπερόπτης νέος
Τὴν μαινομένην θλῖψιν του κατέστειλε ταχέως,
Ὡς ὁ ἱππεύς, ὅστις κρατεῖ μὲ κλίσιν αἰφνιδίαν
Τοῦ ἀκρατήτου ἵππου του τὸ πῦρ καὶ τὴν μανίαν....
Καὶ ἀγερώχως ἀνυψῶν τὴν κεφαλήν του πάλιν,
Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν του ἐπέβαλε μεγάλην,
Κ' ἠτένισε τὸν Λάμπρον του θωπευτικῶς, ἠρέμα·
Ἦτον ὑγρὸν τοῦ γέροντος τὸ ἀετῶδες βλέμμα,
Κ' εἰς τὴν ἀγρίαν του μορφήν, τὴν ὄψιν τὴν τιμίαν,
Ἔβλεπες θλῖψιν ἄφωνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορίαν....
Ἡ ἀφελὴς κ' ἠρωϊκὴ καρδία του ἠπόρει,
Πῶς διὰ μίαν ἄσεμνον νεάνιδα, ἠμπόρει

Ἐκεῖνος ὁ ἀπτόητος πολεμιστὴς νὰ φθίνῃ,
Ὃν καὶ ὁ Φῶτος ἄλλοτε τὸν εἶχε διακρίνει,
Κ' ἐν μέσῳ τόσων Σουλιωτῶν ποθῶν νὰ τὸν τιμήσῃ,
Τῷ ἔδωκε τὸ ξίφος του αὐτὸ ἐν διαχύσει!
Τέκνον ὁ γέρων ἄγριον καὶ τῶν πολέμων μόνον,
Δὲν ἤξευρε τὴν δύναμιν τοιούτων νόθων πόνων.
Δὲν εἶχε τοῦ πολιτισμοῦ τὴν σῆψιν, τὸν καρκῖνον....
Ποῦς νὰ πατήσῃ γυναικὸς δὲν ἔφθανεν Ἐκεῖνον!
Εἰς τὴν γυναῖκα ἔβλεπε «μητέρα», τοῦτο μόνον,
Καὶ αἰωνίαν αὔξησιν γενναίων ἀπογόνων.
Κατὰ τὰ ἄλλα, ἱκανὴν τὴν τράπεζαν νὰ στρώνῃ,
Νὰ θεραπεύῃ τραύματα καὶ Τούρκους νὰ πληγώνῃ·
Νὰ ἑτοιμάζῃ ὁρμαθοὺς ἡ χείρ της φυσεκίων,
Νὰ μάχηται ἐνίοτε ἐγγὺς παλληκαρίων,
Εἰς τοῦ Ζαλόγκου τὸν χορὸν γενναίως νὰ χορεύῃ,
Καὶ ταῦτα πράττουσα, δειλῶς πρὸ τοῦ ἀνδρὸς νὰ νεύῃ.—
Γυνὴ δὲν ἔχ' ἰσότιμον ἀξίαν εἰς τὸ Σοῦλι,
Καὶ μόλις εἶναι σύντροφος, ἐὰν δὲν ἦναι δούλη.
Τοιαύτας κολακευτικὰς ἐπρέσβευεν ἰδέας
Διὰ τὸ φῦλον τὸ καλὸν τὸ τέκνον τῆς ῥομφαίας.
Ἄγριον αἷμα ἔσφυζεν εἰς τὰς θερμάς του φλέβας,
Καὶ μῆλον δὲν ἐλάμβανεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Εὔας.
Τὸ φῶς δὲν εἶδεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ἄνω τῶν ὀρέων,
Ὅπου ὑπεῖκ' ἡ Λέαινα καὶ κυβερνᾷ ὁ Λέων!...

. . . . . .

. . . . . .

ΣΤ'

Ἓν δάκρυον ἀπέμαξεν ὁ γέρων Καπετάνος,
Καὶ τὰς δασείας του ὀφρῦς συσπῶν ὑπερηφάνως,
Ἐχώρ' εἰς τὸν Ἀλφρέδον του ἐγγύτερον ἀκόμα,
Κ' εἰς τὸ βαρύ του βάδισμα ἐσείετο τὸ δῶμα.
Ἐθάρρεις δρῦς ὑπὸ πνοὴν βορρέως ἐκινήθη,
Καὶ τὰ τσαπράζι' ἀντήχησαν εἰς δασωμένα στήθη.
Ἐπίστευε τὸ θάρρος του ὁ γέρων νὰ τῷ δώσῃ,
Καὶ ἀπὸ ἄλγος ἀπρεπὲς τὸ τέκνον του νὰ σώσῃ....
Ἀλλ' ὅτε τὸ ἀέτειον τοῦ Σουλιώτου ὄμμα
Εἶδεν ἐγγὺς τὸ νεκρικὸν τοῦ νεανίου χρῶμα,
Μικρὸν ἐστάθη στεναγμὸν ἐπώδυνον ἀφίνων,
Καὶ τὴν λευκήν του κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνων.
Ἄ, ἦσαν ἔμπλεοι ψυχῆς, παιδίων εἶχον πόνον
Ἐκεῖν' οἱ ἄνδρες οἱ τραχεῖς τῶν τουρκομάχων χρόνων.
Ἦσαν σκληροὶ μὲ τοὺς σκληρούς, ἀνένδοτ' εἰς τὴν βίαν,
Ἀλλ' εἰς νηπίων ἔκλαιον πολλάκις τὴν κηδείαν!...
Τὸν Λάμπρον ἡ συγκίνησις δὲν εἶχε καταβάλει·
Τὴν πρώτην ἐπανέκτησε γαλήνην, ἂν κ' ἐπόνει,
Κ' εἰς γλῶσσαν, εἶπε, ἀφελῆ, ἐκείνην, ἣν ἐλάλει,
Ὁ Φῶτος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, τὸ δόρυ καὶ μηλιόνι.
« Χάλασ' ὁ κόσμος, χάλασε· ἀνδρειᾶς δὲν ἔχει χάρι!
« Ἄ, τί ντροπὴ ἂν σ' ἔβλεπε κανένα παλληκάρι

« 'Απ' τὰ παιδιὰ ποῦ σ' εἴδανε μὲ Τούρκους νὰ χτυπιέσαι,
« Νὰ κλαῖς σὰ χήρα νειόνυφη, σὰν πάππια νὰ μαδιέσαι!
« Τὸν πόνο σου τὸν ἄκουσα· μὴ μοῦ τὸν λὲς καὶ πάλι,
« Γιατ' εἶναι πίκραις ποῦ τιμὴ δὲν φέρνουνε μεγάλη....
« Καλά, καλὰ δὲν ἔνοιωσα τὴ θλίψι τῆς καρδιᾶς σου·
« Ντροπή, παιδί, στὴ νειότη σου, ντροπὴ στὴ λεβεντιά σου!
« Δὲν ἀπεθαίνουν τὰ παιδιὰ ποὖναι καρδιὰ γεμάτα
« Γιὰ μιὰ μικρὴ μελαχροινή, ἢ μιὰ γαλανομμάτα.
« Μονάχος ἐγονάτισες στὸ χῶμα, μοναχός σου,
« Κ' ἐθάρρεψες πῶς ἔπεσες.... 'Απάν' ἀνασηκώσου,
« Καὶ σὰν πλατάνι θὰ πατᾷς τὴ γῆ καὶ σὰν λειοντάρι·
« Ντροπὴ γιὰ ἕνα φίλημα ὁ χάρος νὰ σὲ πάρῃ!
« Τοῦ γέρου Λάμπρου τὸ παιδί, τῆς Φράντζας τὸ ξεφτέρι,
« Δὲν θενὰ πέσ' ἀπὸ μυρτιᾶς κλαδὶ σὰν περιστέρι·
« Θὰ πέσῃ κάτω μὲ φτερὰ καϋμένα κἀμμιὰ μέρα,
« 'Απ' τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα...
« Γιὰ 'πές, τί ἔχεις κ' ἔγεινες χλωμὸς σὰν τὸ φεγγάρι;
« Δὲν εἶσαι μέσ' στὰ νειάτα σου, δὲν εἶσαι παλληκάρι;
« Σπαθὶ καλοῦ παλληκαριοῦ στὴ μέση σου δὲν ζώνεις;
« Τί ἔπαθες καὶ σὰν κερὶ μέρα καὶ νύκτα λυόνεις;
« Μήνα τὸ ἄτι τῆς Τουρκιᾶς χρεμέτισ' ἐδῶ κάτου;
« Μήνα μᾶς πλάκωσ' ὁ 'Αλῆς μὲ τὴν ἀρβανιτιά του
« Καὶ στὰ Παρίσια ἔβαλε φωτιὰ τὰ ξακουσμένα;
« Ἡ κρέμασε στὸν Πλάτανο ἀδέλφι σου κανένα;
« Ἔχεις πατρίδα ἐλεύθερη καὶ θέλεις τάφο; κρῖμα·
« Ἄχ, ἂν σκλαβιὰ τὴν Κιάφαμου δὲν πλάκονε σὰ μνῆμα,

« Ἂν τ' ὀρφανὸ τὸ Σοῦλί μου Τουρκιὰ δὲν τὸ πατοῦσε,
« Ὁ Λάμπρος τὰ δυὼ μάτια του ποτὲ δὲ θὰ σφαλοῦσε!...»
Κ' ἡ κεφαλή του ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὰ στήθη,
Καὶ εἰς τῆς Κιάφας τὰ βουνὰ ὁ νοῦς του ἐπλανήθη.
Τὴν μνήμην του ἐμύρονεν ὁ ὀρεινός της θύμος,
Καὶ τὸν Ἀλφρέδον θεωρῶν ὑπέλαβε πενθίμως·
« Δύστυχο, δύστυχο παιδί, ἡ τόση πίκρα φθάνει!
« Μὴ τὸν θυμόνῃς τὸν Θεό, μαζῆ σου μὴν τὰ βάνῃ.
« Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει δυνατὴ κ' ἐλεύθερη πατρίδα,
« Δὲ μοιάζει τάφο νὰ ζητᾷ, νὰ ζῇ χωρὶς ἐλπίδα.
« Ἄφσε τὸ δάκρυο σ' ἐμᾶς μερόνυχτα νὰ τρέχῃ,
« Σ' ἐμᾶς, ποῦ μοῖρα καὶ θεὸς καταραμένους ἔχει....
« Ἄχ, ὅταν ἡ πατρίδα σας χαμογελᾷ μπροστά σας,
« Πῶς νὰ θολόνεται μπορεῖ στοὺς θρήνους ἡ ματιά σας;
« Γιὰ τὴ χαρὰ τῆς μάνας σας, ἀχάριστοι, λυπεῖσθε;
« Ἔ, ὅ,τι καὶ ἂν κάνετε οἱ Φράγκοι, Φράγκοι εἶσθε!
« Κάτι σᾶς λείπει· μοιάζετε λουλοῦδι ἀνθισμένο,
« Ποῦ εἶν' ἀπὸ τῆς μυρωδιᾶς τὴ χάρι στερημένο.
« Τήραξ' ἐκεῖ! ἀγνάντια μου εἶν' ἕνα παλληκάρι,
« Γεμάτο νειάτα καὶ ζωή, στὴ δύναμι λειοντάρι,
« Ὁποῦ τὸ χάρο ἐπιθυμᾷ, καὶ μ' ὄψι νεκρωμένη
« Μαχαῖρι θέλει νὰ σφαγῇ γιὰ μιὰ ποδιὰ σχισμένη!...
« Αἴ, ντράπου, ντράπου, σήκωσε τὸ μέτωπο ἀπάνω,
« Καὶ στοὺς δειλοὺς παραίτησε τὸν ἔρωτα τὸν πλάνο.
« Πολὺ μεγάλη στὴ Φραγκιὰ ὁ πόθος ἔχει χάρι,
« Νὰ σᾶς ματόνῃ τὴν ψυχὴ μ' ἕνα μικρὸ δοξάρι.

« Μόνο στὸ Σοῦλι θαύματα ὁ Ἔρωτας δὲν κάνει·
« Δὲν τὸν ἀφίνει τὸ σπαθί, τὸν τρώει τὸ γιαταγάνι!
« Ἐκείνη ποῦ σ' ἐπρόδωσε, μαζῆ μὲ τὸ δικό της
« Τὴ σκότωσες.... ἐφέρθηκες ὡσὰν καλὸς Σουλιώτης.
« Τί ἄλλο θέλεις, καὶ γι' αὐτὴν ἀκόμη ἔχεις ἔννοια;
« Θέλεις γυναῖκα; στὸ πλευρὸ τὴν ἔχεις σιδερένια·
« Εἰς τὴ ματιά σου πρόθυμη, στὴν προσταγή σου δοῦλα.
« Ξεσπάθωσε νὰ τὴν ἰδῇς· νὰ ἰδῇς Σουλιωτοποῦλα
« Σὲ ματωμένη φορεσιὰ τὴν λάμψι της νὰ χώνῃ,
« Στὸν ἥλιο νὰ λαμποκοπᾷ, στὴ μάχη νὰ σκοτόνῃ.
« Τέτοια γυναῖκα γκαρδιακὴ τὴν προδοσιὰ δὲ ξέρει,
« Κ' εἶν' ὡς τὸ θάνατο πιστὴ στὸ δυνατὸ τὸ χέρι.
« Ἐγὼ μιὰ τέτοι' ἀγάπησα στὴ νειότη μου μιὰ μέρα,
« Καὶ τώρα ποῦ ἐγέρασα τὴν ἔχω θυγατέρα....»
Κ' ἠτένισε τὴν γραῖάν του περιπαθῶς ῥομφαίαν,
Καὶ εἶπε μὲ συγκίνησιν εἰς τὸν Ἀλφρέδον νέαν·
« Ποτέ της δέν μ' ἐπρόδωσε στὸν πόλεμο ἀπάνω·
« Ἔλα νὰ συγγενέψωμε, γαμπρό μου νὰ σὲ κάνω.
« Τὴν ἀνδρειωμένη κόρη μου σ' ἐσένα θὰ τὴν δώσω·
« Λυποῦμαι τέτοια λυγερὴ στὸν τάφο μου νὰ χώσω.
« Γιὰ δές την τί ὥμορφα τὴ μέση μου τὴ ζώνει,
« Πῶς σὰν ὀχιὰ λυγίζεται, σὰν νύφη καμαρόνει!
« Πέρα καὶ πέρα, κύτταξε, τὴν ἔχω ἀσημένια·
« Μὲ τὴν εὐχή μου πάρε την, νὰ μοῦ τὴν ἔχῃς ἔννοια....
« Καὶ σὰν ἀκούσῃς τουφεκιὰ κατὰ τὸ Σοῦλι πέρα,
« Τοῦ γέρου Λάμπρου φῶς ἂς δῇ καὶ πάλ' ἡ θυγατέρα.

« Κ' ὅταν χυμᾶτε στὴ φωτιὰ καὶ Τούρκους σὰ χαλᾶτε,
« Νὰ μὲ θυμίζῃς εἰς αὐτήν, νὰ μὴ μὲ λησμονᾶτε!»
Καὶ τὴν ἀρχαίαν σπάθην του ἐθώπευσεν ὁ γέρων,
Συγκινημένος καὶ ὑγρὸν τὸ βλέμμα περιφέρων.—
Εἰς τὴν ἀνδρώδη κ' εὔγλωττον ἐκείνην ὁμιλίαν,
Ἐνίοτε θωπευτικήν, ἐνίοτε τραχεῖαν,
Τὴν κεφαλὴν ἀνύψωσεν ὁ ἄπελπις Γαλάτης,
Καὶ μετὰ συγκινήσεως ἠγέρθη βαθυτάτης.
Τὸ βλέμμα πρὸς τὸν γέροντα ἐστάθη προσηλόνων,
« Κ' εὐλόγησε τὸ τέκνον σου, ἀνέκραξε μὲ πόνον.
« Θὰ ζήσω, Λάμπρε μου, ἐγώ· πρὸς χάριν σου θὰ ζήσω·
« Εἶμαι υἱός σου, εἶμ' ἀνήρ, καὶ θὰ στραφῶ ὀπίσω....
« Ναί, ἡ ψυχή σου δύναται ἡ πατρικὴ νὰ χαίρῃ.
« Δὲν θενὰ πέσω ἀπὸ μυρτιᾶς κλαδὶ σὰν περιστέρι·
« Θὰ πέσω κάτω μὲ φτερὰ καϋμμένα κἀμμιὰ μέρα,
« Ἀπ' τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα.—
« Ἄ, πῶς γνωρίζεις τῆς τιμῆς τὴν ἀτραπὸν ν' ἀνοίγῃς!
« Ὦ γέρον μου, συγχώρει με· φοβούμενος μὴ φύγῃς,
« Περιφανεῖς σ' ἀπέκρυψα τοῦ ἔθνους σου εἰδήσεις·
« Κατέθραυσεν ἡ εὐγενὴς πατρίς σου τὰς ἁλύσσεις,
« Κ' ἤδη κτυπᾶται καὶ κτυπᾷ εἰς θύελλαν πολέμων....»
« Καὶ πότε! πότε φεύγομεν!» ὁ γέρων εἶπε, τρέμων
Ἐκ τῆς χαρᾶς· καὶ στηριχθεὶς εἰς ἓν ἐγγὺς θρανίον,
Ὠχρίασε κ' ἐθρήνησεν ὁ γέρων ὡς παιδίον....
« Λάμπρε! τῷ εἶπε, φοβηθεὶς ὁ νέος μήπως τόση
Χαρὰ τὸν κεραυνώσῃ·

« Ποθεῖς λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσῃς ὡς νεᾶνις!
« Δὲν θέλεις εἰς πυρκαϊὰν πολέμου ν' ἀποθάνῃς;...
« Ἀνδρίζου, γέρον ἀετὲ τῆς Κιάφας, κ' ἑτοιμάσου
« Τὸν γύπα νὰ ραμφίσωμεν καὶ πάλιν τοῦ Καυκάσου.
« Μὰ τῆς μητρός μου τὴν ψυχήν, ὦ γέρον, σὲ ὁμνύω,
« Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θ' ἀπέλθωμεν κ' οἱ δύω.
« Θὰ μεταβάλω τὸν χρυσὸν εἰς ὅπλα φλογοβόλα·
« Τὰ μέγαρα, τὸν πύργον μου, πᾶν ὅ,τι ἔχω· ὅλα!
« Κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ σοῦ, μὲ φάλαγγας Ἑλλήνων,
« Θὰ πέσω μ' ἑκατὸν πληγάς, βαρβάρους ἀποκτείνων.
« Αἴ, κἂν θὰ πέσω ὡς ἀνήρ, θὰ πέσω ὡς μοῦ πρέπει,
« Καὶ τῆς Ἑλλάδος ἥλιος τὸν τάφον μου θὰ βλέπῃ!»
Εἰς τὴν μορφὴν τοῦ ὀρεινοῦ ἐξήστραπτε φαιδρότης,
Καὶ ἦτον ἤδη ἕτοιμος ὁ γέρων στρατιώτης.
Ἠκτινοβόλει ἐκ λαμπρᾶς τὸ ὄμμα του ἀκτῖνος·
Τὸ πᾶν τοῦ ἀπεδίδετο, τὸ Σοῦλί του κ' ἐκεῖνος!
Τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν ἀφεὶς αὐτοῦ ἠρέμα,
Πρὸς οὐρανὸν ἀνύψωσε δεόμενον τὸ βλέμμα,
Καὶ στάσιν ἔχων ἥρωος, πατρὸς καὶ ἱερέως,
Ὠχρὸς ἐκ συγκινήσεως, ἐκ τῆς χαρᾶς ὡραῖος,
Ηὐλόγησε τὸ τέκνον του, κ' ὑψῶν πρὸς τ' ἄνω τ' ὄμμα,
Τοιαῦτα εἶπε μὲ ὑγρὸν τὸν ὀφθαλμὸν ἀκόμα·
« Θεέ μου! ποῦ Σὲ προσκυνῶ ἑξῆντα τόσα χρόνια,
« Κάνε τὰ μαῦρ' αὐτὰ μαλλιὰ ν' ἀσπρίσουν σὰν τὰ χιόνια!
« Ἂν Τούρκους χάλασα πολλούς, ἂν σκλάβωσα ἀγάδες,
« Ἀνίσως ἔκαψα τσαμιὰ καὶ Σ' ἄναψα λαμπάδες,

« Τὴ δέησί μου ἄκουσε, καὶ δόσε στὸ παιδί μου
« Τὰ χρόνια μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ δίνω τὸ σπαθί μου! »
Κ' εἰς τοῦ 'Αλφρέδου τὴν ὀσφὺν τὸ ἔζωσε βραδέως·
Εἶτα, ἐνηγκαλίσθησαν ὁ γέρων καὶ ὁ νέος!

1869

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ" • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΆΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

« Τί μόνον; πῶς ἡ χεὶρ αὐτοῦ
ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του,
« Τὸ στῆθος μὲ τοὺς ὄνυχας
ξεσχίζει κ' αἱματόνει! »

Α΄

—Λοιπόν, Ἐρρίκε, ἔμαθες τὰ νέα;—Ὄχι· ποῖα;
—Πῶς! ἀγνοεῖς; δὲν ζῇς λοιπὸν εἰς Παρισίους πλέον,
Καὶ εἰς τὴν λέσχην σήμερον δὲν ἤσουν; Ἁμαρτία!
Εἷς νεανίσκος ἔλεγε κομψὸς εἰς ἄλλον νέον.
—Πλὴν τί συμβαίνει;—Φίλε μου, ὅ,τι συμβαίνει ἤδη,
Γνωρίζουσιν, ἐκτὸς ἑνὸς, εἰσέτι καὶ οἱ λίθοι.
—Τί πταίω ἂν τὰ νέα της ἡ φήμη διαδίδῃ
Καθ' ἣν στιγμὴν θερμαίνομαι εἰς Ἑστιάδος στήθη,
Κ' εἰς ἄδυτόν τι ἤρεμον, μακρὰν τῶν Παρισίων,
Νέα φιλήματα ἀντὶ τῶν νέων σας μανθάνω;
Καταφλεχθείς, παρήτησα κ' ἑστίαν καὶ κελλίον,
Καὶ μόλις ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς Παρισίους φθάνω.
—Ἀλλ' ὅμως φθάνεις εἰς στιγμὴν κατάλληλον τοσοῦτον·
Γνωρίζεις πῶς μετὰ μικρόν, ὁ τῶν ἐρωτοτρόπων
Καὶ τῶν λεόντων ἡγεμών, ὁ ἔχων μέγαν πλοῦτον,
Πῶς φεύγει πένης, παραιτῶν καὶ εἰς ἡμᾶς τὸν τόπον;...

—Πῶς! ὁ 'Αλφρέδος! ἀληθῶς; Καλὰ νὰ πάθῃ· ἤδη
Θὰ λάβω τὴν 'Ελβίραν του.—Πτωχέ μου φίλε, σφάλλεις·
Ὅ,τι ἠγάπησεν αὐτὸν εἰς ἄλλον δὲν ἐνδίδει.
Οὔτε ἀπόντα δύνασαι αὐτὸν νὰ καταβάλῃς!
—Θὰ ἴδωμεν....—Εἶναι ἀνὴρ δαιμόνιος· ἢ πένης, 81
Ἢ πλούσιος, εἴτε παρών, εἴτε ἀπὼν ἀκόμα,
'Αείποτε εἶν' ἐκλεκτὸς υἱὸς τῆς εἱμαρμένης! 83
Μόλις ἡ φήμη ἤνοιξε τὸ λάλον αὐτῆς στόμα
Καὶ διεδόθη πῶς πωλεῖ ἐπαύλεις, πύργους, γαίας,
Τὰ μέγαρα, τοὺς ἵππους του, τὰ πάντα· αἱ κυρίαι
Ἱκετικῶς τῷ ἔπεμπον ποσότητας γενναίας·
Αἱ κόμησσαι ἀδάμαντας, χρυσὸν αἱ μαρκησίαι,
Καὶ αἱ πτωχαὶ τὸ φράγκον των...Κ' ἐκεῖνος—τὸ πιστεύεις;—
'Εδέχετο καὶ δέχεται καὶ νῦν ἐλέους δῶρα!
Ἄ, μὴ κινῇς τὴν κεφαλὴν καὶ μὴ διστάζων νεύῃς·
Πολύ, πολὺ πλειότερον θὰ σὲ ἐκπλήξω τώρα....
Χθὲς εἰς τὴν λέσχην ἅπαντες, ἐκτὸς ἐκείνου πλέον,
Ὅστις μετά τινος καλῆς ἐτρύφα εἰς κελλίον,
Εἰς δύω τρεῖς ἀνέγνωμεν ἐφημερίδας νέον
'Εκπληκτικῶς ἀπίστευτον, μυθῶδες ἢ γελοῖον.
Καὶ ὅμως ἦτον ἀληθές· μακράν, πλατεῖαν, πάντες
Εἴδομεν τὴν ὑπογραφήν· δὲν ἦτο πλάνη πλέον....
Κ' ἱστάμεθα ἀκίνητοι, βωβοὶ ὡς ἀνδριάντες·
'Αλφρέδος, ἀνεγνώσαμεν, Μαρκίων!—Πλὴν τὸ νέον,
Τὸ νέον, λέγε!—Μάντευσε, καὶ τότε θὰ πιστεύσω,
Πῶς θ' ἀγαπήσῃ τὸν τρελλὸν 'Ερρίκον ἡ 'Ελβίρα.

— Ἀλλὰ τί θέλεις, φλύαρε, τί θέλεις νὰ μαντεύσω;
— Ὅτι χρημάτων ἀπορῶν, ἐπαίτου τείνει χεῖρα
Ὁ εὐγενὴς Ἀλφρέδος μας, ὅστις προχθὲς ἀκόμα
Τοὺς Παρισίους ἅπαντας ἐξέπληττε κ' ἐκίνει,
Σκορπίζων τὸν χρυσὸν αὐτοῦ εἰς τῶν ὁδῶν τὸ χῶμα.
Ἤδη, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐλέους δίσκον τείνει,
Καὶ γράφ' εἰς τὸ δημόσιον μὲ τὴν ὑπογραφήν του·
« Ὅστις τιμᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν Θεὸν λατρεύει,
« Ὅστις εἰς τὴν καρδίαν του πιστεύει καὶ τιμήν του,
« Κ' ἐκ τῶν χρημάτων του καλὸν ποσόν τι περισσεύει,
« Εἰς τοῦ καλοῦ μαρκίωνος τὰς χεῖρας ἂς τὸ δώσῃ,
« Μυστηριώδη κ' ἱερὸν σκοπὸν νὰ περαιώσῃ! »
Εἶδες πῶς τὰ βαλάντια, ὁπόταν ἐξαντλοῦνται,
Διὰ μιᾶς πληροῦνται;...
Δι' ἱερόν τινα σκοπόν, πλὴν μυστικὸν συγχρόνως,
Πληροῦται τὸ ἐκκενωθὲν ταμεῖόν σου ἀπόνως!
— Ἂν λέξιν ἐκ τοῦ μύθου σου ἐκεῖνος μάθῃ μίαν,
Ὁ μυθολόγος φίλος μου ἔχει ζωὴν βραχεῖαν.
Δὲν ἀγνοεῖς πῶς τὸν μισῶ, καὶ ἴσως ὄχι μόνος·
~~Πλὴν ἴσως δὲν ὑποχωρεῖ κ' εἰς πλοῦτον~~ ἡγεμόνος,
Καὶ ἂν κ' ἐπέτα τὸν χρυσὸν μὲ ὄμματα κλεισμένα,
Ποτὲ δὲν εἶχε δανειστήν, πρὸς ἔκπληξίν μας, ἕνα!
Ἐξ ἐναντίας, εἰς αὐτὸν ὀφείλουσιν οἱ ἄλλοι·
Δανείζει καὶ τὸ λησμονεῖ· εἰς τοῦτο μόνον σφάλλει....
— Πλὴν καὶ τὸν ἄπιστον Θωμᾶν, Ἐρρίκε, ὑπερέβης·
Λοιπὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀκόμη δὲν πιστεύεις;

Ὡς τοῦ Θωμᾶ οἱ ἄπιστοι ἂς ἴδουν ὀφθαλμοί σου·
Ἰδού την ἡ ἐφημερίς, ἀνάγνωσον καὶ πείσου.
Θέλεις καὶ ἄλλα εἰς αὐτὴν ἀκόμη ἀναγνώσει·
Ἄνδρες μεγάλ' εἰς τὸ κοινὸν θερμῶς τὸν συνιστῶσι,
Ὁ Σατωβριάνδος, ὁ Οὐγγώ, ὁ Βερανζέρος· ἔτι
Ὁ Ἐϊνάρδος δι' αὐτὸν ἐγκώμια προσθέτει.
Κ' εἰς τὴν ἐφημερίδα του ὁ Μάρκος Γιραρδῖνος,
Θὰ ἴδῃς πῶς τὸν συνιστᾷ· ὁ Σατανᾶς ἐκεῖνος
Πᾶν ὅ,τι θέλει δύναται· ἀκόμη καὶ τὸν κλῆρον,
Ὁ λέων ὁ ἀκόρεστος, ὁ ἄθεος, ὁ εἴρων,
Παρέσυρεν, ἐμάγευσε· κ' ἰδού, δι' ἐγκυκλίων
Τὸν συνιστᾷ καὶ ὁ σεπτὸς ποιμὴν τῶν Παρισίων.
Εἰσέτι καὶ ὁ βασιλεὺς — δὲν θὰ πιστεύσῃς πάλιν —
Χρυσίου τῷ ἀπέστειλε ποσότητα μεγάλην!
— Αἶσχος! ἀνέκραξ' ὁ κομψὸς Ἐρρίκος ἀναγνώσας,
Κ' ἐν τῇς Ἀβάνης ἤναψε σιγάρον, ἀποδώσας
Τὸ φύλλον μ' ἀηδίαν·
Ἰδέ, ἰδὲ θρασύτητα, ἰδὲ ἀναισχυντίαν!
Πῶς δύναται, ἂν καὶ γυνή, ἡ θελκτικὴ Ἐλβίρα
Ἀνδρὸς τοιούτου τρυφερῶς νὰ θλίβῃ ἔτι χεῖρα;
— Τὸν ἀγαπᾷ πλειότερον, Ἐρρίκε μου, εἰσέτι·
Σὲ λέγω, ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶναι· τοῦ προσθέτει
Κ' ἡ ἀτιμία θέλγητρα καὶ πλοῦτον ἡ πενία....
Πίπτει, καὶ ὑψηλότερα τὸν φέρ' ἡ εὐτυχία.
Φεῦ, ἐὰν ἄλλος ἔπραττεν ὅ,τι ἐκεῖνος πράττει....
Πολὺ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, Ἐρρίκε, μὲ ταράττει.

Ἠξεύρω, ἤδη θὰ εἰπῇς πῶς εἶμαι δεισιδαίμων·
Εἰπέ το· ναί, ἐνίοτε τὸ ἐνθυμοῦμαι τρέμων.
Τὸ μέλαν ὡς τὸ ἔρεβος καὶ ἀτενές του ὄμμα,
Τὸ ψῦχος τῆς χειρὸς αὐτοῦ, τὸ νεκρικόν του χρῶμα,
Τὸ παγερὸν μειδίαμα καὶ ἤρεμόν του βῆμα,
Μοὶ φαίνονται—μὴ μειδιᾷς—ὅτι μυρίζουν μνῆμα....
Ἄλλον δὲν εἶδον ἔχοντα ποτὲ τοιοῦτον εἶδος·
Κ' ἔχει, νομίζω, δίκαιον ὁ Βρεττανὸς Γυλφρεῖδος,
Ὅστις φρονεῖ ὅτι νεκρὸς ἀναβιώσας εἶναι·
Ναί· ἴσως ἡ ἐκδίκησις καὶ κρίματος ὀδύναι
Ἐκ τάφου τὸν ἐξέμεσαν ἀγνώστου....τίς γνωρίζει!
Θαρρῶ, τὸ αἷμά μου ῥοφᾷ ὁπόταν μ' ἀτενίζῃ....
Τί θέλει μὲ τὸν Ἕλληνα αἱρετικόν, εἰπέ μοι;
Καὶ διατί μεσάνυκτα ὅταν ἠχήσουν, τρέμει
Καὶ πρὸς παράθυρον ὁρμῶν ἐπάνω αὐτοῦ κύπτει,
Κ' ἡ χεὶρ αὐτοῦ σαλεύεται ὡς βάρος τι νὰ ῥίπτῃ;
Τὸν εἶδες κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς μανίας
Ὁποῖον στόνον τρομερᾶς ἀφίνει εὐτυχίας,
Καὶ πῶς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀστράπτουν φωτοβόλοι;
Καὶ διατί τὸν σέβομαι ἐγώ, καὶ σύ, καὶ ὅλοι!
Σέβας ἡμεῖς εἰς ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὁμοιόν μας;
Οἱ μὴ σεβόμενοι οὐδὲν καὶ οὔτε τὸν Θεόν μας!
Ἂν καὶ ἐμονομάχησε τοσάκις, κ' ἐμετρήθη
Μὲ τόσα ξίφη, καὶ οὐχί, ὦ φίλε μου, συνήθη,
Εἶδες νὰ λάβῃ τραῦμα τι ἢ ἀμυχὴν κἀμμίαν;
Καὶ εἶδες ὅτι πάντοτε κτυπᾷ εἰς τὴν καρδίαν;...

Οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων του ἠμπόρεσε νὰ ζήσῃ·
92 Πίπτει νεκρός, ὅστις τολμᾷ θανόντα νὰ κτυπήσῃ!
Δειλὸς δὲν εἶμαι· ἀγαπῶ τὴν τέρψιν τῶν κινδύνων,
Πλὴν, σὲ τὸ λέγω, δειλιῶ νὰ μετρηθῶ μ' ἐκεῖνον.
—'Αλβέρτε, μὲ τῆς μάμμης σου τοὺς μύθους ζῇς ἀκόμα,
Εἶπ' ὁ 'Ερρίκος· σφάλησε τὸ φλυαρόν σου στόμα.
Ἂν ἦν' ὠχρὸς ὁ ἄνθρωπος, τοιαύτην κρᾶσιν ἔχει,
Κ' εἶν' εὐτυχής· πᾶσα γυνὴ εἰς τοὺς ὠχροὺς προσέχει.
Ἂν πάντοτε μονομαχῶν ἐνίκα καὶ ἐπέζη,
Θὰ εἴπῃ ὅτι τὸ σπαθὶ γνωρίζει νὰ τὸ παίζῃ.
Εἰς κόρακας τοὺς φόβους σου μὲ τὸν Γυλφρεῖδον στεῖλε,
Καὶ εἰς τὴν λέσχην ἄγωμεν, προληπτικέ μου φίλε!

Β΄

—'Ερρίκε, Σύ! ἀνέκραξε δεκὰς λεόντων νέων,
Εἰς δῶμά τι καθήμενοι τῆς λέσχης· ἦλθες πλέον!
—Μὴ εἰς τὸν ᾅδην ὡς 'Ορφεὺς μὲ λύραν ὠδοιπόρεις,
Κ' ἔψαλλες, χάριν πρόσφιλοῦς νεκρᾶς, ἐμπρὸς τῆς Κόρης;
—'Εὰν ἐκεῖθεν ἔρχεσαι, εἰπέ· ἐκ τῆς ἀβύσσου
Τὴν Κλεοπάτραν διατί δὲν ἔφερες μαζῆ σου;
—Ἂν Κλεοπάτραν μετ' ἐμοῦ δὲν ἔφερα κἀμμίαν,
« Τὴν πατρικὴν τοῦ Σατανᾶ σᾶς φέρω εὐλογίαν,
« Ἣν διὰ τῶν ὀνύχων του μοὶ ἔδωκεν· ἀφῆτε
« Πλὴν νὰ καθήσω πρότερον, καὶ εἶτα φλυαρεῖτε.

— « Κάθησ', 'Ερρίκε, δυσειδής τις εἶπε νεανίας,
Τὸ δυσειδές του συγκιρνῶν μὲ μέλι κολακείας·
Τοσοῦτον χρόνον ἀγνοῶ εἰς ποίαν ἤσουν χώραν,
Πλὴν φθάνεις ὅτ' ἀναχωρεῖ ὁ ἄλλος....εἰς τὴν ὥραν!
— Τίς ἄλλος; — Πλὴν μὲ τὸν καλὸν 'Αλβέρτον ἤσουν, φθάνει·
Μὲ τὸν 'Αλβέρτον τις λαλῶν, ὀλίγα δὲν μανθάνει.
— Ἄ, τὸν 'Αλφρέδον ἐννοεῖς! — Ὁ θρόνος του χηρεύει
Καὶ βασιλέα ὁ συρμὸς ἀντάξιον θηρεύει.
Πλὴν ποῖος ἄλλος ἐκτὸς σοῦ, ἀγαπητέ μου, μόνον,
Τὸν ὑβρισθέντα παρ' αὐτοῦ θὰ καθαρίσῃ θρόνον;
— Ὤ, διὰ τὴν προτίμησιν εὐχαριστῶ μεγάλως·
Δὲν ἀγαπῶ νὰ δέχωμαι ὅ,τι πετᾷ εἷς ἄλλος.
— Ὡραῖον! εἶπ' ὁ δυσειδὴς καὶ πάλιν νεανίας·
Πλὴν θὰ κρατήσῃ τοῦ συρμοῦ ἡ χείρ σου τὰς ἡνίας.
Εἶσαι πλασμένος ἡγεμών· σ' ἐδόθη πᾶσα ψῆφος.
Παίζεις καλὰ τὸ λανσκενέ, καλλίτερα τὸ ξίφος·
Καλλίτερα τὸ φίλημα εἰς τὰς ὡραίας δίδεις,
Καὶ τὰς γυναῖκας ὡς γυνὴ γνωρίζεις νὰ προδίδῃς. —
Καὶ ὕφος αἴφνης κωμικῶς ἐπίσημον λαμβάνων,
Μ' ἦχον φωνῆς ὑπέλαβεν εὐσέβαστον καὶ πλάνον,
Ῥίπτων χαμαὶ τὸ βλέμμα·
— Σὺ τῶν λεόντων δέχθητι τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ στέμμα
'Εκ μέρους πάντων ἄνακτα ἐσὲ διακηρύττω·
Κ' ἐκραύγασεν· « Ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν 'Ερρίκος, ζήτω! »
— « Ζήτω! » ἀνέκραξαν φαιδρῶς διὰ μιᾶς κ' οἱ ἄλλοι,
Καὶ θόρυβος ἠκούετο καὶ γέλωτες μεγάλοι.

—Δέχομαι, ἔκραξε γελῶν καὶ ὁ Ἐρρίκος· ἤδη
Ὁ ἡγεμών σας τρυφηλὸν συμπόσιον σᾶς δίδει,
Δυνάμενον καὶ Λούκουλλον εἰς φθόνον νὰ κινήσῃ.
Ἡ δωδεκάτη τῆς νυκτὸς εὐθὺς ὁποῦ κτυπήσῃ,
Ἔλθετε εἰς τὸ μέγαρον, ὃ κατοικῶ πρὸ χρόνων,
Ἢ μόνοι, ἢ μὲ τὰς καλὰς λεαίνας σας· φεῦ, μόνον
Θὰ λείπῃ ἡ Ἐλβίρα μου....Πλήν, τότε, ἡ Καμίλλη,
Ἂς ἦναι ἡ βασίλισσα τῆς ἑορτῆς μας, φίλοι.
—Ἠξεύρεις ὅτι ἀληθῶς διάδοχός του εἶσαι;
Ἔκραξε τις· σὲ εἴπομεν, ἐὰν τὸ ἐνθυμῆσαι,
Πῶς ἔμελλε τὴν νύκτ' αὐτὴν ὁ πεπτωκὼς Μονάρχης
Νὰ γείνῃ εἰς ἅπαντας ἡμᾶς ἐδῶ συμποσιάρχης.
—Λοιπὸν μετὰ τὸ θέατρον θὰ ἔλθωμεν· ὡραῖα!
Εἶπ' ἄλλος· ἡ παράστασις, ὡς λέγουν, εἶναι νέα.
Πλὴν τ' ὄνομα τοῦ δράματος, Ἐρρίκε, ὑποθέτεις;
—Ὁποῖον εἶναι;—Φίλεμου, Ὁ Εὐγενὴς ἐπαίτης.
Κ' εἰς τὸν πικρὸν ὑπαινιγμὸν ἐγέλασαν ἐκεῖνον.
—Ἄ, εἶπεν εἷς, ἀπορροφῶν γλυκὺν Μαδέρας οἶνον·
Ἔδιδα λουδοβίκια πολλὰ καὶ ἐν τῷ ἅμα,
Ἂν τὸν Ἀλφρέδον εὕρισκα ἐπίσης εἰς τὸ δρᾶμα!
—Καὶ δὲν τὰ δίδεις κάλλιον, ὦ φίλε, τοῦ ἰδίου;...
Χεῖλος λεπτὸν ἐσύριξεν ἀσήμου νεανίου.
Καὶ ἀνὰ δύω, ἀνὰ τρεῖς ἀπήρχοντο γελῶντες·
Μ' ἄνθη τοιαῦτα ῥαίνονται συνήθως οἱ ἀπόντες!

. . . . . .

. . . . . .

Γ'

Πῶς, Μοῦσα! εἰς τὸ θέατρον ἁρπάσασά με τρέχεις,
Καὶ μοῦ πληρόνεις εἴσοδον καὶ θεωρεῖον, ὅπως
Εἷς φίλος μου δραματουργός;...Κακοὺς σκοποὺς θὰ ἔχῃς!
Ὁποῖον πλῆθος! οὔτε εἷς κενὸς δὲν μένει τόπος·
Δὲν εἶναι τόσον ὁ αἰὼν πεζός, ὡς αἰωνίως
Μεμψιμοιρεῖς· δὲν ἔσβυσεν ὁ ὑλισμὸς ὁ κρύος
Ἐξ ὁλοκλήρου τὴν πυρὰν τῆς ἱερᾶς ἑστίας·
Καὶ νῦν τὰ πλήθη πίνουσι νερὸν τῆς Κασταλίας,
Κἂν μὲ τὸν οἶνον των....Ἰδέ· εἰς ἕνα τῶν ναῶν σου
Ὁπόσος κόσμος ἵσταται σιγῶν ἐνώπιόν σου!
Ἀλλὰ συγγνώμην, λησμονῶ.... Ἴσως ψυχὴ κἀμμία
Δὲν ἦλθε διὰ σὲ αὐτήν· ἀπέθαν' ἡ καρδία,
Ἐσβέσθη ἡ διάνοια τῶν παρελθόντων χρόνων,
Κ' ἡ Οὐρανία Πάνδημος κατέστη πλέον μόνον.
Χόρτον φυτρόν' εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Σοφοκλέους πλέον·
Τὸ τερατῶδες συγκινεῖ καὶ ὄχι τὸ ὡραῖον.
Ἂν εἰς τὸ θέατρον καὶ νῦν τὰ πλήθη πάλιν τρέχουν,
Ἀφίνουν ἔξω τὴν ψυχήν, ἐὰν τοιαύτην ἔχουν,
Κ' εἰσέρχονται ὡς πτώματα, διὰ νὰ χασμηθῶσιν,
Ὁ εἷς τὸν ἄλλον νὰ ἰδῇ, ἢ καὶ νὰ κοιμηθῶσιν....
Πλήν, Μοῦσα, ἂς προσέξωμεν, καὶ εἶναι ὥρα πλέον
Τὸ δρᾶμα ὅπερ ἤρχησε ν' ἀκούσωμεν τὸ νέον.

Δ΄

Κατάφωτον τὸ θέατρον, εἶν' ἔμπλεον ἀνθρώπων,
Καί, ὡς προείπομεν, κενὸν δὲν βλέπει τ' ὄμμα τόπον.
Γυναῖκες, ἄνδρες, ἄσημοι κ' ἐπίσημοι συνάμα
Ν' ἀκούσουν διδασκόμενον τὸ νέον ἦλθον δρᾶμα.
Τὰ φῶτα λάμπουν, πλὴν αὐτῶν πλειότερον ἀκόμα
Τῶν κυριῶν τὸ ὄμμα,
Καὶ πίπτουσιν εἰς τρίχαπτα λευκότερα χιόνος
Βόστρυχοι μαῦροι καὶ ξανθοὶ καὶ καστανοὶ ἀφθόνως.
Ἀψιμαχίαι πανταχοῦ ἐρώτων συγκροτοῦνται.
Τὰ θεωρεῖα τῶν καλῶν στενῶς πολιορκοῦνται·
Τὰ δίοπτρα οἱ λέοντες κρατοῦν ὡς πυροβόλον,
Κ' ἐκπέμπουν κεραυνὸν βωβὸν βλεμμάτων φλογοβόλων....
Καλλιτεχνία, καλλονὴ καὶ χάρις παντοῦ πνέει,
Καὶ λάμπουσιν ἀδάμαντες καὶ ὀφθαλμοὶ ὡραῖοι.
Τὴν νύκτα ταύτην τ' ὄμμα μου συνηνωμένον βλέπει
Πᾶν ὅ,τ' εἰς τὰ Παρίσια ἐξέχον διαπρέπει.
—Πλήν, Μοῦσα, τίς εἰς τὸ εὐρὺ ἐκεῖνο θεωρεῖον,
Τίς εἶναι ὁ καθήμενος ὡς σύνοφρυς Κρονίων;
Καὶ ποῖον ἔχουν ὄνομα ὅσοι κυκλοῦν ἀκόμα
Τὸν πλατυμέτωπον αὐτὸν μὲ τὸ ἐκλάμπον ὄμμα;
—Ἄ, βλέπεις τὴν ποιητικὴν πλειάδα τῆς Γαλλίας·
Σκηπτούχους—ὄχι βασιλεῖς—Σκηπτούχους διανοίας!

Τὴν κεφαλήν σου γύμνωσον ἐμπρὸς αὐτῶν ταχέως·
Αὐτὸ τὸ πράττεις κ' ἔμπροσθεν ἀκόμη βασιλέως....
Εἶν' ὁ Οὐγγὼ ὁ σύνοφρυς καὶ σκυθρωπὸς ἐκεῖνος·
Καὶ ἡ ὠχρὰ ἐκεῖ μορφή, ὁ πρώην Λαμαρτῖνος.
Καὶ εἰς τὸ βάθος, ὁ ῥεμβὸς ἐκεῖ ἀνήρ, ὁ μόνος,
Ὁ Σατωβριάνδος· ὄνειρον καὶ δέησις συγχρόνως.
Ὁ Δελαβῖνος μετ' αὐτῶν καὶ ὁ καλὸς Νοδιέρος....
Ἀποκαλύψου δεύτερον! ἰδοὺ ὁ Βερανζέρος,
Μὲ πρόσωπον ἀστοῦ χρηστὸν καὶ μ' ἔνδυμα ἐργάτου,
Καὶ μὲ τὸ καλοκάγαθον ἀβρὸν μειδίαμά του.
Πλὴν διατί τὸ στῆθός του προσβλέπεις μ' ἀπορίαν;
Ἄ, ἐννοῶ· τὸ ῥόδον του ὑπέλαβες ταινίαν!
Ἡσύχασε· παράσημα φιλεῖ ὁ Βερανζέρος
Ὅσα τῆς Λίζας του ἡ χεὶρ τὸν δίδει καὶ ὁ Ἔρως.
Πλὴν στρέψε καὶ ἀπέναντι, ἀριστερὰ τὸ ὄμμα·
Καὶ ἄλλους ἔτι θὰ ἰδῇς γνωρίμους μας ἀκόμα.
Ἰδὲ τὸν Ἐϊνάρδον μας καὶ Μάρκον Γιραρδῖνον·
Ἄ, ἐκ λαμπρῶν τὸ βλέμμα σου φαιδρύνεται ἀκτίνων,
Καὶ οὐδὲ στρέφεις νὰ ἰδῇς τὰ θέλγητρα τοῦ κάλλους,
Μεγάλους ἄνδρας θεωρῶν, φιλέλληνας μεγάλους.
Ὅ,τι ὡραῖον κ' ὑψηλὸν ἐγέννησεν ἡ Δύσις,
Καρδίαν εἶχεν Ἕλληνος· εἶν' ἐδική μας κτῆσις.
Βλέπεις τοὺς χρόνους τοὺς καλοὺς τῆς Δύσεως εἰσέτι,
Οὐχὶ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀμποῦ, τῆς σήψεως τὰ ἔτη....
Ἀλλά, ὡς βλέπεις, ἤνοιξε τὸ θεωρεῖον ἤδη
Τοῦ βασιλέως· θέλομεν τὸν Κάρολόν μας ἴδει!

Ἰδέ τον, εἰς τὸν θρόνον του ἐκάθησεν ἠρέμα·
Ὁπόσον ἔχει εὐμενὲς καὶ πατρικὸν τὸ βλέμμα!
Μ' ἀγάπην καὶ μὲ σεβασμὸν ἐνώπιόν του κλίνε·
Γνωρίζεις ἡ μορφὴ αὐτή, γνωρίζεις ποίου εἶναι;
Ἐκείνου, δι' ὃν ἄλλοτε ἡ μήτηρ σου πρὸ χρόνων,
Παιδίον σ' ἐγονάτιζεν ἐμπρὸς σεπτῶν εἰκόνων
Καὶ σ' ὑπαγόρευεν εὐχάς....Καὶ πάλιν κλίνε γόνυ!
Ἄ, εἶχον δι' ἡμᾶς πατρὸς καρδίαν οἱ Βουρβῶνοι,
Καὶ τ' οὐρανοῦ μας ἤξιζον οἱ τάφοι των τὴν δρόσον!
—Πλὴν σίγα, Μοῦσα· τὴν φωνὴν μὴ τὴν ὑψόνῃς τόσον,
Πρὸς χάριν μου....μήπως κἀνὲν ἐδῶ τῶν Σολωνίων
Σ' ἀκροασθῇ Βρουτίδιον ἤ τις τῶν Ἁρμοδίων....
Σὺ δὲν φοβεῖσαι· τὰ πτερὰ ἀνοίγεις μετὰ τάχους,
Κ' εἰς τοῦ καλοῦ σου Παρνασσοῦ λυτρόνεσαι τοὺς βράχους.
Ὅμως ἐγώ, τὸν συριγμὸν τῆς γλώσσης των φοβοῦμαι·
Εἶν' ἡ ὠδὴ τῶν ὄφεων καὶ ταύτης παραιτοῦμαι.
Ἀπολυτόφρων ἔγεινες πρὸς χάριν τῶν Βουρβώνων·
Καὶ διατί; δι' αἴσθημα εὐγνωμοσύνης μόνον!
Εἶδες ἐκεῖ! Ὤ, κάλλιον εἰπέ μοι, τίς αἰτία
Τοσαύτην ἔφερε πληθὺν ἐδῶ καὶ μεγαλεῖα;
—Ἐκτὸς τῶν Φιλελλήνων μας κ' ἐκτὸς τοῦ Ἡγεμόνος,
Ἡ μοχθηρία ἔφερε τοὺς πλείστους καὶ ὁ φθόνος.
Δραματουργός τις φθονερός, κερδοσκοπῶν εἰς ὅλα,
Ἐκ τοῦ Ἀλφρέδου χλευασθεὶς ποτέ, τὸ ἐνθυμήθη,
Καὶ δρᾶμα γράψας κατ' αὐτοῦ, μὲ βέλη ἰοβόλα
Τοξεύει τοῦ μαρκίωνος τὰ τιμημένα στήθη.

Ὤ, σὺ τὸ πνεῦμα τῶν κακῶν ποτὲ δὲν ὑποθέτεις·
Τὸ δρᾶμά του ἐπέγραψεν· Ὁ Εὐγενὴς ἐπαίτης,
Ἐνῷ ἠμπόρει κάλλιον νὰ τ' ὀνομάσῃ ἴσως,
Χελώνης κατὰ Αἰτοῦ κεχολωμένης μῖσος.
Πλήν, πρὶν τὸ φέρ' εἰς τὴν σκηνήν, διέδωκε κρυφίως
Πρὸς τίνα ἔγραψε σκοπόν, καὶ ὁ Ἐπαίτης ποῖος.
Ἤρκει αὐτὸ τόσην πληθὺν νὰ φέρῃ, καὶ βεβαίως
Εἰς τὸν Ἀλφρέδον χρεωστεῖ τὸ ἀφανές του κλέος.
Εἰς τὸν Ἐπαίτην, ἔτρεξαν Ἐκεῖνον νὰ συρίξουν,
Καὶ εἰς τὸ πρώην εἴδωλον ἀποστροφὴν νὰ δείξουν.
Δὲν συγχωροῦν πῶς ἔκλιναν ἐμπρός του ποτὲ γόνυ·
Νομίζουν ὅτι ἔπεσε, καὶ τοῦτο τοὺς ὑψόνει.
Οὐδὲν ταχύτερον, οὐδὲν ἐκείνου, ὅστις τρέχει
Νὰ ῥίψῃ κατὰ κεφαλῆς γυμνῆς ὀλίγους λίθους,
Ἂν μάλιστα ἡ κεφαλὴ ἐκείνη ὑπερέχῃ....
Καὶ οἱ θεοὶ συντρίβονται πεσόντες ἐκ τοῦ πλήθους!
Τοιαῦται εἶναι πάντοτε αἱ κοινωνίαι πᾶσαι·
Ἐχθαίρουν ὅ,τι ἄκουσαι λαμπρὸν ἀναγνωρίζουν.
Ἀκούεις τὰ συρίγματα; τὰς ὕβρεις ἀκροᾶσαι;
Εἰς τὸν Ἐπαίτην, τὸν πτωχὸν Ἀλφρέδον ἐξυβρίζουν.—
Συνοφρυοῦται ὁ Οὐγγώ, γνωρίζων τὴν αἰτίαν,
Καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν....πλὴν κ' εἰς τοῦ ἡγεμόνος
Τὸ σύννουν βλέπεις μέτωπον ἀποδοκιμασίαν.
Πλὴν διατί ταράττονται τὰ πλήθη ταὐτοχρόνως,
Καὶ διατί ψιθυρισμὸς τοιοῦτος; τί συμβαίνει
Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα πρὸς ἓν σημεῖον ὅλων;

Ἄ, ὁ Ἀλφρέδος ἔρχεται! ἀτάραχος ἐμβαίνει,
Μ' ἐνδυμασίαν ἀστυκήν, καλὸς ὡς ὁ Ἀπόλλων.
Πάντοτ' ἐξέχων· πάντοτε πᾶν ὅ,τι θέλει....Βράχος
Ἂν ἦτο, θὰ ἐθραύετο· βουνόν, θὰ ἐκλονεῖτο
Ὑπὸ τοσαῦτα βλέμματα! πλὴν βαίνει ἀταράχως,
Ὡς τίποτε μὴ ἐννοῶν, ὡς ξένος τις νὰ ἦτο.
Κλεισμένον τὸ εὐρὺ αὐτοῦ ἀφίνει θεωρεῖον,
Καὶ μὲ τὸ πλῆθος κάθηται εἰς τὴν πλατεῖαν ἤδη,
Καθὼς εἰς τὸ ἐξέχον του ὁ Κάρολος θρανίον....
Μὲ σέβας θέσιν ὁ ἀστὸς πλησίον του τῷ δίδει,
Διότι ξένον θεωρεῖ μὲ τὰ ἐνδύματά του,
Καὶ ἄρωμά τι ἄγνωστον ὀσφραίνεται σιμά του.
Σεμνός, γαλήνιος, σεπτός, ἀκίνητος ὡς στήλη,
Τὸ βλέμμα στρέφ' εἰς τὴν σκηνὴν καὶ θεωρεῖ ἡσύχως,
Ἐνῷ ἀνοιγοκλείονται τῶν φθονερῶν τὰ χείλη,
Καὶ καγχασμῶν ὑβριστικῶν ἀκούεται ὁ ἦχος.
Τὸν Εὐγενῆ χλευάζουσιν Ἐπαίτην καὶ συρίζουν,
Καὶ τὸν Ἀλφρέδον ἀτενῶς προσβλέπουν.... πλὴν συνάμα
Θαυμάζουν, ὅσοι τὴν ὁρμὴν καὶ θάρρος του γνωρίζουν,
Πῶς δρᾶμά τι δὲν ἔγεινεν εἰσέτι εἰς τὸ δρᾶμα!
Τίποτε, τίποτε! κωφός, τυφλός, τὰ βλέμματά του
Ἀτάραχος εἰς τὴν σκηνὴν ἐπάνω προσηλόνει·
Τί μόνον; πῶς ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του
Τὸ στῆθος μὲ τοὺς ὄνυχας ξεσχίζει κ' αἱματόνει....
Ἐάν τις εἰς τὴν ὄψιν του προσέχων ἐμβαθύνῃ,
Ναί, δὲν θὰ ἴδῃ ψυχικὴν εἰς τὴν μορφήν του πάλην,

Εἰς τὴν ὀφρύν του πλὴν μικρὸν σπασμὸν θὰ διακρίνῃ,
Πυρᾶς σπινθῆρα, φεύγοντα τὴν σκέπουσαν αἰθάλην....
Τὰς ὕβρεις, ἂς θὰ ὑποστῇ, ἐγνώριζεν Ἐκεῖνος,
Καὶ ἦλθε μόνον δι' αὐτό....Εἰς μάτην τὸν σαρκάζει
Μὲ ἐκδηλώσεις κατ' αὐτοῦ τῶν φθονερῶν τὸ σμῆνος·
Ῥωμαῖον γερουσιαστὴν ἀρχαῖον ὁμοιάζει.
Ἀπεικονίζει ἀετὸν εἰς τὴν ἀκμήν του, νέον,
Ὅστις ἀπὸ τὰ σύννεφα κατέρχεται εἰς ἕλη,
Καὶ ἐπιτρέπ' εἰς συρφετὸν στρουθίων καὶ ὀρνέων
Νὰ πτερυγίζουν πέριξ του, διότι οὕτω θέλει.
Πλὴν φεῦ, ἂν στρέψῃ πρὸς αὐτά· οὐαί, ἐὰν θελήσῃ
Τὴν ἐστεμμένην κεφαλήν, τὰς πτέρυγας νὰ σείσῃ!
Καὶ ὁ Ἀλφρέδος ἑαυτὸν προσφέρει εἰς τὸν φθόνον·
« Φεῦ, σκέπτεται· ὑπέστησαν αἰσχύνης μέγαν πόνον
« Τόσαι καλαὶ νεάνιδες διὰ τὸν ἔρωτά μου·
« Κἂν ἂν ἐξιλεώσωσι μικρὸν τὰ θύματά μου
« Αὐτοὶ ἐδῶ οἱ σκώληκες....αἰσχύνη ἀντ' αἰσχύνης. »
Καὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ σταυροῖ μετὰ γαλήνης,
Καὶ δέχεται τὰ ἀγενῆ ἡσύχως σκώμματά των
Ὡς βράχος τὴν μαστίγωσιν μανιωδῶν κυμάτων!
Ἀλλ' εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ γαῦρον μέτωπόν του
Ποτὲ δὲν εἶδον ἔμπροσθεν νὰ κύπτῃ τῶν ἐχθρῶν του.
Ἂν ἡ μορφὴ ἀτάραχος εἰσέτι διαμένῃ,
Πλὴν ἤρχισε τὸ αἷμά του ἐπάνω ν' ἀναβαίνῃ
Καὶ πνίγεται· θαρρεῖ ζωὴν καὶ νοῦν πῶς θ' ἀπολέσῃ!
Φοβοῦμαι μὴ κατά τινος ἐξαίφνης ἐπιπέσῃ,

Καὶ ὁ Ἐπαίτης αἵματος μὴ γείνῃ τραγῳδία....
Θὰ γείνῃ, μὰ τὸν οὐρανόν! Ἰδέ, τί μοχθηρία!
Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Εὐγενὴς Ἐπαίτης γόνυ κλίνει,
Καὶ ἀνακράζων «ἔλεος» τὸν δίσκον του ἐκτείνει,
Ἀπὸ τὸ θεωρεῖόν του εἰς βαρονίσκος κύπτει,
Καὶ λουδοβίκιον διπλοῦν πρὸς τὸν Ἀλφρέδον ῥίπτει!
Πλὴν μόλις, μόλις ἔπεσε χαμαὶ τὸ νόμισμά του,
Ὁ ἴδιος ἐκπλήττεται εἰς τὴν θρασύτητά του....
Καὶ διαδέχεται σιγὴ νεκρώσιμος, βαθεῖα,
Τὸν κρότον τοῦ νομίσματος πεσόντος· ἡ πλατεῖα,
Τὰ θεωρεῖα κ' ἡ σκηνὴ αὐτὴ σιγᾷ ἀκόμα,
Καὶ πάντες στρέφουν ἔντρομον πρὸς τὸν Ἀλφρέδον ὄμμα.
Τίποτε, πάλιν τίποτε, ὁ δαίμων! ἐκ γρανίτου
Θὰ ἦναι ἡ ψυχή του!
Τὸ νόμισμα κατάστηθα τὸν εὗρε, πλὴν ματαίως·
Ὡς λίθος ἔμεινε ψυχρός, ἀτάραχος ὁ νέος.
Εἰς τὴν μορφήν του ἔκπληκτος διέμεινʼ ἡ αἰθρία,
Καὶ οὔτε μία θρὶξ αὐτοῦ δὲν ἐκινήθη, μία!
Οἱ ἐστεμμένοι—Ποιηταὶ καὶ Ἡγεμόνων—ἐκείνην
Τὴν ὑψηλήν του ἀνοχὴν διεῖδον καὶ γαλήνην,
Καὶ τὸ ψυχρὸν ἐθαύμασαν τοῦ νεκνίου ἦθος·
Πλὴν δὲν διέφυγεν αὐτὴ ἀκόμη καὶ τὸ πλῆθος,
Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα ὀργίλα, φλογοβόλα
Πρὸς τὸν βαρόνον ὅλα.
«Ἔξω!» κραυγάζει ἐξ ὀργῆς ὠχρὸς ὁ Βερανζέρος,
Ὁ Σατωβριάνδος, ὁ Οὐγγὼ κ' οἱ ἄλλοι· κ' εἰς πᾶν μέρος

Τὸ θέατρον ἀντιλαλεῖ ἀπὸ πολλῶν χειλέων.
Συγχρόνως ἐκ τοῦ στήθους του ὁ Γάλλος Ἀνακρέων
Τῆς Λίζας του ἀπέσπασε τὸ ῥόδον, καὶ μὲ βίαν
Τὸ ῥίπτει πρὸς τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον νεανίαν.
Καὶ ἅπασαι διὰ μιᾶς αἱ χεῖρες τῶν ὡραίων
Τὰς ἀνθοδέσμας των πετοῦν καὶ ῥαίνουσι τὸν νέον.
Χειροκροτεῖ ὁ Ἡγεμών, χειροκροτεῖ τὸ πλῆθος,
Καὶ πάλλει συγκινούμενον τῶν γυναικῶν τὸ στῆθος.
Ἐξαίφνης, εἷς διαγγελεὺς ἀπὸ τοῦ Βασιλέως
Τὸ θεωρεῖον ἔρχεται· τὸ πλῆθος διασχίζει,
Καὶ προχωρῶν ταχέως,
Εἰς τοῦ Ἀλφρέδου ῥῆμά τι τὰ ὦτα ψιθυρίζει.
Γαλήνιος ἐγείρεται, καὶ εἰς τοῦ Ἡγεμόνος
Μετά τινας εὑρίσκεται στιγμὰς τὸ θεωρεῖον·
Ὁ Κάρολος τὴν χεῖρά του τῷ δίδει, καὶ συγχρόνως
Μὲ σέβας κλίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ χάριν ὁ μαρκίων.
Τὸ πλῆθος στρέφει ἔκθαμβον καὶ θεωρεῖ ἀφώνως.
« Μαρκίων, λέγει μειδιῶν ὁ εὐγενὴς Βουρβῶνος·
« Εἶσαι καρδία ἐκλεκτή· ὡς ταύτην τὴν ἑσπέραν
« Ποτὲ δὲν εἶχες, πίστευσε, ψυχὴν ἀνδρικωτέραν! »
Καὶ τῆς φωνῆς του πατρικῶς τὸν ἦχον ταπεινόνων·
« Γνωρίζω τὰ συμβάντα σου, προσέθεσε μὲ πόνον.
« Εἶσαι τῳόντι ἔξοχος, καὶ κατακτᾷς συγχρόνως
« Καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν τοῦ ἡγεμόνος.
« Εἰς πάλην ἤδη ἱερὰν προσφέρεις καὶ ἁγίαν
« Τὰ πλούτη καὶ τὸ ξίφος σου καὶ τὴν φιλοτιμίαν,

« Καὶ μεταβαίνεις εἰς τὴν γῆν τῆς δόξης καὶ δακρύων.
« Δὲν θὰ σὲ λησμονῶ κ' ἐκεῖ· τὴν ἀγαπῶ, μαρκίων.... »
Κ' ἐκ τοῦ γενναίου στήθους του παράσημον ἐκβάλλει,
Κ' εἰς τοῦ 'Αλφρέδου εὐμενῶς ὁ ἴδιος τὸ βάλλει·
« Ὁ Ποιητής, ὑπέλαβε, μ' ἓν ῥόδον αὐτοῦ ἤδη
« Ἱππότην σὲ ἀνέδειξε· κ' ἡ χεὶρ ἡμῶν σὲ δίδει
« Ἓν ἄλλο ῥόδον, τῆς τιμῆς τὸ ἄρωμα ἐγκλεῖον.
« Τὸ ῥόδον τοῦτο ἄφθιτον κ' αἰώνιον, μαρκίων! »
Τὸ γόνυ κλίνει πρὸ αὐτοῦ ὠχρὸς ὁ νεανίας,
Φιλῶν τὴν χεῖρα τοῦ σεπτοῦ ἐκείνου Ἡγεμόνος·
Φρενιτιᾷ τὸ θέατρον ἀπὸ ἐπευφημίας,
Καὶ λήγουν δύω δράματα ἀντίθετα συγχρόνως.
.....
.....
« Λοιπόν, 'Ερρίκε, ἔλεγε τὸ θέατρον ἀφίνων
'Αλβέρτος ὁ ταχύλογος· τί σ' ἔλεγον; ἀκόμη
« Τὸν ὑποθέτεις ἄνθρωπον τὸν Σατανᾶν ἐκεῖνον,
« Ἡ ἐπὶ τέλους ἤλλαξε κ' ἡ ἐδική σου γνώμη;... »
'Εκεῖνος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔδηξε τὸ χεῖλος.
Μὴ ἔλεγεν ἀλήθειαν ὁ λάλος αὐτοῦ φίλος;...

1860

ΆΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ. ΟΙ ΔΥΩ ΕΠΑΙΤΑΙ.

Α΄

—Καὶ πάλιν, Μοῦσα! —Ἄφες με καὶ ἔμαι νυσταλέα.
—Πῶς λέγεις; πῶς! νυστάζετε κ' αἱ Μοῦσαι σεῖς; ὡραῖα!
—Πλὴν μὴ θκρρῇς τὸν οὐρανὸν τῶν πρώην ἀθανάτων
Ὡς τοῦ θεοῦ σας; οὐρανὸν σκιῶν καὶ φαντασμάτων,
Εἰς ὃν δὲν πίνουσι ποτέ, οὐδ' ἔχουν ὑμεναίους,
Οὐδὲ ὑπνώττουσιν; Ἡμεῖς εἰς τὰ βασίλειά μας,
Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τοὺς καιρούς, τοὺς χρόνους τοὺς ὡραίους,
Ἤμεθα ἄνθρωποι θεοί....καὶ τὴν θεότητά μας
Τὴν ἐχαιρόμεθα· φαιδρὰ τὰ πάντα τότε ἦσαν.
Ἀντὶ λιβάνου νεκρικοῦ καὶ ναυτιώδους, κνίσσαν
Εὐώδη ὠσφραινόμεθα ζώσης σαρκὸς ἀκόμα·
Ἀντὶ ἐντρόμων προσευχῶν, ἀντὶ ψαλμῶν ἐρρίνων,
Ἐρώτων μέλη ἔψαλλε τ' ἀθάνατόν μας στόμα,
Καὶ νέκταρ ὠνομάζαμεν τὸν ἐδικόν μας οἶνον.
Οἶνον ἡδὺν μὲ κόκκινον ἀκτινοβόλον χρῶμα,
Ὃν εἷς γνωστὸς καθηγητὴς δὲν ἔπιεν ἀκόμα....
Ἄ! εἰς ἐκείνας τὰς γλαυκὰς ἡμέρας δὲν εὑρέθης
Τῆς γοητείας, τῆς ζωῆς τῆς δροσερᾶς, τῆς μέθης·

Συνηνωμένα ἔβλεπες εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον
Τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἄστρον μὲ τὸ κρίνον.
Ὑπῆρχε τότε μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ αἰθέρος
Κλίμαξ νεφῶν εἰς ἱεροὺς μυστηριώδεις τόπους·
Θεοὶ κατέβαινον, θνητοὶ ὑψοῦντο ἐλευθέρως,
Κ' ἔδιδον τέκνα αἱ θεαὶ εἰς τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.
Ἰχὼρ καὶ αἷμα ἔρρεεν ἐντός μας ἡνωμένον,
Καὶ ὄχι πύον μὲ νερόν, ὡς νῦν, χρωματισμένον.
Ἦτο τὸ πᾶν μυστήριον καὶ θαῦμα καὶ νεότης,
Ἦτο πρωΐα ἡ ζωὴ καὶ ἡ δημιουργία,
Ἦτον εἰς τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης·
Ἡ ἐπιστήμη ἔλειπεν, ἀλλὰ κ' ἡ δυστυχία!...
Ποιήσεως κατέκλυζε τὸν κόσμον τότε ῥεῦμα.
Παντοῦ ὑπῆρχεν ἡ ἰσχύς, παντοῦ ἡ γονιμότης·
Θεοῦ ἐπλήρου ἅπασαν τὴν οἰκουμένην πνεῦμα,
Καὶ ὅπου ἔτεινεν ἡ χεὶρ εὑρίσκετο θεότης!
Εἶχον θεοὺς αἱ θάλασσαι, εἶχον θεοὺς τὰ ὄρη,
Τὰ δάση καὶ ὁ ποταμός, τὸ σπήλαιον τὸ χαῖνον·
Ἀπεκαλεῖτο Ἄρτεμις ἡ κυνηγέτις κόρη,
Καὶ σύριγξ ἦτο τοῦ Πανὸς ἡ σύριγξ τῶν ποιμένων.
Εἶχον φωνὴν τὰ ἔμψυχα, τὰ ἄψυχα, τὰ ζῶα·
Τί ἐποχὴ ποιήσεως μεγάλη καὶ ἀθῶα!
Ἠμπόρει τότε ποιητὴς ὡς σύ, νὰ ἀγαπήσῃ
Τῆς Θέτιδος τὰ ἱερὰ καὶ κυματώδη κάλλη·
Τὸν ναυαγὸν ἡ Καλυψὼ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ,
Καὶ τὴν Σελήνην νὰ κρατῇ ἑνὸς βοσκοῦ ἀγκάλη!

Ἦσαν τοσοῦτον συγγενεῖς, τόσον πολὺ πλησίον,
Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, μὲ τὸ θεῖον.
Πολλάκις ἠκροώμεθα γηΐνην ἀηδόνα
Ἀπὸ τοῦ Ἑλικῶνός μας τὸν ἱερὸν δαφνῶνα·
Πολλάκις λύρα γήϊνος καὶ λύρα οὐρανία
Συναμιλλῶντο, κ' ἡ μολπὴ δὲν ἦτον ἀνομία....
Τώρα σοφία ἄσοφος τὴν γῆν ζοφόνει, οἴμοι,
Καὶ χύνει ἐρεβώδες φῶς παντοῦ ἡ ἐπιστήμη!
Παρῆλθον πλέον οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι οἱ ὡραῖοι,
Ὅτε θεοὶ καὶ ἄνθρωποι ἀκόμα ἦσαν νέοι.
Δὲν ἀϋπνούσαμεν ἡμεῖς ὡς ἀϋπνεῖτε τώρα·
Ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ὄλυμπον ἡμῶν καὶ ὕπνου ὥρα.
Τὸ ὄμμα ἔκλειεν ἡδὺς Μορφεὺς τῶν Ὀλυμπίων,
Καὶ ὕπνωττεν ὡς ἀγαθὸς ἀστὸς καὶ ὁ Κρονίων.
—Ὦ Μοῦσα· ἡ ταλαίπωρος γνωρίζει ἀνθρωπότης,
Ἐξ ὅσων κάτω εἰς τὴν γῆν συμβαίνουν πρὸ αἰώνων,
Ὅτι ὑπνώττει νήδυμον ἐπάνω ἡ Θεότης....
Πλὴν τοῦτο δὲν ἐγνώριζα καὶ δὲν πιστεύω μόνον,
Ὅτι νὰ κλείσῃ δύναται καὶ τῶν Μουσῶν τὸ ὄμμα,
Ἔστω καὶ ἂν τὴν Πάπισσαν ἀνέγνωσαν ἀκόμα....
—Ἄ, ἔχιδνα!—Ναί, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ δηλητηρίου·
Ποτὲ δὲν ἤμην ποιητὴς σατυρικοῦ βιβλίου.
Κ' εἰς τὴν ὡραίαν σάτυραν ἐγὼ ἀρνοῦμαι χάριν·
Ὁμοία εἶναι, δι' ἐμέ, μὲ δολοφόνον Πάριν,
Ὅστις εἰς πτέρνας πάντοτε τοξεύει Ἀχιλλέων·
Μισῶ πᾶν εἶδος ἑρπετοῦ, κ' ἐκείνην ἔτι πλέον.

Τὴν ἔμπνευσιν ὁ οὐρανὸς δι' ᾄσμα τὴν χαρίζει,
Καὶ εἶναι ἀντιφατικὸν ὁ ψάλτης νὰ συρίζῃ.
Θέλω τὸν ψάλτην ἀετόν, τὸν θέλω ἀηδόνα,
Ἔχοντα ῥάμφος, πτέρυγα καὶ ᾄσμα· αὐτὰ μόνα·
Λυγκέα εἰς τὸ ἀγαθόν, τυφλὸν εἰς τὰ γελοῖα.
Δὲν θέλω δηλητήριον νὰ ἔχ' ἡ Κασταλία!
Δὲν θέλω εἰς τὰ δάκρυα, καὶ τοῦ κακοῦ εἰσέτι,
Μὲ εὐφυΐαν μυσαρὰν ὁ ἄλλος νὰ καγχάζῃ·
Νὰ τοῦ αἱμάσσῃ τὴν πληγὴν καὶ ἄλλην νὰ προσθέτῃ,
Κ' ἔπειτα λύρας ἑαυτὸν υἱὸν νὰ ὀνομάζῃ!
Τοὺς πεπτωκότας, δαίμονας καλοῦν, οὐχὶ ἀγγέλους,
Οὐδ' ᾄσμα ὀνομάζεται ὁ συριγμὸς τοῦ βέλους.
Ὦ Μοῦσα, ὁ σατυριστὴς εἶναι κακὴ καρδία·
Νοθεία εἶναι Παρνασσοῦ ἡ σάτυρα, νοθεία.
—Καὶ ὅμως γράφεις σάτυραν κατὰ σατύρας ᾠδὴ·
Μή σ' ἐκοπάνισε καὶ σὲ ἡ γλῶσσα τοῦ Ῥοΐδη;...
—Ἐμέ; δὲν ἐσυνείθισα ποτὲ νὰ ὑποβάλλω
Ὅ,τι μ' ἐμπνέει τοῦ θεοῦ φωνὴ καὶ ὅ,τι ψάλλω.
Ἂν μ' ἔστεψεν ὁ οὐρανός, τὸ στέμμα περισσεύει
Ἀμούσων διαγωνισμῶν· ἂν ὄχι, εἶναι χλεύη.
Μὴ ὅμως ῥίπτῃς κατ' ἐμοῦ μομφὴν ἀχαριστίας·
Ἐγὼ κ' εἷς ἄλλος χάριτας ὀφείλομεν, διότι
Διπλώματα μᾶς ἔδωκε προχθὲς ἀθανασίας!
—Ναί, λάμψιν σᾶς ἐχάρισεν ὁμοίαν μὲ τὰ σκότη....
Τοὺς γρίφους τῶν ἐπαίνων του καὶ τὰ διπλώματά του
Ἡ λήθη τὰ ὑπέγραψε, λαβοῦσα τ' ὄνομά του.

_ Πλήν, Μοῦσα, ἂς ἀφήσωμεν τὴν εὐφυολογίαν,
Ἐκ τῆς Παπίστης ἀγωγὴν μὴ λάβωμεν κἀμμίαν,
Καὶ ψάλε· ἂν ἀπέβαλες τὸν ὕπνον, ἐννοεῖται·
Ἄλλως, ὁ πέλεκυς πρὸ σοῦ καὶ ἡ ἀγχόνη κεῖται.
_ Καὶ δήμιος; _ Καὶ δήμιος πολὺ πεπειραμένος·
Χθὲς ἔτι εἰς τὸν Παρνασσὸν ἀνέβη φορτωμένος (1)
Πελέκεις καὶ ἀγχόνας,
Ἀλλὰ, τυφλὸς εἰς τὰς ἐκεῖ πετώσας ἀηδόνας,
Κατεπελέκησε πτωχὴν βατράχων δωδεκάδα,
Καὶ εἶπε· «πλέον ποίησις δὲν εἶν' εἰς τὴν Ἑλλάδα!»
_ Καὶ ἦλθες μόνον δι' αὐτὸ ἐδῶ νὰ μ' ἀφυπνίσῃς;
Ὤ, ἂν ἀφύπνισες ἐμέ, πολλοὺς θ' ἀποκοιμίσῃς....
Τὸ θέμα τὸ ἀνάξιον καὶ ὑπνηλὸν παραίτει·
Δὲν εἶναι θέμα δι' ἐμὲ καὶ διὰ σὲ εἰσέτι.
Πᾶς, ὅστις λύραν ἔλαβε τὴν λύραν του ἂς κρούσῃ,
Ὥστε κ' ἐκεῖνος τὴν μολπήν, εἰ δυνατόν, ν' ἀκούσῃ!..
Παρέλθωμεν.... Τὴν νύκτ' αὐτὴν λοιπὸν θὰ ἐνθυμῆσαι,
Ὅτ' εἰς συμπόσιον φαιδρὸν προσκεκλημένος εἶσαι.
Ἰδού, ἀπέναντι ἐκεῖ φωτοβολεῖ εἷς οἶκος·
Συμποσιάζει εἰς αὐτὸν ὁ εὐγενὴς Ἐρρίκος.

---

(1) Ἐν τινι συνεδριάσει τοῦ Παρνασσοῦ ὁ κ. Ῥοΐδης, εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ Ἐπιτροπῆς, εἶπε προοιμιαζόμενος, ὅτι ἔρχεται φέρων πελέκεις καὶ ἀγχόνας κατὰ τῶν παθ' ἡμῖν ποιητῶν· ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μετὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἀπεικόνισιν, κατέληξεν εἰπών, ὅτι δὲν ὑπάρχει ποίησις ἐν Ἑλλάδι!

Ἀκούεις τὰς φαιδρὰς φωνὰς τὰς τόσον ἀλλοκότους,
Ἂς αἰδουμένη ἡ ἠχὼ δειλῶς τὰς μεταδίδει;
Τοὺς γέλωτας τοὺς ἠχηρούς, τὰ ἄσματα, τοὺς κρότους;
Ὦ, βαθυχαΐται λέοντες συνευθυμοῦσιν ἤδη,
Καὶ λέαιναι μὲ ὄνυχας γαλῆς πλὴν καὶ ῥοδίνους·
Ἂν ἐκδικούμην, ἤθελον σὲ ῥίψει εἰς ἐκείνους!

Β΄

Εἰς αἴθουσαν περικαλλῆ, χρυσῆν ἐκ φωταψίας,
Κύκλῳ τραπέζης κάθηνται οἱ τοῦ Ἐρρίκου φίλοι·
Εἶναι ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς νέας βασιλείας,
Καὶ πίνουν, ᾄδουν, φλυαροῦν τὰ εὔθυμά των χείλη.
Αὐθάδη κάλλη λάμπουσιν ἐγγὺς τῶν νεανίσκων·
Ξανθά, σιτόχροα, ὠχρὰ καὶ πάσης χώρας ἄνθη,
Ἐκπέμποντα τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τὸ μεθύσκον,
Ὅπερ καλεῖ « Ἑταιρισμὸν » πᾶς ὅστις τὰ ὠσφράνθη....
Οἶνος ἐδῶ, κάλλος ἐκεῖ καὶ πανταχοῦ νεότης;
Εἰς μίαν μέθην μέθαι τρεῖς, ἐν ᾧ ἀρκεῖ καὶ μία.
Ἡ Κύπρις εἶναι πανταχοῦ πλὴν λείπει ὁ τοξότης·
Ὁ Βάκχος κύπελλον κρατεῖ καὶ πίνει ἡ λαγνεία!
Φαίνετ' ἐκεῖ ὁ δυσειδὴς καὶ κόλαξ νεανίας,
Ὅστις τὸν νέον ἔστεψεν Ἐρρίκον βασιλέα·
Κενόνει ἓν ποτήριον μὲ δύω καλακείας,
Λέγ' εἰς τοὺς φίλους του «καλὰ» κ' εἰς τοὺς ἐχθροὺς «ὡραῖα!»

Σιγῶν πλὴν ὁ ξενότροπος Γυλφρεῖδος διαμένει,
Ὅστις νεκρὸν τὸν εὐγενῆ Ἀλφρέδον ἀπεκάλει·
Πίνει μὲ σοβαρότητα· τὸ ἦθός του ἐμφαίνει
Ὅτι δὲν εἶναι ἡδονὴ ἐκτὸς τοῦ οἴνου ἄλλη!
Κ' ἐγγύς του ὁ ταχύλογος Ἀλβέρτος, γελᾷ, πίνει,
Καὶ λέγει, λέγει....ἔπαινον καὶ χλεύην ἐκτοξεύει.
Προπίνει διὰ τὴν ξανθὴν κ' εἰς τὴν μελάγχρουν κλίνει·
Εἰς ἵππον ἀχαλίνωτον ἡ γλῶσσά του ἱππεύει!
Ἐδῶ ἡ Κλαίρη μειδιᾷ, αὐγῆς δροσερωτέρα,
Φλέγετ' ἐκεῖ ἡ Βοερή, ἡ πύρινος ἑταίρα.
Ὡς πῦρ ἡ εὐθυμία των πᾶσαν στιγμὴν αὐξάνει,
Καὶ χύνει πῦρ ἐπὶ πυρὸς τῶν γυναικῶν τὸ βλέμμα·
Ἡ δὲ Καμίλλη εὔχαρις τὸν θρόνον της λαμβάνει,
Καὶ στέφει μέτωπον θρασὺ μὲ βασιλίσσης στέμμα.
Πλὴν ἂν καὶ εἶναι καλλονὴ ἡ τοῦ Ἐρρίκου φίλη,
Τοῦ συμποσίου βασιλὶς δὲν εἶναι ἡ Καμίλλη.
Εἰς τὸ μεταίχμιον παιδὸς καὶ κόρης, δυναμένη
Καὶ ν' ἀγαπήσῃ ἰσχυρῶς καὶ παίζῃ μὲ πλαγγῶνας,
Κόρη λευκή, τὴν ἥβην της τὴν πρώτην ἐστεμμένη,
Ἀπέναντί της μειδιᾷ ὡς ἄνθος εἰς λειμῶνας.
Μὲ τὸ μειδίαμά της φῶς, νομίζεις, θ' ἀνατείλῃ,
Κ' εἶναι, θαρρεῖς, ἓν φίλημα τὰ δροσερά της χείλη.
Τὰ ὄμματά της κύματα γλαυκὰ καὶ φωσφορώδη,
Γεμάτα νύκτα καὶ αὐγὴν καὶ ἔμπλεα ἐλπίδων,
Ἐκπέμπουν λάμψιν ἱερὰν καὶ λάμψιν θυελλώδη,
Ἣν μετριάζει ἡ μακρὰ σκιὰ τῶν βλεφαρίδων.

Καὶ κυματίζ' ἡ κόμη της χρυσῆ καὶ βοστρυχώδης,
Καὶ πίπτ' εἰς νύκνου τράχηλον κ' εἰς ὤμους χιονώδεις!
Εἶναι ἡ περιλάλητος εἰς καλλονὴν Ἐλβίρα,
Βασίλισσα τὸ μέτωπον, βασίλισσα τὴν χεῖρα·
Ἀκτὶς εἰς ῥόδου κάλυκα, ὠχρόλευκος νεφέλη....
Πλὴν μ' ἀκολάστους λέοντας μεθύοντας, τί θέλει;
Πάντες τὴν βλέπουν, κ' ἔκθαμβον τὸ τοῦ Ἐρρίκου βλέμμα,
Τὴν θεωρεῖ μετὰ σιγῆς θρησκευτικῆς ἠρέμα,
Καὶ δάκνουν μέχρις αἵματος, ζηλότυποι, τὰ χείλη,
Ἡ Κλαίρη καὶ ἡ Βοεμὴ κ' ἡ ἄνασσα Καμίλλη.
Καὶ πρᾶγμ' ἀπίστευτον, σχεδὸν ἀδύνατον· δὶς εἶδον
Τὸν λίθου ἀπαθέστερον, τὸν Βρεττανὸν Γυλφρεῖδον,
Τὸ κύπελλόν του ν' ἀρνηθῇ καὶ τὴν οἰνοποσίαν,
Καὶ νὰ προσβλέψῃ τὴν λευκὴν ἐκείνην ὀπτασίαν!...

Γ'

Πληροῦσι κύπελλα κενὰ μέχρι στεφάνης, οἶνοι
Τῆς Κύπρου, τῶν Συρακουσῶν καὶ ἀνθοσμίας Χῖος,
Ἀλλὰ ματαίως πίνουσιν, ἡ δίψα των δὲν σβύνει·
Πίνουν καὶ πάλιν πίνουσι καὶ πίνουν αἰωνίως.
Συγκρούονται τὰ κύπελλα εἰς εὐφυεῖς προπόσεις,
Καὶ μέθην εἰς τὴν μέθην των προσθέτει πᾶσα πόσις.
Προπίνουν ὑπὲρ γυναικὸς καὶ ψεύδους αἰωνίου·
Ὑπὲρ νηστείας μοναχῶν συγχρόνως καὶ Σουλτάνου·

Προπίνουν ὑπὲρ Παρνασσοῦ κ' ἑνὸς Βουλευτηρίου, (1)
Ὑπὲρ πρωΐας καὶ νυκτός, μολπῆς καὶ Κατριβάνου....
Δι' ὅλα πίνουν, καὶ ὑπὲρ τοῦ Σατανᾶ ἀκόμα·
Μόνον ὑπὲρ τοῦ ὕδατος οὐδὲν προπίνει στόμα.
Κ' ὑπὲρ Γεέννης πρόποσιν ὁπόταν τις προτείνῃ,
Εὐχαριστεῖ ἡ Βοεμὴ καὶ μειδιῶσα πίνει!
—Βαρόνε, λέγει λέων τις βαθεῖαν τρέφων χαίτην·
Σύ, ὅστις λουδοβίκια πετᾷς εἰς τὸν Ἐπαίτην,
Ὀλίγον πίνεις....Μὴ λοιπὸν μεταμελῆσαι ἤδη
Διότι τόσον πομπωδῶς ἡ δεξιά σου δίδει;
—Φοβεῖται, ἄλλος ἀπαντᾷ, ὁ μέγας εὐεργέτης,
Εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν μὴ δείξῃ ὁ Ἐπαίτης....
Τὸν ὦμον ἀνυψοῖ αὐτοῦ ὁ βαρονίσκος, ὅμως
Ἀόριστός τις φαίνεται εἰς τὴν μορφήν του τρόμος.
Πλὴν μέσῳ τῆς φαιδρότητος τῆς γενικῆς ἐκείνης,
Μία καὶ Εἷς ἀφίνονται εἰς ρεμβασμὸν ὀδύνης·
Ὁ δίδων τὸ συμπόσιον Ἐρρίκος κ' ἡ Ἐλβίρα.
Ἡ μία τὸν Ἀλφρέδον της ἀναπολεῖ· ὁ ἄλλος
Φέρει εἰς τὴν καρδίαν του σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα,
Καὶ μάτην πέριξ του ἠχεῖ τῶν συμποτῶν ὁ σάλος.
Ὡς ἡ Ἐλβίρα καὶ αὐτὸς ἀναπολεῖ ἐκεῖνον,
Τὸν μέγαν του ἀντίζηλον εἰς ὅλα. Ἐνθυμεῖται

---

(1) Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν ἑλληνικὸν βουλευτήριον, οὐδ' ἦτο κἂν γεννημένος ὁ φιλόμουσος κύριος Ἀθαν. Κατριβάνος· εἶναι ἀναχρονισμὸς γεγραμμένος χάριν ἁπλῆς ἀντιθέσεως.

Τὸν τοῦ θεάτρου θρίαμβον τὴν κεφαλήν του κλίνων,
Καὶ τῆς ζηλοτυπίας του ἡ θύελλα κινεῖται.
Καὶ ὅμως τὸν ἀντίζηλον αὐτὸν δὲν τὸν ἐχθαίρει·
Ἄκων σχεδὸν τὸν ἀγαπᾷ καὶ σέβεται κρυφίως.
Λαθραία ἕλξις φεύγοντα πλησίον του τὸν φέρει·
Πλὴν τῆς Ἐλβίρας θεωρῶν τὸ κάλλος αἰφνιδίως,
Νυγμὸν αἰσθάνεται καὶ πῦρ ζηλότυπον τὸν καίει.
Γνωρίζει ὅτι δι' αὐτὸν ἐκείνη μόνον πνέει,
Καὶ ἀπορεῖ κ' ἐκπλήττεται εἰς τὸ συμπόσιόν του
Ἡ νέα πῶς ἐφάνη,
Καὶ κλίν' ὑπὸ συλλογισμοὺς βαρεῖς τὸ μέτωπόν του.
Ματαίως ἄσματ' ἀντηχοῦν καὶ ἡ χαρὰ αὐξάνει·
Μάτην ἀφρίζουν πρὸ αὐτοῦ τῆς Καμπανίας οἶνοι.
Αὐτὸς δὲν βλέπει τίποτε, δὲν ὁμιλεῖ, δὲν πίνει·
Πλῆρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ ὡς τῆς Ἐλβίρας μένει.
Οἱ δαιτυμόνες ἀποροῦν καὶ ψιθυρίζουν ἤδη,
Καὶ ἡ Καμίλλη τὴν ὀφρὺν συσπᾷ προσβεβλημένη.
Μόνον ὁ Ἄγγλος προσοχὴν εἰς τίποτε δὲν δίδει·
Θήραν τινὰ ἀναπολεῖ, τὴν ὥραν ταύτην, λύκων....
—Ὤ, τί συμπόσιον λαμπρόν! εἷς λέων ἀνακράζει·
Ἀλλὰ δὲν βλέπω εἰς αὐτὸ διόλου τὸν Ἐρρίκον....
Συμποσιάρχης ἔξοχος τωόντι....καὶ καγχάζει.
—Πλῆρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ, εἷς ἄλλος λέγει, μένει·
Φαίνεται, μόνον ὁ ἀφρὸς τοῦ οἴνου τὸν εὐφραίνει!
—Εἶσθε τυφλοί, δὲν βλέπετε, γελῶσα λέγ' ἡ Κλαίρη,
Ὅτι εἰς μέθην πρὸ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς ἀφέθη;

Θαρρεῖτε μόν' ἡ σταφυλὴ πῶς ζάλην ἐπιφέρει;
Μεθύομεν καὶ μ' ἄλλο τι· κ' ἡ ῥέμβη εἶναι μέθη....
—Κ' ἡ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὁ κόλαξ νέος κράζει,
Καὶ βλέπων αἰσθηματικῶς τὴν Βοεμὴν στενάζει.
—Πλὴν νὰ ῥεμβάζῃ τις ἐμπρὸς τῆς Κλαίρης, τῆς Καμίλλης,
Κ' ἐνώπιον τῆς Βοεμῆς, τῆς φλογερᾶς μας φίλης;...
—Μόλις αὐτὸ τὸ συγχωρῶ πρὸ σοῦ, καλὴ Ἐλβίρα,
Εἷς λέων λέγει, ἐπειδὴ εἶσαι ψυχὴ καὶ μύρα.
Καὶ μειδιοῦν αἱ λέαιναι· πλὴν αἴφνης ἡ Καμίλλη,
—Εἰς χεῖρας, λέγει, λάβετε τὰ κύπελλά σας, φίλοι!
Διὰ τὸν ἐξοχώτερον προπίνω τῶν λεόντων,
Τὸν ἡγεμόνα τοῦ συρμοῦ, τῶν θυελλῶν, τῆς σπάθης·
Ὑπὲρ ἀπόντος προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ παρόντων....
Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως μου Ἀλφρέδου!—Ἐτρελλάθης
Λοιπόν, Καμίλλη; λέγει τις· πλὴν στρέφεται ἐκείνη
Πρὸς τὸν Ἐρρίκον, κ' εἰς αὐτὸν τὸν λόγον ἀπευθύνει·
—Ἔμπρός, Ἐρρίκε· πίωμεν ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος!
Καὶ ἀπνευστὶ τὸν οἶνόν της ῥοφᾷ μέχρι σταγόνος.
Ἐζήτει ἀνταγωνιστὴν γενναῖον ν' ἀνυψώσῃ,
Ὅπως τὸν ὑπερήφανον Ἐρρίκον της πληγώσῃ.
Ἀλλ' εἰς τὴν πρόποσιν αὐτῆς οἱ δαιτυμόνες πάντες
Τὰ κύπελλά των ῥίπτουσι, σιγοῦν ὡς ἀνδριάντες.
Μόνος ὁ λόρδος ἓν «οὐρρά!» βρεττανικὸν ἀφίνει,
Καὶ διὰ τὸ ἀλλόκοτον ἐπευφημεῖ καὶ πίνει.
Καὶ ἡ Ἐλβίρα; ἀπαθής, σιγῶσα διαμένει,
Ἀλλ' ἀνυπότακτος παλμὸς τὸ στῆθός της κυμαίνει....

Βλέμμα περιφρονήσεως πρὸς τὴν Καμίλλην ῥίπτει,
Καὶ ἡ χρυσῆ της κεφαλὴ ῥεμβώδης πάλιν κύπτει.
Ἀφίνων τὴν μακρὰν σιγὴν καὶ ὁ Ἐρρίκος, τείνει
Τὴν χεῖρα πρὸς τὸ κύπελλον καὶ μειδιάσας πίνει.
— Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σου προέπια, τῇ λέγει,
Καὶ πρὸς αὐτὴν ὑπόψυχρος τὴν χεῖρά του ὀρέγει·
Ἀλλὰ συγγνώμην, πρόποσιν κ' ἐγὼ θὰ κάμω μίαν,
Δι' ἄνθος ἓν τῶν οὐρανῶν, μ' εὐώδη ἀνθοσμίαν.
Ἡ λέαινα προέπιε· θὰ πίῃ καὶ ὁ λέων·
Διὰ τὸ ἐξοχώτερον προπίνω τῶν ἀνθέων·
Διὰ τὴν χάριν, τὴν μολπήν, τὸ ὄνειρον τῆς Μούσης·
Ὑπὲρ παρούσης προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ ἀπούσης....
Ὑπὲρ τῆς βασιλίσσης μου Ἐλβίρας! Ἐμπρός, φίλοι·
Κενώσατε τὰ κύπελλα, κ' ἰδίως σύ, Καμίλλη.
Καὶ ἀπνευστί, διὰ μιᾶς τὸ κύπελλον κενόνει·
Οὕτω ὑψοῦνται, πίπτουσι καὶ ἄλλοι ἔτι θρόνοι!
Μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι πολλάκις αἷμα,
Καὶ ὄχι οἶνος χύνεται, ὅταν ἀλλάζῃ στέμμα.—
Ἅπαντες πίνουσι φαιδρῶς καθὼς καὶ ὁ Ἐρρίκος,
Κ' ἐκ τῶν πολλῶν ζητωκραυγῶν ἀντιλαλεῖ ὁ οἶκος.
« Ζήτω, φωνοῦν, ἡ νέα μας βασίλισσα! » Ἀκόμα
Καὶ ἡ Καμίλλη πίνει·
Βεβιασμένως μειδιᾷ, συστέλλεται τὸ στόμα,
Καὶ ἄκουσα γριφῶδές τι μειδίαμα ἀφίνει.
Μόν' ἡ Ἐλβίρα ἥσυχος ἐν τῷ θορύβῳ μένει·
Τὴν φυγαδεύει ἡ ψυχὴ μακράν των πλανωμένη.

Τὸ στέμμα τοῦ μετώπου της ἐκβάλλει ἡ Καμίλλη
Καὶ λέγει· —Στέμμα ὡς αὐτὸ εἰς σὲ ἁρμόζει, φίλη·
Πολλὰς ἐκόσμησε, πολλὰς θέλει κοσμήσει ἔτι....
Κ' εἰς τῆς 'Ελβίρας σκωπτικῶς τὸ μέτωπον τὸ θέτει.
Πλὴν ὅφις ὡς νὰ ἔδηξε τὴν ἐπηρμένην νέαν,
Τὸ στέμμα κάτω ἔρριψε μὲ κίνησιν βιαίαν
Καὶ εἶπε· —Στέμμα ὡς αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδικόν μου·
Ἔχω διάδημα ἐγὼ λευκόν....τὸ μέτωπόν μου!
Κ' ἐφάν' ἡ κόρη ἀληθὴς βασίλισσα, μὲ μόνον
Τὸ μέτωπον· νομίζει τις πῶς κάθηται εἰς θρόνον.
Καλύπτουν τὴν φωνήν αὐτῆς σφοδραὶ χειροκρατήσεις·
« Ζήτω, φωνοῦν, τὸ μέτωπον τῆς νέας βασιλίσσης! »
—Ὤ, κράζει μ' ἐνθουσιασμὸν ὁ Ἄγγλος, καὶ τὴν χεῖρα
Καὶ τὴν ψυχήν μου σ' ἔδιδα εἰσέτι, Μὶς-'Ελβίρα,
Ἂν τὸ λευκόν σου μέτωπον μοὶ ἔδιδες! καὶ πίνει....
Καὶ πάντας τοῦ ἐκκεντρικοῦ ἡ ἔξαψις φαιδρύνει.
Αἴγλην ἐπέχυσε παντοῦ ἡ νέα βασιλεία.
—'Ελβίρα, λέγ' εἷς δαιτυμών, καὶ τ' ὄμμα του ἀνάπτει·
Ψάλε μας τί ἐκ τοῦ Μυσσέ, βασίλισσα γλυκεῖα,
Ἢ καὶ ἐξ ἄλλου ποιητοῦ 'Αλφρέδου· δὲν μᾶς βλάπτει!—
Ἡ κόρη εἰς τὴν εὐφυᾶ παράκλησιν ἐκείνην
'Αρνεῖται ἀνανεύουσα, πλὴν γνώμην μεταβάλλει·
Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθός της σταυρόνει μὲ γαλήνην,
Καὶ μ' ἡμικλείστους ὀφθαλμοὺς καὶ ζοφωμένη ψάλλει.
Θαρρεῖς, ὑπνώττει κ' ἡ φωνὴ πῶς εἶναι τ' ὄνειρόν της....
'Ιδοὺ τί ψάλλει κλίνουσα ὠχρὸν τὸ μέτωπόν της.

« Τὸ πᾶν εἶδον· φεῦ, τὰ ἔτη
« Τίποτε δὲν φέρουν νέον!
« Δὲν ὑπάρχει τι γενναῖον·
« Ἡ ζωὴ ἐκλείπει στεῖρα....
« Σκώληκας γεννᾷ εἰσέτι·
« Παῦσε τ' ἄσμά σου, Ἐλβίρα!

« Κλαίεις τώρα· θὰ καγχάσῃς
« Αὔριον χωρὶς καρδίαν·
« Θὰ πληρώσῃς μ' εἰρωνείαν
« Πᾶν σου δάκρυ, πάντα στόνον,
« Καὶ τὸ πᾶν ὅταν χλευάσῃς,
« Ἰσχυρὰ θὰ γείνῃς μόνον!

« Ἐγηράσαμεν· βραδέως
« Ἤλθομεν ἐπὶ τοῦ κόσμου.
« Ὅ,τι φαίνεται ἐμπρός μου
« Μ' ἐπιφέρει σκοτοδίνην·
« Καλὴν νύκτα· νυσταλέος
« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην.

« Ἡ βαθεῖα αὕτη κλίνη
« Πρὸ πολλοῦ εἶν' ἐστρωμένη·
« Τὸν ὁδίτην περιμένει
« Κουρασμένον ν' ἀναπαύσῃ....
« Εἰς τὸν ὕπνον του εἰρήνη,
« Καὶ κἀνεὶς ἂς μὴ τὸν κλαύσῃ! »

Τὸ ᾆσμα παύει, τὄμμα της τὸ διαυγὲς θολόνει,
Καὶ πάλιν εἰς τὸ στῆθός της τὰς χεῖράς της σταυρόνει.
Τὸ μέλος ἔπαυσεν, ἀλλὰ ἀκούουσιν ἀκόμα....
Ἡ τοῦ Ἐρρίκου κεφαλὴ συννεφωμένη κύπτει,
Ὁ Βρεττανὸς τὴν θεωρεῖ μ' ἐκπεπληγμένον ὄμμα·
Δὲν πίνει, κ' εἰς τὸ κύπελλον αὐτοῦ ἓν δάκρυ πίπτει!
.....
—Μίς! λέγει· ἦτο τ' ᾄσμά σου ἐξαίσιον, ὡραῖον·
Ἀλλὰ μὴ ψάλλῃς πλέον.
Εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Νέλσωνα, φιλτάτη μου, ὀμνύω,
Ὅτι μὲ μέλος ὡς αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ πίω!
Καὶ μ' ἓν ἀπότομον «γκοδδὲμ» τὸ κύπελλον ἀφίνει.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος· —Ἔψαλες ὡς ψάλλεις σὺ καὶ μόνη·
Πλὴν τίνος ἦτο ποιητοῦ ἡ ποίησις ἐκείνη;
Σὲ συνεκίνησαν πολὺ τοῦ ᾄσματος οἱ στόνοι....
—Ἄ, λέγει ἡ κακεντρεχὴς μετὰ σπουδῆς Καμίλλη·
Τὸ ᾆσμα τοῦτο τοῦ Μυσσὲ Ἀλφρέδου ἂν δὲν ἦναι.

'Αλφρέδου εἶναι πάντοτε....Τί λέγετε σεῖς, φίλοι;
Τί λέγεις, Κλαίρη, Βοεμή; καὶ μειδιοῦν ἐκεῖναι.
—Πῶς! τοῦ 'Αλφρέδου εἶν' αὐτό; ὁ κόλαξ νέος κράζει·
Τοῦ χρεωκόπου τῆς τιμῆς; κ' ὑβριστικῶς καγχάζει.
Καὶ ψιθυρίζει παρῳδῶν τοὺς στίχους του ἀκόπως
Καὶ μ' εἴρωνα γαλήνην·
« Καλὴν νύκτα· χρεωκόπος,
« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην. »
Καὶ ὁ 'Αλβέρτος· —Τρέμω μὴ τοῦ βίου χρεωκόπον
'Εκ τούτου σ' ἴδωμεν· αὐτὸ δὲν φέρει πολὺν κόπον.
—'Αλβέρτε, δὲν βαρύνεσαι, τὸν ἀπαντᾷ· θὰ ζήσω
Αἰῶνα ὅλον, καὶ πολλοὺς 'Αλφρέδους θὰ λακτίσω.
—'Ηξεύρω, σ' ἔδωκεν ὁπλὴν ἡ φύσις εἰς τὸν πόδα....
Κ' ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ· —Εἰς ποῖα ζῶμεν ἔτη!
Μὲ τὴν ταινίαν τῆς τιμῆς, μὲ Βερανζέρου ῥόδα,
'Εκεῖνος! Οἴμοι, τί λοιπὸν θὰ ἴδωμεν εἰσέτι;
Καὶ πάντες, πλὴν τοῦ Βρεττανοῦ, 'Ερρίκου καὶ 'Ελβίρας,
Μὲ μίσους ἐπιγράμματα καὶ μὲ πεζὰς σατύρας,
Ὅσας ὁ φθόνος δίδει,
Χλευάζουν τὸν μαρκίωνα μὲ χείλη μειδιῶντα.
Ἦσουν μακράν· ποίαν τρυφὴν ἀπώλεσας, Ῥοΐδη!...
Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις, πλὴν οὐαὶ κ' εἰς τὸν ἀπόντα.
197 Εἶναι τοσοῦτον δύσκολος ὁ τοῦ ἐπαίνου λόγος·
'Ανήφορος ὁ ἔπαινος, κατήφορος ὁ ψόγος.
—Σιγᾶτε, λέγει ὁ καλὸς τῆς Βρεττανίας γόνος·
Διὰ θανόντας καὶ αὐτὸς βωβαίνεται ὁ φθόνος!

Ὤ, ἴσως εἰς τὸν τάφον του ἐκεῖνος τώρα κλίνει....
Διότι εἶχε πάντοτε ὁ Ἄγγλος τὴν ἰδέαν,
Πῶς ὁ Ἀλφρέδος ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη....Ἀλλ' ἐκεῖνοι
Τὴν λείαν των δὲν παραιτοῦν· τὴν θεωροῦν ὡραίαν.
— Ὁ λόρδος ἔχει δίκαιον, ἡ Κλαίρη λέγει, πτῶμα
Ἐκεῖνος εἶναι· τῆς τιμῆς δὲν πνέει τὸν ἀέρα.
Ἀλλ' ἡ Ἐλβίρ' ἀνίσταται, καὶ μ' ἐξαστράπτον ὄμμα
Τὴν λέγει ἡγεμονικῶς· — Σιώπησον, ἑταίρα!
— Ἐγὼ ἑταίρα; Ἔ, καλά· κ' ὑμεῖς τί εἶσθε;... — Κόρη!
Καὶ ἂν ἐδῶ εὑρίσκωμαι μὲ σὲ καὶ μ' ἄλλας ἔτι,
Αὐτὸ ὑπερηφάνειαν τοῦ βίου σου θεώρει.
Κ' ἐκ ταύτης ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προθέτει·
— Ὤ ἀνανδρία! μεταξὺ τόσων ἀνδρῶν γενναίων,
Ἐν μέσῳ τόσης συρροῆς εὐπατριδῶν ἀρχαίων,
Ὑπὲρ ἀπόντος οὔτε εἷς ἀκόμα, εἷς καὶ μόνον
Δὲν ἀνυψοῦται ῥάπισμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν φθόνον;
Καλά· θὰ εὑρεθῇ κ' ἐδῶ φωνὴ εἰσέτι μία,
Ἔστω καὶ κόρης ἀσθενοῦς, νὰ κράξῃ· ἀνανδρία!
Καὶ λευκοτέρα τῶν λευκῶν τριχάπτων της ἀκόμα,
Λέγει μὲ πάλλουσαν φωνὴν καὶ φωσφορίζον ὄμμα·
— Ὑπάρχουσιν ἀχάριστοι ἐδῶ τόσον ἀχρεῖοι·
Καὶ ὡς νὰ δίδῃ ῥάπισμα, τὸν κόλακα δεικνύει.
Αὐτὸς ὁ κόλαξ, μ' ἔξοχον ἐσώθη ποτὲ τρόπον
Ἀπὸ ἐκεῖνον, ὃν καλεῖ ἀνάνδρως χρεωκόπον.
Κ' ἐκεῖνος — βαρονίσκε σὺ — ναί, σύ· εἰς τὸ Λονδῖνον
Χίλια λουδοβίκια λαβὼν ἀπὸ Ἐκεῖνον,

Ἐσώθης, ὅτε δανειστὴς σ' ἐπτόει Ἰουδαῖος·
Πλὴν ἐνθυμήθης σήμερον τὸ παλαιόν σου χρέος,
Κ' ἐκ τῶν χιλίων ἓν πετῶν εἰς ἄνδρα εὐεργέτην,
Κρατεῖς τὰ ἄλλα διὰ σέ, τὸν ἀληθῆ ἐπαίτην!
Πρωτότυπος ἐξόφλησις· τῳόντι ἐδική σου....
Ὤ, εἶναι πᾶσα πρᾶξίς σου καθὼς καὶ ἡ μορφή σου!
Αἶσχος εἰς τοὺς ἀγνώμονας, κ' εἰς σέ, Ἐρρίκε· ξένος
Συνταγματάρχης κατὰ σοῦ ὠμίλει ὠργισμένος.
Ἤσουν ἀπών, καὶ ἀντὶ σοῦ μονομαχῶν ἐκεῖνος,
Τὸν ὑβριστήν σου ἔπληξεν αὐτὸν ἐπικινδύνως.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος ὠχριᾷ καὶ λέγει τεθλιμμένος·
—Νὰ μὴ μὲ εἴπῃ τίποτε!...—Δὲν εἶναι εἰθισμένος,
Ὡς ἄλλοι, πράξεις εὐγενεῖς ἐκεῖνος νὰ σαλπίζῃ·
Νὰ πράττῃ μόνον ἔμαθε, νὰ λέγῃ δὲν γνωρίζει.
Χολὴν καὶ δηλητήριον, συκοφαντία, χύνε·
Μυστηριώδης ὡς θεὸς ὁ κύριός μου εἶναι.
Ἄνω ἐργάζεται πολὺ καὶ σύννεφον τὸν σκέπει·
Πολλοὺς ἡλίους λάμποντας τὸ πλῆθος δὲν τοὺς βλέπει....
Πλὴν τοὺς ἡλίους θεωροῦν αὐτοὺς οἱ ἀστρονόμοι,
Καὶ τὸν Ἀλφρέδον ὁ Θεὸς κ' οἱ φίλοι του ἀκόμη!
Πιστεύσατε· θ' ἀλλάξετε πολὺ ταχέως τρόπον,
Καὶ πάλιν θὰ θαυμάσετε αὐτὸν τὸν χρεωκόπον.
Τώρα συρίζετε· ἐμπρός· κτυπᾶτε τὸν ἀπόντα·
Πλὴν θὰ τὸν ἐθωπεύατε οἱ ἴδιοι παρόντα!—
Καὶ κάθηται· τὰ χείλη της ὀργὴ κινεῖ ἀκόμα,
Καὶ φωσφορίζει ἀστραπὴ εἰς τὸ ὑγρόν της ὄμμα....

Σιγή τις ἐπακολουθεῖ δειλὴ καὶ ἀκουσία·
Στενοχωρία, θαυμασμὸς καὶ ἔκπληξις βαθεῖα.
Πλὴν πίνουσα ἡ Βοεμὴ τὸ θάρρος της σφοδρύνει,
Καὶ τὴν ἀπότομον σιγὴν διὰ μιᾶς ἀφίνει.
—Κυρία, λέγει· σύγγνωθι....θέλω νὰ εἴπω, κόρη·
Θὰ σᾶς ἐφθόνουν κ' ἔνδοξοι ἀκόμα δικηγόροι.
Τοσοῦτον σᾶς ἐφλόγιζε λαλοῦσαν ἁγνὸς ἔρως....
Λαμπρῶς λαλεῖτε· πλὴν πολύ, φιλτάτη μου, ἀκαίρως.
Ἡμεῖς αἱ λέαιναι, ἡμεῖς αἱ ἄλλως εἰθισμέναι,
Ἤλθομεν νὰ τρυφήσωμεν, νὰ πίωμεν, παρθένε!
Εἰς κόρακας ὁ κύριος ὑμῶν κ' ὑμεῖς ἀκόμα·
Δὲν τρέμουν οἱ ἱπποτικοὶ συμπόται μας ἓν πτῶμα.
—Ἐὰν φοβοῦμαι, ἔδειξε τὸ λουδοβίκιόν μου,
Λέγει τὸ βαρονίδιον.—Δὲν θέλω τὸν νεκρόν μου
Νὰ ἐξυβρίζῃ τις ἐδῶ! ὁ Βρεττανὸς μυκᾶται·
Εἶν' ἔντιμος βρυκόλακας· ἡ Μὶς τὸ ἐγγυᾶται....
Καὶ λέγει ὁ προληπτικὸς Ἀλβέρτος πρὸς ἐκεῖνον·
—Λοιπόν, μυλόρδε, ἀληθῶς τὸν θεωρεῖς θανόντα;
Κατένευσε ὁ Βρεττανὸς τὴν κεφαλήν του κλίνων.
—Πλήν, ἀνακράζουσι πολλοί· βρυκόλακα ἢ ζῶντα,
Ἡμεῖς τὸν ἐξυβρίζομεν, καὶ δὲν θὰ ὑποθέτῃς
Πῶς μᾶς πτοεῖ, νεκρὸς ἢ ζῶν, ὁ φίλος σου Ἐπαίτης.
Ἐπάνω τὰ ποτήρια καὶ πίνετε, ὦ φίλοι!
Πλὴν ὠχριοῦν, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ φέρουν εἰς τὰ χείλη,
Ὡς τεθνεῶτες, ὡς νεκροὶ ἀφήσαντες τοὺς τάφους,
Κ' εἴκοσι πίπτουν κύπελλα ἐπάνω τοῦ ἐδάφους!

Δ΄

Εἰς τῆς αἰθούσης θεωροῦν τὸ βάθος, πρὸ τῆς θύρας,
Τὸν τόσον ὑβριζόμενον Ἀλφρέδον· ἀκροᾶται
Τὰς τελευταίας ὕβρεις των μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας,
Καὶ σύννους εἰς τὰ χείλη του μειδίαμα πλανᾶται.
Ἓν βῆμα ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Γέρων-Λάμπρος μένει,
Καὶ ἀνυψοῦται ὅμοιος μὲ ὀρεινὴν ἐλάτην.
Βαθεῖαν περιφρόνησιν τὸ βλέμμα του ἐμφαίνει·
Τὰς ὕβρεις ἤκουσεν, ἀλλὰ τὰς ἤκουσεν εἰς μάτην.
Δὲν ἐννοεῖ τὴν γαλλικήν· ἄλλως, ἐκτὸς τοῦ οἴνου,
Καὶ αἷμα θὰ ἐχύνετο ἐκ τῶν χειρῶν ἐκείνου.
Σιγῶσι πάντες· δέος τι ἀόριστον πλανᾶται·
Ἠτένισαν τὴν ἀστραπήν, τὸν κεραυνὸν προσμένουν....
Πλὴν τοῦ Ἀλφρέδου ἡ ὀφρὺς ὀργίλη δὲν συσπᾶται·
Κ' ἐνῷ κατάπληκτοι, βωβοί, ἐμπρός του πάντες χαίνουν,
Καὶ ὅ,τι βλέπουσι νοός, νομίζουν, εἶναι πλάνη,
Ἐκεῖνος μὲ βραδύτητα τὴν κεφαλὴν γυμνόνει,
Κ' εἰς τὸν Ἐρρίκον φθάνει·
—Ἐρρίκε!—λέγει, κ' εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα προσηλόνει.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος· —Ἐννοῶ, μὲ σύννους λέγει ὕφος·
Ἀλλὰ κατ' εὐεργέτου μου δὲν ἀνυψῶ τὸ ξίφος.
—Πολὺ πλανᾶσαι, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἀταράχως·
Ἐμπρός σου δὲν παρίσταται ὁ πάλαι μονομάχος

'Αλλ' ὁ ἐπαίτης.... Ἔρχομαι κ' ἐδῶ νὰ ἐπαιτήσω·
Δὲν ἦλθον ἔριδας ἀλλὰ χρυσίον νὰ ζητήσω.
Καὶ μὲ φωνὴν ἐπίσημον καὶ πλήρη μυστηρίου
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
Καὶ μ' ὑψωμένον μέτωπον, μὲ κυριάρχου βλέμμα
Ὡς δίσκον τείνει πρὸς αὐτοὺς τὸν πῖλόν του ἠρέμα.
Θαρρεῖς πῶς δίδει καὶ οὐχὶ ὅτι ζητεῖ χρυσίον....
Πλὴν ὁ 'Ερρίκος ὠχριᾷ, ἐγείρεται δακρύων
Καὶ λέγει, στρέφων πέριξ του συννεφωμένον ὄμμα·
— Ὑπάρχει τις τὸν πῖλόν του ἐδῶ φορῶν ἀκόμα;
Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, καὶ ἄνδρες ἐὰν ἦσθε,
Νὰ πράξετε ὅ,τι κ' ἐγὼ θὰ πράξω μὴ φοβῆσθε!
Καὶ τοῦ 'Αλφρέδου, πρὶν αὐτὸς εἰσέτι ἐννοήσῃ,
Τὴν τιμημένην δεξιὰν ἁρπάζει νὰ φιλήσῃ.
Καὶ εἰς κινήσεις ἀφεθεὶς ψυχῆς ὡραίας πάλιν,
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον μὲ στοργὴν ἀνοίγει τὴν ἀγκάλην.
Κ' ἦτον ὡραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα τῶν νέων·
Κάλλος τὸ κάλλος ἔθλιβε, γενναῖος τὸν γενναῖον!
Καὶ μὲ συγκίνησιν ψυχῆς καὶ μὲ φωνὴν βραδεῖαν
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον ὁ καλὸς 'Ερρίκος λέγει πάλιν·
— Μαρκίων· εἶμαι πλούσιος πολὺ κατ' εὐτυχίαν,
Καὶ πρῶτον δι' αὐτὸ χαρὰν αἰσθάνομαι μεγάλην.
Αὔριον εἰς τὰς χεῖράς σου ὁ πλοῦτός μου θὰ ἦναι·
Χάρις εἰς σὲ πρώτην φορὰν θὰ πράξω τι γενναῖον....
Ὡς σὲ μὲ θέλγουν αἱ ἀκταὶ κ' αἱ θάλασσαι ἐκεῖναι,
Εἰς ἃς τὸ κῦμα εἶναι φῶς καὶ ἄρωμα ἀνθέων·

Καὶ θέλω νὰ ἀνθήσωσι καὶ πάλιν καθὼς πρῶτα
Τὸ ῥόδον τῶν Θερμοπυλῶν, ἡ δάφνη τοῦ Εὐρώτα!
Πορεύεσαι εἰς τοῦ φωτὸς τὴν χώραν νὰ παλαίσῃς.
Κ' ἐγὼ θὰ ἔλθω· μετ' ἐμοῦ θὰ ζήσῃς ἢ θὰ πέσῃς.
Ὑπασπιστήν σου λάβε με εἰς τὴν ὡραίαν πάλην,
Καὶ σώζω ἔτι, πίστευσε, τὸ πῦρ ὑπὸ αἰθάλην.
Ὦ, τὸν χρυσόν, ὃν αὔριον νὰ σ' ἀποστείλω μέλλω,
Μετάβαλέ τον· μόλυβδον, πυρίτιδα τὸν θέλω!
Πλὴν μίαν χάριν ἔρχομαι δειλῶς νὰ σὲ ζητήσω·
Αὐτή, ἂν πράττω τι καλόν, μὲ ἀνταμείβει μόνη.
Ζητῶ τὴν ἔξοχον τιμὴν μὲ σὲ νὰ ἐπαιτήσω.
Καὶ πάραυτα τὴν κεφαλὴν τοῦ πίλου του γυμνόνει·
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
Κ' ἡ χεὶρ τοῦ νεανίου
Τὸν πῖλόν του πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκον περιφέρει.
Μετὰ σιγῆς οἱ πρὶν φαιδροὶ τὸν θεωροῦν ἑταῖροι,
Καὶ τοῦ Ἀλφρέδου κάμπτεται ἡ σιδηρᾶ καρδία,
Καὶ « εἶσαι, λέγει, ἀληθὴς ἱππότης, νεανία·
Σὲ δέχομαι συναθλητὴν καὶ συνεπαίτην ἤδη. »
Καὶ τὴν λευκήν του δεξιὰν πρὸς τὸν Ἐρρίκον δίδει.
Ἦτον ὡραῖον θέαμα, ὡραῖον ἦτο δρᾶμα
Νὰ βλέπῃ τις τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους νεανίσκους,
Μὲ ἐπῃρμένην κεφαλὴν πλὴν καὶ γυμνὴν συνάμα,
Νὰ τείνωσι τοὺς πίλους των πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκους!
Ἐκτὸς τοῦ κόλακος, ἐκτὸς τοῦ βαρονίσκου, τόμμα
Θολοῦται ὅλων κ' ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι.

Ἔδωκ' ἡ Κλαίρη, ἔδωκε κ' ἡ Βοεμὴ ἀκόμα,
Καὶ τὴν ἀδαμαντίνην της καρφίδα ἡ Καμίλλη.
Νὰ δώσῃ τι ἠθέλησεν ὁ κόλαξ, πλὴν ἐκεῖνοι
Περοῦν· τὸν δίσκον του οὐδεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκτείνει.
Πρὸ τοῦ βαρόνου ἵσταται ἡσύχως ὁ μαρκίων
Καὶ λέγει· — Ἔλαβον ἐκ σοῦ τὴν νύκτ' αὐτὴν χρυσίον,
Τὸ λουδοβίκιον αὐτό....καὶ μ' ὅμμ' ἀκτινοβόλον,
Θέλω ἐμπλήσει μὲ αὐτό, προσθέτει, πυροβόλον....
Ὀπίσω θέλεις τὸ δεχθῇ κακήν τινα ἡμέραν·
Εἶναι γραμμένον μὲ χρυσῆν νὰ τελευτήσῃς σφαῖραν!
Ὁ βαρονίσκος ὠχριᾷ, καὶ ὁ Ἀλβέρτος δίδει
Πλῆρες βαλάντιον· πολλοὶ προσφέρουσιν ἀφθόνως.
Δὶς ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι αὐτῶν ἤδη,
Ὅτ' ἐκ τοῦ βάθους οἰμωγὴν ἀκούουν τοῦ κοιτῶνος,
Καὶ βρυχηθμὸν εἰσέτι.
Στρέφουν καὶ βλέπουν κλαίοντα τὸν Λάμπρον ὡς παιδίον·
Κατέπιπτεν ἐπάνω του κόμη λευκὴ ὡς χαίτη,
Κ' εἰς τὸν δασύν του μύστακα ῥανὶς φαιδρῶν δακρύων....
Μὲ πάλλον στῆθος, ἐν χαρᾷ κ' ἐκπλήξει βαθυτάτῃ
Τὸ ἐρυθρόν του φέσιον σπασμωδικῶς ἐκράτει,
Καὶ ἵστατο τὸ βλέμμα του εἰς πάντας περιφέρων·
Τὸ πᾶν ἐνόησε, τὸ πᾶν ἐμάντευσεν ὁ γέρων!
Ἔβλεπ' εἰς πᾶσαν προσφορὰν σωροὺς γιαταγανίων,
Σφαίρας πολέμου ἔβλεπε καὶ ξίφη τουρκομάχα,
Κ' ἔλεγεν, ἔχων ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρύων·
«Ἄχ, μέσ' 'στὴ Φράντζα βρίσκοντι τέτοια παιδιὰ μονάχα!»

Μ' ἓν βῆμα μεταξὺ αὐτῶν συγκινημένος φθάνει,
Ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Βρεττανοῦ ποτήριον λαμβάνει,
Καὶ λέγει· —Μοῦ θυμίσατε καὶ πάλι τὰ παληά μου·
Θέλω νὰ πιῶ, μωρὲ παιδιά· ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου....
Καὶ τὸ ποτήριον ὑψοῖ γλυκὰ συγκινημένος·
—Ὅσα φλουριὰ ἐδώκατε γιὰ τὴ θλιμμένη χήρα,
Τόσα καλὰ ὁ τόπος σας νὰ ἰδῇ ὁ δοξασμένος!
Νὰ γείνῃ Σοῦλι 'στὸ σπαθί, μὰ ὄχι καὶ 'στὴ μοῖρα....
Εἰς τὴν ὑγειά σας, βρὲ παιδιά! Ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
Μέσ' σὲ σαράγι τούρκικο, 'στὴν ξακουσμένη Πόλι,
Ὁ Γέρο-Λάμπρος γλήγορα μὲ σᾶς νὰ ξεφαντώσῃ!
Καὶ πίνει, καὶ τὸν θεωροῦν συγκινημένοι ὅλοι.
Τίποτε δὲν ἐνόησαν· πλὴν ὅταν ὁ μαρκίων
Ἐξήγησε τοὺς λόγους του, παράφοροι κραυγάζουν·
Ἐνθουσιοῦν, προσέρχονται τοῦ ὀρεινοῦ πλησίον,
Καὶ τὴν ἀρήϊον μορφὴν καὶ στάσιν του θαυμάζουν.
Φιλεῖ τὴν φουστανέλλαν του λαθραίως ἡ Ἐλβίρα·
Ἄλλος λαμβάνει εὐλαβῶς τὴν τουρκομάχον χεῖρα,
Τὸν ὁπλισμόν του ἀντ' αὐτοῦ ἡ Βοεμὴ θωπεύει,
Καὶ ἡ Καμίλλη πρὸς στιγμὴν θαρρεῖ πῶς τὸν λατρεύει....
Πλὴν τίς τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ Ἄγγλου περιγράφει;
Γρονθοκοπεῖ τὴν τράπεζαν, λακτίζει τὰ ἐδάφη
Καὶ λέγ' εἰς τὸν μαρκίωνα· —Τί ἔχω δὲν γνωρίζω,
Ἀλλ' ἔχω γαίας καὶ χρυσὸν καὶ κτήματα παντοῖα·
Τοῦ Ἕλληνός σου αὔριον ἐγγράφως τὰ χαρίζω,
Πλὴν τῆς οἰναποθήκης μου.... Ἄ, εἶναι ἐξαισία!

—Πλήν, πῶς ὁ λόρδος, ἐρωτᾷ εἷς τούτων, θέλει ζήσει;
—Ἔχω πλουσίαν ἀδελφὴν καὶ δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ.
Ἄλλως, ἀπηύδησα νὰ ζῶ, καὶ τῆς Ἑλλάδος θέλω
Νὰ γείνω πρόμαχος κ' ἐγώ· τοιαύτην ἔχω γνώμην.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος· —Σύνοπλον λοιπὸν νὰ σ' ἔχω μέλλω;
—Ἄ, ὄχι· μὲ τὸν Βύρωνα θὰ πορευθῶ, συγγνώμην.
Καὶ πίνει τὴν βρεττανικὴν λαμβάνων ψυχραιμίαν,
Κ' ἔλαιον εἰς τὴν σβύσασαν λυχνίαν ῥίπτει πάλιν.
Ἂν ἔτι ἔμενε στιγμὴν χωρὶς νὰ πίῃ μίαν,
Ποτὲ δὲν ἤθελεν ἰδῇ τὴν τουρκομάχον πάλην!

Ε΄

Εἰς τὴν ἰδίαν αἴθουσαν, ἣν πρὸ μικροῦ ὀργίων
Ἐτάραττον ἀλαλαγμοὶ καὶ κρότοι ποτηρίων,
Σεμνοὺς ὁμίλους βλέπεις νῦν γενναίων νεανίσκων·
—Ὁ κόλαξ λάθρα ἔφυγε λαβὼν τὸν βαρονίσκον.—
Ὅπου στραφῇς, μειδίαμα θὰ ἴδῃς εἰς πᾶν στόμα,
Κ' εὐλογημένης πράξεως διάχυσιν ἀκόμα.
Πλὴν ὁ Ἀλφρέδος ἐν σιγῇ ζοφώδει διαμένει,
Ὁ μάγος, ὅστις ἤλλαξεν ἐλθὼν τὴν γνώμην ὅλων.
Αἱματηρὰ ἐνθύμησις τὸ στῆθός του κυμαίνει....
Ἀλλ' ὁ Ἐρρίκος προχωρεῖ μὲ ὄμμ' ἀκτινοβόλον
Καὶ λέγει· —Μᾶς ἐδώκατε χρυσίον, ἀλλὰ τώρα
Καὶ ἄνδρας νὰ μᾶς δώσητε ἐπίσης εἶναι ὥρα.

Τὸν εὐγενῆ μου ἀρχηγόν, καθὼς κ' ἐμὲ ἀκόμα,
Τίς ἐξ ὑμῶν ἀκολουθεῖ εἰς γιγαντομαχίαν;
Τίς θέλει τάφον ἥρωος εἰς μυρωμένον χῶμα;
Καὶ «ὅλοι!» κράζουν μὲ φωνὴν οἱ νεανίσκοι μίαν·
—Πλὴν πότε, πότε, ἀρχηγέ;...—Βιάζεσθε; ταχέως.
Θαρρεῖτε· προαγγέλλεται ὁ πόλεμος ὡραῖος·
Πλήρης κινδύνων.... ἄνισος καὶ ἅγιος συνάμα.
Μέρος θὰ ἔχωμεν κ' ἡμεῖς εἰς τὸ μεγάλον δρᾶμα!
Πλὴν σᾶς προλέγω· πόλεμος συνήθης δὲν θὰ ἦναι,
Διότι πολεμοῦν ἐκεῖ ἡ Σπάρτη κ' αἱ Ἀθῆναι.
Πολλάκις δέκα, εἴκοσι, χιλίους θὰ κτυπῶμεν·
Ἄνευ πυρίτιδος πολὺ συχνὰ θὰ πολεμῶμεν·
Πολλάκις μὲ τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας μόνον
Ὡς λύκοι θὰ κτυπώμεθα μὲ ἄνδρας ἄλλων χρόνων.
Ὕπνος ποτέ· ἐνίοτε τροφή· νερὸν σπανίως·
Πεζὸς καὶ ἔφιππος ἐκεῖ κτυπᾶσαι αἰωνίως.
Κτυπᾶσαι καὶ εἰς φάραγγας κ' εἰς σπήλαιον κ' εἰς ἕλος·
Ὁ πόλεμος ἔχει ἀρχήν, ἐκεῖ, ἀλλ' ὄχι τέλος.
Ἀσάνδαλοι θὰ βαίνετε εἰς λίθους ὀξυτάτους·
Τὸ αἷμα καὶ τὰς σάρκας σας θ' ἀφίνετε εἰς βάτους,
Καὶ πίπτοντες ἀπὸ πληγῆς θανατηφόρον κτύπον,
Ἐπίδεσμον θὰ ἔχετε τὸ πέταλον τῶν ἵππων!
Ναί, εἶν' ἐκεῖ ὁ πόλεμος ἓν ἄθυρμα, τὰ ἄλλα,
Τὰ ἄλλα εἶναι ὁ ἀγών, τὰ ἔργα τὰ μεγάλα.
Εἶδα τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁπλίτης τοῦ Σουλίου,
Εἰς μίαν ἄλλην ἐποχήν....νεώτατος εἰσέτι.

Σιγᾶ καὶ κλίν' ἡ κεφαλὴ ὠχρὰ τοῦ νεανίου,
Πλὴν ἀνυψοῦται πάραυτα καὶ ἥσυχος προσθέτει·
—Τὸ πᾶν σᾶς εἶπον, τίποτε εἰς σκότος μὴ ἀφίνων.
Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ κ' αἱ μάχαι τῶν Ἑλλήνων!
Καὶ μὲ ζοφῶδες θεωρῶν τοὺς δαιτυμόνας ὄμμα·
—Σκεφθῆτε, λέγει πρὸς αὐτούς, εἶναι καιρὸς ἀκόμα....
Μειδίαμα ἀρήϊον τὰ χείλη ὅλων σχίζει,
Καὶ ἀστραπὴν τὸ βλέμμα των ὀργίλην ἀκοντίζει.
Πλὴν ὁ Ἐρρίκος·—Ἄρχηγέ, τὸν λέγει μειδιάσας·
Εἴμεθα κύματα ἡμεῖς δι' ὅλας τὰς θαλάσσας.
Εἴμεθα ἄνδρες ὡς καὶ σύ· μὴ τάχα ἀμφιβάλλῃς;...
Ὁδήγησέ μας· ἀρχηγὸν σ' ἐκλέξαμεν τῆς πάλης.
Αὐτὸ ζητοῦμεν παρὰ σοῦ· ἀπὸ ἡμᾶς, μαρκίων,
Δὲν θὰ ζητήσῃς τίποτε.... Κ' ἐκεῖνος·—Θὰ ζητήσω
Συγγνώμην, ἂν προσέβαλα κἀνένα τῶν ἀνδρείων,
Πλὴν καὶ ἱκανοποίησιν λαμπρὰν θὰ τὸν δωρήσω.
Ὑπόσχομαι, κάτω ἐκεῖ, ν' αὐξάνω τοὺς κινδύνους,
Ὥστε νὰ καταπλήξετε καὶ τοὺς λαοὺς ἐκείνους.
Τὸ γιαταγάνι ἀδελφὸν θὰ εὕρῃ τελευταῖον
Τὸ ξίφος τὸ γαλατικόν, καὶ ἀετὸν ὁ λέων.
Ἑτοιμασθῆτε ἅπαντες· τοιαῦτα ἂν ζητῆτε,
Τοιαῦτα καὶ πλειότερα θὰ ἔχετε, θαρρεῖτε!
Εἶπε, καὶ λάμψιν ἔχυσαν γοργὴν οἱ ὀφθαλμοί του,
Καὶ εἰς κινδύνους μέλλοντας ἐπέτα ἡ ψυχή του.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ' ΑΣΜΑΤΟΣ

1873

ΛΥΔΙΑ

Α΄

Πρὸ τοῦ κατόπτρου ἵσταται μὲ κόμην λελυμένην,
Κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς της λυχνίαν ἀναμμένην,
Καὶ βλέπει, βλέπει ἑαυτὴν μὲ ὄμμα θολωμένον
Ὡς ὅταν ἀτενίζωμεν μορφὴν ἀποθαμμένων.
Ὁποία φιλαρέσκεια! Εἰς τῆς νυκτὸς τὰ σκότη
Ἐγκαταλείπει τὴν εὐνὴν ἐνῷ τὸ πᾶν ὑπνώττει,
Κ' εἰς τὸν καθρέπτην νὰ ἰδῇ μὲ βῆμα κοῦφον φθάνει
Ἂν ἡ νυκτερινὴ στολὴ τὸ κάλλος της αὐξάνῃ;
Τόσον λοιπὸν περικαλλὴς ἐπλάσθη ἡ Λυδία,
Ἡ ἄλλη εἰς τὸ κάτοπτρον τὴν εἵλκυσεν αἰτία;
Ναί, ἄλλη· πόνου θέλγητρον εἰς τοῦτο τὴν ἐκίνει·
Τὸ ἤξευρε τὸ κάλλος της, τὸ ἤξευρεν ἐκείνη,
Ἀλλ' εἰς βιαίαν ἔξαψιν ψυχῆς καὶ διανοίας
Ἐζήτει τὴν παράδοξον τρυφὴν τῆς ἀγωνίας,
Κ' ἐζήτει τὴν πληγὴν αὐτῆς σκληρῶς νὰ αἱματόνῃ.
Φεῦ, εἶναι τόσον τρυφηλοὶ ἐνίοτε οἱ πόνοι!

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Ἔλθετ' ἐδῶ, ὦ μάρτυρες, φανατισμοῦ ἡγέται!
Ἂν τὴν μορφήν της εἴχατε, εἰπέτε με, εἰπέτε,
Εἰς τὸν καθρέπτην, ὡς αὐτή, τίς ἤθελε τολμήσει
Τοιοῦτον «γνῶθι σεαυτὸν» ποτὲ νὰ θεωρήσῃ;
Οἴμοι· δὲν εἶναι θελκτικὴ ἡ τεθλιμμένη κόρη.
Δὲν εἶναι, ὄχι· ἐάν τις ποτε τὴν ἐθεώρει,
Τὰ βλέφαρά του ἤθελε μετὰ σπουδῆς σφαλήσει,
Μήπως ἐκ νέου κεφαλὴν Μεδούσης ἀπαντήσῃ.
Τοιαύτην ὅστις ἔπλασεν αὐτήν, ἐκεῖνος πρέπει
Ἐνώπιόν του σύσσωμον τὸ ἔργον του νὰ βλέπῃ!
Ἡ ἀτυχής· φανατικὸν Ἰνδὸν δὲν ὁμοιάζει,
Ὅταν εἰς τὰς βασάνους του ὀδυνηρῶς κομπάζῃ;
Σβύσε τὸ φῶς, ταλαίπωρος· τὸ κάτοπτρόν σου θραῦσε,
Ἢ κἂν νὰ βλέπῃς σεαυτὴν τοιουτοτρόπως παῦσε!
Φεῦ, ὁ καθρέπτης σου πιστῶς θὰ σὲ ἀπεικονίσῃ·
Δὲν εἶναι, ὄχι, ἄνθρωπος, νὰ σὲ ἐξαπατήσῃ....
Τίποτε τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς δὲν μετατρέπει,
Καὶ βλέπει, βλέπει πάντοτε, καὶ αἰωνίως βλέπει!
Ἀλλ' αἴφνης ἔντρομον κραυγὴν τὸ στόμα της ἀφίνει,
Καὶ ὡς ἐχθρόν της ν' ἀπωθῇ τὴν δεξιὰν ἐκτείνει.
Ἡ κόμη της ὀρθόνεται, καὶ φρίττουσα προσέχει....
Τί ἔπαθε; τί ἔχει;

'Ακίνητον εἶδε μορφὴν ἐμπρός της 'Ερινύος,
"Ητις τὴν ἐνατένιζεν, ἐν σιωπῇ, ἀγρίως·
Καὶ λησμονήσασα αὐτὴ πῶς ἦτον ἡ ἰδία,
Τρόμου ἀνέπεμψε κραυγὴν καὶ φρίκης ἡ ἀθλία.
« Φεῦ, πόσον ἔχει δίκαιον ἐκεῖνος! » ἀνακράζει...
Σέ, Ὕψιστε, ὁ ἔλεγχος αὐτὸς καταδικάζει!
Εἰς ὅ,τι μετὰ θλιβερᾶς ἐπρόφερε γαλήνης
Ὑπῆρχε κόλασις πυρὸς καὶ πέλαγος ὀδύνης·
Τρόμου ἰδρὼς καὶ ὑλακὴ σπαιρούσης ἀγωνίας,
Καὶ ψυχορράγημα μακρὸν καὶ ῥῖγος τῆς καρδίας....
Πόσα ὑπέφερεν αὐτὴ ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη!
Κἀνεὶς δὲν τὴν ἠγάπησε, παρ' ὅλων ἐμισήθη,
Καὶ τοῦ πατρὸς ἐδέχετο ἢ ἀπειλὴν ἢ σκῶμμα.
Μὲ φρίκην τὴν ἠτένιζε κ' ἡ μήτηρ της ἀκόμα.
Ποτὲ δὲν εἶπε πρὸς αὐτὴν « θυγάτηρ μου, » κ' ἐκείνη
Μητέρα δὲν τὴν ἔλεγε νὰ μὴ τὴν καταισχύνῃ....
Κ' οἱ ὑπηρέται της αὐτοὶ τὴν ὕβριζον ἀγροίκως.
—'Αχρεία μήτηρ, βδελυρὸς πατήρ, φρικώδης οἶκος! —
Ποτὲ διὰ τοὺς χρόνους της τοὺς εἴκοσι, κἀμμία
'Εσθὴς ἢ κόσμημα μικρὸν ἢ φιλικὴ θωπεία!
Πάντοτε ῥάκη, πάντοτε ἀπόβλητα ἐφόρει·
Καὶ ὅμως ἦτον ἡ πτωχὴ Λυδία νέα κόρη.
Καὶ εἰς ἐκείνην ὄνομα ἐχάρισεν ἡ Πίστις,
Πλὴν τί σημαίνει! εἰς αὐτὸ δὲν στέργουν οἱ γονεῖς της,
Καὶ ἡ Λυδία ἡ μικρὰ Κυφὴ μετωνομάσθη,
Καὶ ν' ἀπαντᾷ εἰς τοῦνομα αὐτὸ κατεδικάσθη.

Ὅτε δὲ πάλιν ἤρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν ξένοι,
Τὴν ἔκλειεν ἡ μήτηρ της, ἀθέατος νὰ μένῃ.
Φεῦ! ἦτον αἶσχος δι' αὐτοὺς ἡ δυστυχὴς ἐκείνη!
Ἂν ἡ μικρά της ἀδελφὴ ἐνίοτε ἐθρήνει,
Πρὸς τὴν Κυφὴν τὴν ἔφερον κ' ἐξέλειπεν ὁ θρῆνος·
Τὴν εἶχε διὰ φόβητρον τὸ ἀπεχθές των σμῆνος.
Μίαν ἡμέραν, τὴν μικρὰν ὑπνώττουσαν ἐφίλει,
Πλὴν ῥάπισμα τῇ ἔδωκεν ἡ μήτηρ της ὀργίλη.
Δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν φιλῇ ἐκείνη·
Ὁ ἀσπασμός της ἤθελε τὴν ἀδελφὴν μολύνει....
Τότε, διὰ νὰ τὴν φιλῇ, κατέφευγεν εἰς δόλους,
Καὶ ὅλους τοὺς ἐλάτρευε καὶ τοὺς ἠγάπα ὅλους.
Ἀλλ' ὅτ' ἐφάνη ἔπειτα, ὅτ' ἔλαμψεν ἐκεῖνος
Τῆς ἀδελφῆς της ὁ μνηστήρ, τῶν καρδιῶν ὁ κρίνος,
Ὁ θωπευμένος Ποιητής, τὸ ἄστρον τοῦ αἰθέρος,
Ὡς ὁ Ἀπόλλων θελκτικός, περιπαθὴς ὡς ἔρως,
Καὶ κατεδέχθη συμπαθῶς εἰς ταύτην νὰ λαλήσῃ·
Ὅτε κρυμμένην ἔτρεχε νὰ τὴν ἀναζητήσῃ
Καὶ τὴν ἐκάλει ἀδελφὴν ὁ ὑψηλόφρων νέος,
Ὦ, τότε ἀγαπήσασα, ἐμίσησε βαθέως,
Κ' ἐξέπεμψεν ἀρᾶς κραυγὴν ἡ ἄφωνος καρδία!
Ὁπότε βράχον ἔκρουσε Προφήτου βακτηρία,
Θεόθεν ὕδωρ ἐξ αὐτοῦ καλλίρροον ἐχύθη,
Κ' ἐπότισε τοῦ Ἰσραὴλ τὰ διψαλέα πλήθη.
Ὁμοίως ἡ καρδία της ἠνοίχθη, κ' ἡ Λυδία
Ἀγάπης αἷμα ἔπιε κ' ἠράσθη ἡ ἀθλία!

Αὐτὴ νὰ ἐρασθῇ ποτέ; ἐκείνη ν' ἀγαπήσῃ;
Αὐτὴ ἀνθρώπου ἔρωτα καὶ πίστιν ν' ἀπαιτήσῃ;
Αὐτή, κυφή, ἐπάρατος, παντὸς θελγήτρου στεῖρα,
Τῆς ἀδελφῆς της τὸν καλὸν ν' ἀμφισβητῇ μνηστῆρα;
Τὸ μυστικόν της ἔθαψεν εἰς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,
Νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἄνθρωπος, ψυχὴ νὰ μὴ τὸ μάθῃ!
Αὐτὰ ἡ μνήμη τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῇ ἐνθυμίζει.
« Ὤ, ἐὰν ἔπλαττον κ' ἐμὲ ὡραίαν, ψιθυρίζει·
« Ἂν εἶχον σῶμα λυγηρὸν καὶ λαλιὰν σειρῆνος,
« Θὰ ἦτον εἰς τοὺς πόδας μου γονυπετὴς Ἐκεῖνος!
« Τί πρὸς αὐτὸν ἂν καλλονὴν τὸ σῶμα τοῦτο σκέπῃ;
86 « Ποῖος τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τὸ κεκρυμμένον βλέπει;
« Ἀγάλλου, ὕψιστε Θεέ, καὶ ἂν περιφρονῆσαι,
« Διότι σὺ ἡ καλλονὴ τῶν ἐνδομύχων εἶσαι.
« Ἀγάλλου εἰς τὸ κυανοῦν αἰθέριόν σου δῶμα,
90 « Ὁπόταν δὲν σὲ ἐννοοῦν καὶ προτιμοῦν τὸ χῶμα!
« Ὤ, ἄλλοι ἂς ἐχαίροντο τὸ κάλλος τοῦτο, ἄλλοι,
« Κ' ἐγὼ ἂς εἶχον τῆς σαρκός, τοῦ σώματος τὰ κάλλη!
« Τί πρὸς αὐτόν, ἂν καλλονὴ μ' ἐδόθη οὐρανία;
« Καὶ εἶναι, λέγουν, ποιητής.... » Εἶπε καὶ εἰρωνεία
Ὀργίλη ἐρρυτίδωσε τὸ πελιδνόν της στόμα,
Κ' ἐφάν' εἰς τὸν καθρέπτην της, ἡ ἀτυχής, ἀκόμα
Δυστειδεστέρα.... Σκωπτικὸν πικρογελᾷ τὸ χεῖλος,
Τοξεύει εἰς τὸ κάτοπτρον τὸ βλέμμα της ὀργίλως,
Καὶ κατὰ τῆς μορφῆς αὐτῆς, ἣν τοῦτο τῇ δεικνύει,
Ἐγείρει χεῖρα ἐμμανῆ καὶ τὴν πυγμήν της κλείει....

Πλὴν καὶ τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς ἐξαγριοῦται,
Κ' ἐκεῖνο ἀνυψοῖ πυγμήν, κ' ἐκεῖνο ἀνορθοῦται,
Καὶ θέαμα παρίσταται ὀδυνηρᾶς μανίας,
'Αλήθεια κατὰ σκιᾶς, σκιὰ κατ' ἀληθείας!
Ὁ ὀφθαλμός της ἀπειλεῖ κ' εἰς φλόγα φωσφορίζει,
Καὶ μίσους εἰς τὸ κάτοπτρον σπινθῆρας ἀκοντίζει.
Πῶς δὲν κατέθραυσεν αὐτὸ τὸ φλογερόν της ὄμμα,
Πῶς ἄπειρα τεμάχια δὲν ἔγεινεν ἀκόμα!...
Φεῦ, τὴν σκιάν σου ἀπειλεῖς, ἀθλία κόρη, στάσου·
Νὰ ἤσουν κἂν ἀναίσθητος ὡς εἶναι ἡ σκιά σου!

Γ'

Πλὴν ποῖον εἰς τὸ δῶμά της ὕπνος ἡδὺς κοιμίζει,
'Ενῷ αὐτὴν παραφορὰ καὶ πυρετὸς μαστίζει;
Ποῖος κοιμᾶται ἥσυχος ἐνῷ αὐτὴ στενάζει;
Εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, ἰδέτε, ἡσυχάζει
Παρθένος ἀβροδίαιτος, ὡς ἡ ζωὴ γλυκεῖα,
Ὡς ἡ ἀγάπη συμπαθής, χρυσῆ ὡς ἡ πρωΐα.
Ὁ εἷς τῶν βραχιόνων της ἐκτὸς τῆς κλίνης πίπτει,
Καὶ μετ' αἰδοῦς ἡ κόμη της στῆθος ἁγνὸν καλύπτει.
Κόμη μακρά, κατάμαυρος καθὼς ἡ νύξ, τὸ σκέπει·
Οὐδὲ ὁ φύλαξ ἄγγελος τὴν γύμνωσίν του βλέπει!
Οἱ ὀφθαλμοί της οἱ κλειστοὶ ἀστέρας ὁμοιάζουν,
Οἵτινες τὰς ἀκτῖνάς των μὲ σύννεφα σκιάζουν.

Ἄ, πῶς νὰ λάμπουν ἀνοικτοί, τί φέγγος νὰ σκορπίζουν,
Ὅταν εἰς ὄλβιον θνητὸν μ' ἀγάπην ἀτενίζουν!
Κλειστοὶ τοιοῦτοι ὀφθαλμοί! Θεέ, τοιοῦτοι πόσοι
Ἐκλείσθησαν διὰ παντὸς καὶ μέλλουν νὰ κλεισθῶσι!
Ἔλθετ' ἐδῶ, ὑπέρμαχοι τῆς ὕλης τυφλωμένοι,
Εἰδωλολάτραι τῆς σαρκός, νεκροὶ γαλβανισμένοι·
Ἔλθετ' ἐνώπιον αὐτῆς· στιγμὴν ἂν τὴν ἰδῆτε,
Μαζῆ της θ' ἀναζήσετε, ψυχὴν θὰ ἐμπνευσθῆτε.
Θὰ ὀνειροπολήσετε σεμνῶς ὡς τὰ παιδία,
Καὶ φῶς ἡ σηπομένη σας θὰ αἰσθανθῇ καρδία!
Εἶν' ἄφεσις ἁμαρτιῶν ἁγνῆς παρθένου θέα.—
Ἀλλὰ τίς εἶναι ἡ ἀβρά, ἡ κοιμωμένη νέα;...
Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἀδελφὴ τῆς δυστυχοῦς Λυδίας,
Νεᾶνις ἤδη ἀνθηρὰ καὶ ἄγγελος ἁγνείας·
Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἡ μνηστὴ τοῦ Ποιητοῦ, ἡ μόνη,
Ἥτις τὴν ἐπροστάτευε κ' ἐνθέρμως τὴν ἐπόνει.
Κοιμᾶται τώρα ἥσυχος τὸν ὕπνον τῶν παρθένων,
Ὡς τῆς σελήνης ἡ ἀκτὶς εἰς κρίνον ἀνθισμένον.
Τὸ χεῖλός της, ἄνθος ῥοιᾶς ἡμίκλειστον, ἀνοίγει·
Μὴ ἡ γλυκεῖά της ψυχὴ ὡς ἄρωμα θὰ φύγῃ;
Ἄ, ὄχι, ὄχι· μειδιᾷ ὡς χερουβεὶμ ἐκείνη,
Ἓν ψιθυρίζει ὄνομα καὶ τὴν ἀγκάλην τείνει....
Ἓν ὄνομα! τ' ὄνομ' αὐτὸ εὐδαίμων ὅστις φέρει,
Τ' ὄνομα, ὅπερ τρυφερῶς τὸ στόμα της προφέρει!
Πλὴν ἡ Λυδία διατί ὀργίλη, πτοημένη
Κλίνει κ' ἀκούσῃ; ἆρα τί ἓν ὄνομα σημαίνει;

Τρέμει μὴ ὄνομα γνωστὸν τὴν ἀκοήν της κρούσῃ,
Δίδει τὸ πᾶν ν' ἀκροασθῇ, τὸ πᾶν νὰ μὴ ἀκούσῃ.
Τὸ πελιδνόν της μέτωπον ἱδρὼς θανάτου λούει·
Δὲν ἀναπνέει, ἄφωνος, ἀκίνητος ἀκούει....
Ὤ, ἂς ἀκούσῃ· ὄνομα ἀνδρὸς δὲν ψιθυρίζει,
Οὐδ' ἔρωτος μειδίαμα τὰ χείλη της στολίζει·
Ἡ κόρη ἡ ἁγία
Θωπευτικῶς ἐπρόφερε τὸ ὄνομα....« Λυδία. »
Τὸ ὄνομά της! Οὐρανέ, ὁποία εὐφροσύνη!
Τὴν ἀτενίζει ἔνδακρυς καὶ ἔνδακρυς ἀφίνει
Εὐγνωμοσύνης φίλημα εἰς τὸ γλυκύ της στόμα....
Αἴφνης, κιθάρας ἀντηχεῖ χορδὴ ὑπὸ τὸ δῶμα,
Καὶ μετ' ἐκείνης ἄσματος ἠκούσθη μελῳδία,
Δειλὴ τὸ πρῶτον, τολμηρὰ κατόπιν καὶ βαθεῖα.
Τὸ ᾆσμα πότ' ἐστέναζε καὶ πότε παρεκάλει·
Ἀγγέλων γλῶσσαν καὶ πυρὸς πᾶς φθόγγος ἀντελάλει.
Ἐκείνου ἦτον ἡ φωνὴ κ' ἡ ποίησις ἐκείνη·
Ὤ, πόσον τὴν καρδίαν της τὸ ᾆσμα καθηδύνει!
Πῶς ἀκροᾶται πάλλουσα τοῦ Ποιητοῦ τοὺς στίχους!
Εἰς τὸν ἀέρ' ἀπορροφᾷ τοὺς λατρευμένους ἤχους.
Μίαν στιγμὴν ἡ ἀτυχὴς ψυχή της ἀπατᾶται,
Καὶ πείθεται πῶς δι' αὐτὴν ἐκεῖνος δὲν κοιμᾶται
Καὶ ψάλλει· ἡ καρδία της σκιρτᾷ εὐφραινομένη·
Πλὴν τί ἀκούει; ἤκουσε τὸ ὄνομα « Ἑλένη! »
Οἴμοι· τὸ ὄνομα αὐτὸ τὰς φρένας της συγχύζει,
Ἐξ οὐρανοῦ εἰς ἄβυσσον ὀδύνης τὴν κρημνίζει.

Καὶ τέλος τὴν ἀλήθειαν τῇ λέγει τὴν μεγάλην.
Λυδίαν τὴν κατέστησεν ἀπὸ Ἑλένην πάλιν!
Λυδίαν; Ὄχι, λύκαιναν αἱμοχαρῆ· λαμβάνει
Ἓν ἐγχειρίδιον, πηδᾷ, τὴν κοιμωμένην φθάνει,
Κ' ὑψόνεται ἡ χεὶρ αὐτῆς ἀμείλικτος, ταχεῖα·
—Προστάτευσέ την, οὐρανέ, βοήθει, Παναγία!—
Δὲν μένει ἢ ἓν κίνημα, ἓν κίνημά της μόνον·
Πλὴν τίς τὸν ἀποτρόπαιον παρεμποδίζει φόνον;
Σωτὴρ ἀλλόκοτος, ἐκεῖ ἱστάμενος πλησίον
Καὶ βλέπων· ὄχι ἄνθρωπος ἢ ἄγγελος—εἷς κύων.
Ἓν κτῆνος, καθὼς λέγουσι μετὰ ὑπεροψίας
Τὰ κτήνη τὰ ἀνθρώπινα—ὁ κύων τῆς Λυδίας.—
Καθ' ἣν στιγμὴν κατέβαινεν ἡ χείρ της, πηδᾷ, φθάνει,
Μὲ τοὺς ὀδόντας τὴν μακρὰν ἐσθῆτά της λαμβάνει,
Τὴν σύρει καὶ μὲ ὀφθαλμὸν περίλυπον τὴν βλέπει,
Οἰμώζων, ὡς ἂν ἔλεγεν ἱκετικῶς· « δὲν πρέπει! »
Ἡ ἀτυχὴς ὑπήκουσεν εἰς τὸν πιστόν της φίλον,
Πετᾷ τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τρέμει ὡς τὸ φύλλον.
Ἀναγνωρίζει ἔκθαμβος, δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ
Ὅτι ἡ χείρ της ἔμελλεν ἐκείνην νὰ φονεύσῃ!
Τὰς φλεγομένας χεῖράς της ἱκετικῶς ἑνόνει,
Τὴν κοιμωμένην θεωρεῖ κ' ἐμπρός της κλίνει γόνυ.
Ζητεῖ συγγνώμην, ἔλεος ἡ τλήμων ἐξαιτεῖται!
Πλὴν πῶς εἰς τόσον θόρυβον ἐκείνη δὲν κινεῖται;
Φεῦ· εἶχε κουρασθῇ πολύ, καὶ νύκτας τρεῖς ἡ κόρη
Νοσοκομοῦσα τὴν πτωχὴν Λυδίαν ἐγρηγόρει.

Ἐκ τούτου εἰς τὴν κλίνην της ὕπνον βαθὺν κοιμᾶται.
Καὶ ἡ Λυδία;... εἰς πικροὺς συλλογισμοὺς πλανᾶται.
Μένει ἀκίνητος ἐκεῖ ὡς στήλη μαρμαρίνη,
Κ' ἡ κεφαλή της θλιβερὰ ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνει.
Τὸ βλέμμα εἰς τὸ κάτοπτρον ἐνίοτε βυθίζει,
Καὶ τὴν Ἑλένην ἔπειτα λαθραίως ἀτενίζει.
Μὲ πένθιμον μειδίαμα τολμᾷ νὰ παραβάλῃ
Τὴν ὄψιν τῆς κολάσεως μὲ τῆς Ἐδὲμ τὰ κάλλη.
Ἐστάθη· μὲ περίσκεψιν τὸ μέτωπον συστέλλει....
Ἀλλοίμονον! τί σκέπτεται καὶ τί νὰ πράξῃ μέλλει;
Τὴν κεφαλήν της τρὶς κινεῖ καὶ τρὶς ἀναστενάζει,
Καὶ τρὶς ἐκείνου τὄνομα ἐν ἀπογνώσει κράζει,
Κ' ἐγείρεται σιωπηλὴ καὶ ἀποφασισμένη.
Εἶν' ἥσυχος· ἀλλ' ἥσυχον ἐπίσης διαμένει
Μετὰ φρικώδη συμπλοκὴν τῆς μάχης τὸ πεδίον.
Ἀνήσυχος τὴν θεωρεῖ κ' ἐγείρεται ὁ κύων,
Καὶ ἀπαισίαν οἰμωγὴν ἀφίνει, ὡς ἐκείνην,
Ἣν ἔντρομοι ἀκούομεν εἰς ἀσθενοῦντος κλίνην.
Τί νὰ ἐμάντευσεν, ἢ τί ὁ κύων νὰ ὠσφράνθη;
Μὴ τοῦ θανάτου τὴν ὀσμὴν πλησίον του ἠσθάνθη;
Τίς οἶδε; μόνον ὁ Θεὸς κ' ἐκείνη τὸ γνωρίζει!
Ἐστράφη κ' εἰς τὴν προσφιλῆ ἀντίζηλον βυθίζει
Βλέμμα μακρόν, πλῆρες ψυχῆς καὶ πλῆρες ἀγωνίας,
Καὶ ὅμοιον τοῦ βλέμματος ἐκείνου τῆς καρδίας,
Ὅπερ εἰς καλυπτόμενον ἠγαπημένον πτῶμα
Ἀφίνομεν, καὶ φεύγοντες τὸ βλέπομεν ἀκόμα....

Φιλεῖ τὰς χεῖράς της, φιλεῖ τὰς παρειάς, τὰ χείλη,
Φεύγει, καὶ πάλιν ἔρχεται, καὶ ἵσταται ὡς στήλη.
Τῇ ῥίπτει βλέμμα ὕστατον, τοὺς στεναγμούς της πνίγει,
Καὶ πάλιν τὴν ἀσπάζεται· ἀδύνατον νὰ φύγῃ,
Ἀδύνατον καὶ νὰ σταθῇ· ἀναχωρεῖ καὶ μένει,
Καὶ ὕπνον ἔτι σιδηροῦν κοιμᾶται ἡ Ἑλένη.
Αἴφνης, τὸ βλέμμα της στραφὲν ἀμήχανον καὶ κλαῖον,
Βλέπ' εἰς εἰκόνα τὸν Χριστὸν περίλυπον, ὡραῖον,
Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐλαιῶν τὴν κεφαλὴν νὰ κύπτῃ.
Ἄ! κράζει, καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ γονυπετοῦσα πίπτει!
Καὶ ἤδη δέονται ὁμοῦ οἱ δύω τεθλιμμένοι,
Κ' οἱ δύω ἀπὸ ἔρωτα ἐπίσης πληγωμένοι·
Τὴν ἀνθρωπότητα ὁ εἷς ἠγάπησεν· ἡ ἄλλη
Ἑνὸς ἀνθρώπου κάλλη.
« Θεέ, Θεέ, ἀνέκραξε μετὰ περιπαθείας,
« Τοῦ Κρίνου εὔοσμε υἱὲ καὶ τῆς ἁγνῆς Μαρίας!
« Ὤ, νὰ μὲ σώσῃς θέλησε τὴν κεφαλήν σου κλίνων.
« Δὲν σοῦ ζητῶ τὸν οὐρανόν, δὲν σοῦ ζητῶ Ἐκεῖνον·
« Γονυπετής, μὲ δάκρυα, μὲ χεῖρας ἡνωμένας,
« Νὰ μ' ἀφαιρέσῃς, δέομαι, διὰ παντὸς τὰς φρένας!
« Ὤ, θέλησε φρενοβλαβής, φρενοβλαβὴς νὰ γείνω·
« Αὐτὸς νὰ ἔρχεται, κ' ἐγὼ νὰ μὴ τὸν διακρίνω.
« Εἶναι πολὺ ὅ,τι ζητῶ, πολὺ ὅ,τι ἐλπίζω;
« Ἄ, εἰς τὸ γάλα τῆς σεπτῆς Μητρός σου σ' ὀξορκίζω,
« Κ' εἰς τοῦ Εὐαγγελίου σου τὰς τρισαγίας ῥήσεις,
« Μὲ ὕδωρ λήθης θέλησε τὴν φλόγα μου νὰ σβύσῃς.

« Ἢ ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, ὁπόταν ἀποθάνω
« Ὀλίγην δός με καλλονὴν τοὐλάχιστον ἐπάνω!...»
Εἶπε, φιλεῖ τὸν Ἰησοῦν μὲ συντριβὴν καρδίας,
Κ' ἐγείρεται μακράν, μακρὰν νὰ φύγῃ τῆς οἰκίας.
Τῆς ἀδελφῆς της τρέμουσα μὴ τὴν κλονίσ' ἡ θέα,
Δὲν στρέφεται νὰ τὴν ἰδῇ κ' ἐξέρχεται δρομαία.
Ἤδη ἐκτὸς τοῦ οἴκου της εὑρίσκεται, πλὴν ποίαν
Μεθυστικὴν αἰσθάνεται ἀνθέων εὐωδίαν;
Νωθρὸν ὑψόνει βλέμμα,
Καὶ βλέπ' εἰς τὴν ἐξώθυραν κρεμάμενον ἓν στέμμα
Μὲ ἄνθη αἰγοκλήματος, κατάλευκα, ὡραῖα.
Αἰγόκλημα! τὸ σύμβολον τοῦ γάμου....ποία θέα!
Ἐκεῖνος θὰ τὸ ἔφερε, καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ
Ἠθέλησε τὸ ἔμβλημα τοῦ πόθου του ν' ἀφήσῃ.
« Ἄ, λέγει μειδιάσασα χλευαστικῶς, βεβαίως
« Διὰ τὴν νύμφην στέφανος ὑπῆρχεν ἀναγκαῖος. »
Καὶ μὲ τὸ σκῶμμα τὸ πικρὸν πικρότερον στενάζει,
Τὸν στέφανον ἁρπάζει,
Καὶ στέφει, στέφ' εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον ἡ Λυδία
Τὴν κεφαλήν της· — δυστυχής, ταλαίπωρος νυμφία!
Καὶ φεύγει· σχίζει τοὺς δρυμούς, ἀναρριχᾶται ὄρη,
Κ' ἐκπέμπει γοερὰς φωνὰς ἡ μαινομένη κόρη!
Πλὴν δὲν ἐσβέσθη ἐντελῶς τὸ πῦρ τῆς διανοίας·
Εἰσέτι εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς δυστυχοῦς Λυδίας
Μένει σπινθήρ, φῶς σκοτεινόν, χαιρέκακον ἀφίνων
Καὶ μὲ τὴν ἀμυδρότητα τὰ πάντα μεγαλύνων.

Ἐκείνου δὲν ἀπώλεσε τὴν μνήμην ἡ Λυδία·
Χάνει τὴν μνήμην του ὁ νοῦς, ἀλλ' ὄχι κ' ἡ καρδία!
Ἡ τλήμων, τὴν παραφορὰν εἰς τὴν καρδίαν ἔχει.
Πᾶν δένδρον εἶν' ὁ Ποιητὴς καὶ νὰ τὸν φθάσῃ τρέχει·
Πᾶς ἦχος τὴν ἀρρενωπὴν φωνήν του ἐνθυμίζει,
Τὸν ἀτενίζει πάντοτε καὶ δὲν τὸν ἀτενίζει.

. . . . . .

. . . . . .

Καὶ τώρα τί ἀπέγεινεν ἡ δυστυχὴς νεᾶνις;
Τὴν λήθην εὗρε τῶν νεκρῶν, συνῆλθεν ἐκ τῆς πλάνης;
Εἰς τὴν πολύφλοισβον ἀκτὴν ἐκείνην τὴν ἀγρίαν,
Ἄνωθεν βράχου, ἔχοντος τὴν κορυφὴν τραχεῖαν,
Φαίνεται σχῆμά τι λευκὸν ὡσεὶ λευκὴ νεφέλη.
Ἐκείνη εἶναι· φεῦ, καὶ τίς δὲν ἐννοεῖ τί θέλει;
Ζητεῖ νὰ πίῃ θάλασσαν καὶ λήθην νὰ ῥοφήσῃ,
Νὰ κοιμηθῇ, νὰ κοιμηθῇ χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ!
Τὸ κῦμα εἰς τὰ σχίσματα τοῦ βράχου ἀποπνέει,
Φεύγει καὶ πάλιν ἔρχεται, τὴν προσκαλεῖ καὶ κλαίει....
Ἕτοιμος εἶναι· ἡ λευκὴ ἐσθής της κυματίζει,
Εἰς τὰ ζοφώδη κύματα τὸ βλέμμα της βυθίζει
Καὶ πνίγεται, πρὶν βυθισθῇ, διὰ τῆς διανοίας.
Πότε, νομίζει, θελκτικὰς ἀκούει μελῳδίας,
Πότε ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὴν προσκαλεῖ Ἐκεῖνος,
Εἰς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν ὑπνώττων ἀκινδύνως.
« Ἔρχομαι, κράζει, ἔρχομαι! » Πλὴν ἵσταται, ἐστάθη·
Κώδων ἐξαίφνης ἀντηχεῖ εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,

Φαιδρός, γαλήνιος, γλυκὺς καὶ πλήρης ἁρμονίας,
Ἀνοίγων εἰς φαιδρότητα ἁγίαν τὰς καρδίας.
Ὤ, ἔχει φθόγγους μητρικοὺς τοῦ κώδωνος ὁ ἦχος·
Ὡς μήτηρ κράζει καὶ αὐτὸς τὰ τέκνα του ἡσύχως.
Τὴν χεῖρά σου εἰς ἄνθρωπον μὴ δίδῃς, ὅστις μένει
Ἀνάλγητος καθ' ἣν στιγμὴν κώδων ναοῦ σημαίνει.—
Τοῦ κώδωνος διέσωσεν ὁ ἦχος τὴν Λυδίαν.
Προσέχει· εἰς ἀμφίβολον εὑρίσκεται μανίαν....
Δακρύων αἴφνης πλημμυρεῖ τοὺς ὀφθαλμούς της δρόσος,
Πραΰνει τὴν καρδίαν της, κ' ἐξέλιπεν ἡ νόσος.
Φεῦ, πόσον τὴν ταλαίπωρον παρέφερεν ὁ πόνος·
Μικρὸν ἀκόμη κ' ἔμελλε νὰ γείνῃ αὐτοκτόνος.
Σεπτὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ! ὦ μῆτέρ μου ἁγία,
Ὁποῖα πράττει θαύματα ἡ χάρις σου, ὁποῖα!
Ἑνὸς ναοῦ σου κορυφή, ἁπλοῦς σταυρός σου μόνον,
Ὁ ἦχος ἑνὸς κώδωνας κρατοῦν τὸν αὐτοκτόνον.—
Ἐν τούτοις ἤχους πάντοτε γλυκεῖς ὁ κώδων στέλλει,
Κ' εἰς τὴν Λυδίαν τὸν Θεὸν τοῦ οἴκτου ἀναγγέλλει.
Τὸν ἀκροᾶται μ' ἱερὰν συγκίνησιν ἐκείνη·
Τὸν πόνον δὲν τῆς ἀφαιρεῖ, πλὴν πῶς τὴν ἱλαρύνει!
Φαιδρὰς εἰκόνας ῥεμβασμὸς ἀγάπης τῇ χαρίζει.
Τῆς Παναγίας τὴν λευκὴν καλύπτραν ἀτενίζει·
Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν Χριστὸν εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Μὲ τὸ ὠχρόν του μέτωπον, μὲ τὸ γλυκύ του ὄμμα.
« Οὐχί, ἀνέκραξε, Χριστέ! οὐχί, δὲν ἀποθνήσκω·
« Εἰς τοὺς ἁγίους κόλπους σου τὸ πᾶν ἐπανευρίσκω.

« Ἐντὸς Μονῆς, μακρὰν παθῶν ὀδυνηρῶν, γηΐνων,
« Μελλόνυμφός σου θὰ γενῶ, καὶ θ' ἀρνηθῶ Ἐκεῖνον.»
Ὡς ἀπὸ βράχον τῆς Σαπφοῦς ἀναχωρεῖ μὲ φρίκην,
Καὶ ὁ καλός της ἄγγελος τὴν ἔστεψε μὲ νίκην.

Δ΄

Παρῆλθον χρόνοι· κάτωθεν χιονωδῶν ὀρέων
Ὑψοῦται μοναστήριον μὲ τὸν καιρὸν παλαῖον·
Τὴν πρόσοψίν του εὐλαβὴς κισσὸς περικαλύπτει,
Καὶ μὲ χιτῶνα πράσινον τὰ ῥήγματά του κρύπτει.
Πολλοὺς διῆλθε κλύδωνας, πολλὰ παρῆλθον ἔτη,
Καὶ ὑπερήφανον ὑψοῖ τὸν θόλον του εἰσέτι.
Εἶναι ἀρχαία ἡ Μονὴ ἀλλὰ κατοικημένη·
Χορεία γυναικῶν ἐκεῖ ὁσίων διαμένει.
Ὡς φύλλα παρεσύρθησαν γυμνὰ τῶν φθινοπώρων,
Κ' εἰς τὴν Μονὴν συνέρρευσαν ἐκ τόπων διαφόρων.
Κάτω τοῦ μαύρου ῥάσου των κοιμᾶται ἡ καρδία·
Εἶν' ἡ ζωή των προσευχὴ καὶ ἄσκησις τραχεῖα.
Γονυπετεῖς πρὸ τοῦ βωμοῦ τὴν κεφαλήν των κλίνουν,
Ὑπὲρ τοῦ κόσμου δέονται καὶ πόνου δάκρυ χύνουν.
Πλὴν διὰ τοῦτο ἄεργος ἡ χεὶρ αὐτῶν δὲν μένει·
Διὰ τὸν πένητα θερμὰ ὑφάσματα ὑφαίνει,
Ἐσθῆτα διὰ τὴν πτωχὴν γυναῖκα ἑτοιμάζει,
Διακονεῖ τὸν πάσχοντα καὶ τὴν πληγὴν ἀλλάζει.

Ἐὰν ἐπήρχετο λοιμός, μὲ φάρμακα παντοῖα
Ἐπέτων ὅπου ἀσθενὴς καὶ ὅπου ἀγωνία,
Κ' ἐνῷ ἀνάνδρως ἔφευγον μὴ μολυνθοῦν οἱ ἄλλοι,
Ἐκεῖναι ἔσπευδον, χωρὶς τὸ βῆμά των νὰ σφάλλῃ.
Πόσους ἐπαρηγόρησε τὸ ἀφελές των στόμα,
Κ' ἡ χείρ των πόσων ἔκλεισε τὸ ἀπαυδῆσαν ὄμμα!
Τιμῆς καὶ δόξης στέφανος εἰς σέ, ὦ ἀνθρωπότης·
Σὲ τόση στέφει ἀρετὴ καὶ τόση γενναιότης.
Ἂν παρεκκλίνῃς κἄποτε εἰς ἀπαισίας πράξεις,
Πλὴν ἔχεις καὶ μαρτυρικὰς θυσίας ν' ἀντιτάξῃς!
Ἐν μέσῳ τόσων ἀδελφῶν τοῦ μονυδρίου, μία
Τὰς ἄλλας ὑπερέβαινεν — ἡ ἀδελφὴ Σοφία.
Κἀμμία δὲν ἠδύνατο τὸ ὕψος της νὰ φθάσῃ,
Οὐδὲ τὴν ἀρετήν αὐτῆς μικρὸν νὰ πλησιάσῃ.
Ἀγάπη ἦτον, ἔλεος καὶ ἁγιότης ὅλη,
Κ' ἐν τῇ σκοτίᾳ, τῆς Ἐδὲμ αὐγὴν ὠνειροπόλει.
Ὅτε διήρχετο μ' ἰσχνὸν ἐκ τῆς νηστείας σῶμα,
Ἀφήρουν καὶ οἱ γέροντες τοὺς πίλους των ἀκόμα.
Τὸν τύπον εἶχεν ἀλγεινῆς ἐκείνη ἀσχημίας,
Ἀλλ' εὐωδίαν ἔπνεεν ἀγάπης καὶ θρησκείας
Καὶ εἶχε τί μαρτυρικὸν καὶ συμπαθὲς συγχρόνως.
Ἐνίοτε κατέφευγεν εἰς σιωπὴν δρυμῶνος·
Ὥρας μακρὰς διέμενεν εἰς πεύκην ὑποκάτω,
Καὶ τοῦ πλησίον ῥύακος τὸν φλοῖσβον ἠκροᾶτο,
Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔβλεπε τὸ διαυγές του κῦμα·
Οἱ ῥύακες δεικνύουσι τοῦ θεατοῦ τὸ σχῆμα....

Φεῦ, τῆς Λυδίας τὴν μορφὴν θὰ ἔβλεπ' ἡ Σοφία,
Ἂν ἔκυπτε· μήπως αὐτὴ δὲν ἦτον ἡ ἰδία;
Τί εἰς τοὺς περιπάτους της ἐζήτει τοὺς μονήρεις;
Πῶς ἔφευγεν ἐκ τοῦ βωμοῦ ἀπελπισίας πλήρης,
Καὶ μόνη, μόνη πάντοτε καὶ αἰωνίως μόνη,
Κρυφίαν θλῖψιν μὲ μακρὰν πορείαν κατεπόνει;
Μόνη; Ἄ, ὄχι· πάντοτε φίλος πιστός, ἀρχαῖος,
Ὀπίσω ἤρχετο αὐτῆς, εἷς κύων γηραλέος.
Ὅπου τὸ μαῦρον ῥάσον της, ἐφαίνετο κ' ἐκεῖνος,
Κ' ἐβάδιζε κατόπιν της δειλῶς καὶ ἐπωδύνως.
Μὲ κεκυφυῖαν κεφαλὴν πλησίον της ἐχώρει,
Καὶ τὸ νοῆμον ὄμμα του ἐγγύς της ἐγρηγόρει....
Φεῦ· ὅταν κλείσῃ δι' ἡμᾶς μητρὸς φιλτάτης ὄμμα,
Εἷς ὀφθαλμὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαγρυπνεῖ ἀκόμα,
Πλήρης ἀφοσιώσεως, ἀγάπην ἀποπνέων·
Ἀλλ' ὄχι πλέον ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου, ὄχι πλέον,
Ἀλλὰ κυνός! Ἐὰν αὐτὴ σᾶς ἀπαρέσκ' ἡ γνώμη,
Δὲν εἶσθε ὀρφανοὶ μητρός, τρισόλβιοι ἀκόμη!
Πολλάκις μὲ τὸν κύνα της ἡ ἀδελφὴ Σοφία
Λόφους ἀνέβαιν' ὑψηλούς, διέτρεχε πεδία,
Καὶ εἰς τὸ βάθος, μετ' αὐτοῦ, τοῦ δάσους τοῦ πλησίον
Διέμενε μὲ ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρύων,
Κ' ἐκάθητο ἀκίνητος ὡς λίθος πρὸ ἐκείνης,
Ὁ γηραλέος φίλος της μὲ ἔκφρασιν ὀδύνης.
Ὥρας διέμενον μακρὰς ἀπέναντι ἀλλήλων·
Ὁ κύων της μὲ ὀφθαλμὸν τὴν ἐθεώρει φίλον,

Κ' ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ τὴν παρηγορήσῃ·
'Εθάρρεις ὅτι ἔπασχε ζητῶν νὰ τῇ λαλήσῃ,
Κ' ἔλειχε, μὴ δυνάμενος, τοὺς πόδας της ἠρέμα,
'Ενῷ βωβή, ἀναίσθητος καὶ μὲ ἀλλόφρον βλέμμα,
Εἰς ῥεμβασμὸν θανάσιμον ἀφίνετο ἐκείνη.
'Ενίοτε ἐστέναζεν, ἐνίοτε ἐθρήνει,
'Ενίοτε τὴν κόμην της ἀπέσπα, καὶ ἀγρίας
Εἰς τὸν δρυμῶνα ἄφινε κραυγὰς ἀπελπισίας.
Πότε θερμῶς ἐδέετο προσκλίνουσα τὸ γόνυ,
Καὶ πότε πάλιν, ἄκουσα, ἓν ὄνομα ἐφώνει....
Πλὴν μόλις τοῦ ὀνόματος ἠκούετο ὁ ἦχος,
Τὸ βλέμμα περιέστρεφε γοργῶς καὶ ἀνησύχως,
Μὲ τρόμον μήπως ἡ ἠχὼ ἡ λάλος τὴν προδώσῃ,
Κ' οἱ φθόγγοι τοῦ ὀνόματος ἐκείνου ἀκουσθῶσι.
Τί εἶχε, τί, καὶ ὄνομα ἐπρόφερεν ὁποίου;
Πῶς! ἡ μνηστὴ τοῦ 'Ιησοῦ, ἡ νύμφη τοῦ Κυρίου,
'Η ζῶσα ἔμπροσθεν βωμοῦ μ' ἓν ὄναρ παραδείσου,
Κολάσεις εἰς τὰ σπλάγχνα της κατέκλειεν ἀβύσσου;
Τοσοῦτον εἶναι δυστυχεῖς αἱ νύμφαι τοῦ Σωτῆρος;
Φεῦ· πρὶν τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ ἀφήσῃ ὁλοκλήρως,
Πρὶν συντριβῇ διὰ παντὸς ἡ ἐξ ἀργίλλου θήκη,
Δὲν δύναται εἰς τὸν Θεὸν ὁλόκληρος ν' ἀνήκῃ!
Μάτην πρὸς τ' ἄστρα ὁ θνητὸς τὸ μέτωπον ὑψόνει,
'Η γῆ τοὺς πόδας του κρατεῖ καὶ τὸν κατέχει μόνη.
Τὰ γήϊνα αὐτοῦ δεσμὰ ὁ δυστυχὴς λατρεύει,
'Ηξεύρει πόσον μὲ τῆς γῆς τὸ χῶμα συγγενεύει!

Ε΄

Μίαν τοῦ ἔαρος αὐγὴν ἡ μοναχὴ Σοφία,
Ὑπέρ ποτε περίλυπος, ὑπέρ ποτε ἀλγοῦσα,
Κατὰ τὸ δάσος ἐν σιγῇ ἐβάδιζε βαθείᾳ,
Ψυχρῶς τὸ κάλλος τῆς αὐγῆς ἐκείνης θεωροῦσα.
Ἐβάδιζε καὶ ἵστατο ἐνίοτε· καὶ πάλιν
Ἐβάδιζε μὲ ὄμματα ὑγρὰ ἐκ τῶν δακρύων,
Κ' ἐφέρετο ὡς φέρεται ἀπὸ ἀνέμου ζάλην
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ πληττόμενον ἐκ τῶν κυμάτων πλοῖον.
Ἡ αὔρα εἰς τὸ ῥάσον της τὸ μέλαν ἐκυμάτει,
Σπασμὸς ἐκίνει ἀλγεινῶς τὸ πελιδνόν της στόμα,
Ἡ χείρ της τὴν καρδίαν της ἐνίοτε ἐκράτει,
Καὶ βλέμμα ὕψονεν ἀμνοῦ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.
Μάτην ἡ φύσις πέριξ της ὡς μήτηρ ἐμειδία,
Κ' ἓν ἄσμα ἔψαλλον πτηνὰ καὶ ῥύακες καὶ αὔρα,
Καὶ μάτην ἐπρασίνιζον τ' ἀνθοστεφῆ πεδία·
Τὰ πάντα ἦσαν δι' αὐτὴν κακόφωνα καὶ μαῦρα.
Ὠχρὰ καθὼς ὁ θάνατος, ἀναίσθητος ὡς πτῶμα,
Πρὸς τὸν δρυμῶνα ἔβαινε μὲ βῆμα κουρασμένον,
Κ' ὑπεμειδία ζοφερῶς τὸ κάτωχρόν της στόμα,
Καθὼς τὸ χεῖλος μειδιᾷ τοῦ μαύρου τάφου χάσμα.
Ἄ, εἶναι τὸ μειδίαμα ψυχῆς ἀκτίς, εὐδία·
Ἀκτινωτὸν χαιρέτισμα καρδίαν ἀποπνέον,

Ὠδὴ σιγῶσα τῆς ψυχῆς, ἐρώτων ὁμιλία,
Ἁβρὸν ἀγάπης φίλημα καὶ βλέμμα τῶν χειλέων.
Ἀλλ' οἴμοι, εἶν' ἐνίοτε ζοφῶδες ὡς μνημεῖον·
Κραυγὴ ὀδύνης ἄφωνος· μίσους σπασμὸς ἢ σκῶμμα,
Κ' ἐνίοτε πικρότερον αἱματηρῶν δακρύων,
Ἀπελπισίας ἀστραπὴ εἰς τεθλιμμένον στόμα!
Μίσους σπασμὸς τὸ πένθιμον μειδίαμα ἐκείνης
Δὲν ἦτον, οὔτε ζοφερὰ δι' ἄλλους εἰρωνεία·
Ποτὲ δὲν εἰρωνεύονται τὰ τέκνα τῆς ὀδύνης,
Ποτὲ δὲν θλίβει σκώπτουσα ἡ πάσχουσα καρδία.
Μὲ ἄτακτον βηματισμόν, μὲ φρενολήπτου τάχος,
Ἀφῆκε τὸ σιωπηλὸν καὶ μέλαν δάσος πέραν·
Τὸ βῆμά της ἐκράτησε δενδροστεφής τις βράχος,
Λοφίσκος, εἰς ὃν ἔβαινε μονήρης τὴν ἑσπέραν.
Ἐκεῖ, εἰς τὰς μυρσίνας του καὶ πεύκας, πάντη μόνη
Μέχρι νυκτὸς διέμενε πολλάκις καθημένη,
Κ' ἐνίοτε τῆς προσευχῆς τὴν ὥραν ἐλησμόνει,
Εἰς θλῖψιν, ἣν δὲν ἤξευρεν οὐδείς, βυθιζομένη.
Ἐκεῖ ἐστάθη ἄφωνος, ἐκλείπουσα, ἀγρία·
— Ὁ βράχος ἄνω ἀτραπῶν ὑψοῦτο χλοηφόρων,
Κ' εὐκόλως τις διέκρινε τὰ πράσινα πεδία,
Ἢ τὸν χωροῦντα πρὸς αὐτὸν μακρόθεν ὁδοιπόρον—
Καὶ ὑπὸ φύλλωμα πυκνὸν ἐκάθησε κρυβεῖσα,
Ἢ κάλλιον κατέπεσε πόνου κραυγὴν ἀφεῖσα.
Κραυγὴν ἀλλοίαν· ἔμπλεων λυγμῶν καὶ ἀγωνίας,
Καὶ παραπόνου καὶ ὀργῆς καὶ πόθου κ' ἱκεσίας·

Κεκρατημένον κεραυνὸν ὀδύνης ἀνεκφράστου,
Καταγγελίαν καὶ ἀρὰν ὁμοῦ κατὰ τοῦ Πλάστου!
Κ' εἰς τὴν καρδίαν φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπωδύνως,
« Δὲν εἶναι, εἶπεν, ὁ Θεὸς ἐντός της, ἀλλ' Ἐκεῖνος.
» Πάντοτ' Ἐκεῖνος! πάντοτε....» καὶ μ' ἔξαλλον μανίαν
Νὰ ἐκριζώσῃ ἔτεινε τοῦ στήθους τὴν καρδίαν.
Πλὴν μετ' ὀλίγον τ' ἄθυρμα τῆς χαιρεκάκου μοίρας
Τὴν ὄψιν της ἐκάλυψε μὲ τὰς ἰσχνάς της χεῖρας,
Καὶ ὡς νεκρὰ διέμεινεν ἀκίνητος καὶ κρύα.
Αὐτὴ ἀπέθανε, πλὴν φεῦ ἐπέζη ἡ καρδία,
Κ' ἔμενεν ὡς ζωόφυτον χαμαί, μηδενισμένη·
Πόσον δυσκόλως ἡ ψυχὴ τοῦ δυστυχοῦς ἐκβαίνει!
Ἐξαίφνης, τὴν ἀπέσπασε τῆς ζάλης της, τὸ ψῦχος,
Κάλπασμα ἵππων καὶ τροχῶν κυλιομένων ἦχος.
Τὴν κεφαλήν της ὕψωσε κ' ἠγέρθη ἐπιπόνως,
Κ' εἶδεν εἰς μίαν ἀτραπόν, πλησίον τοῦ δρυμῶνος,
Φαέθοντα συρόμενον ἐκ δύω ἵππων νέων,
Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν λευκῶν καὶ ἔτι πλέον.
Ὡδήγει τὸν φαέθοντα ὡραῖος νεανίσκος·
Ὡς τοῦ ἡλίου ἔλαμπε τὸ πρόσωπόν του δίσκος,
Καὶ παρ' αὐτῷ ἐκάθητο ξανθή τις ὀπτασία,
Λευχειμονοῦσα καλλονή, νεᾶνις ἐξαισία.
Τὴν κεφαλήν της ἐπ' αὐτοῦ κατέκλινεν ἠρέμα,
Κ' ἐχρύσονε τὸν ὦμόν του τῆς κόμης της τὸ στέμμα.
Καὶ ἔβλεπεν ἡ δυστυχὴς καὶ ἔβλεπεν Ἐκείνη!
Ποτὲ ἡ ἄφοβος χαρὰ κ' ἡ τρέμουσα ὀδύνη,

Ποτὲ δὲν ἤλθον ἔναντι ὄψιν πρὸς ὄψιν οὕτω·
Ἄ, τῆς χαρᾶς ἡ παρειὰ θὰ κατεπορφυροῦτό,
Ἐὰν ἡ φιλαυτία της τὴν ἄφινε νὰ ἴδῃ
Τὸν πόνον, ὃν ἡ θέα της εἰς τὸν πενθοῦντα δίδει!
Ὑπάρχουν συναντήματα ὠμὰ ὑπεράνθρωπως·
Ὁ δίφρος διευθύνετο ἠρέμα καὶ ἀκόπως
Κατὰ τὸν βράχον, κ' ἔβλεπεν ἀκίνητος ἐκείνη
Μὲ τράχηλον προέχοντα, ὡς στήλη μαρμαρίνη.
Ἄ, πόσον ἦτον ὄλβιον τὸ νέον ζεῦγος, πόσον·
Κ' ἐκείνη πόσον δυστυχὴς ἡ τρισαθλία· ὅσον....
Δὲν ἔχω ὅσον! Πάντοτε ἐν τούτοις ἐπροχώρει
Ὁ δίφρος, καὶ ἡ μοναχὴ ὠχρὰ τὸν ἐθεώρει,
Ὅτε τὰ χείλη της φωνὴν ἀφῆκαν πνιγομένην....
Ἐκεῖνον εἰς τὸ ὄχημα ὁμοῦ μὲ τὴν Ἑλένην,
Τὴν νεαράν της ἀδελφήν, διέκρινε· καὶ ποίαν
Ἠσθάνθη ἔκστασιν, χαράν, ὀργήν, ἀπελπισίαν!
Ἐμέθυεν ἐκ τῆς χαρᾶς κ' ἐθραύετο συγχρόνως,
Καὶ ὡς τὰ φύλλα ἔτρεμε τοῦ πρὸ αὐτῆς δρυμῶνος.
Τὴν ἤρχετο κατόπιν των νὰ τρέξῃ, νὰ πετάξῃ,
« Κ' ἐγὼ εἶμ' ἡ Λυδία σας! » ἐγγὺς αὐτῶν νὰ κράξῃ·
Τὴν ἤρχετο τὰς ὀρφανὰς ἀγκάλας της ν' ἀνοίξῃ,
Καὶ νὰ τοὺς θλίψῃ εἰς αὐτὰς θερμῶς, ἢ νὰ τοὺς πνίξῃ·
Νὰ δράμῃ, καὶ εἰς τοὺς τροχοὺς αὐτῶν κυλιομένη,
Ν' ἀφήσῃ τὴν ὑστάτην της πνοὴν καταρωμένη!
Μικρὸν εἰσέτι κ' ἔτρεχεν ἐκεῖ....ἀλλὰ ἐστάθη·
Τὸ πλησιάζον ὄχημα ἡ τλήμων ἐθεάθη

Μὲ βλέμμα ἔμπλεον στοργῆς, ἡδύπικρον καὶ φίλον,
Καὶ ἐκ λευκώματος μικροῦ ξεσχίσασα ἓν φύλλον,
'Επέγραψε μὲ βίαν
Πανύστατον χαιρετισμὸν κ' ἐσχάτην εὐλογίαν.
« Δῴη χαρὰν ὁ Κύριος εἰς τοὺς ὁδοιποροῦντας,
« 'Αλλὰ καὶ θάνατον ταχὺν εἰς τοὺς ἐγκαρτεροῦντας....»
Εἰς πεύκης κλάδον δέσασα τὸν χάρτην, ἠκροᾶτο·
Καὶ ὡς ὁ δίφρος ἔφθασεν ὑπὸ τὸν βράχον κάτω,
Τὸν πράσινόν της ἔρριψεν ἐντός του ταχυδρόμον,
Καὶ πρὶν τὴν ἴδουν, ἔφυγε μακρὰν μ' ἐνόχου τρόμον,
Κ' εἰσῆλθεν ἡ κατέπεσε μὲ βῆμα πτερωμένον
Εἰς ἄγνωστόν τι σπήλαιον ἐκ βάτων σκεπασμένον.
'Εκεῖ δὲν ἤθελε ποτὲ τὴν ἴδει κἀνὲν ὅμμα·
Καὶ τὴν ἀσθμαίνουσαν πνοὴν συνέχουσα ἀκόμα,
'Εκράτει τοῦ κυνὸς αὐτῆς τὸ ῥύγχος, φοβουμένη
Μήπως καμμίαν ὑλακὴν ἀφίνων τὴν προδώσῃ·
Καὶ ὡς νεκρὰ διέμενε χαμαὶ ἀκροωμένη,
Τὰ προσφιλῆ των βήματα ἐκεῖ μὴ ἀκουσθῶσι....
Ὁπόσην ὥραν ἔμενεν; Αἰῶνας; στιγμὴν μίαν;
'Ηγνόει, ὅτε βήματα ἠκούσθησαν σιμά της,
Καὶ ἠκροάσθη λαλιὰν νεάνιδος γλυκεῖαν
Καὶ τὸν καλόν της Ποιητὴν φωνοῦντα τ' ὄνομά της.
« Λυδία, μὲ συγκίνησιν ἐφώνει· ἀδελφή μου!
« Ποῦ εἶσαι, ποῦ;...» Καὶ ἤκουε τῆς ἀδελφῆς τὸν θρῆνον
Καὶ τ' ὄνομά της τὴν ἠχὼ φωνοῦσαν τῆς ἐρήμου.
Ἓν βῆμα, ἕν, τὴν δυστυχῆ ἐχώριζεν ἐκείνων....

Ἔτι μικρὸν κ' ἐξήρχετο....ἔτι μικρὸν κ' ἐφώνει....
Πλὴν μὲ τὰς χεῖρας ἔκλεισε τὸ ἕτοιμόν της στόμα·
Τὰ βήματα ἐξέλιπον, εὑρέθη πάλιν μόνη,
Καὶ τὴν φωνὴν των ἤκουε μακρότερον ἀκόμα.
Κατόπιν οὔτε βήματα, οὔτε φωνὴ κἀμμία!
Ἀλλοῦ ἐτράπ' ἡ προσφιλὴς δυάς, μακρὰν ἐκείνης.
Καὶ τότε μετενόησεν ἡ ἀτυχὴς Λυδία,
Καὶ ἔχυσε τὸ δάκρυον ἐκεῖνο τῆς ὀδύνης,
Ὅπερ καλεῖται ὕστατον, τὸ τὴν καρδίαν καῖον.
Κατόπιν, παύει ἡ ζωή, δὲν εἶναι ἄλλο πλέον....

ΣΤ'

Νὺξ εἶναι· λάμπει τῆς Μονῆς ἡ ἐκκλησία ὅλη,
Κ' εἰς ὕμνον παρακλήσεως ἀντιλαλοῦν οἱ θόλοι.
Θανάτου κώδων πένθιμος κατὰ στιγμὰς ἐθρήνει,
Ἀγγέλλων ὅτι ἀδελφὴ τὴν ὕπαρξιν ἀφίνει.
Εἰς τὸ ψυχρὸν κελλίον της ἡ ἀδελφὴ Σοφία
Βραδέως ἠγωνία!
Ἐνώπιόν της ἔνδακρυς ἡ Ἡγουμένη κλίνει
Καὶ τὴν ἐκφεύγουσαν ψυχὴν τῆς ἀσθενοῦς θαρρύνει.
« Μῆτερ, τὴν λέγει μὲ φωνὴν ἡ μοναχὴ βραδεῖαν,
« Εἰς ὀπτασίαν πρὸ μικροῦ τοὺς εἶδον οὐρανίαν.
« Κ' οἱ δύω ἦλθον, μῆτέρ μου, νὰ μ' ἀποχαιρετίσουν,
« Καὶ τῆς πτωχῆς Λυδίας των τὰ βλέφαρα νὰ κλείσουν.

« Ἄ, μῆτέρ μου, ἔτι καὶ νῦν ἀπὸ χαρὰν δακρύω!
« Ἐγνώριζον τὸ πάθος μου, τὸ ἤξευρον κ' οἱ δύω,
« Πλήν, μῆτερ, δὲν μὲ ἤλεγξαν, πλήν, μῆτέρ μου, ἀκόμα
« Μὲ εἶδε καὶ ἐδάκρυσε τὸ φιλικόν των ὄμμα....
« Ἄ, λησμονῶ· σὺ ἀγνοεῖς τίς εἶναι ἡ Σοφία·
« Ἐλθέ, ἐγγύτερον ἐλθέ, ὦ μῆτέρ μου ἁγία,
« Κλίνε ν' ἀκούσῃς ὁ Θεὸς ὅ,τι γνωρίζει μόνον,
« Μὴ μάθουν ἄλλοι, ἐκτὸς σοῦ, τὸν μύχιόν μου πόνον. »
Καὶ εἰς τὸ οὖς ἐπί τινας στιγμὰς τῆς Ἡγουμένης
Τὰ πάντα ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς κομμένης·
Τὸν βίον, τὰς ὀδύνας της, τὰ παιδικά της ἔτη,
Τὴν χλεύην τῶν γονέων της, τὸν Ποιητήν της ἔτι,
Καὶ τελευταῖον, ἀδελφὴν θερμῶς ἀγαπηθεῖσαν,
Καὶ ὕπαρξιν εἰς ἔρωτα καὶ πόνον μαρανθεῖσαν.
« Ἄ! μὴ καὶ σὺ μ' ἀποστραφῇς· δὲν ἦτον ἁμαρτία
« Ἐὰν καὶ ἡ ἀπόβλητος ἠγάπησε Λυδία.
« Πταίει, ὤ, πταίει, μῆτέρ μου, ὁ σκώληξ, ὅστις ἕρπει,
« Ἂν τῆς ἡμέρας ὁ ἀστὴρ κ' ἐκεῖνον ἔτι τέρπῃ;
« Οἴμοι· συγχώρει, μῆτέρ μου, τῆς ἄφρονος τὸ στόμα·
« Ἀλλὰ θαρρῶ, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁ θεὸς ἀκόμα
« Δὲν ἀποστρέφεται, ζητεῖ ἀγάπην καὶ λατρείαν
« Κ' εἰς τῶν ἀσημοτέρων του πλασμάτων τὴν καρδίαν.
« Ἀκόμα καὶ τοῦ σκώληκος, κ' ἐμοῦ, κ' ἐμοῦ ἀκόμα....
« Ἄ, τὸν μεγάθυμον Θεόν! ὑψόνουσαν τὸ ὄμμα
« Ἔρωτος πλῆρες πρὸς Αὐτόν, ἐξ οὐρανοῦ μὲ βλέπει,
« Καὶ δὲν μὲ ἀποστρέφεται καὶ μοὶ τὸ ἐπιτρέπει!

« Δὲν βλέπει ἡ ἀπέραντος ἐκείνη εὐσπλαγχνία,
« Ἂν ἔχῃ δυσειδῆ μορφὴν ἡ ἀτυχὴς Λυδία....
« Φεῦ· δύναμαι ἐρωτικῶς τὸν Πλάστην ν' ἀτενίσω,
« Καὶ δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται, ὦ μῆτερ, ν' ἀγαπήσω
« Τὴν ἀσθενῆ ἀνταύγειαν τῆς θείας του ἀκτῖνος;
« Εἶναι λοιπὸν ἀνώτερος καὶ τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνος;....
« Ἂν ἦν' ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος κ' ἡ θρησκεία,
« Τί βλάπτει ἂν ἠγάπησεν ἀκόμη κ' ἡ Λυδία;
« Ἠγάπησα μὲ δάκρυα ὀδύνης ἀνεκφράστου,
« Καὶ εἶν' αὐτὸ θυμίαμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Πλάστου.
« Καὶ ἔτι, ἔτι ἀγαπῶ· καὶ θ' ἀγαποῦν ἀκόμα
« Καὶ τὰ ὀστᾶ κ' ἡ κόνις μου· καὶ τὸ νεκρόν μου στόμα
« Πολλὰς αἰωνιότητας θὰ ψάλλῃ τ' ὄνομά του·
« Ἄ, ἡ ἀγάπη καταργεῖ τὸ κράτος τοῦ θανάτου! »
Καὶ κουρασμέν' ἡ ἀσθενὴς ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη·
Μὲ τὴν ψυχήν, τοῦ Ποιητοῦ τὴν ὄψιν ἐθεάθη,
Κ' ὑπέλαβεν ἐπὶ στιγμὴν νικήσασα τὴν νόσον·
« Ἄ, εἶναι τόσον θελκτικὸς ὁ Ποιητής μου, τόσον!
« Καὶ τόσον, τόσον ἀγαθός! Πλὴν κ' ἡ μικρά μου ἔτι,
« Ἡ τρυφερά μου ἀδελφή, ὦ μῆτέρ μου, προσθέτει
« Εἰς κάλλος τόσον ἔξοχον καρδίαν γλυκυτάτην·
« Καὶ τὴν λατρεύω καὶ αὐτὴν ἐπίσης, καὶ εἰς μάτην
« Ἀναπολῶ πῶς σύζυγος ἐκείνου εἶναι ἤδη·
« Ἡ εὐτυχία των χαρὰν ἀτέρμονα μοὶ δίδει!
« Εἶν' ἀληθές, ἐνίοτε καὶ ἄκουσα λυποῦμαι....
« Ὦ μῆτέρ μου· εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν τὸν ἀπαρνοῦμαι,

« Ἀλλ' εἰς τὴν ἄλλην....» κ' ἤστραψε τὸ βλέμμα της ἀγρίως·
« Ἀλλ' εἰς τὴν ἄλλην, εἰς ἐμὲ θ' ἀνήκῃ αἰωνίως!
« Ἂς ἔχῃ ἡ Ἑλένη μου αὐτὸν καὶ τ' ὄνομά του,
« Κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ τὴν τέφραν του κ' αἰωνιότητά του!
« Ὦ μῆτέρ μου· ὅταν κλεισθῇ τὸ διαυγές του ἔμμα,
« Θ' ἀφήσω τὰ μεσάνυκτα τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα,
« Καὶ θὰ ὑπάγω εἰς αὐτοῦ τὸν τάφον νὰ τελέσω
« Τὸν σιγαλὸν ὑμέναιον καὶ παρ' αὐτῷ νὰ πέσω.
« Νεκροὶ θὰ ἦν' οἱ μάρτυρες, ἀνάδοχος ὁ Χάρων,
« Ἡ νὺξ θεότης καὶ παστὰς τὸ ψῦχος τῶν μαρμάρων....
« Δὲν θ' ἀπαρέσ' εἰς τὸν γαμβρόν, ὦ μῆτερ, ἡ νυμφία·
« Κάτω ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν γῆν, εἶν' ἡ μορφὴ ὁμοία.
« Ἔπειτα, θέλω καλλυνθῇ, ἁγία Ἡγουμένη·
« Μ' ἰτέαν καὶ χρυσάνθεμα θὰ ἦμαι ἐστεμμένη·
« Μὲ τ' οὐρανοῦ τὴν κόμην μου τὴν δρόσον θὰ στιλβώσω,
« Καὶ τὰ μακρά μου σάβανα ἐπάνω μου θ' ἁπλώσω.
« Ὁποίαν μέθην καὶ τρυφὰς ὁ τάφος θὰ μοὶ δώσῃ!
« Ἐκεῖ ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς θὰ μ' ἀποζημιώσῃ....
« Τὸ στῆθός μου τὸ στῆθός του τὸ φίλον θὰ ἐγγίζῃ,
« Καὶ τὴν καλήν του κεφαλὴν ἡ χείρ μου θὰ στηρίζῃ.
« Καὶ θὰ ὑπνώττωμεν ὁμοῦ εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνα
« Καὶ ἔαρ, καὶ φθινόπωρον, καὶ θέρος, καὶ χειμῶνα.»
Τὸ πρόσωπόν της ἔλαμψεν ὡς λάμπει ἡ λυχνία
Μικρὸν πρὶν σβύσῃ, καὶ στιγμὴν πρὶν ἔλθῃ ἡ σκοτία.
Πλὴν ἐζοφώθη ἡ μορφὴ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης,
Κ' ὑπέλαβε μὲ στεναγμὸν ἀνέκφραστον ὀδύνης.

« Συγχώρει με· παραλαλῶ καὶ πάλιν κ' αἰωνίως!
« Ἄ, τώρα, ὅτε ἔρχεται ὁ ἅγιος Νυμφίος,
« Καὶ μὲ καλεῖ, διάδημα ἡ χεὶρ αὐτοῦ κρατοῦσα,
« Τῆς ἀναξίας του μνηστῆς εἶν' ἡ ψυχὴ ἀποῦσα....
« Ὤ, ἄκουσε· στιγμαὶ ζωῆς μοὶ ἔμειναν ἀκόμα·
« Εἰς τοῦ κοιμητηρίου σας τ' ἁγιασμένον χῶμα
« Νὰ μὴ μὲ θάψετε· νεκρῶν χορὸς θὰ μὲ κυκλόνῃ.
« Ἀλλοῦ εἷς τάφος ἂς σκαφθῇ, νὰ ἤμαι μόνη, μόνη!
« Ὅταν τὸ μνῆμα καλυφθῇ.... κ' ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη· —
« Ἀλλ' ὄχι, ὄχι· τίποτε ἐκεῖνος ἂς μὴ μάθῃ.
« Δὲν θέλω τὴν ὡραίαν του καρδίαν νὰ λυπήσω,
« Καὶ νέφος εἰς τὸν αἴθριον αἰθέρα του ν' ἀφήσω....»
Περίαπτον ἐξέβαλε καὶ εἶπεν· « Εἶναι κρῖμα
« Ἐὰν μὲ τοῦτο, μῆτέρ μου, μὲ θέσουν εἰς τὸ μνῆμα;
« Ἓν ἄνθος τὸ περίαπτον αὐτὸ διαφυλάττει·
« Ἐκείνου ἦτο καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνου τὸ ἐκράτει.
« Θέλω μὲ τοῦτο νὰ ταφῶ.... ἀλλ' ἔφθασεν ἡ ὥρα·
« Δός μοι τὴν χεῖρα, μῆτέρ μου, καὶ τὴν εὐχήν σου τώρα
« Δὲν βλέπω πλέον· ἀσθενῶς καὶ βλέπω καὶ κινοῦμαι·
« Ἰδοὺ τί εἶν' ὁ θάνατος.... Νὰ μὴ τοὺς ἐνθυμοῦμαι!»

. . . . . .

. . . . . .

Ἡ Ἡγουμένη ἔκλεισε τῆς μάρτυρος τὸ ὄμμα·
Ἐτάφη ὡς ἠθέλησεν· εἰς τὸ νωπόν της χῶμα
Σταυρὸς ἐτέθη ἅγιος ἀντὶ ἐπιτυμβίου,
Σῆμα πιστὸν τοῦ θλιβεροῦ τῆς κοιμηθείσης βίου.

Ἀλλ' ὅτ' ἐξέφερον νεκρὰν τὴν δύσμοιρον Λυδίαν,
Δὲν ἦσαν μόνον Μοναχαὶ εἰς τὴν πτωχὴν κηδείαν.
Κ' εἷς γέρων ἐσυνόδευε τὸ πένθιμον φορεῖον,
Ὁ ἔρημος καὶ ὀρφανὸς τῆς τεθνηκυίας κύων....
Τὰ ὦτα ἔχων εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα κεκλιμένα,
Μὲ βήματα κινούμενα ἀργὰ καὶ κουρασμένα
Παρηκολούθει τὴν νεκρὰν ὡς συγγενὴς κ' ἐκεῖνος,
Ὀπίσω τοῦ φερέτρου της βαδίζων ἐπωδύνως.
Ἐνίοτε ἀνύψονε τὴν κεφαλὴν ἠρέμα,
Κ' ἠτένιζε τὸ φέρετρον μὲ παραπόνου βλέμμα·
Ἐνίοτε τὸ ὄμμα του ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς ῥιπτόμενος τοὺς πέριξ αἰφνιδίως,
Μετὰ λυσσώδη πλάνησιν, στιγμῆς πλὴν ταχυτέραν,
Ἐκ νέου ἀνελάμβανε τὴν θέσιν τὴν προτέραν.
Κ' ἔφυγον πάντες, τὴν νεκρὰν κηδεύσαντες, συγχρόνως,
Καὶ μόνος ἔμεινεν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου, μόνος!
Ὡς βλέπετε, καθὼς ἡμεῖς, τῶν ζώων ἡ καρδία
Τόσον γοργῶς δὲν παραιτεῖ τῶν φίλων τὰ μνημεῖα....
Ἕως θανάτου κατηφὴς ἐπὶ τοῦ τάφου κύπτων,
Καὶ εἰς τὴν κόνιν ἄφωνος τὸ ῥύγχος αὐτοῦ κρύπτων,
Τοῦ μνήματός της ἔλειχε θωπευτικῶς τὸ χῶμα,
Τὸν τάφον βλέπων μὲ ὑγρὸν καὶ τεθλιμμένον ὄμμα.—
Κ' ἦλθ' ἡ ἑσπέρα καὶ ἡ νὺξ κατόπιν ἡ βαθεῖα,
Καὶ μετ' αὐτὴν ἀνέτειλεν ἀκόμη κ' ἡ πρωΐα,
Καὶ ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος, εἰς τὸ ψυχρὸν μνημεῖον
Διέμενεν ἀκίνητος ὁ ὀρφανός της κύων.

Ἡμέρας τρεῖς ἐκάθητο καὶ νύκτας ἐκεῖ μόνος·
Τὸ βῆμά του ἐκάρφωσεν ἡ πίστις καὶ ὁ πόνος,
Κ' ἰσχνότερος καθίστατο εἰς πᾶσαν ἐπιοῦσαν.
Κ' εἶδε τὴν νύκτα κοιμηθείς, τὴν τρίτην, τὴν θανοῦσαν!
Ἔχαιρεν εἰς τὸν ὕπνον του καὶ ὑλακὰς ἡδείας
Καὶ πλήρεις πόνου ἄφινε πλησίον τῆς Λυδίας....
Καὶ ἀφυπνίσθη ἔμπλεως χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης·
Πλὴν τάφον κρύον πρὸ αὐτοῦ ἰδὼν ἀντὶ ἐκείνης,
Ἠγέρθη· στόνος ὕστατος τοῦ ἤνοιξε τὸ στόμα,
Καὶ ἐπανέπεσε νεκρὸς εἰς τῆς νεκρᾶς τὸ χῶμα.
Δι' ἕνα ἄνθρωπον αὐτὴ παραίτησε τὸν βίον.
Καὶ δι' αὐτήν....Εἷς κύων!

1863

ΕΠΙΟΡΚΙΑ

ΕΙΣ ΑΣΜΑΤΑ ΕΠΤΑ

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΚΟΣ

« Τὸ θειὸ σοῦ βάζω ἐγγυητὴ
καὶ τοὺς ἁγίους Μαρτύρους. »
(Ἐκ Δημ. ᾄσματος).

Α΄

Εἰς κρύον, σκοτεινὸν δρυμῶνα
Τὰ φύλλα πίπτουσιν ὠχρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουν μόνα
Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Ὁμοίως μένει, ὅταν χάσῃ
Τὰ ὄνειρά του ὁ θνητὸς
Καὶ ἡ νεότης του περάσῃ,
Ζωῆς ἀπούσης σκελετός.
Πίπτουν τὰ φύλλα· οὕτω πίπτει
Ἐλπὶς καὶ ἔρως καὶ χαρά·
Φύλλα ψυχῆς, ἄτινα ῥίπτει,
Ὁ Χρόνος καὶ ἡ Συμφορά.

Β΄

Εἰς ἐξοχὴν χαρίεσσαν, τοῦ Πάρνηθος πλησίον,
Ὑψοῦται πύργος γραφικός,
Ὡς ἄσπιλος χιὼν λευκός,
Ἐγγὺς πολλῶν χωρίων.

Κάτωθεν δένδρου νεαρὰ γυνὴ καὶ νεανίας,
Ὠχρότεροι ὠχρᾶς αὐγῆς,
Περίλυποι μετὰ σιγῆς
Προσβλέπονται βαθείας.

Εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλγεινῶς ὁ εἷς τοῦ ἄλλου μένει·
Προαίσθησις ὀδυνηρὰ
Τὰ στήθη των τὰ νεαρὰ
Ταράττει καὶ κυμαίνει.

Τῆς νέας τὴν ὠχρὰν μορφὴν ἐνατενίζει τὄμμα
Τοῦ νεανίου κατηφῶς,
Ὡς βλέπει τις ἡλίου φῶς
Μίαν φορὰν ἀκόμα.

Καὶ τὴν ἐναγκαλίζεται μὲ θερμοτέραν ζέσιν·
Τὴν ἀσφαλίζ' εἰς ἑαυτόν,
Εἰς τὰς ἀγκάλας του κρατῶν
Τὴν λυγηράν της μέσην....

Πλὴν τίς ἀγκάλη ὕπαρξιν φιλτάτην ἀσφαλίζει;
Κἀμμία.... οὔτε τῆς μητρός.
Τὰ πάντα μνῆμα καὶ καιρὸς
Συντρίβει καὶ χωρίζει.

Ματαίως πλήρης ἔρωτος ὁ εἷς τὸν ἄλλον βλέπει·
Μάτην ἐναγκαλίζονται· νὰ χωρισθῶσι πρέπει.
Νὰ χωρισθῶσι; Πῶς! αὐτοί, κ' εἰς τόσον βραχὺν χρόνον;
Ἀκόμα εἶναι σύζυγοι μιᾶς σελήνης μόνον.
Ἁπλήστως πίνουν τὴν ζωὴν εἰς κύπελλον ἐρώτων,
Κ' εἶναι τὸ κύπελλον αὐτὸ τόσον νωπόν, τὸ πρῶτον!

Γ'

Φύλλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεκνίου κρύον
Ἔπεσε τρίζον ἀλγεινῶς·
Μὴ ὁ ὠχρός του οἰωνὸς
Ἦν' ἄγγελος δακρύων;

Καὶ μὴ τὸ φύλλον τὸ πεσὸν ἐκεῖνο εἰς τὸν νέον
Τῷ λέγῃ· « ἂν θὰ μακρυνθῇς,
Καθὼς ἐγὼ θὰ μαρανθῇς·
Δὲν ἐπιστρέφεις πλέον ! »

Γραμμή τις εἰς τὸν οὐρανόν, ὑπόξανθος, ῥοδίνη,
Ἀγγέλλει ἥλιον ὠχρόν,
Καὶ τὸν δρυμῶνα τὸν ψυχρὸν
Φωτίζουσα φαιδρύνει.

Τὴν προσφιλῆ του σύζυγον ὁ νέος ἀτενίσας
Καὶ τὴν ἀγκάλην της ἀφείς,
Αὐτὰ τὴν εἶπε, κατηφὴς
Ἓν δάκρυον κρατήσας.

Δ΄

« Ἴδα ! λευκὴ περιστερά μου,
« Ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ·
« Μετὰ τὸ φίλημα τοῦ γάμου
« Εἰς μάχης γάμον προχωρῶ.
« Ἀνέτειλεν ὁ Ἑωσφόρος·
« Κυμαίνεται ἡ Κυανῆ,

« Καὶ φουστανέλλαν εἰς τὸ ὄρος
« Τῆς αὔρας ἡ πνοὴ κινεῖ.
« Ἴδα! τοῦ Μίνωος ἡ χώρα,
« Τῶν ἡμιθέων ἡ κοιτίς,
« Χριστὸς ἀνέστη!» κράζει τώρα
« Καὶ μᾶς καλεῖ ἐκ τῆς ἀκτῆς.
« Ἑλλήνων λόχος καταβαίνει
« Τοῦ ὄρους ἤδη τὴν πλευράν,
« Καὶ σύντροφοι πεφιλημένοι
« Εἰς πάλην τρέχουν ἱεράν!
« Ἰδέ, ἰδέ· ἡ γῆ κλονεῖται,
« Καὶ εἰς τὸ ὄρος αἱ πυραί,
« Ἃς ἤναψαν οἱ συνοπλῖται,
« Δὲν εἶναι πλέον ζωηραί.
« Αὐτὴ ἐκεῖ, εἶν' ἐδική σου,
« Πραΐδη, σκύμνε ζηλευτέ!
« Σβύνει αὐτή, ἀλλ' ἡ ψυχή σου
« Ποτὲ δὲν σβύνεται, ποτέ.
« Καὶ τοῦ Δημακοπούλου πέραν,
« Καὶ ἄλλων φίλων θεωρῶ....
« Ψυχὴν δὲν ἔχω κατωτέραν·
« Ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ!»
Κ' ἐστράφη ἔνθους, ἀνησύχως
Τὸν λόχον του ἀναζητῶν,
Κ' ἠκούετο σαλπίγγων ἦχος
Καὶ βήματα στρατιωτῶν.

« Ἴδα, ὑπέλαβε καὶ πάλιν,
Κ' ἐν νέᾳ ζέσει καὶ ὁρμῇ
Τὴν ἔθλιψεν εἰς τὴν ἀγκάλην,
Στενάζων· « ἦλθεν ἡ στιγμή! »
Ἀντὶ ἐκείνη ν' ἀπαντήσῃ
Τὸν ἔθλιψεν ὀδυνηρῶς.
Τίς ἠμπορεῖ νὰ τοὺς χωρίσῃ,
Τίς εἶναι τόσον ἰσχυρός;
Μὲ ὄψιν αἰφνης ἀσυνήθη,
Ἡμιθανὴς πλὴν ἰσχυρά,
Ὡς ὄφις τῷ προσεκολλήθη
Καὶ εἶπεν, εἶπε γοερά.
« Ὤ, δὲν θὰ φύγῃς, δὲν θὰ φύγῃς·
« Ἓν βῆμα, ἕν, ἂν μακρυνθῇς,
« Τάφον τῆς Ἴδας σου ἀνοίγεις·
« Ἀλλ' ὄχι, θὰ μὲ λυπηθῇς.
« Πῶς δύνασαι τῆς φίλης στέγης,
« Πῶς δύνασαι νὰ μακρυνθῇς;
« Τί Κρήτη, τί Πατρὶς μὲ λέγεις,
« Καὶ δάφνας μαχητοῦ ποθεῖς!
« Ἐγὼ Πατρίς σου εἶμαι ἤδη.
« Ὁπόταν κόρην τις ζητῇ
« Καὶ χεῖρα εὔορκον τῇ δίδῃ,
« Ἐκλείπει κ' ἡ πατρὶς αὐτή.
« Ὅλα ἐκλείπουν, ὅλα, ὅλα·
« Μ' ὡρκίσθης ἔμπροσθεν βωμοῦ....»

Καὶ μ' ὄμματα σπινθηροβόλα,
Μ' ἔκφρασιν πλήρη σπαραγμοῦ·
« Ἂς ἔλθῃ ἡ Πατρίς σου ἤδη
« Νὰ σὲ ἁρπάσῃ ἡ σκληρά·
« Ἡ χεὶρ τῆς Ἴδας δὲν σὲ δίδει,
Ἀνέκραξε, παρὰ νεκρά! »
« Ἴδα, ἀγάπη μου, ὁ νέος
Τῇ ἔλεγε μὲ ταραχήν·
« Μή, φίλη μου, θρηνῇς ματαίως
« Καὶ θλίβῃς πάσχουσαν ψυχήν.
« Ἑλλὰς συγχρόνως καὶ Τουρκία
« Κάτω ἐκεῖ μονομαχοῦν·
« Πενθεῖ κλεισμέν' ἡ Ἐκκλησία
« Θρῆνοι καὶ ᾄσματα ἠχοῦν.
« Ὤ, ἄφες με ν' ἀναχωρήσω·
« Τὸ θάρρος μὴ μοῦ ἀφαιρῇς.
« Ὁπόταν μὲ ἰδῇς ὀπίσω,
« Πόσον, ὦ Ἴδα, θὰ χαρῇς!
« Καὶ πίστευσε, ὁ θεωρῶν ἀνάλγητος καὶ κρύος
« Πενθοῦσαν τὴν πατρίδα του εἰς ζοφερὰν δουλείαν,
« Οὐδ' ἐραστὴς εἶναι καλός, οὐδὲ πιστὸς νυμφίος.
« Μὴ ἐμπιστεύεσαι ποτὲ εἰς ἄστοργον καρδίαν!
« Πέραν ἐκεῖ ῥιπτόμενος εἰς θυελλώδη πάλην,
« Εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ἄρεος καὶ τὴν ἀνεμοζάλην
« Θὰ ἔχω μόνον σύμβολον καὶ προσφιλῆ δυάδα
« Σέ, τεθλιμμένη φίλη μου, καὶ τὴν σεπτὴν Ἑλλάδα.

« Ἀλλά, τῇ εἶπε κ' ἡ φωνὴ μετήλλαξ' ἡ γλυκεῖα,
Κατασταθεῖσα ζοφερά, ἐπίσημος, βραδεῖα·
« Ἂν πέσω, ἂν τὸ ὅμμα μου δὲν θέλει σ' ἐπανίδει,
« Ὀρκίσθητι εἰς τὸν Θεόν, ὅστις μᾶς βλέπει ἤδη,
« Ὅτι τὴν χεῖρά σου ποτὲ εἰς ἄλλον δὲν θὰ δώσῃς!
« Τὴν χεῖρα μόνον; Ὤ, μ' αὐτὸ μικρὸν θὰ κατορθώσῃς.
« Δὲν θέλω τόσον, δὲν μ' ἀρκεῖ.... Εἰπέ με, τὴν καρδίαν
« Πῶς δὲν θὰ δώσῃς, καὶ ζωὴν ἂν ἔχῃς αἰωνίαν·
« Ὅτι ἓν βλέμμα σου ποτὲ ἢ ἓν μειδίαμά σου
« Εἰς ἄλλην δὲν θὰ χαρισθῇ ψυχήν.... Ἀλλ' ὅμως στάσου·
« Μὴ σπεύδῃς, Ἴδα· ὁ Θεὸς τῶν ζώντων σ' ἀκροᾶται·
« Ὁ Παντοκράτωρ Κύριος ἐδῶ περιπλανᾶται! »
Νὰ ὁρκισθῇ ἠθέλησεν ἡ Ἴδα, πλὴν ὁ νέος
Τὴν χεῖρα εἰς τὰ χείλη της ἐπέθεσε ταχέως,
Καὶ μ' ὅμμα οἴκτου ἔμπλεον, βαθὺν ἐμφαῖνον πόνον,
Ὑπέλαβε μ' ἀνέκφραστον μελαγχολίας τόνον·
« Μὴ σπεύδῃς, φίλη δυστυχής, ταλαίπωρος μου φίλη!
« Μὴ πρὸς Θεοῦ ὁρκίζεσαι καὶ σφράγισε τὰ χείλη.
« Ἴσως εἰς μέλλοντα νεκρὸν ὑπόσχετ' ἡ ψυχή σου,
« Κ' εἶναι βαρεῖ' αἱ τῶν νεκρῶν συνθῆκαι, συλλογίσου....
« Ὤ, ἂν ἐπίορκος φανῇς, ἂν πέσω ἐκεῖ κάτω,
« Ἠξεύρεις πῶς θὰ ἔρχωμαι νεκρὸς νὰ σὲ ταράττω,
« Κ' εἰς τἄγρια μετάνυκτα νὰ σ' ἐνθυμίζω ὅσα
« Διὰ τὸ μέλλον προπετὴς ὥρκισαι ἡ γλῶσσα;
« Ἠξεύρεις ὅτι οἱ νεκροὶ εἶν' ἄκαμπτοι, καὶ ὅτι
« Μὲ τὰ λευκά των σάβανα πλανῶνται εἰς τὰ σκότη,

« Τῶν ἐπιόρκων τιμωροὶ ἀμείλικτοι ; ἠξεύρεις,
« Ἂν ἀπιστήσῃς, πῶς κακὸν θανόντα θὰ μὲ εὕρῃς ;
« Ὦ Ἴδα· συνηνώθημεν διὰ παντὸς κ' οἱ δύω·
« Σ' ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν Θεὸν ὀμνύω,
« Ἐὰν θανόντα μ' ἀρνηθῇς, τὸν τάφον πῶς θ' ἀφήσω
« Καὶ τὴν ἐπιορκίαν σου σκληρῶς θὰ τιμωρήσω !
« Πῶς ! ὠχριᾷς ; ὑγραίνεται τὸ διαυγές σου ὄμμα ;...
« Πρόσεξε, Ἴδα, πρόσεξε· εἶναι καιρὸς ἀκόμα ! »
Ἀλλὰ ὠχρότερος αὐτῆς ὁ νεανίας ἦτο.
Πλειότερον τῆς φίλης του ἐκεῖνος ἐκλονεῖτο.
Τῆς νέας ἐθορύβησε καὶ ἄκων τὴν καρδίαν·
Καὶ μὲ ζοφώδη χρώματα καὶ γλῶσσαν ἐνταφίαν
Ἀγρίας περιέγραψε θανόντων ἐκδικήσεις·
— Πολλάκις ἡ ἀλήθεια λαλεῖ εἰς προαισθήσεις. —
Ἀλλὰ ἡ Ἴδα εὐθαρσῶς ἠτένισε τὸν νέον·
Τὸν δάκτυλόν της ὕψωσεν ἐπάνω τὸν ὡραῖον,
Καὶ ὡς νὰ εἶχε τὸν Θεὸν ἐμπρὸς αὐτῆς ἐστάθη,
Καὶ εἶπεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς στενάζουσα τὰ βάθη·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα !

1873

ΆΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

« Ἐπιστολὴν δὲν μ' ἔφερες,
ἀλλὰ θὰ φέρῃς μίαν! »

Α΄

Εἰς τὸν αὐτὸν ἔτι δρυμῶνα
Τὰ φύλλα πίπτουν ἐρυθρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουν μόνα
Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Καθὼς αὐτὰ ἡ Ἴδα μένει
Εἰκὼν ὀδύνης ἀλγεινή,
Τῶν φύλλων της ὠρφανευμένη
Καὶ τῶν ἀνθέων της γυμνή.—
Παρῆλθε μὴν ἀφ' ἧς ὁ νέος
Βρασίδας της ἦτον ἀπών,
Καὶ ἀνεχώρησε δρομαῖος,
Πένθος ὀπίσω του λιπών.
Παρῆλθε μήν· εἷς μὴν καὶ μόνον·
Ἀλλ' οἴμοι, ἦτο δι' αὐτὴν
Αἰωνιότης πλήρης πόνων
Μ' ἀθανασίαν μισητήν.
Καὶ ἀναμένει, ἀναμένει,
Καὶ καθ' ἑκάστην προχωρεῖ·

Εἰς τὸν δρυμῶνα καταβαίνει,
Καὶ πρὸς τὸν δρόμον θεωρεῖ.
Καὶ τὸν προσμένει τὴν ἑσπέραν,
Καὶ τὸν προσμένει τὴν αὐγήν,
Καὶ τῆς ἀνοίγει βαθυτέραν
Ἡ προσδοκία τὴν πληγήν.
Ν' ἀκούσῃ ἀναμένει μάτην
Τοῦ μαύρου του χρεμετισμόν,
Φωνὴν γλυκεῖαν καὶ φιλτάτην
Καὶ προσφιλῆ βηματισμόν.
Καὶ διατρέχει τὸ πεδίον
Καὶ πρὸς τὸ ὄρος προχωρεῖ,
Φθάν' εἰς τὸν ῥύακα πλησίον,
Καὶ κάθηται καὶ καρτερεῖ.
Ἡ προσδοκία της τὴν θραύει·
Τὸ βλέμμα ἡ ψυχὴ ὠθεῖ,
Ζητεῖ τὴν γῆν νὰ περιλάβῃ
Καὶ νὰ τὸν ἴδῃ προσπαθεῖ.
Καὶ κλείουσα τὰ ὄμματα ἐξαίφνης τὰ ὡραῖα,
Ἔλεγεν· «Ἴσως τὸν ἰδῶ ὅταν τ' ἀνοίξω πάλιν....»
Καὶ μὲ κλεισμένους ὀφθαλμοὺς διέμενεν ἡ νέα,
Ἐκτείνουσα μ' ἐπώδυνον ἐλπίδα τὴν ἀγκάλην.
Μετὰ μικρὸν τὰ ἤνοιγε μὲ πάλλουσαν καρδίαν,
Κ' ἔρριπτε βλέμμα ἔμπλεον ἐλπίδος καὶ δακρύων,
Πλὴν λάμπουσαν δὲν ἔβλεπε μακρόθεν πανοπλίαν,
Κ' ἐπὶ τοῦ μαύρου κέλητος τὸν προσφιλῆ νυμφίον!

Καὶ τὸ ἐπανελάμβανε μὲ τρέμουσαν ἐλπίδα,
Πλὴν μάτην· δὲν τὸν ἔβλεπε τὸ ὄμμα της τὸ κλαῖον,
Κ' ἐκραύγαζεν εἰς τὰ βουνά· « Βρασίδα μου, Βρασίδα! »
Καὶ « Ἴδα, Ἴδα! » ἡ ἠχὼ ἀπήντα τῶν ὀρέων....
Κατ' ὄνομα πῶς τὴν καλεῖ ἐπίστευεν Ἐκεῖνος,
Κ' ἐπέτα, ὅπου τὴν ἠχὼ τὴν πλάνον ἠκροᾶτο,
Λευκὴ ὡς σάβανον, ὠχρὰ ὡς μαραμένος κρίνος,
Κ' ἔπιπτεν αἴφνης, ἔπιπτεν ἀπηυδημένη κάτω.
Πολλάκις καταβαίνουσα τὸν τοῦ χωρίου δρόμον,
Τὸν διαβάτην ἔκθαμβον ἐκράτει αἰφνιδίως,
Καὶ τὸν ἠρώτα πάλλουσα καὶ μὲ καρδίας τρόμον,
Ἂν ὁ πιστός της ἤρχετο κατόπιν του νυμφίος.
Καὶ διεδόθη πανταχοῦ εἰς τὰ ἐγγὺς χωρία,
Ὅτι τοῦ πύργου ἔχασεν ἡ δέσποινα τὰς φρένας.
Φεῦ, ἄφρονας ἀποκαλεῖ ἡ ἄφρων κοινωνία
Τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἔχοντας ψυχὰς συντετριμμένας!

Β'

Πᾶσαν ἡμέραν κάτωθεν τοῦ δένδρου καθημένη,
Εἰς ὃ τὸν εἶδεν ὕστατον, σιγῶσα διαμένει.
Ὠχρὰ καθὼς τὰ φύλλα του, λευκὴ ὡς φῶς ἀκτίνων,
Μέχρι θανάτου κατηφής, ῥεμβάζει θανασίμως,
Καὶ πίπτει εἰς τὸ στῆθός της ἡ κεφαλὴ ἀθύμως,
Καθὼς εἰς τάφου μάρμαρον εὐῶδες κλίνει κρίνον.

Ἂν ὁ βορέας μαίνεται ἢ μειδιᾷ ἡ φύσις,
Τοῦ δένδρου κάτω πάντοτε τὴν νέαν θ' ἀπαντήσῃς
Τοὺς γυμνωμένους κλάδους του πενθίμως ν' ἀτενίζῃ·
Καὶ κεραυνοὶ ἂν πίπτωσιν ἐμπρός της δὲν τὴν μέλει.
Πενθοῦντα ἔρωτα ἰσχὺς ὁποία περιστέλλει;
Τὸν πληγωμένον ἔσωθεν τίς κίνδυνος φοβίζει;

Μέχρις ἑσπέρας ἄσιτος ἐκεῖ πολλάκις μένει·
Θαρρεῖ τὸν φίλον της ἐκεῖ πῶς βλέπει τὸν γενναῖον,
Καὶ ἀκροᾶται τὴν φωνὴν αὐτοῦ συγκινημένη.
Δι' ὅλους δένδρον, δι' αὐτὴν δὲν εἶναι δένδρον πλέον·
Εἶναι θυσιαστήριον, ἀγάπης μαυσωλεῖον,
Ἐκ κλάδων πράσινος ναὸς τὴν μνήμην του ἐγκλείων....

Πολλάκις ἔβλεπον αὐτὴν ὠχρὰ ν' ἀνοίγῃ χεῖλη,
Καὶ νὰ ἐκτείνῃ πρὸς αὐτὸ περιπαθῆ ἀγκάλην·
Ἀλλὰ τὸ δένδρον ἔθλιβε, τοὺς κλάδους του ἐφίλει,
Κ' ἔπιπτον εἰς τὰ γόνατα αἱ χεῖρες αὐτῆς πάλιν....
Κ' ἔμενεν οὕτως· ὁ καιρὸς παρήρχετο, κ' ἐκείνη
Δὲν ἔστρεφε τὴν κεφαλήν, τὸ βλέμμα δὲν ἐκίνει.

Πολλάκις πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν δάκτυλον καὶ τ' ὄμμα
Τὴν ἔβλεπον ὑψόνουσαν, ὡσεὶ ὁρκιζομένην·
Τὴν ἐθεώρουν τ' ἄφωνον ν' ἀνοιγοκλείῃ στόμα,
Καὶ ἠκροῶντο μὲ φωνὴν νὰ λέγῃ σβυνομένην·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

Καὶ ἄλλοτε, πρὸς τὰ ἐκεῖ ὁ διαβάτης βαίνων,
Ἤκουεν ἆσμα σκοτεινόν, θανάσιμον, ἀλλοῖον,
Πότε τραχὺ καὶ ἄγριον, εἰς φρίκην τονισμένον,
Καὶ πότε μέλος ἔμπλεον ἀγγελικῶν δακρύων·
Ἡδύ, ὡς τὸ νανούρισμα μητρὸς ἐπαγρυπνούσης,
Περιπαθές, ὡς δέησιν καρδίας ἐκπνεούσης.

Κ' ἐλέους πλήρης δι' αὐτὴν καὶ ἔμπλεως ὀδύνης,
Ὁ διαβάτης ἤκουε τὸ ἆσμα τῶν δακρύων,
Δεόμενος εἰς τὸν καλὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐκείνης·
Καὶ ἀνεχώρει κατηφὴς τὴν κεφαλήν του σείων.
Ἰδοὺ ὑπὸ τὸ δένδρον της τί ἔψαλλε συνήθως
Μὲ ὀφθαλμὸν ἀκίνητον καὶ μὲ ἀλλόφρον ἦθος....

« Ζοφώδη προφῆτα, ψυχὴ κατηφής,
Σιώπα καὶ μὴ προμαντεύῃς,
Καὶ παῦσε νὰ φέγγῃς μὲ δάδας ταφῆς·
Ὤ, μὴ τὴν ἐλπίδα φονεύῃς.

Δὲν ἔχεις κ' ἓν ψεῦδος νὰ εἴπῃς, σκληρά;
Ὤ, λέγε, καὶ ψεύδη εἰπέ μου,
Καὶ μὴ ψιθυρίζῃς, ψυχὴ ζοφερά·
« Τὸν ἔρριψε σφαῖρα πολέμου! »

Ἀλλ' ὄχι, Θεέ μου· τὸ ἄγγελμ' αὐτὸ
Μὴ φέρῃ κἀνεὶς εἰς τὴν Ἴδαν.
Ἀντὶ τῆς Ἐδέμ σου αὐτὸ σὲ ζητῶ·
Ὀλίγην ζωὴν καὶ Βρασίδαν....

Ὤ, πόσον εὐκόλως, Θεέ, ἠμπορεῖς
Αὐτὴν τὴν χαρὰν νὰ μοὶ φέρῃς·
Καὶ πόσον μαζῆ μου καὶ σὺ θὰ χαρῇς.
Καὶ σὺ ὅταν ἔλθῃ, θὰ χαίρῃς!

Σὺ εἶσαι καλός, καὶ καρδία μητρός
Δὲν εἶναι φιλόστοργος τόσον.
Ἀλλ' ὄχι· Ἐκεῖνος κοιμᾶται νεκρὸς
Καὶ σάβανον ἔχει τὴν δρόσον.

Ἠξεύρω, ποτὲ δὲν θὰ ἔλθῃ ἐδῶ·
Τὸν ἔρριψε σφαῖρα πολέμου.
Κ' ἐγὼ τὸν προσμένω, κ' ἐγὼ τραγουδῶ·
Ἐπάρατος ἔσο, Θεέ μου!....

Ὁποία κοιλὰς εἶν' ἐκείνη; Σωροί,
Σωροὶ τὴν καλύπτουν μηκώνων·
Πλὴν μήκωνες, ὄχι, δὲν εἶν' ἐρυθροί,
Εἶν' αἷμα τὴν γῆν πορφυρόνον....

Καὶ πτώματα βλέπω καὶ ξίφη μακρά,
Σημαίαν Σταυροῦ καὶ κιδάρεις,
Καὶ ῥάκη πολέμου, παντοῦ ἐρυθρά·
Ἐκεῖ θὰ διέβη ὁ Ἄρης.

Κατάρα εἰς ὅλα· τὸν βλέπω νεκρὸν
Ἐκεῖ, εἰς τὸν βράχον κ' ἐκεῖνον·
Κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας σημαίας σταυρόν,
Καὶ στέμμα τὸν στέφει ἀκτίνων!

Θεὲ τοῦ ἐλέους, δὲν εἶναι νεκρός!
Τὴν βλάσφημον, Πλάστα, ἐλέει·
Ἰδὲ πῶς μὲ νεύει μακρόθεν φαιδρῶς!
Ἀλλ' ὅμως τὸ αἷμά του ῥέει....

Ὦ, πῶς ἡ φωνή του τοσοῦτον μακρὰν
Ἀκούεται· «Ἴδα!» φωνάζει.
Κλονούμενος σκάπτει εἰς γῆν ἐρυθράν,
Καὶ κλίνην ψυχρὰν ἑτοιμάζει.

Καὶ πάλιν μὲ νεύει, ἀλλ' ἤδη πικρῶς,
Καὶ πίπτ' εἰς τὸ χῶμα ἐπάνω·
Μὲ ὄμμα μὲ βλέπει κλεισθὲν ὁ νεκρός!...
Ὦ, ἔρχομαι, ἔρχομαι, φθάνω!»

Καὶ ἀληθῶς, ἐβάδιζε ταχέως πρὸς τὸ μνῆμα·
Μόλις ἀπεῖχεν ἀπ' αὐτοῦ ἓν μόνον ἔτι βῆμα
153 Ὁπόταν πένθος μύχιον τὴν ὕπαρξιν μαραίνῃ,
Ἡ ἐκ τοῦ τάφου μᾶς καλῇ φωνὴ πεφιλημένη,
Ὦ, τότε δὲν βαδίζομεν, μὲ πτέρυγας πετῶμεν
Πλησίον τῶν φιλτάτων μας νεκρῶν ν' ἀναπαυθῶμεν.

Γ'

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἔπεμπε ματαίως ταχυδρόμον,
Εἰδήσεις του προσμένουσα μ' ἐλπίδα καὶ μὲ τρόμον.
Στρέφων ἐκεῖνος πάντοτε ὀπίσω τὸ ἑσπέρας,
Ἔβλεπε σχῆμά τι λευκὸν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ πέρας,
Ἀκίνητον ἱστάμενον ὡς στήλην μαρμαρίνην,
Τὴν Ἴδαν, μὲ ἀπέλπιδα προσμένουσαν γαλήνην.
Ἄ, εἶναι Κάλχας τῆς ψυχῆς ἀείποτε ἡ λύπη.
Τὰ χείλη του πρὶν ἀνοιχθοῦν, πρὶν λέξιν νὰ τὴν εἴπῃ,
Τὸν ἔλεγε μὲ ἤρεμον ψυχῆς ἀπελπισίαν·
« Ἐπιστολὴν δὲν ἔφερες, ἀλλὰ θὰ φέρῃς μίαν !... »
Καὶ ὠχροτέρα ἔκλινεν ἡ κεφαλή της κάτω
Ὡς ὑπὸ μάχαιραν γυμνὴν ἀμνός· δὲν ἐπλανᾶτο·
Δὲν ἔτρεφεν ἡ ἀτυχὴς καρδία της ἐλπίδας·
Ποτὲ δὲν θὰ ἐπέστρεφε σιμά της ὁ Βρασίδας!
Καὶ ὅμως, τὴν ἐπαύριον, εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην
Καὶ πάλιν ἐπερίμενε μὲ τὴν αὐτὴν ὀδύνην.

Μάτην θεράποντες πιστοί, καὶ ἡ τροφός της μάτην
Μ' ἐλπίδος τὴν ἐθώπευον παρήγορον ἀπάτην!
Ἐνῶ ἐλάλουν, ὕψονεν ὑγρὸν ἐκείνη ὄμμα,
Καὶ τῶν πιστῶν της οἰκετῶν ἐκλείετο τὸ στόμα.

1873

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

«Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐνύπνιον ἴδομεν,
καὶ ὁ συγκρίνων αὐτὸ οὐκ ἔστιν.
«Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ· οὐχὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ἡ διασάφησις αὐτῶν ἐστι; Διηγήσασθε οὖν μοι.»
(Γεν. Παλαιὰ Γραφή.)

Α΄

Μίαν ἡμέραν, κατηφὴς ὑπέρ ποτε ἡ Ἴδα,
Ἐπί τινος κατέπεσε καθέδρας ὠχριῶσα,
Καὶ τὴν εἰκόνα ἔβλεπε πενθίμως τοῦ Βρασίδα,
Ἥτις ἀπέναντι αὐτῆς ὑψοῦτο μειδιῶσα.
Τὸ βλέμμα προσηλόνουσα εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην,
Ὡραν μακρὰν τὴν ἔβλεπε μὲ ζοφερὰν γαλήνην·
Πλὴν ἄσιτος καὶ ἀσθενὴς ἀπὸ τὴν ἀϋπνίαν,
Τὰ βλέφαρά της ἔκλεισεν εἰς ὕπνου ληθαργίαν.
Καὶ εἶδεν, εἶδεν ὄνειρον ἀλλόκοτον ἡ νέα!
Ἐθάρρει ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἡ ὡραία
Ἐνεψυχοῦτο βαθμηδόν· ἐξήστραψε τὸ ὄμμα,
Κ' ἔλαβε σάρκα καὶ ζωὴν τοῦ φίλου της τὸ σῶμα.
Ἐθάρρει ὅτι ἀσθενὴς παρεπονεῖτο στόνος,
Καὶ ὅτι δάκρυ ἔρρευσεν εἰς τ' ὄμμα τῆς εἰκόνος....
Καὶ εἶδεν εἰς τὸ ἔξαλλον ἐκεῖνο ὄνειρόν της,
Ὅτι ἀφῆκεν ἡ εἰκὼν κενὸν τὸ πλαίσιόν της,

Καὶ ὅτι καταβαίνουσα μ' ἀργὸν ἐχώρει βῆμα·
'Αλλ' ὄχι πλέον ἄψυχος μορφή, ἀνθρώπου σχῆμα,
Ζῶν ὁ Βρασίδας της αὐτός.... Λευκὴν στολὴν ἐφόρει,
Κ' εἰς τὴν ὀσφύν του λάμπουσαν ῥομφαίαν ἐθεώρει.
« Ἴδα, τὴν εἶπε μὲ φωνὴν χαρμόσυνον ὁ νέος·
« Ἡ ὥρα φθάνει· φύγωμεν, φιλτάτη μου, ταχέως!»
Καὶ εἰς ἀγκάλην ἐμμανῆ, ταχύτερος ζεφύρου,
Μ' ἓν βῆμα πρὸ τοῦ κυανοῦ τὴν ἔφερε Φαλήρου·
Μ' ἓν ἄλλο, θάλασσαν πολλὴν διῆλθον, καὶ εἰς τρίτον
'Επὶ πεδίου ἀχανοῦς μὲ τὸν Βρασίδαν ἦτον.
« Ἴδα! τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐνθουσιῶσαν, Ἴδα·
« Συνέντευξιν ἐδώσαμεν ἐδῶ μὲ τὴν πατρίδα!
« Θὰ ὀρχηθῶμεν.... Ἡ πατρὶς πυρρίχιον μᾶς δίδει,
« Καὶ τελευταῖον χορευτὴν κἀνεὶς δὲν θὰ μὲ ἴδῃ....»
Στραφεῖσα εἶδε τάγματα ἐχθρῶν ἀναριθμήτων,
Κ' ἐθάρρει ὅτι πέλαγος ἀνδρῶν καὶ ὅπλων ἦτον.
'Εμαύριζε καὶ οὐρανὸς καὶ πεδιὰς καὶ ὅλα,
Ἱππεῖς καὶ ἵπποι πτερωτοί, πεζοὶ καὶ πυροβόλα.
Καὶ εἰς τὴν χεῖρα ἔβλεπε φανατικοῦ δερβίσου
Νὰ κυματίζ' ἡ ἐρυθρὰ σημαία τῆς ἀβύσσου....
Κ' ἰδού, τὰ πέριξ ἤχησαν βουνὰ τῆς πεδιάδος·
Ἡ φουστανέλλα ἡ λευκὴ ἐφάνη τῆς Ἑλλάδος·
« Ἑλλὰς καὶ Κρήτη! » ἤχησεν ἐξ ἑκατὸν χειλέων,
Καὶ νεανίσκων στρόβιλος ἀπὸ ὀφρῦν ὀρέων
Ὡς χείμαρρος ἐφέρετο τὰ πάντα συνταράσσων.
Ἠγεῖτο ἔμπροσθεν, γλαυκὴ σημαία, μέλαν ῥάσον

Καὶ ἱερεύς(1)· εἰς τὰς πνοὰς τῆς αὔρας φερομένη,
Ἐστάθη πρὸ τῆς ἐρυθρᾶς ἡ κυανῆ λυμένη!
Τὸ αἷμα καὶ ὁ οὐρανός· σημαία καὶ σημαία·
Ἀλλ' αἰφνιδίως, πότε, πῶς, πρὶν διακρίν' ἡ νέα,
Μαύρη χειρὶς συστρέφεται καὶ σίδηρος ἐπίσης,
Καὶ πίπτουν καὶ σωρεύονται σημαία καὶ δερβίσης.
« Εὖγε, ἀνέκραξεν ἐκεῖ καλός τις νεανίας,
« Ὦ ἱερεῦ δύω βωμῶν, Θεοῦ κ' Ἐλευθερίας! »
Κ' ἤρχησ' ἡ μάχη, κ' ἔβλεπεν εἰς τὴν πυράν της ἤδη
Ν' ἀντανακλᾶται ἡ μορφὴ τοῦ Μάνου καὶ Πραΐδη,
Κ' εἰς στρόβιλον κονιορτοῦ καὶ εἰς καπνοῦ νεφέλας
Ἐξήστραπτεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Βαφειάδου μέλας.
Καὶ εἶδεν ἄνω τῶν ἐχθρῶν καὶ ἄνω τῶν Ἑλλήνων,
Τοῦ Ἔσλεν ἀνυψούμενον τὸ μέτωπον ὡς κρίνον,
Καὶ τὸν Βαρνάβαν ὡς αὐγὴν μέσῳ πυκνῆς σκοτίας·
Καὶ ὅλους, ὅλους τοὺς καλοὺς ἐκείνους νεανίας!
Εἶδε τὸν Νερουτσόπουλον προτάσσοντα τὰ στήθη
Ὡς πύργον, εἰς τὸ ἔρημον πρὶν νὰ ταφῇ Λασίθι.
Καὶ τὸν Ἀναγνωστόπουλον διέκρινε σιμά του,
Ἐκεῖνον, ὅστις... πλὴν ἀρκεῖ, νομίζω, τ' ὄνομά του....
Οἴμοι, δὲν ἔλειπεν οὐδεὶς ἐκ τῶν τριακοσίων!
Ἡ ἑκατόμβη ἕτοιμος ὑπῆρχε τῶν ἀνδρείων·

---

(1) Ὁ ἀτυχὴς ἱερεὺς Καλαμαρίδης, Κρής, τελειόφοιτος τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, οὗτινος τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἀνηρτημένην εἰς λόγχην ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην αἰχμαλωτισθεὶς Θ. Μάνος.

Τὸ τρυφηλὸν συμπόσιον, ὅπερ μισέλλην μοῖρα
Προσέφερ' εἰς τὸν θάνατον μὲ δαψιλῆ τὴν χεῖρα!
Λεόντων σκύμνοι, ἐγγονοὶ τῆς Λαύρας τῆς Ἁγίας,
Ν' ἀκούσουν ἔτρεξαν μαχῶν κ' ἐκεῖνοι λειτουργίας....
Ἀπὸ τοῦ ὄρους πτερωτοὶ κατέβησαν τὴν ῥάχιν,
Τὴν πρώτην, φεῦ, κ' ἐσχάτην των νὰ συγχροτήσουν μάχην. —
Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον τὸ ἕξαλλον ἀκόμα,
Καὶ ἡ νεᾶνις ἔβλεπε μὲ τῆς ψυχῆς τὸ ὄμμα....
Πρὸς τὸν Βρασίδαν ἔντρομος ἐστράφη, πλὴν ματαίως·
Δὲν ἦτο πλέον παρ' αὐτῇ ὁ λευκοφόρος νέος!
Μὲ κόμην εἰς τοὺς ὤμους του ἐπέτα λελυμένην,
Καὶ ἤνοιγε τὸ ξίφος του ὁδὸν αἱματωμένην.
Καὶ νὰ κραυγάσ' ἠθέλησε· « Βρασίδα, στῆθι, στῆθι! »
Νὰ δράμῃ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.
Εἶδεν αὐτὸν προβαίνοντα ὡς θύελλαν ταχέως
Πρὸ τοῦ κρατοῦντος τὴν γλαυκὴν σημαίαν ἱερέως.
Ἀπὸ μακρὰν τὸν ἤκουε κραυγάζοντα ἡ νέα·
« Ἔμπρός, ἐφώνει, ἱερεῦ, τὸ ῥάσον κ' ἡ σημαία!
« Κυάνισον τὸν δρόμον σου καὶ τῶν ἐχθρῶν τὰ στίφη,
« Κ' ἡμεῖς τὸν πορφυρόνομεν μὲ τὰ καλά μας ξίφη! »
Καὶ ὥρμησαν παρόμοιοι μὲ βορεινὰς θυέλλας,
Ἐγγὺς ἀλλήλων, ὁ λευκὸς ὁπλίτης καὶ ὁ μέλας.
Ὁ λευκοφόρος ἐμμανῆ ἀνύψονε τὴν χεῖρα,
Καὶ χεὶρ ὁμοῦ καὶ σίδηρος κατέπιπτεν ὡς σφῦρα.
Ἔπιπτε μία κεφαλὴ εἰς πᾶσαν αὐτοῦ πτῶσιν·
Ἡ τροφοδότης τῶν γυπῶν ἡτοίμαζε τὴν βρῶσιν!

Κ' ἐλόγχιζε παράπλευρος, ἐθέριζεν ὀργίλος,
Μὲ τῆς σημαίας τὴν αἰχμὴν ὁ μέλας παραλλήλως....
Κ' ἡ Ἴδα μ' ἔντρομον σιγὴν τὴν μάχην ἐθεώρει.
Ἐμαύριζεν ἡ πεδιάς, ἐσείοντο τὰ ὄρη·
Μέλας καπνὸς ἐκάλυπτε τῆς μάχης τὸ πεδίον,
Αὐλακιζόμενον συχνὰ μὲ λάμψεις πιστολίων.
Κ' εἰς τὴν σκοτίαν ἤκουεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
Φρενιτικήν, παράδοξον τοῦ ᾄδου συναυλίαν.
Σκότος ἂς ἔσκεπε τὸ πᾶν· γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη·
Ἔνδον τοῦ σκότους πάντοτε ἐκεῖνον ἐθεώρει,
Καὶ μ' ὅλην τὴν ἀπόστασιν, τὸ σκότος καὶ τὴν πάλην,
Ἐσυναντῶντο κ' ἔβλεπεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον πάλιν!
Πολλάκις στρέφων πρὸς αὐτὴν φαιδρῶς τῇ ἐμειδία,
Κ' ἐνεθαρρύνετο μικρὸν τῆς νέας ἡ καρδία....
Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον κ' ἡ πάλη τῶν γενναίων,
Ἀλλ' ὄχι, φεῦ, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ τύχην πλέον!
Ἤδη τὸ δρᾶμα ἤρχησε τὸ πένθιμον νὰ λήγῃ·
Ὁ λόχος ἠριώνετο, ἀπέμειναν ὀλίγοι....
Εἷς μ' ἑκατὸν ἐμάχετο· ἡ χεὶρ ἡ πελεκῶσα
Ἀπηύδησε φονεύουσα, ἀπηύδησε νικῶσα.
Ἡμιθανεῖς ἐκ τῶν πληγῶν, μ' ὀλίγον ἔτι αἷμα,
Μὲ λείψανόν τι τῆς ψυχῆς, ἀστράπτον εἰς τὸ βλέμμα,
Ἐκπνέοντες ἐπάλαιον, σχεδὸν ἀποθαμμένοι,
Καὶ ἂν δὲν ἦσαν νικηταί, δὲν ἦσαν νικημένοι....
Κ' ἔβλεπε Τούρκους κ' Ἕλληνας ν' ἁρπάζωνται λυσσῶντες·
Ἤδη ἐφόνευεν ἡ χείρ, ἡ χεὶρ καὶ οἱ ὀδόντες!

Ἦτον τὸ ὕστατον σπαθί, ἐσχάτη ἀγωνία·
Εἰς μάτην ὅλα· ἔλαιον δὲν εἶχεν ἡ λυχνία....
Ἐνίοτε ἠκούετο κἀνὲν ρεβόλβερ (1) μόνον,
Κ' ἔβλεπεν Ἕλληνα νεκρόν, πλὴν φεῦ καὶ αὐτοκτόνον!
Κ' εἶδεν ὡς λεύκην πίπτοντα τὸν Βαφειάδην κάτω,
Πλὴν κ' ἐγερθέντα.... καὶ νεκρὸς αὐτὸς δὲν ἐνικᾶτο.
Τὸν εἶδε τὸν φονέα του νὰ πνίξ' εἰς τὴν ἀγκάλην,
Κ' ἐπάνω εἰς τὸ πτῶμά του νεκρὸς νὰ πέσῃ πάλιν!
Ἕνα πρὸς ἕνα ἔβλεπε τόσους καλοὺς ὁπλίτας
Εἰς τὴν χιόνα πίπτοντας, ἐθελοντὰς καὶ Κρῆτας·
Τόσας πρωΐας δροσερὰς καὶ τόσα δόξης κρίνα,
Φεῦ, εἰς τὸ πρῶτον μύρον των, τὴν πρώτην των ἀκτῖνα!
Καὶ τοῦ Βαρνάβα νὰ κλεισθῇ τὸ νέον εἶδεν ὄμμα,
Καὶ τὴν βαθεῖάν του πληγήν.... Διέκρινεν ἀκόμα
Τὸν Ἔσλεν λόγχη νὰ κτυπᾷ καὶ σπάθη τουρκομάνων,
Κ' εἰς πολεμίων κύματα χανόμενον τὸν Μάνον.
Καὶ εἶδεν ἐπερχόμενον ὠχρόν, ἀκτινοβόλον,
Μ' ἓν τμῆμα σπάθης, τὸν ξανθὸν Πραΐδην ἐμπρὸς ὅλων.
Ὡς μήτηρ προασπίζετο μὲ τὸ πλατύ του στῆθος
Τοῦ λόχου του τὰ λείψανα, κρατῶν μακρὰν τὸ πλῆθος·
Κ' ὑψοῦτο ὡς εἰς τὴν ὁρμὴν κυμάτων πολεμίων
Νηὸς ὑψοῦται εὐγενοῦς κατάλευκον ἱστίον.

---

(1) Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην μάχην πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν ηὐτοκτόνουν ἵν' ἀποφύγωσι τὴν αἰχμαλωσίαν.

Τῆς σπάθης του τὸ λείψανον δὲν ἔσφιγγεν εἰς μάτην,
Καὶ εἶχε Τούρκων πτώματα ὁ ποῦς του στηλοβάτην.
Καὶ τὴν φωνήν του ἤκουεν ἀπὸ μακρὰν ἡ Ἴδα·
« Πρός με, ἐφώνει, ἱερεῦ· ἐδῶ, ἐδῶ, Βρασίδα! »
Κ' ἦλθον ὁ μέλας μαχητὴς καὶ ὁ λευκός της πάλιν,
Πλὴν νέαν φέροντες στολήν, στολὴν πορφύρας, ἄλλην.
Τὸ πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας των ἐθάρρεις πῶς κινεῖται·
Σπάθη καὶ λόγχη ἔλαμψε σημαίας ταὐτοχρόνως,
Καὶ μ' ἕνα κτύπον δίδυμον οἱ δίδυμοι ὁπλῖται
Τοὺς πρώτους ἔρριψαν ἐχθροὺς ἐπάνω τῆς χιόνος.
Κ' ἔβλεπεν ἤδη θέαμα ἡ νέα ἐξ ἐκείνων,
Ἄτινα μόνα δίδουσι τὰ ξίφη τῶν Ἑλλήνων·
Τρεῖς ἄνδρας—ὄχι ἑκατόν—τρεῖς λέοντας τρωμένους,
Μὲ στρατιὰν ὁλόκληρον ἐκθύμως μαχομένους.
Ματαίως πᾶσά των πληγὴ αἱμορραγοῦσα χαίνει·
Ματαίως ἦσαν πρὸ πολλοῦ κ' οἱ τρεῖς των φονευμένοι.
Ἐπέζων κ' ἔπληττον.... ἡ γῆ ἐκ βάθρων ἐκλονεῖτο
Ὅπου ὁ μέλας, ὁ λευκὸς καὶ ὁ Πραΐδης ἦτο!
Πλὴν σφαῖραν ἤκουσε βωβήν· καὶ στρέφουσα νὰ ἴδῃ,
Εἶδεν ὡς σάβανον λευκὴν τὴν ὄψιν τοῦ Πραΐδη!
Δίς, τρὶς τὸ σῶμα ἔκλινεν, ἀλλ' ἀνωρθώθη πάλιν·
Τὴν χεῖρα μὲ προσπάθειαν ἀνύψωσε μεγάλην,
Ὡς θέλων νὰ κτυπήσῃ,
Ἀλλ' εἶχε πλέον ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα παραιτήσει!
Ὁ ἱερεὺς ἀνήρπασε, πρὶν πέσῃ εἰς τὸ χῶμα,
Τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα.

Μὲ μίαν χεῖρα τὸν νεκρὸν ἐκράτει· μὲ τὴν ἄλλην,
Τὴν Σταυροφόρον πάλιν.
Κ' εἰς τὸν Βρασίδαν ἤκουσε νὰ λέγῃ· «Λάβε ἤδη
« Τὴν κυανῆν μου, μὴ κἀνεὶς τῶν σκύλων τὴν πατήσῃ!
« Μὲ δυσκολεύει ὁ νεκρὸς τοῦ προσφιλοῦς Πραΐδη.
« Καλὴν ἀντάμωσιν ἀλλοῦ....» κ' ἐστράφη νὰ κτυπήσῃ.
Κ' ἔρριψεν ἕνα, κ' ἔρριψε καὶ δεύτερον ἀκόμα,
Καὶ στρέφων ἔβλεπε συχνὰ τοῦ φίλου του τὸ σῶμα....
Ὁσάκις ἔστρεφε, νεκρὸν ἐπάτει Τοῦρκον ἕνα.
Καὶ εἶδε τὸν Βρασίδαν της, μὲ στήθη πληγωμένα
Ἐμπρός, ὀπίσω, πανταχοῦ νὰ ῥίπτεται λογχίζων,
Τῆς προσφιλοῦς δυάδος του τὸν δρόμον προασπίζων.
Πλὴν βλέπων ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ πέσῃ, τὴν σημαίαν
Ἠσπάσθη, τὴν κατέσχισε καὶ τὰ τεμάχιά της
Ἐνεπιστεύθη ἅπαντα εἰς τὸν σφοδρὸν βορέαν,
Ὅστις τὰ ὕψον' εὐλαβῶς εἰς τὰ βασίλειά της.
Καὶ εἶπε, παρακολουθῶν αὐτὴν μὲ καῖον ὄμμα·
« Σώζου θυγάτηρ τ' οὐρανοῦ εἰς τὸ πατρῷον δῶμα!...»
Ἀπὸ τῆς μάχης τὸν καπνὸν σκότος βαθὺ ἐχύθη,
Καὶ τίποτε δὲν ἔβλεπεν· ἀλλ' ὅτε διελύθη,
Ὠχρὸν ὡς ἀποπνέον φῶς, λευκὸν καὶ πάντη μόνον,
Ἐκεῖνον εἶδε μεταξὺ λογχῶν καὶ λεγεώνων....
Μία πληγὴ ἐκ τῶν πολλῶν τραυμάτων ὅλος ἦτο,
Καὶ μόλις ἐκρατεῖτο.
Τὸν εἶδε βλέμμα πρὸς αὐτὴν πανύστατον ν' ἀφίνῃ·
Ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τὸν ἤγγιζεν.... Αἰχμάλωτος θὰ γείνῃ;...

Ἄ, ὄχι· τὸ ρεβόλβερ του εἰσέτι τὸ ἐκράτει·
Μία τοῦ ἔμενε βολὴ ἀκόμη· ἡ ὑστάτη....
Ν' αὐτοκτονήσῃ ἤθελε, κ' ἐπόθει νὰ κυλίσῃ
Ἕνα εἰσέτι ἄπιστον πρὶν τὴν ζωὴν ἀφήσῃ.
« Ἑλλὰς καὶ Κρήτη! » ἔκραξε μίαν φορὰν ἀκόμα,
Καὶ στρέφων πρὸς τὴν Ἴδαν του τὸ τελευταῖον ὄμμα,
Μὲ τὴν ἐσχάτην ἔθραυσε βολὴν τὸ μέτωπόν του,
Χωρὶς ἐχθρὸς νὰ καυχηθῇ διὰ τὸν θάνατόν του! —
Καὶ μετετράπη τοῦ φρικτοῦ ὀνείρου της ἡ πλάνη·
Εἰς τ' ὄνειρόν της ὄνειρον πῶς εἶδε τῇ ἐφάνη.
Δὲν ἦσαν πλέον μαχηταὶ ἐκεῖ καὶ πυροβόλα,
Καὶ ὁ Βρασίδας της νεκρός· ἀπάτη ἦσαν ὅλα.
Ἐμπρός της μόνον ἔμενεν ἀκόμη τὸ πεδίον
Σιωπηλὸν καὶ ἔρημον, μὲ ζόφου μεγαλεῖον....
Αἴφνης, ἐπανερχόμενον ἐκεῖνον εἶδε πάλιν,
Κ' ἐγγύς του ἔδραμε κραυγὴν ἀφήσασα μεγάλην.
Ἀλλ' οὐρανέ, πόσον ὠχρὸς ὁ φίλτατός της ἦτο·
Πῶς ἤθελεν ἐπάνω του νὰ πέσῃ κ' ἐφοβεῖτο....
— Ἄ, ἦλθες τέλος, ἔκραξε· ἂν ἤξευρες, Βρασίδα,
Ὁποῖον ὄναρ πρὸ μικροῦ, ὁποῖον ὄναρ εἶδα!
Πλὴν ζῇς· δὲν ἔπεσες νεκρὸς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ σμῆνος!
Καὶ ἐμειδίασεν αὐτὴ κ' ἐστέναξεν ἐκεῖνος....
Ἐσίγα καὶ τὴν ἔβλεπεν· ἐφαίνετο ἀσθμαίνων,
Κ' ἐζήτει μὲ τὴν κόμην του νὰ ἔχῃ σκεπασμένον
Ἕν μέρος τοῦ μετώπου του.... Ἡ τρέμουσα φωνή της
— Ποῦ εἴμεθα; ἠρώτησε, κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη·

—Εἰς τὸ Βαφὲ τῆς Κρήτης!
Εἰς τὸ πεδίον τόμμα του ῥεμβῶδες ἐπλανήθη,
Κ' ὑπέλαβε μετά τινος πενθίμου εἰρωνείας·
—Σ' ἀρέσκει;...—Ὄχι· ἄ, ἐδῶ καὶ ἄκων τις φοβεῖται!
Πλὴν ἔχεις, φῶς μου, ἄδικον· δὲν εἶδες τὰς οἰκίας....
—Ποῦ εἶναι; ποῦ;—Δὲν φαίνονται· ἡ πόλις κάτω κεῖται.
—Κάτω πολύ;—Ναί· θὰ ἰδῇς μίαν ὡραίαν χώραν,
Καὶ τόσον, τόσον ἥσυχον· ἀλλὰ εἰς ἄλλην ὥραν....
—Ἄ, νὰ τὴν ἴδω ἤθελα· ἔχεις ἐκεῖ οἰκίαν;
—Ὡραιοτάτην, πρὸ μικροῦ τὴν ἔκτισα ἀκόμα.
Ἑκάστην λέξιν μὲ φωνὴν ἐπρόφερεν ἀλλοίαν,
Καὶ ἀκουσίως πρὸς τὴν γῆν καθήλωσε τὸ ὄμμα.
—Καὶ πότε, πότε εἰς αὐτὴν νὰ μ' ὁδηγήσῃς μέλλεις;
—Ἄ, πῶς βιάζεσαι....ἀλλὰ καὶ τώρα, ἐὰν θέλῃς....
—Ναί, θέλω· ἂς ὑπάγωμεν· πλὴν πῶς θὰ μεταβῶμεν;
—Ὦ, εἶναι τόσον εὔκολον ἐκεῖ νὰ εὑρεθῶμεν·
Καθὼς τὸ θνήσκειν εὔκολον....Ἀλλά, ἓν μόνον, ὅτι
Δὲν φεύγει τις ἀπὸ ἐκεῖ, κ' αἰώνια ὑπνώττει....
—Οὐδεὶς λοιπὸν ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν;—Εἷς καὶ μόνον!
Εἶπε προσκλίνων εὐλαβῶς....καὶ τοῦτο, πρὸ αἰώνων.
—Θὰ ἦν' ἡ πόλις παλαιά;—Τὴν γέννησίν της σκότος
Καλύπτει....Ὅμως ὁ Ἀδὰμ τὴν εὗρε, λέγουν, πρῶτος.
Κ' εἰς μέρος στρέφων μὲ αἵματος σταγόνας ῥαντισμένον,
Μὲ ὕφος εἶπεν ἀλγεινὸν παράπονον ἐμφαῖνον.
—Ἐνταῦθα εἶν' ἡ ταπεινὴ οἰκία τοῦ Βρασίδα!
Τὰς ἐρυθρὰς κεράμους της δὲν διακρίνεις, Ἴδα;...

Κ' ὑπέλαβεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς βυθίζων τ' ὄμμα·
—Εἰπέ με, Ἴδα, μ' ἀγαπᾷς; μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμα;
—Ἂν σ' ἀγαπῶ! κ' ἐρρίγησε.... Καλά· πλὴν πτοημένη
Μὲ βλέπεις· εἶν' ἡ ὄψις μου πολὺ ἀλλοιωμένη;
Διότι λέγουν πῶς ἡ γῆ—ἡ ξένη γῆ—νεκρόνει
Τοὺς νοσταλγοῦντας ξένους της καὶ τοὺς μεταμορφόνει.
Μετὰ μικρὸν ἐπρόσθεσεν ὁ νέος μὲ δειλίαν·
Ἔρχεσαι;—Ποῦ;—Εἰς τὴν μικράν, φιλτάτη μου, οἰκίαν.
—Ἄ, ὄχι, ὄχι· ζοφερὰ θὰ ἦν' ὑπὸ τὸ χῶμα.
—Ναί!—Καὶ στενή...—Ἀλήθεια· εἶν' ὅλη ἕνα δῶμα....
—Φοβοῦμαι....—Τότε μ' ἔλεγες.... ἀλλ' ἐνθυμήσου, Ἴδα·
Πῶς πάντοτε θὰ μ' ἀγαπᾷς, ἀκόμη καὶ....—Βρασίδα!
Βρασίδα! μήπως;....—Τὸν Θεὸν ὡρκίζεσο τὸν ζῶντα,
Ἀείποτε νὰ μ' ἀγαπᾷς, ἀκόμη καὶ θανόντα!
—Ναί, σ' ἀγαπῶ· σὲ ἀγαπᾷ ἡ δυστυχής σου Ἴδα·
Πλὴν ζῆς! δὲν εἶν' ἀλήθεια; Εἰπέ με το, Βρασίδα!
—Μὲ ἀγαπᾷς! κ' ἐκάγχασε· πλὴν μὲ συνθήκας· θέλεις
Ἀνάκτορα ὑπὸ τὸ φῶς, μὲ μάρμαρα Πεντέλης.
Ἡ ἀφανὴς οἰκία μου δὲν σὲ χωρεῖ.... Καὶ δίχως
Τὸ πρόσωπόν της νὰ ἰδῇ, τὴν ἄφησεν ἡσύχως.
Ὀμίχλη τοῦ ἐκάλυψε τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα,
Καὶ λέγοντα τὸν ἤκουεν ἀπὸ μακρὰν ἀκόμα·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα....»
Καὶ ἀφυπνίσθ' ἡ δυστυχὴς τρόμου κραυγὴν ἀφεῖσα,
Κ' ἐπάνω, κάτω ἔστρεφε τὸ βλέμμα ἐγερθεῖσα·

Τὰ στήθη της διέσειεν ἡ πάλλουσα καρδία,
Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν βορρᾶς καὶ τρικυμία.
« Ἄ, ὄναρ ἦτον! ἔκραξε, καὶ κατηφὴς ἐστάθη·
« Ἀλλ' οἴμοι, ὁ Βρασίδας μου ἀπέθανεν, ἐχάθη!»
Κρότος ἠκούσθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ξηρὸς ἦχος,
Καὶ στρέφουσ' ἀνησύχως,
Εἶδε νὰ πέσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ φίλου της ἐμπρός της....
Ἡμιθανὴς μετὰ μικρὸν τὴν εὗρεν ἡ τροφός της
Ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος ὡς συντριμμένον κρίνον,
Κ' ἡμέρας τρεῖς τὸν ἔσχατον διῆλθε τῶν κινδύνων.
.....
.....
Οἴμοι, ἐπέζησεν· ἀλλὰ ἡμιπαράφρων ἦτο·
Ἤνοιγ' ἡ θύρα κ' ἔτρεμεν· ὡμίλουν, κ' ἐφοβεῖτο....
Μίαν ἡμέραν ἔλεγεν ἡ ἀργυρᾶ φωνή της,
Πῶς ὁ Βρασίδας ἔπεσεν εἰς τὸ Βαφὲ τῆς Κρήτης!
Καὶ τὴν ἡμέραν ὥριζε τῆς πτώσεως καὶ ὥραν,
Καὶ ὅλην περιέγραφε τὴν μάχην καὶ τὴν χώραν.
Κ' ἐνῷ οἱ φίλοι κεφαλὴν ἐκίνουν τεθλιμμένοι,
Τοὺς ἔλεγε· « μετὰ μικρὸν θὰ ἦσθε πεπεισμένοι....»
Ἐλάλει ἔτι, κ' ἤνοιξεν ἡ θύρα ἀποτόμως,
Κ' ἐφάν' εἰς τὸ κατώφλοιον ὠχρὸς ὁ ταχυδρόμος.
Συνεσταλμένος ἵστατο καὶ μὲ δειλὴν ὀδύνην·
—Χαῖρε, θανάτου ἄγγελε, τῷ εἶπε μὲ γαλήνην.
Τί πταίεις, ἂν τὸν θάνατον μ' ἀγγέλλῃς τοῦ Βρασίδα;
Ἐπιστολὴν θὰ μ' ἔφερες μὲ μελανὴν σφραγίδα....

Τὸ βλέμμα της ἐκ ζοφερᾶς ἐξήστραψεν ἀκτῖνος,
Καὶ εἶχε τὴν ὠχρότητα, ἣν προξενεῖ τὸ μνῆμα·
Τὴν χεῖρά της ἐξέτεινε, καὶ σιωπῶν ἐκεῖνος
Ἐπιστολὴν τῇ ἔδωκε μὲ μαῦρον, οἴμοι, σῆμα!
Ἑταῖρός τις διασωθεὶς τῆς μάχης παρ' ἐλπίδα,
Τὸν θάνατον τὴν ἔγραφε τοῦ φίλου του Βρασίδα.—
Ἂς λέγουν, ὅσοι θέλουσι, τὰ ὄνειρα μωρίαν·
Πλὴν τὴν ἡμέραν τὴν αὐτήν, τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
Καθ' ἣν ἡ Ἴδα τ' ὄνειρον ἐκεῖνο ἐθεάθη,
Εἰς τὸ πεδίον τοῦ Βαφὲ ὁ φίλος της ἐχάθη.

1873

ΆΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Λ′

Τὰ φύλλ' ἀνοίγουν εἰς τὰ δάση,
Ἡ ἄνοιξις μοσχοβολεῖ,
Κ' εἰς τὴν χιόνα ἀντιτάσσει
Χιόνα ἡ ἀμυγδαλῆ.
Ἡ χελιδών, χωρὶς ἐλαίαν
Τοῦ ἔαρος περιστερά,
Τὴν φωλεάν της τὴν ἀρχαίαν
Μὲ ἄνθη πλέκει νεαρά.
Καὶ ἥδης αὔρα παντοῦ πνέει,
Καὶ πρασινίζει ὅλ' ἡ γῆ,
Ὁ ῥύαξ εἰς τὴν χλόην ῥέει
Καὶ ὅλα φαίνονται αὐγή!
Σαπφὼ καὶ πτέρυξ, ἆσμα καῖον
Ἐρῶσα μέλπ' ἡ ἀηδών,
Μεθύσκεται ἐκ τῶν ἀνθέων
Κ' ἐκ τῶν ἰδίων της ᾠδῶν.
Νομίζει τις, τὰ πάντα ἥδη
Τὴν θλίψιν ἀπωθοῦν μακράν,

Κ' ἐκπλήττεται ὁπόταν ἴδῃ
Μορφὴν ἀλγοῦσαν καὶ ὠχράν.
Ὁ οὐρανός, ἰδέ, ῥαντίζει
Τὴν γῆν μὲ δρόσον, καὶ αὐτὴ
Τ' ἀρώματά της τοῦ χαρίζει,
Καὶ πάλιν δρόσον τοῦ ζητεῖ.
Ὤ, πῶς ἀνθίζ' ἡ πασχαλέα
Σιμὰ εἰς διαυγῆ πηγήν!
Ἡ πλάσις εἶναι πάλιν νέα
Ὡς εἰς τὴν πρώτην της αὐγήν....
Ἄστρα καὶ κρίν' ἀνταγκαλῶσι
Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ,
Καὶ ὅλα χαίρουν, ὅλα ζῶσι,
Κτίσις καὶ ἄνθρωποι ὁμοῦ.

Β΄

Αἱ θάλασσαι συγχέονται καὶ τ' οὐρανοῦ οἱ θόλοι,
Κ' ἡ γῆ ἐν μέσῳ τῶν γλαυκῶν προκύπτει ἐραστῶν της
Ἀνθοστεφὴς καὶ δροσερὰ καὶ μυροβόλος ὅλη,
Φοροῦσα τὸν μυριανθῆ καὶ πράσινον κεστόν της.
Κόρη ἡλίου κ' ἔαρος ἡ χρυσαλίς, εἰς κρίνα
Πετᾷ μὲ ἄνθινα πτερὰ κ' εἰς ῥόδα τῶν λειμώνων·
Αὐτὴ τοὺς δίδει φίλημα, καὶ ἄρωμα ἐκεῖνα,
Κ' ἐνῷ εἰς κρίνον σταματᾷ ἐν βλέπεις κρίνον μόνον.

Ἄνοιξις εἶναι, τ' οὐρανοῦ ἡ πρώτη εὐλογία·
Μυστηριώδης ὕπαρξις εἰς τὸν ἀέρα τρέχει,
Τὰ πάντα εἶναι ἄρωμα καὶ φῶς καὶ μελῳδία·
Ἀντὶ χιόνων ποίμνια λευκὰ πᾶν ὄρος ἔχει.
Ὡς καὶ οἱ τάφοι, καὶ αὐτοὶ τὸν ζόφον ἀποβάλλουν,
Καὶ ἄνθ' ὑπὸ τὴν σιωπὴν τῶν κυπαρίσσων θάλλουν.
Εἰς τὴν χαρὰν τὴν γενικὴν ἐκπνέει πᾶσα λύπη,
Συστέλλεται τὸ ἄλγος της καὶ ἄκουσα ἐκλείπει.
Τὸ πᾶν ἂς χαίρεται, τὸ πᾶν· γῆ, οὐρανὸς καὶ κῦμα·
Ἂς χαίρῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἂς χαίρῃ καὶ τὸ μνῆμα,
Ὁ μὲν χαρὰν ὑπάρξεως, τὸ δὲ ἀνυπαρξίας·
Τὰ πάντα ἂς ἀγάλλωνται, ἐκτὸς τῆς δυστυχίας.

Γ'

Τίς εἶναι, τίς ἡ κάτωχρος ἐκείνη νέα, ἥτις
Εἰς τάφου κρύον μάρμαρον τὴν κεφαλήν της κλίνει;
Ὤ, τόσον νέα, καὶ ὠχρὰ τοσοῦτον ἡ μορφή της!
Εἰς ποῖον τάφον τοὺς ἰσχνοὺς βραχίονας ἀφίνει
Νὰ πίπτωσιν ἀπέλπιδες, νεκροί, ἐκλελυμένοι;
Πῶς! τώρα, ὅτε μειδιᾷ καὶ οὐρανὸς καὶ κῦμα,
Ὁπότε δρόσον καὶ ζωὴν θεὸς ἀγάπης ῥαίνει,
Τώρα ἐκείνη ἄφωνον νὰ ἐγκολποῦται μνῆμα;
Ναί, τώρα, ὅτε τὴν ζωὴν ἡ ἄνοιξις φαιδρύνει,
Καὶ τῆς καρδίας τὸν παλμὸν χαρὰ κ' ἐλπὶς ταχύνει,

Τώρα εἰς τάφου μάρμαρον τὸ δάκρυόν της τρέχει·
Αὐτὴ δὲν ἔχει ἄνοιξιν, αὐτὴ χαρὰν δὲν ἔχει!
Ὅταν δὲν ἦν' εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἔαρ, ἀλλ' εἰς τὄμμα,
Καὶ ὁ ἀπρίλιος αὐτὸς εἶναι χειμὼν ἀκόμα!
Ἀκίνητος, σιωπηλὴ ἐμπρὸς τοῦ τάφου μένει·
Ἡ αὔρα τὴν ἐσθῆτά της ὡς σάβανον κυμαίνει,
Τὴν ἐβενώδη κόμην της λυμένην διασείει,
Καὶ πότε καίει τ' ὄμμα της, καὶ πότε πάλιν κλείει.
Καὶ ποῖον ὄμμα, οὐρανέ! Ἀστὴρ κἀνεὶς ἀκόμα
Δὲν ἔλαμψεν εἰς τὸ γλαυκόν, καθὼς ἐκεῖνο, δῶμα,
Οὔτε τοιαύτην δύναται λάμψιν ὑγρὰν ν' ἀφήσῃ·
Ὅλ' οἱ ἀστέρες ἂς σβεσθοῦν, ἐκεῖνο νὰ μὴ κλείσῃ!
Οἴμοι, θὰ κλείσῃ καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἰς τὸ χῶμα,
Καθὼς καὶ ἄλλοι ἔκλεισαν λαμπρότεροι ἀκόμα....

Δ΄

Φεῦ, ἄλλος ἤδη ὀφθαλμὸς ἐμπρός μου ἀνατέλλει,
Καὶ πρὸ ἐκείνου λησμονῶ τὰ πάντα· τί μὲ μέλει;
Ἂς μ' εἴπουν ἀκανόνιστον· μακρὰν τὴν τέχνην στέλλω·
Ὁπόταν ἔλθουν δάκρυα, τ' ἀφίνω· οὕτω θέλω!
Ὤ, τοῦ σταυροῦ του ὁ θνητὸς δὲν λησμονεῖ τοὺς ἥλους,
Καὶ μάτην λήθη καὶ καιρὸς τὰ πάντα μεταβάλλει.
Βλέπετε τούτους, βλέπετε τοὺς ἀτυχεῖς δακτύλους;
Ἐτόλμησαν οἱ βάρβαροι, αὐτοὶ καὶ ὄχι ἄλλοι,

Νὰ κλείσουν τὸ ἀθάνατον τοῦ Αἰμιλίου ὄμμα,
Τοῦ μόνου τότε τέκνου μου....'Ακούσατε ἀκόμα·
'Ενῶ 'Εκεῖνος, ὁ Μικρός, εἰς τὴν μικρὰν κοιτίδα
Εἶχεν ἐκπνεύσει, ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του εἶδα
Προσηλωμένους εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα....
Ἄχ! νὰ μὲ βλέπῃ ἤθελε τὸ τέκνον μου ἀκόμα!
Κ' ἐγώ, ἀλλοίμονον, ἐγώ, λειπόθυμος, ἐκπνέων,
Τοὺς ἔκλεισα.... δὲν ἤθελα τὸ βλέμμα του τὸ νέον,
Δὲν ἤθελα τ' ἀθάνατα, τὰ φίλα ὄμματά του
Νὰ βεβηλώσῃ ξένη χείρ, καὶ ἄλλο ξένον ὄμμα
Νὰ ἴδῃ τὴν θνητότητα φωτὸς τοῦ ἀθανάτου,
Καὶ τοῦ μικροῦ μου οὐρανοῦ ἐζόφωσα τὸ χρῶμα!
'Εθραύετο τὸ στῆθός μου, ὁ νοῦς μου ἐκυμάτει,
'Αλλ' ἡ ἐπάρατός μου χεὶρ κλεισμένους τοὺς ἐκράτει!
'Ενίοτε ἀπέσυρα ἐκεῖθεν τοὺς δακτύλους,
Κ' ἔβλεπον πάλιν, ἔβλεπον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς φίλους,
Τόσον ὡραίους καὶ καλούς, τόσον ὡραίους! Ὅλη
Τοῦ Αἰμιλίου ἡ ψυχὴ ἐκεῖ ἐφωτοβόλει....
Ἄ, πῶς μὲ ἐνητένιζον, πῶς μ' ἔβλεπον! μὲ ποίαν
'Αγάπην καὶ παράπονον καὶ θλίψιν κ' εὐσπλαγχνίαν!
Μὲ συνεπόνει καὶ νεκρὸς εἰσέτι ὁ μικρός μου....
Ὦ, ἄφετέ με, ἄφετε.... Πλησίον τοῦ πατρός μου
Κοιμᾶται· εἰς τὸν τάφον του ὁ πάππος τὸν ξενίζει,
Μοῦ περιθάλπει τὸ μικρὸν καὶ μοῦ τὸ νανουρίζει.

.....

.....

Ε΄

Συγγνώμην! μὲ παρέφερεν ἀνάμνησις φιλτάτη·
Δὲν ἐπουλώθη ἡ πληγὴ ἀκόμ' ἡ βαθυτάτη.
Εἰρήνη εἰς τὸν ὕπνον των! — Ποῦ εἶναι πλὴν ἐκείνη,
Ἥτις εἰς τάφου μάρμαρον σιωπηλῶς ἐθρήνει;
Φεῦ, ἔτι δὲν ἐμάκρυνεν ἀπὸ ἐκεῖ τὸ βῆμα·
Εἰσέτι εἰς τὸ ὄλβιον ἐκεῖνο κύπτει μνῆμα.
Ἀκίνητος ὡς ὁ σταυρὸς τοῦ τάφου διαμένει,
Καὶ οὔτε πνέει.... Οὐρανέ! μὴ ἦν' ἀποθαμμένη;
Ἄ, ὄχι· βλέπω δάκρυα εἰς τὸ ὑγρόν της ὄμμα·
Ζῇ, ἀφοῦ κλαίει.... τὴν πνοὴν δὲν ἄφησεν ἀκόμα.
Ζῇ, ἐὰν λέγεται ζωὴ ποτὲ τοιοῦτος βίος,
Ἐὰν καλῆται θάνατος τὸ θνήσκειν αἰωνίως!
Οἴμοι, ὑπάρχουν τρεῖς ὁδοὶ διάφοροι· ἡ μία,
Φῶς ὅλη, ὀνομάζεται ζωή, εὐδαιμονία·
Ἡ ἄλλη, ζοφερά, στενή, τῆς πρώτης κάτω κεῖται,
Καὶ ἡσυχία λέγεται καὶ θάνατος καλεῖται.
Ἡ τρίτη, φεῦ, ἀμφίβιον, καὶ ἑπομένως τέρας,
Ἐν μέσῳ κεῖται τῆς νυκτὸς κ' ἐν μέσῳ τῆς ἡμέρας.
Ἀλλοίμονον εἰς ὅν τινα ἐκεῖ πλανᾷ τὸ βῆμα!
Τὸν ἀπωθεῖ ἡ ὕπαρξις, τὸν ἀπωθεῖ τὸ μνῆμα,
Καὶ οὔτε θνήσκει, οὔτε ζῇ — ψυχὴ ὁμοῦ καὶ πτῶμα,
Ψυχή, ἥτις ἐξέρχεται καὶ μένει εἰς τὸ στόμα....

Ἡμιθανὴς κ' ἡ κλαίουσα νεᾶνις εἶν' ἐκείνη,
Ὁ θάνατος τὴν θεωρεῖ νεκρὰν καὶ τὴν ἀφίνει.
Τίς εἶναι ἡ ταλαίπωρος καὶ τ' ὄνομά της ποῖον,
Καὶ τίνος σκέπει λείψανα τὸ πρὸ αὐτῆς μνημεῖον;
Τὸν ἀναγνώστην μου πολὺ θὰ τὸν καταβιβάσω,
Ἂν τὴν θρηνοῦσαν ἔμπροσθεν τοῦ τάφου ὀνομάσω.
Καὶ τίς δὲν βλέπει εἰς αὐτὴν τὴν χήραν τοῦ Βρασίδα;
Ἐκείνη εἶναι, ἢ σκιὰ τοὐλάχιστον ἐκείνης,
Ἀλλὰ ὡραία πάντοτε, ἀείποτε ἡ Ἴδα,
Προσθέτουσα τὸ θέλγητρον σιωπηλῆς ὀδύνης....
Τὴν ὡραΐζει καὶ ζωὴ καὶ θάνατος ἀκόμα·
Ὡραῖον εἶναι λείψανον μὲ λάμπον ἔτι ὄμμα.
Νομίζεις εἰς σελαγισμὸν ἀστέρος τινὸς πλάνου
Πῶς βλέπεις μίαν τῶν λευκῶν ἐκείνων νεανίδων,
Ἂς ἡ ῥεμβώδης ἔβλεπε ψυχὴ τοῦ Ὀσσιάνου
Εἰς τοῦ χειμάρρου τὸν ἀφρὸν κ' εἰς νέφη καταιγίδων.
Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔμαθεν ἡ δύσμοιρος νεᾶνις,
Ὅτι τὸ ὄνειρον αὐτῆς δὲν ἦτον ὄχαρ πλάνης,
Καὶ τὴν ἠγγέλθ' ἡ τελευτὴ βεβαία τοῦ Βρασίδα,
Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέθανεν ἡ Ἴδα!
Μάτην εἰσέτι ἔπνεε καὶ μάτην ἐκινεῖτο,
Ἀποθαμμένη ἦτο....
Ἐπέζη μόνον εἰς αὐτὴν τῆς θλίψεως ὁ ζόφος,
Καθὼς μετὰ τὸν ἥλιον τ' ἀμφίβολον λυκόφως....
Ὑπὸ τοῦ δένδρου τὴν σκιάν, τὴν πένθιμον ἰτέαν,
Εἰς ἣν τὸν εἶδε ὕστατον μὲ λάμπουσαν ῥομφαίαν,

Ῥόδων πληθὺν ἐφύτευσε καὶ μυροβόλων ἴων,
Καὶ μὲ Πεντέλης μάρμαρον ἀνύψωσε μνημεῖον.
Εἶν' ἀληθές, δὲν ἔφερεν ἐκεῖνο τὰ ὀστᾶ του,
Πλὴν κἂν ἐπάνω τῆς πλακὸς ὑπῆρχε τ' ὄνομά του!
Νύκτα κ' ἡμέραν, πάντοτε, τὴν ἔβλεπες πλησίον
Εἰς τὸ κενὸν μνημεῖον,
Κ' εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐρείδετο, ὡραία
Ὡς δάσους φθινοπωρινοῦ ἡ τεθλιμμένη θέα.
Πολλάκις ἀνεγείρετο ἐκεῖθεν δακρυσμένη,
Καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐναγκαλιζομένη,
Ἀνέκραζεν· «εἰς τὸν Θεὸν ὁρκίζομαι τὸν ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, πλειότερον θανόντα!...»
Τ' ἄνθη τοῦ τάφου μὲ ροὰς ἀνέτρεφε δακρύων·
Φεῦ, οὔτε δρόσον τ' οὐρανοῦ, οὔτ' ὕδωρ ῥυακίων
Τὰ ἄνθη δὲν ἀναζητοῦν τῶν κοιμημένων, ὅσον
Τῆς Μνήμης τ' ἁλμυρὸν νερόν, τοῦ μνήματος τὴν δρόσον!
Μὲ ποίαν περιπάθειαν καὶ πόνου ἀγωνίαν
Τὴν ἄσβεστον τοῦ τάφου του προσέβλεπε λυχνίαν!
Ἐνόμιζεν ἡ φλὸξ αὐτῆς πῶς ἡ ψυχή του ἦτο·
Καὶ ὅταν ἐσπινθήριζε κ' ἠρέμα ἐκινεῖτο,
Ἐθάρρει πῶς τὴν ἔνευε, πῶς τὴν λαλεῖ Ἐκεῖνος
Μὲ τὴν λευκὴν μαρμαρυγήν, τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος.
Πολλάκις, ὅτε τὸ κενὸν ἠσπάζετο μνημεῖον,
Ἐξαίφνης διεκόπτετο ὑπὸ θερμῶν δακρύων,
Διότι μὲ θανάσιμον ὀδύνην ἐνθυμεῖτο,
Ὅτι τὸ σῶμα τῶν γυπῶν ὁ τάφος αὐτοῦ ἦτο....

Κ' ὕψονε πόνου ἔμπλεον τὸ ζοφωμένον ὄμμα
Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Κ' ὑπόδακρυς καὶ μ' ἄφρονα ἠτένιζεν ἐλπίδα,
Μὴ ἴδῃ τάφον πτερωτὸν κἀνένα τοῦ Βρασίδα!

ΣΤ'

Τοιαύτη ἦτον ἡ ζωὴ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης·
Ἀλλ' ὅμως πρό τινος καιροῦ ἐπηύξησεν ἀκόμα
Ἡ τοῦ νοός της ταραχή, τὸ σθένος τῆς ὀδύνης.
Πόσον θὰ ἦτον εὐτυχής, ἂν ἔκλειε τὸ ὄμμα
Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πένθους της, πρὶν νὰ προσθέσ' ἡ μοῖρα
Εἰς τὴν ἁγίαν θλῖψιν της καὶ ἔλεγχον ἀκόμα,
Καὶ μὲ θανάτου λίβανον ἐνώσῃ ζωῆς μύρα....
Ἄ, καγχασμοί μοῦ ἔρχονται καὶ δάκρυα εἰς τ' ὄμμα!
Τὸν γέλωτα τὸ δάκρυον, τὸ δάκρυον ὁ γέλως
Ἐξαίφνης ἐμποδίζει.
Ὢ ἀνθρωπότης ἀσθενής, ὦ ἀστασίας μέλος,
Καὶ λύρα, ἣν πᾶς δάκτυλος ὡς θέλει τὴν τονίζει!
Νὰ μὴ ἀκούσω ἄνθρωπον, νὰ μὴ προφέρῃ στόμα
Τὴν λέξιν «αἰωνίως!»
Τὴν λέξιν ταύτην καὶ αὐτὸς ὁ Ὕψιστος ἀκόμα
Ἐπρόφερε σπανίως!
Κ' ἔρχεται, τέκνον τῆς στιγμῆς, ὁ ἄνθρωπος, κ' ἐνόνει
Μὲ τὴν αἰωνιότητα τὴν ἄστατον καρδίαν·

Θρασύς, ἀλλὰ εἰλικρινὴς παράφρων, γεφυρόνει
Τὴν ἄστατον αὐτοῦ ψυχὴν μὲ τὴν ἀθανασίαν!
Ἂς λέγωμεν «σὲ ἀγαπῶ» ἀλλ' ὄχι «αἰωνίως·»
Ἡ λέξις αὕτη δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι, δὲν ἐδόθη.
Ὁ ἔρως ὁ ἀθάνατος ἐκπνέει αἰφνιδίως·
Ποτὲ δὲν εἶν' αἰώνιοι οἱ τῆς καρδίας πόθοι.
Μίαν ἡμέραν ὁ θνητὸς θεός μας ἀποθνήσκει,
Καὶ ἡ ψυχὴ μαραίνεται χηρεύουσα ἐκείνου,
Πλὴν νέον ἡ καρδία μας θεὸν ἐπανευρίσκει,
Καὶ πίνει, πίνει μέθυσος τὸ νέκταρ νέου οἴνου....
Οὕτως ἐπλάσθημεν, θνητοί, κ' εἰς τὰ αἰσθήματά μας·
Ἡ πίστις ἐὰν ἦν' ἀστήρ, πλὴν καὶ διάττων εἶναι.
Σπανίως ἀποθνήσκομεν διὰ τὸν ἔρωτά μας,
Καὶ νέαι ἄνω τῶν ξηρῶν βλαστάνουσι μυρσῖναι!
Κ' ἡ Ἴδα εἰς τὴν ἄπιστον ἐπίστευσε καρδίαν,
Καὶ ὑπεσχέθ' ἡ δυστυχὴς ἀγάπην αἰωνίαν....

Ζ'

—Πλήν, Ποιητά, τί ἐννοεῖς; Μὴ καὶ ἡ Ἴδα ἔτι
Μίαν ἀκόμη ἄπιστον εἰς τὰς λοιπὰς προσθέτῃ;
Μήπως καγχάζῃς δι' αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ δακρύῃς;
Τῇ ἀληθείᾳ, ποιητοῦ ἀφέλειαν δεικνύεις!
Ἂν τὸν νεκρόν της ἀληθῶς ἡ Ἴδα σου ἠρνήθη,
Μὲ τοῦτο τί; ἐκπλήττεσαι πολὺ εἰς τὰ συνήθη....

Τὸ βλέπεις τόσον σπάνιον εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα;
'Απέθανε· τὸν ἔκλαυσε σχεδὸν ἕνα χειμῶνα·
Τῷ ἔδωκε μνημόσυνα, καὶ κόλλυβα καὶ μνῆμα....
Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὸ κῦμα;
Μὴ θέλῃς τῶν δακρύων της νὰ μὴ στειρεύσ' ἡ βρύσις;
Ὤ, ἔχετε οἱ ποιηταὶ μεγάλας ἀπαιτήσεις!
—Αἱ εὐφυΐαι περιτταὶ καὶ περιττὸν τὸ σκῶμμα·
Λίθον κατὰ τῆς δυστυχοῦς δὲν ἔρριψα κἀνένα,
Καὶ ἦτο δάκρυ καὶ αὐτὸς ὁ γέλως μου ἀκόμα....
Γνωρίζω τῆς καρδίας μας τὸν σκοτεινὸν πυθμένα.
Ἂς φωνασκοῦν τοῦ Παρνασσοῦ οἱ νόθοι ὅ,τι θέλουν·
Τὴν φύσιν ἂς πλαστογραφοῦν καὶ ψεύδῃ ἂς ἀγγέλλουν.
Δι' ἕνα μόνον ἔρωτα ἡ λύρα των ἂς ψάλλῃ·
'Ηξεύρω ἡ καρδία μας καὶ δεύτερον πῶς πάλλει.
Εἶναι τοσοῦτον θελκτικὸν τοῦ ἔρωτος τὸ πάθος!...
Πλὴν ὅλοι τὸ γνωρίζετε, καὶ—ὅλαι κατὰ βάθος....
Ὑπάρχουσιν ἐπίορκοι κ' ἐπίορκοι.... Κ' ἡ Ἴδα,
Περιδεὴς καὶ ἄκουσα, πρὶν ἢ τὸ ἐννοήσῃ,
Εἰς νέου πάθους φρίττουσα εὑρέθη καταιγίδα,
Κ' ἠγάπησεν ἡ δύσμοιρος χωρὶς νὰ λησμονήσῃ!
Ἔρως ἀκατανόητος, ἀνήκουστος, καὶ πάθος
Καταπεσὸν ὡς κεραυνὸς εἰς ὥραν νηνεμίας·
Προδοτικὴ ὑπόνομος εἰς τῆς ψυχῆς τὸ βάθος....
Θυέλλης ἔρως, βιασμὸς ἀλλόκοτος καρδίας!
Ὅτε ἠσθάνθη τὴν πληγὴν τῆς ἐπιβούλου μοίρας,
Κραυγὴν ὀδύνης ἔξαλλον ἐκπέμψασα ἐμάνη·

Τὸ πρόσωπον ἐκάλυψε καὶ μὲ τὰς δύω χεῖρας,
Κ' εἰς τοὺς οἰκέτας της πολλὰς ἡμέρας δὲν ἐφάνη.
Ὑπέφερε μαρτύρια ἀνεκλαλήτων πόνων·
Πῶς! τὸν Βρασίδαν της αὐτή, αὐτὴ νὰ λησμονήσῃ;
Τόσον γοργά, τόσον γοργά, εἰς δύω ἔτη μόνον!
Ἄ! πόσον, πόσον ἑαυτὴν ἡ δυστυχὴς ἐμίσει....
Πλήν, φεῦ, ἠγάπα· χρυσαλὶς καθηλωμένη ἦτο,
Καὶ μάτην τῶν πτερύγων της ἡ κόνις ἐκινεῖτο.
Νὰ φύγῃ δὲν ἠδύνατο, οὐδ' ἤθελε νὰ φύγῃ,
Καὶ ἦτον ἡ προσπάθεια μεγάλη καὶ ὀλίγη....
Ἐμίσει πλὴν κ' ἐλάτρευε τὸν νέον αὐτῆς φίλον·
Μὲ βλέμμα τὸν ἐκάλυπτε θωπευτικὸν καὶ φίλον,
Ἀλλὰ καὶ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ φρίκης ἀκουσίας.
Ἐκστάσεις εἶχεν ἔρωτος μὲ ἀστραπὰς μανίας!
Ὅταν ἐκεῖνος ἤρχετο, μακράν του ἀνεχώρει·
Ἔφευγε, καὶ μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει.
Τὸν θάνατόν του ηὔχετο ἐν πυρετώδει ζέσει,
Κ' ἔτρεμε τὴν αὐτὴν στιγμὴν θρὶξ μία του μὴ πέσῃ....
Τοσοῦτον ὡς ὁ Γαβριὴλ ἀπὸ ἐρώσης στήθη
Δὲν ἐλατρεύθη ἄνθρωπος ποτὲ οὐδ' ἐμισήθη. —
Ποῦ, πότε τὸν ἠγάπησε καὶ πῶς, μὴ ἐρωτᾶτε·
Οἴμοι, παντοῦ τῶν οὐρανῶν ἡ ἀπειλὴ πλανᾶται....
Δίδυμοι εἶναι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα τοῦ αἰθέρος
Ὁ κεραυνός, ὁ Ἔρως!

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Νὺξ εἶναι, καὶ γονυπετὴς ἐμπρὸς τῆς Ἴδας κλίνει
Τὸ μέτωπόν του τὸ εὐρὺ ξανθός τις νεανίας,
Καὶ ἱκετεύει, ἀλλ' αὐτὴ τὸ βῆμά της μακρύνει,
Καὶ πάλιν ἐπανέρχεται μετὰ σιγῆς βαθείας.
Τὸν θεωρεῖ σιωπηλῶς καὶ μὲ ὑγρὸν τὸ ὄμμα,
Κ' ἰδοὺ τί λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τεθλιμμένον στόμα.

« Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη,
Καὶ τὴν ἰδίαν σῶσέ με ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μου.
Ὦ, ἄφες μὲ τὴν μνήμην του νὰ ζῶ φιλιωμένη,
Καὶ μὴ τὴν πίστιν μου κλονῇς· λυπήσου τὸν νεκρόν μου!
Μὴ ἀφαιρῇς ἑνὸς νεκροῦ τὸ τεθλιμμένον κτῆμα,
Ἐκεῖνος βλέπει, κ' ὕστερον θὰ κλαίῃ κ' εἰς τὸ μνῆμα... »

« Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη!
Ἀκούεις;... μεσονύκτιον σημαίνει· εἶν' ἡ ὥρα,
Καθ' ἣν ἐκ τοῦ σιωπηλοῦ μνημείου του ἐκβαίνει....
Ἂν ὁ ζοφώδης σύζυγος ἐδῶ σὲ εὕρῃ τώρα;
Φύγε· ἐκεῖνον ἀγαπῶ, καὶ σὲ μισῶ.... Ἄ, μεῖνον·
Μὴ μὲ πιστεύῃς, σ' ἀγαπῶ, πλὴν ἀγαπῶ κ' ἐκεῖνον! »

« Ἄ, εἶσαι ἱερόσυλος, ἄ, εἶσαι τυμβωρύχος·
Ἔσκαψες μὲ τὰς χεῖράς σου ἑνὸς νεκροῦ μνημεῖον,
Κ' ὑπέκλεψες ἀνάλγητος καὶ ἥρπασες ἡσύχως
Ἐκ τῆς πιστῆς αὐτοῦ χειρὸς τὸ ὕστατόν του ἴον....
Ὁ δύσμοιρος· μόνον αὐτό, αὐτὸ καὶ μόνον εἶχε,
Καὶ σύ, καὶ σύ, τὸ ἥρπασες κ' ἐκεῖνο τυμβωρύχε! »

« Ἄκουσε, ἄκουσε· νεκρὸν κἀνεὶς ὁπόταν θλίβῃ,
Κ' εἰς ἕνα τάφον πρόξενος καθίσταται δακρύων,
Ὅταν ἀνυπεράσπιστον θανόντα τις συντρίβῃ,
Αὐτὸς δὲν εἶναι δήμιος, ἢ τέρας, ἢ θηρίον·
Δὲν εἶνε οὔτε ἐρινὺς τοῦ ᾅδου ἀπαισία·
Ποτὲ δὲν ἔχει ὄνομα τοιαύτη μοχθηρία! »

« Ὤ, ἂν τὸν ἀτυχῆ νεκρὸν δὲν εἶχον συναντήσει,
Ἐὰν ἀπήντων μόνον σὲ εἰς τὴν ζωήν, Θεέ μου!
Πόσον, ὢ πόσον ἤθελον ἐγγύς σου εὐτυχήσει!
Ἀλλὰ τί λέγω;... Οὐρανέ! συγχώρει με, νεκρέ μου....
Εὐλογημένη ἡ στιγμή, καθ' ἣν σὲ πρωτοεῖδα!
Ἐγὼ μετ' ἄλλου; ἄνευ σοῦ ἡ δυστυχής σου Ἰδα!... »

« Ταλαίπωρε· νεάνιδες ὑπῆρχον τόσαι, τόσαι·
Κάλυκες, μύρον ἔρωτος ἐγκλείουσαι.... ἀκόμα
Φυλάττουσαι τὸ φίλημα τὸ πρῶτον.... ψυχαὶ ζῶσαι,
Καὶ σὺ ἠγάπησες νεκράν, καὶ σὺ ἠράσθης πτῶμα!
Δὲν σὲ τὸ εἶπα πρὸ πολλοῦ πῶς εἶμ' ἀποθαμμένη;
Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη! »

Καὶ πρὸς τὸν ἱκετεύοντα ἐστράφη νεανίαν·
« Τί θέλεις, εἶπε, παρ' ἐμοῦ; κ' ἐστράφη τεθλιμμένη,
Διότι τὴν ὀδύνην του διεῖδε τὴν βαθεῖαν....
Τὸ πᾶν νὰ φύγῃ ἔδιδε, τὸ πᾶν πλὴν καὶ νὰ μένῃ!
Βλέμμα τῷ ἔρριψε βαθὺ καὶ ἔμπλεον ἐλέους,
Κ' ἐξέτεινε στενάξασα τὴν χεῖρα μετὰ δέους....

Μάτην νὰ λάβῃ ἔσπευσε τὴν χεῖρά της ὁ νέος,
Ἦν πρὸς ἐκεῖνον ἄκουσα ἐξέτεινε· ταχέως
Ὀπίσω τὴν ἀπέσυρεν ἀρᾶς κραυγὴν ἀφεῖσα,
Ὡς ὄφις νὰ τὴν ἔδηξε, κ' ἐστάθη πτοηθεῖσα....
Ἐθάρρει τὸν νεκρὸν αὐτῆς πῶς ἤκουσε βοῶντα·
« Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

1873

ΑΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΗΤΤΑ

Α΄

Ἀπὸ ἐκείνης τῆς νυκτὸς δὲν τὸν ἐδέχθη πλέον.
Τοῦ πύργου αὐτῆς ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν νέον,
Κ' εἰς τὸν ψυχρὸν κοιτῶνά της ἐτάφη ὡς εἰς μνῆμα.
Ἐκεῖθεν μὴ μακρύνουσα τὸ τεθλιμμένον βῆμα.
Ἐλύπει τὴν καρδίαν της ἡ λάμψις τῶν ἀκτίνων,
Καὶ ἐφοβεῖτο νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιον κ' Ἐκεῖνον....
Μόνον, ὁπότε ἤρχετο ἡ νύξ, μὲ τρέμον βῆμα
Σιωπηλὴ μετέβαινεν εἰς τὸ λευκόν του μνῆμα,
Καὶ κλίνουσα τὸ μέτωπον ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα,
Ἐπέστρεφε πρὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ ψυχρόν της δῶμα.
Ἡ δυστυχής! ὠχύρονε τὴν ἀσθενῆ της πίστιν·
Πλὴν ἡ ἀκτὶς καὶ εἰς ὀπὴν εἰσδύει ἐλαχίστην,
Καὶ βλέπει, βλέπει ἡ ψυχὴ κ' εἰς ἔρεβος ἀκόμα.
Φῶς εἶν' ὁ ἀγαπώμενος καὶ ἡ καρδία ὄμμα!
Ματαίως ἐκ τῆς μνήμης της, ματαίως τὸν ἀπώθει·
Τὴν πεφιλμένην ὄψιν του πλειότερον ἐπόθει.
Τὸν ἠκολούθει φεύγοντα μακράν, καὶ τὴν ἀγκάλην
Εἰς τὸν ἀλγοῦντα ἔτεινεν ἐξόριστόν της πάλιν....

Πλὴν εἰς τὸν ἄνισον αὐτὸν ἐθραύετο ἀγῶνα·
Ματαίως τοῦ Βρασίδα της ἐφίλει τὴν εἰκόνα,
Μάτην τὴν ἐνστερνίζετο καὶ τὴν ἐπεκαλεῖτο,
Κ' εἰς τὴν μορφήν του τὄμμα της καθηλωμένον ἦτο!
Ἐνῷ ἐκείνην ἔβλεπεν, ὦ ἱεροσυλία,
Τοῦ τεθνεῶτος ἡ μορφὴ περίλυπος ὠχρία,
Κ' εἰς τὴν ἰδίαν, ἐπ' αὐτῆς, ἐξαίφνης ἀνεπήδα
Μορφή τις ζῶσα, ὅλη φῶς, ἀλλ' ὄχι τοῦ Βρασίδα....
Κ' ἡ φωτοβόλος πλὴν εἰκὼν ἐξέλειπ' αἰφνιδίως,
Καὶ ἤρχετο ὠχρότερος ὁ τεθνεὼς της πάλιν!
Ὁμοίως κ' εἰς πανόραμα προσβλέπομεν, ὁμοίως
Μία νὰ διαδέχεται εἰκὼν εἰκόνα ἄλλην.

Β'

Ἀλλ' ὅ,τι εἰς τὰ στήθη της ὡς ὄφις ἐκινεῖτο,
Κ' ἔδακνε τὴν καρδίαν της νύκτα κ' ἡμέραν, ἦτο
Ἡ ζοφερὰ ἐνθύμησις φαιδρᾶς τινος πρωΐας.
Αὐγήν τινα ἐκάθητο, κατόπιν ἀϋπνίας,
Εἰς τὸ παράθυρον αὐτῆς· ἦτον αὐγὴ ὡραία,
Ἔρωτος πλήρης καὶ ζωῆς, καὶ ἤκουεν ἡ νέα
Συγκινημένη, ἄκουσα, ἐρῶσαν ἀηδόνα·
Πλὴν τοῦ νεκροῦ της στρέφουσα προσεῖδε τὴν εἰκόνα....
Εὐδαιμονίαν κ' ἔκστασιν καὶ ὄνειρα ὡραῖα
Ἐξώρισε τῆς κατηφοῦς εἰκόνος του ἡ θέα!

« Φεῦ !.. » ἔκραξεν ἡ δύσμοιρος, καὶ μὲ ἀδημονίαν
Καὶ τρέμουσα ὡς φύλλον,
Ἠκόντισεν εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν
Ζοφῶδες βλέμμα καὶ ψυχρόν, σχεδόν, σχεδὸν ὀργίλον !
Μάτην κατόπιν ἔκλαυσε κ' εἰς δάκρυα ἐλύθη,
Μάτην ἐκτύπα τὰ ἄβρὰ μ' ἀπελπισίαν στήθη,
Κ' ἐμπρός της ἐκυλίετο μὲ λελυμένην κόμην,
Ἐκ τοῦ νεκροῦ της ἔλεος ζητοῦσα καὶ συγγνώμην !
Ἔκτοτ' ἐμίσει ἑαυτὴν βαθέως, ἐφοβεῖτο
Νὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα του· μετήλλαξ' αἴφνης χρῶμα
Καὶ ὅλη ἐκλονεῖτο,
Ὅταν ἐτόλμα πρὸς αὐτὴν νὰ ἀνυψοῖ τὸ ὄμμα....
Ὤ, νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς ὕπαρξιν κἀμμίαν
Τοσαύτην τύψιν κ' ἔρωτα καὶ τόσην ἀγωνίαν !

Γ'

Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ἔπασχε, κ' ἐκεῖνος ἠγωνία,
Τῶν νέων ἀλγηδόνων της καὶ τύψεων αἰτία.
Δὲν εἶχεν ἔρωτα κοινὸν ὁ νέος, καθὼς τόσοι
Οἵτινες μόλις ἀγαποῦν ὁπόταν ἀγαπῶσι.
Τῶν ἄστρων ἡ ἀγάπη του τὸ ὕψος ὑπερεῖχε,
Τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶχε.
Ἦτον ἀστὴρ ὁ ἔρως του, ἀλλὰ οὐχὶ διάττων·
Αἰώνιον ἡφαίστειον τὸ πῦρ αὐτοῦ φυλάττων.

Μικράν, τοῦ πύργου ἔναντι, κατέλαβεν οἰκίαν,
Κ' ἡμέραν, νύκτα, πάντοτε, αὐγὴν καὶ μεσημβρίαν,
Εἰς ἓν τῶν παραθύρων της μ' ἀκίνητον τὸ ὄμμα
Σιωπηλῶς ἠτένιζε τῆς Ἴδας του τὸ δῶμα.
Ἂν ἅπαντες κατέπιπτον οἱ κεραυνοὶ ἐμπρός του,
Ἂν ἐστροβίλιζε σεισμὸς τὴν γῆν, ὁ ὀφθαλμός του
Στιγμὴν δὲν θ' ἀπεσύρετο ἀπὸ τὸ φίλον δῶμα·
Ἡ ὕπαρξίς του ἅπασα μετέβαινεν εἰς τ' ὄμμα!
Ἦτο ψυχὴ περιπαθής, ἐρῶσα μέχρι τάφου,
Ἦτο καρδία ποιητοῦ μὲ δεξιὰν ζωγράφου.
Πλήν, τί παράδοξον! ἐνῷ ζωγράφος μέγας ἦτο,
Οὐδέποτε ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ·
Ὅταν εἰς τὸν χρωστῆρά του πρὸς τοῦτο ἐκινεῖτο
Καὶ νέαν Ἴδαν ἤθελεν ἡ χεὶρ νὰ πλαστουργήσῃ,
Ἀΐφνης ἐπάγονεν ἡ χείρ!... Καὶ ἔβλεπεν ἐμπρός του
Ἀντὶ ἐκείνης ἄγνωστον νεκρὸν ὁ ὀφθαλμός του·
Νεκρόν, εἶναι ἀλήθεια, σαβανωμένον πτῶμα,
Ἀλλὰ συγχρόνως μ' ἀνοικτὸν καὶ φωσφορίζον ὄμμα!
Ἐνώπιόν του ἵστατο ἀκίνητος ὡς στήλη,
Καὶ πότε τὸν ἱκέτευε, καὶ πότε τὸν ἠπείλει.
Καὶ τότε μόνον ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος ἀνεχώρει,
Ὁπόταν τὸν χρωστῆρά του πεσόντα ἐθεώρει....
Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον εἰς ὄντινα συμπέσῃ
Μ' ἀντίζηλον ἐκπνεύσαντα ποτὲ ν' ἀντιπαλαίσῃ!
Εἶν' ἡ ἀδυναμία του τοῦ σθένους ἀνωτέρα,
Καὶ ἡ σβεσθεῖσα ὕπαρξις ζωῆς ἰσχυροτέρα·

Τὸ κρύον μνῆμα τὴν κοινὴν μορφήν του μεταβάλλει,
Κ' ἡ εὐσπλαγχνία εἰς αὐτὸν χαρίζει ξένα κάλλη....
Ὅταν ὡραῖος τις ναὸς ἐρειπωμένος κεῖται,
Ἐκ τῶν πιστῶν θερμότερον ἀκόμη προσκυνεῖται.
Μᾶς συγκινεῖ ἡ πτῶσίς του, ὁ συντριφθεὶς βωμός του,
Καὶ τὸν πληροῖ πλειότερον ὁ ἄστεγος θεός του.—
Ὦ, μὴ ἀντίζηλον νεκρὸν ποτὲ περιφρονῆτε·
Ζῶν ἀγαπᾶται ὁ θνητός, θανὼν θεοποιεῖται!

Δ'

Ὅταν ἐπήρχετο ἡ νὺξ κ' ἡ Ἴδα τεθλιμμένη
Εἰς τὸ κενὸν μετέβαινε καὶ χιονῶδες μνῆμα,
Λαθραίως ὄπισθεν αὐτῆς σκιά της πλανωμένη,
Ὁ νεανίας, ἔβαινε μ' ἀθόρυβον τὸ βῆμα.
Ὠχρός, συνέχων τὴν πνοήν, μ' ὑπόδακρυ τὸ ὄμμα
Διὰ τὴν Ἴδαν, δι' αὐτόν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀκόμα,
Τὴν ἠκολούθ' εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν ἀφώνως,
Μισῶν, λατρεύων, ἐλεῶν, τυπτόμενος συγχρόνως...
Καὶ ὅμως, ἂν κ' εὑρίσκετο εἰς τόσην ἀγωνίαν,
Τοῦ νέου δὲν ἐπρόδωσε ποτὲ τὴν παρουσίαν
Εἷς στόνος, μία του κραυγή, ἡ λέξις μία μόνον.
Ὑπὸ μυρσίνης φύλλωμα κ' ὑπὸ σκιὰν δαφνώνων
Γονυπετῆ πρὸ τοῦ κενοῦ τὴν ἔβλεπε μνημείου,
Εἰς τὴν ἀκτῖνα τὴν ὠχρὰν φωτὸς ἐπιτυμβίου.

Ὁποῖον τότε ἔπασχεν ἀγωνιώδη πόνον,
Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχή του μόνον!
Καὶ τί δὲν ἔδιδε, καὶ τί, ἂν δι' αὐτὸν Ἐκείνη
Τὰ δάκρυά της ἤθελε τὰ ζωηφόρα χύνει!
Ἀλλὰ δι' ἄλλον ἔκλαιεν ἡ Ἴδα του, δι' ἄλλον,
Κ' εἰς τῆς ζηλοτυπίας του ἐμαίνετο τὸν σάλον.—
Αὐγήν τινα ἐπάτησε μὲ μανιώδη πόδα
Τοῦ τεθλιμμένου μνήματος ζηλοτυπῶν τὰ ῥόδα,
Καὶ τ' ἄνθη ἐξερρίζωσε καὶ τὰ φυτὰ μὲ λύσσαν·
Φεῦ, φυτευμένα τὰ πτωχὰ ἀπὸ ἐκείνην ἦσαν.
Καὶ μίαν νύκτα.... ὤ, αὐτὸ τὸ ἐνθυμεῖτο φρίττων....
Ἐγγὺς τοῦ τάφου ἄπελπις τοῦ φονευθέντος ἦτον
Κ' ἐθρήνει, ὅτε ὑψωθεὶς ὑγρὸς ὁ ὀφθαλμός του,
Τὸν λύχνον εἶδε λάμποντα τοῦ μνήματος ἐμπρός του.
Ἠκτινοβόλει, ἔλαμπε, καὶ δὲν ἠξεύρω ποίαν
Παράδοξον ἐνέφαινε πῶς χαίρει εὐτυχίαν.
Ὡμοίαζεν ὡς ἐραστοῦ εἰς τὴν σκοτίαν βλέμμα,
Φαιδρὸν ἐκ πεποιθήσεως καὶ καρτεροῦν ἡρέμα....
« Ἄ, εἶπε μὲ παραφορὰν ἀνεγερθεὶς μεγάλην·
« Τὸ βλέμμα ἤνοιξες, νεκρέ, πλὴν θὰ τὸ κλείσῃς πάλιν.»
Καὶ ἔσβυσε μαινόμενος τὴν ἀτυχῆ λυχνίαν,
Ὡς ξίφος νὰ ἐβύθιζεν εἰς μισητὴν καρδίαν!
Καὶ τρέμων ἔφυγε μακρὰν καὶ τάφου καὶ δρυμῶνος,
Ὡς φεύγει ἐκ τοῦ θύματος αὐτοῦ ὁ δολοφόνος.
Καὶ ὅμως ἡ ἰδία χεὶρ ποτὲ τοῦ νεανίου,
Σβύσαντα, ἤναψ' ἐλεῶν τὸν λύχνον τοῦ μνημείου!

Ε′

Κ' ἔφθιν' ἡ Ἴδα κ' ἔπασχεν ὁ νέος ἐπωδύνως,
Κ' ἴσως ἀκόμη ὁ νεκρὸς ὁ δύστηνος ἐκεῖνος....
Ἢ μὴ θαρρῆτε τῶν νεκρῶν πῶς δὲν θρηνεῖ τὸ ὄμμα;
Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεός, τὸ σκότος καὶ τὸ χῶμα.—
Κ' ἐπέρα φεύγων ὁ καιρός· αἱ χελιδόνες πάλιν
Εἰς χώραν ἔφυγον θερμήν, εἰς παραλίαν ἄλλην,
Καὶ ἦλθε πάλιν ὁ χειμών, ὁ παγετώδης γέρων,
Τὸ ψῦχος, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὰς χιόνας φέρων.
—Νὺξ εἶναι, μεσονύκτιον βαθὺ καὶ ἐρεβῶδες·
Τὰ δένδρα σείει τοῦ βορρᾶ τὸ πνεῦμα μανιῶδες,
Καὶ ἄνωθεν τοῦ Πάρνηθος σαλπίζει καὶ μυκᾶται,
Καὶ μὲ τοὺς βράχους δέρεται καὶ μὲ τὰς δρῦς κτυπᾶται.
Σείεται τόρος, ὁ δρυμών, καὶ τρέμει τὸ πεδίον·
Θαρρεῖς, καταποντίζεται ἡ γῆ ὡς κοῦφον πλοῖον,
Καὶ εἰς τὸ σκότος τ' ἀχανὲς δύω ἱππεῖς πλανῶνται,
— Ὁ Κερκυνὸς καὶ ὁ Βορρᾶς— καὶ λυσσωδῶς κτυπῶνται!
Εἰς τῆς θυέλλης ὁ βορρᾶς τὰς πτέρυγας ἱππεύει·
Ὁ ἄλλος μέλαν σύννεφον ἀστράπτον τιθασσεύει.
Ἡ ἀστραπή, τοῦ λάμποντος ἱππέως προηγεῖται,
Καὶ μὲ βροντὰς ὁ ἵππος του ὁ μέλας χρεμετίζει·
Τὸ δόρυ του ἀπέραντον καὶ πύρινον κινεῖται,
Καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς τὴν φλόγα του βυθίζει

Ἡ μαινομένη καταιγὶς αὐξάνει ἔτι πλέον.
Μὲ τρόμον τὸ πτηνὸν ζητεῖ τὰ βάθη τῶν σπηλαίων·
Κατάπληκτος ὁ ἀετὸς ἐκ τῆς δρυὸς κλαγγάζει,
Καὶ τὴν δορκάδα φιλικῶς ὁ λύκος πλησιάζει....
Τῆς καταιγίδος ἡ ὁρμή, τῆς φύσεως ἡ πάλη
Ἐχθροὺς ἀσπόνδους φιλιοῖ, πᾶν μῖσος καταβάλλει·
Τοιαύτας ὥρας παραιτεῖ καὶ λέων τὸν ἐχθρόν του,
Καὶ μόνον, φεῦ, ὁ ἄνθρωπος κτυπᾷ τὸν ὅμοιόν του!

. . . . . .

. . . . . .

ΣΤ΄

Ἐν φῶς, ἀκόμη δεύτερον, καὶ τρίτον διακρίνω·
Πῶς λάμπουν εἰς τὸ ἔρεβος τὸ παγερὸν ἐκεῖνο!
Θαρρεῖς, τὸ πᾶν ἀπέθανε σβεσθὲν ἀπὸ τὸν χρόνον,
Καὶ ὅτι διεσώθησαν καὶ ζοῦν ἐκεῖνα μόνον.
Ἂν κ' εἰς ἀπόστασιν τινὰ τὸ ἓν τοῦ ἄλλου μένει,
Τῶν δύω φώτων φαίνεται ἡ λάμψις ἑνωμένη.
Ἐνίοτε χωρίζονται καὶ πάλιν συνενοῦνται·
Τὰ χείλη των τὰ φαεινὰ νομίζεις πῶς φιλοῦνται....
Τὸ τρίτον μάτην προσπαθεῖ νὰ ἑνωθῇ μ' ἐκεῖνα·
Δὲν φθάνει ἡ ἀκτὶς αὐτοῦ τῶν ἄλλων τὴν ἀκτῖνα,
Καὶ πῶς ζηλοτυπεῖ θαρρεῖς τὴν ἕνωσιν ἐκείνην,
Κ' ἔχει τὸ τρέμον αὐτοῦ φῶς παράδοξον ὀδύνην!

Ποίους τὰ φῶτα ἆρά γε ἐκεῖνα νὰ φωτίζουν;
Οἴμοι, οἱ ἀναγνῶστάί μου τὴν λάμψιν των γνωρίζουν.
Λάμπ' εἰς τὸ δῶμά σου τὸ ἓν τῶν φώτων τούτων, Ἴδα·
Τὸν νέον ἤδη φίλον σου τὸ δεύτερον φωτίζει,
Φέγγ' εἰς τὸ μνῆμα τὸ κενόν, τὸ ἄλλο, τοῦ Βρασίδα,
Ἐκεῖνο, ὅπερ ἀσθενῶς τὸ σκότος διασχίζει....
Τὴν καταιγίδα ἄγρυπνος ἡ Ἴδα ἀκροᾶται,
Ὁ καλλιτέχνης ἀγρυπνεῖ, καὶ ὁ νεκρὸς κοιμᾶται.
Ὑπνώττει ὅστις προδοθῇ, ἂν καὶ νεκρός, ὑπνώττει;
Δὲν εἶναι μεσονύκτιον καὶ θύελλα καὶ σκότη,
Καὶ ὁ ἀλέκτωρ πρὸ μικροῦ δὲν ἔψαλεν ἀκόμα,
Ὅπως ἐπάνω ἐγερθοῦν οἱ κείμεν' εἰς τὸ χῶμα;...
Τὸ μεσονύκτιον αὐγὴ θανόντων εἶναι, λέγουν·
Αὐτὴν τὴν ὥραν οἱ νεκροὶ πρὸς ἔγερσιν ἐκλέγουν,
Κ' ἐπαναβλέπουν μὲ θολὸν κ' ἐκθαμβωμένον ὄμμα
Ὅσους ἠγάπησαν ποτέ, ὅσους μισοῦν ἀκόμα.
Πῶς ὁ Βρασίδας λησμονεῖ κ' ὑπνώττει ἐν εἰρήνῃ;
Μήπως δὲν τὸν ἐπρόδωσεν ἡ ἀτυχὴς ἐκείνη;
Μὴ ἄλλον δὲν ἠγάπησε καὶ δὲν λατρεύῃ ἤδη;
Τί τάχα, καὶ τὴν χεῖρά της ἀκόμη ἂν δὲν δίδῃ;
Ἔδωκε τὴν καρδίαν της κ' ἐπίορκος καλεῖται·
Ὄχ' εἰς τὸ σῶμα, ὁ βωμὸς εἰς τὴν καρδίαν κεῖται.
Προδίδει ὅταν ἡ ψυχὴ φιλῇ, οὐχὶ τὸ στόμα·
Κ' ἓν ὄνειρον μᾶς ἀδικεῖ, κ' εἷς λογισμὸς ἀκόμα!

. . . . . .

. . . . . .

Ζ΄

Πλὴν δὲν ἀκούω στεναγμοὺς ἐγγὺς τοῦ πύργου ἤδη;
Μὴ ὁ Βρασίδας ἵππευσε τὴν μαύρην καταιγίδα,
Καὶ νοσταλγήσας ἔρχεται τὴν στέγην του νὰ ἴδῃ;
Οὐχί· στενάζει καὶ θρηνεῖ ἡ φλεγομένη Ἴδα.
Τὸν ἀγαπᾷ, τὸν ἀγαπᾷ τὸν φίλον της τὸν νέον,
Πλειότερον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ βίου, τῆς ψυχῆς της,
Καὶ τοῦ νεκροῦ πλειότερον, καὶ τοῦ νεκροῦ της πλέον!
Τῆς εἶναι ἤδη ἐριννὺς ἡ πρὸς τὸ μνῆμα πίστις....
Καὶ ὅμως δύω ἔρρευσαν ἐρημωμένα ἔτη,
Κ' εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ φίλου της δὲν ἔστερξεν εἰσέτι.
Τὸν τεθνεῶτα μαχητὴν ἐπόνει κ' ἐφοβεῖτο·
Οἴμοι, ὁμοία μ' εὐγενῆ εἰδωλολάτρην ἦτο,
Οὗτινος ἀληθὴς θεὸς θερμαίνει τὴν καρδίαν,
Πλὴν τῶν πατέρων του πονεῖ ν' ἀφήσῃ τὴν θρησκείαν!
Κ' ἐπάλαιε κ' εὑρίσκετο εἰς ἀγωνίας σάλον.
Εἰς τὴν ψυχήν της ὁ νεκρὸς καὶ ζῶν ἐμονομάχει,
Ἀλλὰ οὐδεὶς τῶν κρατερῶν ἡττᾶτο ἀντιπάλων·
Ἐκείνην μόνον ἔθραυεν ἡ πεισματώδης μάχη!
Τὸ σκότος τῇ ἐνθύμιζε τὸν εἰς Βαφὲ πεσόντα·
Ὁ ἥλιος τὸν ζῶντα.
Ὁ ὅρκος της καὶ ὁ Θεὸς τὸν τοῦ Βρασίδα τάφον,
Κ' ἡ ἀναζήσασα αὐτῆς καρδία τὸν ζωγράφον.

Ἄ, ἦτον τόσον θελκτικὸς ὁ καλλιτέχνης, τόσον·
Τόσον ὡραῖος καὶ πιστὸς ὁ χρυσοκόμης νέος!
Κ' ἔπασχεν ἀπὸ στηθικὴν ἐπικινδύνως νόσον,
Καὶ τοῦτο εἰς τὸ κάλλος του ἐπρόσθετε βεβαίως....
Τοσοῦτον νὰ τὴν ἀγαπᾷ, κ' ἐκείνη νὰ πιέζῃ
Τὴν εὔθραυστόν του ὕπαρξιν καὶ θραύῃ μὲ ἀρνήσεις!
Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος, ὁ καλὸς Βρασίδας, ὅταν ἔζη,
Δὲν ἦτο τόσον θελκτικός, τόσον πιστὸς ἐπίσης;
Ἡ Ἴδα τὸν Βρασίδαν της θανόντα νὰ προδώσῃ;
Τὴν πρὸς ἐκεῖνον πίστιν της αὐτὴ νὰ βεβηλώσῃ;
Δὲν ἐγγυήθ' εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἄφρον αὐτῆς στόμα
Νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νεκρόν, ὡς καὶ νεκρὸν ἀκόμα;
Καὶ τώρα, ν' ἀρνηθῇ τὸ πᾶν ἡ ἐπιλήσμων χήρα,
Καὶ μετὰ τῆς καρδίας της νὰ δώσῃ καὶ τὴν χεῖρα!
Οὐχί, οὐχί· τὴν μνήμην του ποτὲ δὲν βεβηλόνει·
Ἀλλὰ τὸν καλλιτέχνην της αὐτὸ δὲν θανατόνει;
Ν' ἀμείψῃ μὲ θανάσιμα τόσην ἀγάπην βέλη;
Ποτέ, ποτέ· οὐδ' ὁ Θεός, οὐδὲ αὐτὴ τὸ θέλει!

Β΄

Καὶ τώρα εἰς τὸν ἔρημον καὶ κρύον της κοιτῶνα
Τῆς καταιγίδος τὴν φωνὴν ἀκούει πτοημένη·
Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν νεκρὸν εἰς τὸν ἐγγὺς πυλῶνα,
Θαρρεῖ ὅτι ἀνοίγεται, θαρρεῖ ὅτι ἐμβαίνει....

Ἀκούει πρὸς τὴν κλίμακα, μετρεῖ τὰ βήματά του·
—Πόσον δυσκόλως ὁ νεκρὸς τὴν κλίμακ' ἀναβαίνει!—
Βλέπει συρόμενα χαμαὶ τὰ κρύα σάβανά του·
Καὶ τί δὲν βλέπει ἔνοχος ψυχὴ καὶ τυπτομένη!
Ἰδού, ἐντὸς τῶν ζοφερῶν κοιτώνων βηματίζει·
Τὸ μέλαν καίει ὄμμα του, τὸ σάβανον ἀσπρίζει....
Ἑκάστη θύρα πρὸ αὐτοῦ ἀνοίγει πτοημένη,
Ἐγγίζει κ' εἰς τὴν θύραν της.... Ἀλλοίμονον, ἐμβαίνει!
Ἄ, ὄχι· ἄνεμος κινεῖ τὰς θύρας τῶν κοιτώνων·
Δὲν εἶν' Ἐκεῖνος, ὁ νεκρὸς εἰς τὸ Βαφὲ κοιμᾶται.
Ἡ δυστυχὴς συνέρχεται κ' ἐκπέμπει βαθὺν στόνον.
Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄνεμος· καὶ πάλιν ἀκροᾶται....
Ναί, βῆμα εἰς τὸ συνεχὲς ἀκούει πάλιν δῶμα·
Μὴ ἦναι, μὴ ἀλήθεια οἱ τῶν φασμάτων μῦθοι,
Καὶ μὴ τῳόντι οἱ νεκροὶ ἀφίνουσι τὸ χῶμα;
Πῶς ἡ καρδία της κτυπᾷ, πῶς πάλλουσι τὰ στήθη!
Ἀλλὰ ἡ θύρ' ἀνοίγεται θορυβωδῶς τῆς Ἴδας,
Καὶ «ὁ Βρασίδας!» τὰ ὠχρὰ τῆς νέας κράζουν χείλη.
«Δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας σου, δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας,»
Φωνή τις πάλλουσ' ἀπαντᾷ, περίλυπος, ὀργίλη!
Καὶ ταὐτοχρόνως, Οὐρανέ! ἐμπρὸς αὐτῆς ἐφάνη,
Ὁρμητικὸς ὡς θύελλα, ὁ καλλιτέχνης νέος·
Ὁ Γαβριήλ, ὁ ἴδιος, αὐτός, δὲν ἦτον πλάνη·
Ὠχρὸς καθὼς ὁ θάνατος, λυσίκομος, ὡραῖος!

. . . . . .

. . . . . .

θ′

« Ναὶ εἶμ' ἐγώ, ἀνέκραξε· τὸ φάσμα σου κοιμᾶται·
« Μόνον ὁ ζῶν σπαράσσεται, μόνον ὁ ζῶν πλανᾶται.
« Θαρρεῖς, σὲ συλλογίζεται ἓν πτῶμα παγωμένον;...
« Ναί, ἦλθον· τὸν ἀπόβλητον θὰ ὑπομείνῃς ξένον.
« Θέλεις δὲν θέλεις, εἰς αὐτὸν θὰ μείνω τὸν κοιτῶνα·
« Δὲν φεύγω ἐκ τοῦ πύργου σου ποτέ, εἰς τὸν αἰῶνα!
« Ἂς ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ Βαφὲ ὁ ἥρως σου τὸν τάφον
« Ν' ἀποδιώξῃ ἀπ' ἐδῶ τὸν ἄμαχον ζωγράφον....»
Καὶ ἐμειδίασε πικρῶς εἰπὼν μὲ καῖον ὄμμα·
« Ἄ! πῶς μισῶ τὸ σκέλεθρον αὐτό, αὐτὸ τὸ πτῶμα!»
Κ' ἐπί τινος καταπεσὼν καθέδρας αἰφνιδίως,
« Τὴν ἕδραν ταύτην, ἔκραξεν, οὐδέποτε θ' ἀφήσω.
« Ἐδῶ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν θὰ μένω αἰωνίως,
« Κ' ἐδῶ θὰ τελευτήσω!
« Ὤ, τότε θ' ἀγαπᾷς κ' ἐμὲ καὶ θὰ μὲ μνημονεύῃς·
« Σύ, θνησιμαῖα προτιμᾷς καὶ πτώματα λατρεύεις....»
Καὶ ὡς νὰ ἦτον ἀληθῶς εἰς φέρετρον μνημείου,
Σιγῶν ἐπάνω ἔκλινεν ἐκείνου τοῦ θρανίου
Μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸ παραιτήσῃ
Πρὶν μ' ἀσιτίαν ἐντελῆ ἐκεῖ αὐτοκτονήσῃ.
Κ' ἔμενεν οὕτω ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς λίθος·
Κ' ἡ Ἴδα σύννους, ἔκπληκτος, μὲ ἀναπάλλον στῆθος,

Μὲ νοῦν κυματιζόμενον, μὲ ὠχριῶντα χείλη
Τὸν ἠκροᾶτο, καὶ αὐτὴ ἀκίνητος ὡς στήλη.
Τοῦ νέου ἡ παραφορά, ἡ ἀπειλή, ὁ πόνος,
Συγχρόνως τὴν παρώργιζον κ' ἐθώπευον συγχρόνως.
Ἀλλ' ἡ ὀργὴ ἐξέπνεε πρὸ τῆς θωπείας· ἴσως
Τοῦ νεανίσκου τὸ βαθὺ πρὸς τὸν νεκρόν της μῖσος
Τὴν ἔθλιβε, πλὴν ἄκουσαν σχεδὸν τὴν συνεκίνει·
Λατρεία ἦτο πρὸς αὐτὴν ἡ ἔχθρα του ἐκείνη.
Ὤ, ἂς ἀπείθησεν ἐλθὼν ἐκεῖ· θὰ ἐλυπεῖτο
Ἂν ἀπειθὴς δὲν ἦτο....
Ἠσθάνετο ἀνέκφραστον ἐντός της εὐφροσύνην·
Ποτὲ δὲν ἦτον εὐτυχὴς ὡς τὴν στιγμὴν ἐκείνην!
« Ὤ! » κράζει, κ' εἰς τὰ στήθη του ἐξαίφνης καταπίπτει
Καὶ κλαίει καὶ τὸν μειδιᾷ· ἐκστατικὸς ἐκεῖνος
Δειλὸν τὸ βλέμμα ῥίπτει·
— Καὶ τῆς χαρᾶς ὁ κεραυνὸς δὲν πίπτει ἀκινδύνως. —
Μηδενισμένος εἰς χαρὰν τοσαύτην διαμένει·
Τὸ ψεῦδος ἡ ἀλήθεια ἐκείνη ὑπερβαίνει....
Πλὴν κάτωχρος ἐγείρεται καὶ φρίσσων μετ' ὀλίγον,
Καὶ τὰς ἀγκάλας μὲ ὁρμὴν καὶ τὴν ψυχὴν ἀνοίγων,
Τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη του, τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη....
Ζοῦν δι' ἐκείνην τὴν στιγμήν· — εἰς ὅλα τ' ἄλλα λήθη.
Πῶς πάλλουσι τὰ στήθη των, πῶς ἡ πνοή των καίει!
Ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὴν ψυχὴν ἀπλήστως ἀναπνέει
Κ' ἑνόνονται τὰ χείλη των ἐξαίφνης, λεληθότως·
Ὁποῖος εἶναι, οὐρανέ! ὁ ἀσπασμὸς ὁ πρῶτος!

Ὁ ἔρως τί καλλίτερον αὐτοῦ δὲν ἔχει πλέον.
Τὰ ἄλλα του φιλήματα εἶν' ἀσπασμοὶ χειλέων....
Ἰδέ, ἰδὲ ὁ ἀσπασμὸς αὐτὸς πῶς τοὺς μεθύει!
Τὰ χείλη των δὲν ὁμιλοῦν· τὸ φίλημα τὰ κλείει.
Ἐνίοτε τὸ στόμα των φωνάς τινας ἀρθρόνει·
Ἡ λέξις ἡ ἀρχήσασα ποτὲ δὲν τελειόνει....
Θωπεῖαι αἱ κινήσεις των ἀγάπης εἶναι πᾶσαι,
Καὶ ἥδιστα παράπονα καὶ στόνους ἀκροᾶσαι.
Τὰ χείλη των προσμειδιοῦν καὶ τ' ὄμμα των δακρύει·
Ἄ, ὁ θνητὸς καὶ τὴν χαρὰν μὲ δάκρυα δεικνύει!
Ἤδη τὸ πᾶν ἐξέφρασαν εἰς φώνημα ἐκλεῖπον,
Καὶ μόνον — τί παράδοξον — « Σὲ ἀγαπῶ » δὲν εἶπον.
Τὸ λέγ' ἡ χεὶρ ἡ θλίβουσα, τὸ βλέμμα, ἡ ἀγκάλη·
Σιγᾷ ὁ ὄχλος τῶν πτηνῶν ἡ ἀηδὼν ἂν ψάλλῃ.—
Ὁπόση εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ ζεύγους μου, ὁπόση!
Ὁ εἷς τὸν ἄλλον θεωρεῖ κ' εὐγλώττως σιωπῶσι....
Ὦ οὐρανέ, φιλάργυρος τῶν κεραυνῶν σου εἶσαι·
Τὴν δυστυχίαν προτιμᾷς, τοὺς εὐτυχεῖς λυπεῖσαι.
Πλῆξον αὐτοὺς πρὶν ἡ στιγμὴ αὐτὴ τοὺς παραιτήσῃ·
Οὐαὶ εἰς ὄντινα χαρᾶς τοιαύτης ἐπιζήσῃ!
Τώρα, ὁπότε πλημμυρεῖ ὡς λάβα ἡ χαρά των,
Τώρα νὰ κλείσουν ἔπρεπε τὰ ὄμματά των, τώρα·
Ἄ, καὶ νὰ ἦτον ὕστατον τὸ πρῶτον φίλημά των!
Ὁπόταν ἡ ψυχὴ τρυφᾷ, θανάτου εἶναι ὥρα.
Δὲν τὴν ἀφίνεις τὴν ζωήν, μαζῆ σου τὴν λαμβάνεις,
Ὅταν εἰς πέλαγος χαρᾶς ἐξαίφνης ἀποθάνῃς!

Ι′

Ὁ πύργος τρέμει, σείεται κ' εἰς τὴν μονομαχίαν
Τοῦ κεραυνοῦ καὶ τοῦ βορρᾶ
Ὡς ναῦς ὀρχεῖται ζοφερὰ
Καὶ τρίζ' εἰς τὴν σκοτίαν!
Πίπτουν τῶν παραθύρων του τὰ φύλλα μετὰ κρότου
Καὶ ἤχου ἀλλοκότου.
Αἱ θύραι, μόναι, μὲ ὁρμὴν ἀνοίγουν τῶν κοιτώνων,
Καὶ μὲ νιφάδας ὁ βορρᾶς εἰσέρχεται χιόνων.
Καὶ ὅμως, ἐνῷ μαίνεται ἡ καταιγίς, ἐκεῖνοι
Οὔτε προσέχουν εἰς αὐτήν, οὔτε ἀκούουν· μόνον
Ἐπὶ τοῦ στήθους μ' ἔκστασιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου κλίνει,
Καὶ ἀνταλλάσσουν φίλημα ἁγνότερον τρυγόνων.
Ὁποία νὺξ δι' ἔρωτας καὶ ἀσπασμοὺς ἐρώτων!
Ὁ πύργος στροβιλίζεται, οἱ ἄνεμοι μυκῶνται,
Καὶ οἱ νεκροὶ τοῦ κεραυνοῦ ἀκούουσι τὸν κρότον,
Κ' ἐκεῖνοι.... μόνον τοὺς ταχεῖς παλμούς των ἀκροῶνται!
Τοὺς ἀρραβῶνάς των τελοῦν· ἀλλ' ὄχι ἐξ ἐκείνων,
Οὓς εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς διὰ ψαλμῶν ἐρρίνων.
Ἀρραβωνίζονται χωρὶς ψαλτῶν καὶ δακτυλίων·
Ἄ, δακτυλίους ἔχουσιν ἓν ζεῦγος κοραλλίων,
Τὰ χείλη των ἐκεῖνοι,
Καὶ τὴν ψυχὴν εἰς φίλημα ὁ εἷς τοῦ ἄλλου πίνει!

Τοῦ κεραυνοῦ ὁ πάταγος ἀντὶ τοῦ ἱερέως
Μέλπει τὴν ἕνωσιν αὐτῶν κροτῶν ἐκ τοῦ αἰθέρος·
Ἀσθμαίνων εἶναι ψάλτης των τὸ πνεῦμα τοῦ βορέως,
Λαμπάδες των αἱ ἀστραπαί, καὶ μάρτυς των ὁ ἔρως!

ΙΑ΄

Ποῖος στενάζει εἰς στιγμὴν τοιαύτης εὐτυχίας;
Τίς κλαίει εἰς τοῦ δώματος κάτω ἐκεῖ τὰ βάθη;
Τοιοῦτον στόνον, δάκρυον τοιοῦτον ἀγωνίας
Ποῖος, Θεέ μου, ἤκουσε καὶ ποῖος ἐθεάθη;...
Ἄ, βλέπω κάτω μελανῶν, μακρῶν βοστρύχων τ' ἔμμα,
Ὅπερ τὸ δάκρυον αὐτὸ τὸ αἱματῶδες χύνει·
Σαβάνων κράσπεδα μακρά, κινούμενόν τι πτῶμα
Παρὰ τὴν θύραν τ' ὄμμα μου εἰσέτι διακρίνει.
Ἡ ἐναγώνιος πνοὴ κινεῖ τὰ σάβανά του,
Κ' εἶναι δακρύων ἔμπλεα τὰ μαῦρα ὄμματά του....
Βλέπετε, κλαίουν κ' οἱ νεκροί....Ἀλλοίμονον, δὲν κλαίει
Καὶ ὅ,τι εἶναι ἄψυχον καὶ ὅ,τι ἀναπνέει;—
Ὁποία ἔξαλλος σκηνὴ ἀνοίγεται ἐμπρός μου;
Τί διακρίν' εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ ὀφθαλμός μου;
Ἐκεῖ, ἓν ζεῦγος νεαρὸν ἀγάλλεται, μεθύει·
Ἀπέναντί των, εἷς νεκρὸς ταλαίπωρος δακρύει.
Βλέπει τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἣν κ' ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
Λατρεύει ὡς ἡλίου φῶς, μὲ ἄλλον ~~στόμα~~ τώρα στόμα.

Ἔλεος, ἔλεος! ὤ, μὴ φιλήματα ἐμπρός του·
Σταθῆτε, ὁ περίλυπος σᾶς βλέπει ὀφθαλμός του....
Φεῦ, τὸν νεκρὸν δὲν βλέπουσιν οἱ ὄλβιοι ἐκεῖνοι·
Δὲν ὑποπτεύει σύννεφα θυέλλης ἡ γαλήνη.
Εἰς δύω λίθους ἤθελον μεταβληθῆ βεβαίως,
Ἂν τὸν θανόντα ἔβλεπον ἡ νέα καὶ ὁ νέος.
Ἀλλὰ δὲν εἶναι θεατός· ἡ πύρινος χαρά των
Ἀκόμη ἐξακολουθεῖ, καὶ τοῦ νεκροῦ τὸ ὄμμα
Μ' ἓν δάκρυον αἱματηρὸν μετρεῖ πᾶν φίλημά των,
Καὶ γίνεται ὠχρότερον τὸ πελιδνόν του χρῶμα!
Φεῦ εἰς τὸν αἴτιον ἑνός, ἑνὸς δακρύου μόνον·
Ἀλλ' ὅμως ἀναθέματος κατάρα εἰς ἐκεῖνον,
Ὅστις ἀκόμ' εἰς δυστυχῆ θανόντα φέρει πόνον,
Καὶ δάκρυ δίδ' εἰς ὄμματα κλεισθέντα εἰς τὸν θρῆνον!

ΙΒ΄

....Ἀλλά, τὸ ὄμμα τοῦ νεκροῦ δὲν ἔχει δάκρυ πλέον·
Μειδίαμά τι ἄγριον, ζοφῶδες, λυσσαλέον
Τὰ χείλη του χωρίζει·
Πρὸς τὴν εἰκόνα του ὑψοῖ τὸ βλέμμα, τὴν κρημνίζει
Χωρὶς οἱ νέοι ἐρασταὶ ν' ἀκούσωσι τὴν πτῶσιν,
Χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶσιν....
Καὶ φεύγει, φεύγει· προχωρεῖ ἀσθμαίνων ἐπωδύνως·
Αἴ, ἦτο ποτὲ κύριος τοῦ πύργου του Ἐκεῖνος!

Εἰς τὴν σκοτίαν ἀσφαλῶς, ἀλάνθαστα βαδίζει,
Καὶ πᾶσα θύρα καὶ κοιτὼν θαρρεῖς πῶς τὸν γνωρίζει
Θαρρεῖς τὸν κύριον αὐτῶν, πολὺν καιρὸν ἀπόντα,
Μὲ σέβας ὑποδέχονται ἐκεῖ ἐπανελθόντα.—
Ἐκτὸς τοῦ πύργου φαίνεται· τὴν σκοτεινὴν ὁδόν του
Λευκαίνει τὸ συρόμενον μακρόθεν σάβανόν του·
Φθάν' εἰς τὸν τάφον του.... φυσᾷ καὶ σβύνει τὴν λυχνίαν,
Τ' ἄνθη τοῦ μνήματος πατεῖ καὶ τὴν ἐπιταφίαν
Συντρίβει πλάκα, καὶ ὁμοῦ, εἰς τὴν ἀφήν του μόνην
Κιγκλίδες, τάφος, μάρμαρα κυλίονται εἰς κόνιν!
Καὶ φεύγει μὲ τὴν θύελλαν τὴν θύελλαν αὐξάνων,
Ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου του λαμβάνων.

1873

ΑΣΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

« Πολὺ μεγάλη δύναμι,
πολὺ μεγάλη χάρι
« Ἔχει τ' ὀλόγυμνο παιδὶ
ποῦ παίζει τὸ δοξάρι! »
(Κορνάρος).

Α΄

Παρῆλθεν ἔτος, ὁ χειμὼν ἐξέπνευσε βραδέως,
Κ' ἐπῆλθεν ἄλλος, νέος.
Ὤ, πόσα δὲν μετέβαλεν εἷς μόνον, οἴμοι, χρόνος!
Δὲν εἶν' ὁ πύργος φωλεὰ ὡς πρότερον τρυγόνος,
Ἀλλ' ἀηδόνος νεαρᾶς ψαλλούσης τὴν ἐλπίδα·
Ἀνεκαινίσθη, ἤλλαξεν, ὁ οἶκος τοῦ Βρασίδα.
Τὸ σκότος διεδέχθη φῶς, θάλπος γλυκὺ τὸ ψῦχος,
Καὶ τὴν νεκρώσιμον σιγὴν εὐδαιμονίας ἦχος.
Πᾶν ὅ,τι πένθιμον ἐκεῖ ὑπῆρχεν, ἀπεβλήθη·
Ἡ μνήμη τ' ὄμμα ἔκλεισε καὶ ἀνεφάν' ἡ λήθη!
—Εἰς τὸν κοιτῶνα λάμπει φῶς τῆς Ἴδας φωτοβόλον,
Καὶ τὸν φωτίζει ζωηρῶς καὶ τὸν φαιδρύνει ὅλον.
Εἰς τὴν ἑστίαν φλὸξ λευκὴ ὑψοῦται ἡδυτάτη,
Καὶ σπινθηρίζει καίουσα ἐλαία καὶ ἐλάτη.
Ὑψοῦτ' ἡ φλόξ, κατέρχεται καὶ χαρμοσύνως τρίζει,
Καὶ ὁμοιάζει ὁ τρυγμὸς ἦχον γλυκὺν ᾀσμάτων·

Θαρρεῖς πῶς βρέφος ἀφανὲς ἠρέμα νανουρίζει
Διὰ χειλέων φλογερῶν, δι' ἑκατὸν στομάτων.
Κ' ἡ νὺξ ἡ μελανόφθαλμος, ὀνειροπόλος κόρη,
Μὲ σκότη σκέπει ἱερὰ γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη.

Β΄

Ἐγγὺς τῆς Ἴδας κάθηται ὁ καλλιτέχνης νέος,
Μ' ἀκτινοβόλον ὀφθαλμόν, ὑπέρ ποτε ὡραῖος.
Ἂν συμπαθές τι θέλγητρον ἡ θλίψις ἐπιχύνῃ,
Μ' αἴγλην ἐπίσης κ' ἡ χαρὰ τὴν ὄψιν μας λαμπρύνει.
Ὁ νεανίσκος ὅλος φῶς θαρρεῖς πῶς εἶναι ἤδη·
Ἡ εὐτυχία ἅπασαν τὴν λάμψιν της τῷ δίδει.
Λάμπει τὸ βλέμμα, ἡ μορφὴ καὶ τὸ μειδίαμά του,
Καὶ ἡ ἐνδόμυχος ὡς φῶς ἐξέρχεται χαρά του.
Ὦ, μετ' ὀλίγον, αὔριον· ἡ νὺξ αὐτὴ ἀκόμα,
Μόνον αὐτή, καὶ ὕστερον νυμφία του θὰ γείνῃ!
Μεθύει, ὀνειροπολεῖ.... καὶ τὸ γλαυκόν του ὄμμα
Τὸ δάκρυ τὸ πολύτιμον τῆς εὐτυχίας χύνει.
Καὶ ὀνειρώττων μὲ σιγὴν τὴν θεωρεῖ βαθεῖαν·
Νομίζει, ἐὰν κινηθῇ ἡ λέξιν εἴπῃ μίαν,
Ἡ ὀπτασία ἡ λευκὴ θ' ἀπολεσθῇ ἐκείνη,
Καὶ ὡς ἐνώπιον βωμοῦ ἐνώπιόν της κλίνει.
Ἀλλὰ κ' ἡ Ἴδα, ἔμπλεως ἀρρήτου εὐτυχίας,
Τὸν θεωρεῖ, καὶ μέτωπον ὑψοῖ ὡς κρίνον θάλλον·

Ἐπίσης εἶναι εὐτυχὴς καθὼς ὁ νεανίας,
Ἀλλ' ὅμως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀναπολεῖ τὸν ἄλλον....
Τὸν ἄλλον, τὸν ταλαίπωρον νεκρόν, τὸν προδοθέντα,
Τὸν κείμενον εἰς τὸ Βαφέ, καὶ φεῦ! λησμονηθέντα.
Καὶ νῦν, εἰς τὴν παραμονὴν φιλτάτου ὑμεναίου,
Ἀναπολεῖ τὸν θάνατον τοῦ φονευθέντος νέου.
Τὸν ὅρκον της πρὸς τὸν Θεὸν ἀκόμη ἐνθυμεῖται,
Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸν κεραυνὸν καὶ τὸν νεκρὸν φοβεῖται.
Ἀλλ' ὄχι, ὄχι δι' αὐτήν· τί εἶναι ἡ ζωή της;
Διὰ τὸν καλλιτέχνην της φοβεῖται ἡ ψυχή της.
Ἐκείνη τὸ μαρτύριον ἂς ὑποστῇ ἀπόνως·
Μήπως δὲν ἦναι ἄπιστος κ' ἐπίορκος συγχρόνως;...
Αὐτὰ εἰς τὴν παραμονὴν τῶν γάμων της ῥεμβάζει,
Καὶ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν σιωπηλῶς στενάζει.
Ἀλλ' ἤκουσε τὸν στεναγμὸν αὐτῆς ὁ νεανίας,
Κ' ἠγέρθη, ὅλος σπαραχθεὶς ἐκ τῆς ζηλοτυπίας.
Ἐνῷ ἐθάρρει παύσασαν διὰ παντὸς τὴν πάλην,
Ὁ ἀκατάβλητος νεκρὸς τὸν κατενίκα πάλιν!
—Ὦ, ἔκραξε μετὰ φωνῆς παλλούσης ἐκ τοῦ πόνου·
Δὲν ἀγνοῶ τὸ αἴτιον τοῦ μυστικοῦ σου στόνου.
Στέναζε, Ἴδα, στέναζε, τὴν λύπην μὴ δαμάζῃς·
Εἶσαι τοσοῦτον δυστυχής, καὶ πρέπει νὰ στενάζῃς!
Ἰδέ, ἰδέ, πῶς ἄφησα ἐγὼ τὰ δάκρυά μου·
Καὶ σὺ, εἰς τὴν παραμονὴν ἀπεχθεστάτου γάμου,
Μικρὸν πρὶν ἔτι δεσμευθῇς μὲ μισητὰς ἁλύσεις,
Ἕνα, ὦ Ἴδα, στεναγμόν, ἓν δάκρυ νὰ μὴ χύσῃς;

Τὴν μεγαλοψυχίαν σου θαυμάζω καὶ συγχαίρω,
Ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς ἀλγεινῆς θυσίας....
Ἐπίστευα, ὁ νήπιος, φαιδρὰν πῶς θὰ σὲ φέρω
Ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς ἐκκλησίας.
Δὲν εἶμαι ὅμως δήμιος νὰ ὁδηγήσω θῦμα
Εἰς ἓν ἱκρίωμα βωμοῦ, καὶ Ἴδα.... σὲ ἀρνοῦμαι!
Ἄλλη νυμφία δι' ἐμὲ προώρισται, τὸ μνῆμα·
Τὸν ἔρωτά σου ἤθελα, τοῦ οἴκτου παραιτοῦμαι.
Εἰς τὰς ἐξόχους δύναμαι κ' ἐγὼ αὐταπαρνήσεις
Μ' ὁμοίαν αὐταπάρνησιν ν' ἀποκριθῶ ἐπίσης.
Καὶ ζῇθι μὲ τοῦ φίλου σου νεκροῦ τὴν μνήμην, Ἴδα·
Ὑγίαινε, ὑγίαινε, νυμφία τοῦ Βρασίδα!
Καὶ μὲ μορφὴν ἀπέλπιδα, μὲ πελιδνὸν τὸ στόμα,
« Τὸν ἀγαπᾷ, ἀνέκραξε, τὸν ἀγαπᾷ ἀκόμα!...»
Ἡ Ἴδα τὸν ἐκάλυψε μὲ τὸ ῥεμβόν της βλέμμα,
Καὶ εἶπε τοὺς βοστρύχους του θωπεύουσα ἠρέμα·
—Ἀγνώμων· ὅταν διὰ σὲ τὸ στῆθός μου κυμαίνῃ,
Καὶ τρέμω μήπως ἡ αὐτὴ ποινὴ σὲ περιμένῃ,
Σὺ εἰρωνεύεις, ἀπειλεῖς, πικρῶς παραπονεῖσαι·
Τόσον λοιπὸν ἀμείλικτος εἰς τοὺς ἀλγοῦντας εἶσαι;
Δὲν βλέπεις πόσον σ' ἀγαπῶ; δὲν βλέπεις;... κ' ἐπωδύνως
Ἡ κεφαλή της ἔκλινεν ὡς ἀπανθήσας κρίνος.
Καὶ ταπεινοῦσα τῆς φωνῆς περιδεῶς τὸν τόνον,
Ὑπέλαβε μ' ἀνέκφραστον ἀπελπισίας πόνον·
—Μήπως δὲν ἐλησμόνησα πρὸς χάριν σου Ἐκεῖνον;
Μὴ δὲν παλαίω διὰ σὲ μ' ἀκοίμητον καρκίνον,

Καὶ δὲν ἀντλῶ τὴν ὕπαρξιν εἰς τὸ γλαυκόν σου ὄμμα;
Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς, εἰπέ, εἰπέ, ἀκόμα;
Ἄ, δὲν ἠξεύρεις· πάντοτε οἱ ἄνδρες ἀγνοεῖτε,
Τί μία δύναται γυνή, τί λέγεται θυσία....
Ὅταν ἐκείνη ἀγαπᾷ, νὰ δράμῃ δὲν φοβεῖται
Καὶ ὅπου ὁ μυθώδης σας Ἀλκείδης θὰ ὠχρία!
Ἐπάλαισα τὸν ἄγριον, τὸν ζοφερὸν ἀγῶνα,
Ὃν παραιτεῖ ὁ ἀετὸς δειλῶς εἰς τὴν τρυγόνα·
Ἐπάλαισα χωρὶς μικρὸν νὰ μοῦ ἐκφύγῃ ῥῆμα,
Μ' ἕνα ἐλέγχοντα Θεόν, μ' ἓν ἐπιπλῆττον μνῆμα!
Ἐνώπιόν της ἔκλινεν ὁ Γαβριὴλ τὸ γόνυ,
Καὶ—Ἴδα μου, ἀνέκραξεν· ὦ Ἴδα, ἐπεφώνει,
Συγχώρει τὸν ἀγνώμονα, τὴν ὕποπτον καρδίαν·
Ἀλλὰ τί θέλεις;... τοῦ νεκροῦ φθονῶ τὴν εὐτυχίαν.
Φοβοῦμαι.... εἶναι ἄπιστος, κυμαίνετ' ἡ χαρά μου,
Καὶ ἀποθνήσκω ἡ λαμπὰς πρὶν ἀναφθῇ τοῦ γάμου.
Κ' ἐκείνη, δίχως νὰ στραφῇ καὶ δίχως νὰ τὸν βλέπῃ,
—Ὦ φίλε μου, ὑπέλαβεν, ὦ φίλε μου, δὲν πρέπει
Ἐδῶ, ἐντὸς τοῦ πύργου του ποτὲ νὰ νυμφευθῶμεν·
Εἶναι σκληρότης ζοφερὰ καὶ ἱεροσυλία,
Ὡς νὰ ῥαπίζωμεν νεκρόν, ὡς πτῶμα νὰ πατῶμεν,
Καὶ τιμωρεῖται, πίστευσε, τοιαύτη μοχθηρία!
Ἀλλοῦ ὑπάγωμεν, ἀλλοῦ· ἐδῶ, ἐδῶ φοβοῦμαι·
Κ' εἰσέτι—εἶπε μ' ἀσθενῆ φωνὴν—θὰ ἐνθυμοῦμαι....
Ἡ γῆ αὐτή, ἣν θάλασσα ἀτέρμων περιβρέχει,
Ὀλίγας σπιθαμὰς ἀλλοῦ καὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει;

Ὁδήγει με, ὁδήγει με ἀλλοῦ, εἰς μέρος ἄλλο·
Ἐδῶ ἐσθῆτα νυμφικὴν δὲν δύναμαι νὰ βάλω.
Ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ χαρῶ ἢ κἂν νὰ αἰθριάσω,
Κ' εἰς σὲ πρὸ πάντων, Γαβριήλ, εἰς σὲ νὰ μειδιάσω!
Νὰ ὑποκλέπτω τὴν χαρὰν ἐδῶ μαζῆ σου πρέπει,
Καὶ τρέμουσα ὁ δυστυχὴς νεκρὸς μήπως μᾶς βλέπῃ....
Σύ, ὅστις τόσον ἀγαθός, τόσον οἰκτείρμων εἶσαι,
Δὲν τὸν λυπεῖσαι τὸν πτωχὸν νεκρόν, δὲν τὸν λυπεῖσαι;
Ἢ ἂν τὸν οἶκτον σ' ἀφαιρῇ ἐγωϊσμοῦ σκληρότης,
Δὲν τρέμεις μήπως ἐγερθῇ τοῦ πύργου ὁ δεσπότης,
Καὶ ἀπὸ τὴν παστάδα του τὴν ἄπιστον καὶ κρύαν
Ἐκσφενδονίσῃ εἰς ἄβυσσον νυμφίον καὶ νυμφίαν;
Ὤ, φύγωμεν, ὤ, φύγωμεν ἀλλοῦ, εἰς ἄλλην χώραν·
Αὔριον ὄχι· τὴν στιγμὴν αὐτήν, αὐτὴν τὴν ὥραν!
Προληπτικήν, παράφρονα ὀνόμασέ με, ὅμως
Πιέζει τὴν καρδίαν μου μυστηριώδης τρόμος....
Δὲν ἐνθυμεῖσαι τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐν μέσῳ κρότων
Καὶ ἀπειλούντων κεραυνῶν μ' ἐνηγκαλίσθης πρῶτον;
Ἀπὸ ἐκείνης τῆς νυκτός, Ἐκεῖνος δὲν ὑπνώττει·
Ἠγέρθη, ἐγκατέλιπε τοῦ μνήματος τὰ σκότη,
Καὶ εἶν' ἐδῶ, ἐγγὺς ἡμῶν· μᾶς βλέπει τώρα ἴσως....
Ὤ, πῶς φοβοῦμαι τῶν νεκρῶν τὸ ἐρεβῶδες μῖσος!
—Ἴδα, φιλτάτη μου ψυχή, πραΰνου, μὴ φοβῆσαι.
—Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐνθυμεῖσαι;
Εἴδομεν τότε, εἴδομεν ὠχρότεροι θανάτου,
Τὴν λεύκην του τὴν προσφιλῆ ξηράν.... τ' ὁμοίωμά του

Χαμαὶ συντετριμμένον,
Χωρὶς σταυρὸν τὸ μνῆμά του, τὸν τάφον κρημνισμένον....
Ἐκεῖνος τὰ κατέρριψεν, οὐχὶ πνοαὶ βορέως·
Ἄ, Γαβριήλ, ἦτον ἐδῶ, ἦτον ἐδῶ βεβαίως!
Φύγωμεν, φύγωμεν· ἐδῶ δὲν γίνομαι νυμφία·
Ἀλλοῦ ἂς γείν' ἡ τελετή.... καὶ ἴσως ἡ κηδεία....
—Ἴδα, φιλτάτη μου μνηστή, ἀπήντησεν ὁ νέος·
Ἡ φαντασία σὲ πλανᾷ καὶ θλίβεσαι ματαίως.
Μὴ τὴν πιστὴν καρδίαν μου συντρίβῃς, δὲν ἀντέχω·
Ἠξεύρεις πόσον ἀσθενὲς τὸ στῆθος ἐγὼ ἔχω.
Ἂν δάκρυόν σου ἂν χυθῇ ἀκόμη, μὲ φονεύεις·
Σὺ δὲν ἠξεύρεις δι' ἐμὲ τί εἶσαι, δὲν μαντεύεις!
Σὺ νὰ θρηνῇς, κ' ἐγώ, ἐγὼ νὰ ἦμαι ἡ αἰτία;
Ἴδα, φιλτάτη μου ψυχή, ζοφώδης φαντασία
Καὶ οἴκτου τῦψις σὲ πλανᾷ· πλὴν πείσου, βεβαιώσου,
Κοιμᾶται ὁ ταλαίπωρος, κοιμᾶται ὁ νεκρός σου.
Οὔτε τὴν Ἴδαν δύναται αὐτὴν νὰ ἐνθυμῆται
Ὅστις τὸ ὄμμα ἔκλεισε καὶ εἰς τὸν τάφον κεῖται!
Φεῦ, δὲν ἀφίνουσι ποτὲ τὸ μνῆμα οἱ θανόντες,
Καὶ εἶν' ἀπόντες πάντοτε, ἀείποτε ἀπόντες!
Πλὴν ἔτι ἂν ὑπάρχωσι κ' ὑπὸ τὸ κρύον χῶμα,
Πιστεύεις, Ἴδα, τοὺς νεκροὺς κακοὺς καὶ σὺ ἀκόμα;
Ἄ, ὄχι· εἶναι ἀγαθοὶ οἱ δύστηνοι νεκροί μας,
Ἀλγοῦν ὁπόταν πάσχωμεν κ' εὐφραίνονται μαζῆ μας...
Ὅταν ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ κ' εἰς τοὺς αἰθέρας φθάνῃ,
Πᾶν ὅ,τι ἔχομεν κακὸν ὁ τάφος τὸ λαμβάνει,

Κ' εἶν' ὅλη συγκατάβασις καὶ ὅλη ἀγαθότης,
Ὁπόταν ἀπελεύθερος καταστα θῇ θεότης!
Ἡ σάρξ, ἐκείνη τὸ καλὸν μοιραίως ἀνατρέπει.
Ὤ, πίστευσε, ὁ φίλος σου νεκρὸς ἐὰν μᾶς βλέπῃ,
Τὴν ὥραν ταύτην δι' ἐμοῦ σὲ ἱκετεύει ἴσως·
Δὲν ἔχει, Ἴδα, δι' ἐμὲ ὁ τεθνεώς σου μῖσος.
Ἐὰν σ' ἠγάπα, μ' ἀγαπᾷ, διότι θὰ ἠξεύρῃ
Πῶς εὐτυχίαν καὶ χαρὰν μαζῆ μου θέλεις εὕρει....
Ὤ, δὲν ἠξεύρω τὴν στιγμὴν αὐτὴν πῶς μετετράπην,
Καὶ τρυφερὰν αἰσθάνομαι πρὸς τὸν νεκρὸν ἀγάπην·
Ὡς νὰ ἐγνώρισα αὐτὸν εἰς παρελθόντα ἔτη,
Ὡς νὰ μ' ἠγάπα ἄλλοτε καὶ τὸν ἠγάπων ἔτι!
Ἀλλοίμονον, ἂν ἤξευρες ὁποίαν λύπην ἔχει
Ἐκεῖνος, ὅταν δάκρυον τοὺς ὀφθαλμούς σου βρέχῃ·
Ἂν ἤξευρες ποίαν χαρὰν τῷ δίδει ἡ χαρά σου,
Τὸ δάκρυ θὰ ἐξώριζες ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου!
Ἐδῶ, ὦ Ἴδα, φίλη μου, ἐδῶ νὰ ἑνωθῶμεν·
Ἐδῶ, ὑπὸ τὴν στέγην του αὐτὴν νὰ νυμφευθῶμεν.
Θέλει γογγίσει ὁ νεκρὸς τὸν πύργον ἂν ἀφήσῃς·
Μὴ ἐντελῶς τῆς Ἴδας του τὸν δύσμοιρον στερήσῃς....
Ἄφες νὰ μένωμεν κ' οἱ τρεῖς ἐνταῦθα ἡνωμένοι·
Δὲν θὰ τὸν βλέπωμεν, ἀλλὰ πλησίον μας θὰ μένῃ.
Ἀόρατος θὰ ἔρχεται, χωρὶς ζηλοτυπίαν,
Νὰ θερμανθῇ εἰς τὴν χαρὰν ἡμῶν καὶ τὴν ἑστίαν·
Θὰ ἔρχεται νὰ μᾶς ἰδῇ ἀπὸ τὸν τάφον πέραν,
Μ' ἡμᾶς τὴν νύκτα πάντοτε, καὶ κάτω τὴν ἡμέραν.

Θὰ ἦν' ἐδῶ τὸ μνῆμά του μ' ἀκοίμητον λυχνίαν,
Καὶ κάθε ψυχοσάββατον μεγάλην εὐωχίαν
Κολλύβων θὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν νεκρόν μας, Ἴδα·
Καὶ ἴσως μήτηρ θὰ κληθῇς μικροῦ τινος Βρασίδα!

Γ'

Ἐπὶ μικρὸν ἐσίγησε συγκινηθεὶς βαθέως,
Κ' ὑπέλαβε μετὰ φωνῆς περιπαθοῦς ὁ νέος·
—Ἴδα, φιλτάτη μου μνηστή, περικαλλής μου Ἴδα·
Γνωρίζω ὅτι μ' ἀγαπᾷς, πῶς μ' ἀγαπᾷς τὸ εἶδα.
Ναί, ναί· ἀλλ' εἶμαι ἄπληστος εἰς ὅ,τι ἀτενίζω,
Ἀκόμη καὶ τὸ ἄπειρον ὀλίγον τὸ νομίζω.
Διψῶ καὶ πίνω, καὶ αὐτὸ τὴν δίψαν μου αὐξάνει·
Ὁλόκληρον ὠκεανὸν ἂν πίω, δὲν μὲ φθάνει!
Σταγὼν μοὶ φαίνεται, σταγών, καὶ δίψαν μοὶ προσθέτει,
Κ' «εἰσέτι» κράζω πάντοτε, ἀείποτε «εἰσέτι.»
Φεῦ, πόσον ἀγαπῶ ἐγώ, ἐγνώρισα, ἠξεύρω·
Πλὴν πόσον, πόσον ἤθελα νὰ μ' ἀγαποῦν, εἰσέτι
Δὲν δύναμαι νὰ εὕρω·
Προσθέτει ἡ καρδία μου, κ' εἰς τ' ἄπειρον προσθέτει!
Πάντοτε θέλω, πάντοτε μὲ λείπει τι.... ὦ Ἴδα·
Ἂν μ' ἀγαπᾷς ὡς ἐννοῶ, ὁ πύργος τοῦ Βρασίδα
Τὴν ἕνωσίν μας ἂς ἰδῇ!... Θὰ πνεύσω τότε μόνον
Τὸ μύρον τῆς ἀγάπης σου ὡς αὔραν ζωογόνον.

Ναί, ἂν θ' ἀκούῃς μὲ χαρὰν τὸ ἐδικόν μου βῆμα
'Εδῶ, εἰς τοὺς κοιτῶνάς του, τοὺς πλήρεις ἐξ 'Εκείνου·
Ἂν μετ' ἐμοῦ προσέρχεσαι εἰς τοῦ νεκροῦ τὸ μνῆμα,
'Ηρέμα, μελαγχολική, πλὴν ἄνευ, ἄνευ θρήνου·
Ἂν δι' ἐκεῖνον ὁμιλῇς μαζῆ μου ἐλευθέρως,
Καὶ τὄνομά του μὲ σιγὴν δὲν θάπτῃς εἰς τὰ στήθη·
Τότε καὶ μόνον θὰ πεισθῇ ὁ δύσπιστός μου ἔρως....
Τὴν μνήμην τρέμω ἄφωνον, λαλοῦσα.... εἶναι λήθη!
'Αλλ' ὅμως, Ἴδα, ὠχριᾷς· ταράττεσαι, κυρία·
Δραματικῶς περὶ νεκρῶν ἐλάλησα.... καὶ ἤδη
Μόλις κρατεῖ τὸ δάκρυ σου καὶ τὸν λυγμὸν ἡ βία·
Ὤ, ἄφες το.... καὶ τί πρὸς σὲ ἂν θάνατον μὲ δίδῃ;...
Καὶ τὴν προσέβλεψεν ὠχρὸς καὶ τεθλιμμένος πάλιν.
'Αλλ' ἡ νεᾶνις, τείνουσα περιπαθῆ ἀγκάλην·
— Σὲ μόνον, εἶπεν, ἀγαπῶ· ἰδέ με, δὲν δακρύω·
Σὺ εἶσαι ἡ λατρεία μου, ὁ ἔρως μου, ὀμνύω....
Πλὴν διεκόπη τρέμουσα, διότι ἀνεμνήσθη,
Ὅτι κ' εἰς ἄλλον τὸ αὐτὸ ἡ δυστυχὴς ὡρκίσθη.
— Ὤ, ἐπανέλαβεν ὠχρὰ καὶ ταπεινοῦσα τόμμα·
'Ομνύον τὸ ἐπίορκον δὲν θὰ πιστεύσῃς στόμα.
Καὶ ἔχεις, ἔχεις δίκαιον.... ἀλλὰ καὶ τότε ἔτι,
Καὶ τότε, ὡς καὶ τὴν στιγμὴν αὐτήν, δὲν ἐψευδόμην.
Μὴ μὲ πιστεύῃς, ἄφες με· τὴν ἄπιστον παραίτει....
Καὶ σκέπουσα τὸ πρόσωπον μὲ τὴν λυτήν της κόμην·
Οἵα, ἔκραξε, Θεέ! ὁποία τιμωρία
Νὰ μὴ τολμᾷ ἡ ἔνοχος νὰ ὁρκισθῇ καρδία!

Ὦ Γαβριήλ, σὲ ἀγαπᾷ ἡ δυστυχής σου φίλη·
46 Ὁπόταν ἡ ψυχὴ λαλῇ, δὲν ψεύδονται τὰ χείλη.
Φεῦ, δὲν ἠγάπησα ποτὲ τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον
Τόσον ἐνθέρμως, ὅσον σέ! Ποθεῖς νὰ ἑνωθῶμεν
Ἐνταῦθα, εἰς τὰ δώματα τοῦ πένθους καὶ τῶν θρήνων;
Θέλεις ἐδῶ νὰ νυμφευθῇς;... Ἐδῶ νὰ νυμφευθῶμεν!
Ναί, ὅ,τι θέλεις· θέλησιν ἐγὼ δὲν ἔχω ἤδη.
Διάταττε, διάταττε τὴν δούλην σου, ὑπείκω·
Ἡ μοῖρα κ' ἡ καρδία μου εἰς σὲ μὲ παραδίδει....
Δὲν ἔχω οὔτε παρελθόν· ὁλόκληρος σ' ἀνήκω.
Σύ, τὸ ἐγώ μου εἶσαι νῦν· ἂν ἄγγελος καλῇσαι,
Ὤ, λάβε με, κ' εὐλογητός, εὐλογητὸς νὰ ἦσαι·
Ἂν δαίμων, πάλιν λάβε με κ' εὐλογημένος ἔσο.
Σὺ δαίμων;.... σύ, ὁ Γαβριήλ! σὲ οὕτω νὰ καλέσω!
Κ' ἐνῷ τὸ δάκρυ ἔρρεεν ἀκόμη, ἐμειδία,
Καὶ ἦτον ἡ φωνή αὐτῆς ἀγάπη καὶ θωπεία.
Κ' ἐκεῖνος ἔχων δάκρυα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τ' ὄμμα,
Τὴν ἤκουε σιγήσασαν, τὴν ἤκουεν ἀκόμα....
— Ὤ, εἶπεν, Ἴδα, ἔπαυσες· ἐξακολούθει, φίλη·
Νὰ τελευτήσω ἔπρεπεν ἐνῷ ὡμίλεις ἔτι.
Ὤ, λάλει ὡς ἐλάλησες, ἀείποτε ὁμίλει·
Φεῦ, διατί τὸ στόμα σου καὶ ἄλλα δὲν προσθέτει;
Καὶ πάλλων καὶ κατακλυσθεὶς ἀπὸ εὐδαιμονίαν,
Αὐτὰ τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐπίσημον, βραδεῖαν·
— Ὦ Ἴδα· μὰ τοὺς λόγους σου τοὺς ζωοδόχους τόσον,
Καὶ μὰ τὴν λατρευτὴν αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,

Σοὶ ἐγγυῶμαι τῆς Ἐδὲμ καὶ τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
Θέλει δὲν θέλ' ἡ μοῖρα!
Εἶπε, πλὴν γέλως ἤχησεν ἀπὸ τῶν παραθύρων,
Ἄγριος γέλως, καγχασμὸς ἀπαίσιος καὶ εἴρων,
Καὶ χεὶρ τὸ παραπέτασμα ἀόρατος ἐκίνει,
Ἀλλὰ ἐν τῇ ἐκστάσει των δὲν ἤκουσαν ἐκεῖνοι.

1873

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ" • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΑΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΓΑΜΟΣ — ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ

« Ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν
τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ,
ἀκόμη καὶ θανόντα ! »

Α΄

Δὲν εἶν' ἡ Ἴδα ἡ μορφὴ ἡ κάτωχρος ἐκείνη;
Τόσον πρωὶ τὸ βῆμά της ποῦ ἄρα διευθύνει;
Εἰς τοῦ Βρασίδα προχωρεῖ τὸ κρημνισθὲν μνημεῖον,
Ἀνήσυχος μὴ ὁ καλὸς ζωγράφος της τὴν ἴδῃ·
Δειλῶς ἐναγκαλίζεται τὸ μάρμαρον τὸ κρύον,
Καὶ φίλημα πανύστατον εἰς τὸν νεκρόν της δίδει.
« Βρασίδα, λέγει, ἔρχομαι νὰ σ' ἀποχαιρετίσω·
« Μὲ τ' ὄνομά σου ἔρχομαι μίαν φορὰν ἀκόμα.
« Φεῦ, ἄκουσα καὶ θέλουσα συγχρόνως θὰ τ' ἀφήσω....
« Ἔχω σκοτίαν εἰς τὸν νοῦν, σκοτίαν εἰς τὸ ὄμμα.
« Δὶς νὰ σὲ χάσῃ ἔμελλεν ἡ δυστυχής σου Ἴδα,
« Ἀλλὰ σὲ χάνω σήμερον πλειότερον, Βρασίδα!
« Μὲ περιμένει ὁ βωμός, πλὴν σὺ γνωρίζεις μόνον,
« Ἂν εἰς τὸν ᾅδην ἢ εἰς φῶς μὲ φέρῃ ζωογόνον.
« Εἰπέ, Βρασίδα· ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα χείλη·
« Ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, δι' οἰωνοῦ ὁμίλει.

« Δὸς τέρμα εἰς τὸν σπαραγμὸν ψυχῆς συντετριμμένης,
« Εἰπὲ ἂν μ' ἐσυγχώρησες ἢ κάτω μὲ προσμένῃς. »
Καὶ περιμένει μ' ἄφρονα καὶ σκοτεινὴν ἐλπίδα
Δι' οἰωνοῦ τὴν θέλησιν νὰ μάθῃ τοῦ Βρασίδα....
Αἴφνης τὸ χεῖλη της κραυγὴν ἀφίνουν τὰ κλεισμένα·
Ζεῦγος λευκῶν περιστερῶν ἐφάν' εἰς τοὺς αἰθέρας,
Μ' ἀδελφωμένην πτέρυγα, μὲ ῥάμφη ἑνωμένα,
Περιχαρῶς ὑψούμενον καὶ σχίζον τοὺς ἀέρας.
Ἐκστατικὴ μὲ τρέμουσαν τὰς θεωρεῖ ἐλπίδα·
« Ὦ, ἔκραξε, τὸν οἰωνὸν τὸν αἴσιον ἰδοῦσα,
« Βρασίδας εἶσαι καὶ νεκρός.... Εὐχαριστῶ, Βρασίδα! »
Κ' ἐστέναξε, τὸ μάρμαρον τοῦ μνήματος φιλοῦσα.
Δὲν εἶδε πλὴν τὸν ἀετὸν τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
Ὅστις εἰς τὰς περιστερὰς μ' ὁρμὴν πετῶν μεγάλην,
Μ' ἓν μόνον ῥάμφους κτύπημα κατέρριψε τὴν μίαν,
Λαβὼν εἰς ὄνυχας γαμψοὺς ἀσπαίρουσαν τὴν ἄλλην!

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Ὁ πύργος λάμπει, καίεται εἰς φωταψίαν ὅλος,
Καὶ ἀπὸ ἄσματα ἠχεῖ ὁ γηραιός του θόλος.
Ἀγροτικὰς πλὴν δαψιλεῖς τραπέζας ὑψωμένας
Βλέπεις εἰς τὰς αἰθούσας του τὰς ἄλλοτε κλεισμένας,

Καὶ πέριξ τούτων χωρικοὺς ἐν κύκλῳ καθημένους,
Ἐδῶ εὐθύμως ψάλλοντας, ἐκεῖθεν εὐχομένους.
Τὸ ᾆσμα, ὁ ἡδὺς αὐλὸς καὶ κρότοι ποτηρίων,
Προπόσεις ὑπὲρ νεαρῶν ἀκούονται νυμφίων,
Καὶ ἀντηχοῦν, συγχέονται τὰ πάντα παραφόρως,
Ἐνῷ μυκᾶται ὁ βορρᾶς στενάζων εἰς τὸ ὄρος.
Αὐτόκλητοι οἱ χωρικοὶ τῆς ἐξοχῆς ἐκείνης
Πανηγυρίζουν ἤδη·
Ὁ πύργος εἰς τὸν θόρυβον τοσαύτης εὐφροσύνης
Ἐκπλήττεται, κ' ἐξωμοτῶν εἰς τὴν χαρὰν ἐνδίδει!
Καὶ πάντες ἤδη χαίρουσι.... Πῶς! πάντες, πάντες; μία
Κἂν δὲν ταράσσεται ψυχή, ἐκεῖ, εἰς τόσα στήθη;
Ὁποῖοι γάμοι εὐτυχεῖς, ὁποία εὐλογία·
Καὶ τί δὲν πράττεις, Δέσποινα τοῦ κόσμου τούτου, λήθη!

Γ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφὲ καλύπτει τὸ πεδίον,
Καθὼς καλύπτει φέρετρον τὸ βάθος τῶν μνημείων.
Θαρρεῖς εἰς ψῦχος καὶ σιγὴν καὶ ῥιγαλέα σκότη
Μὲ τὴν μητέρα του τὴν γῆν ὁ θάνατος ὑπνώττει!
Φῶς, ἄστρον ἓν δὲν φαίνεται· εἰς ἐρεβώδη πόντον
Μετεμορφώθη τοῦ Βαφὲ τὸ ἔρημον πεδίον.
Ψυχοσαββάτου εἶναι νύξ, τὸ πάσχα τῶν θανόντων,
Ἡ ὥρα, καθ' ἣν θέτομεν ἐπάνω τῶν μνημείων

Κολλύβων δεῖπνον, κ' ἐκ λευκῶν προκύπτοντες μνημάτων,
Οἱ πεινα̣λέοι γεύονται νεκροὶ τὰ κόλλυβά των.
....Φωνή τις αἴφνης τὴν σιγὴν ταράττει τοῦ θανάτου·
Μὴ ὁ ἀλέκτωρ ἦν' αὐτὸς ὁ τοῦ ψυχοσαββάτου;
Ἰδού, ἰδού· φωτίζεται ἡ πένθιμος σκοτία·
Κηρία φέγγουν, νεκρικὴ προβαίνει συνοδία,
Κ' ὑπὸ τὸ φῶς των βλέπει τις συμπόσιον θανόντων,
Μυστηριῶδες, ἄφωνον, ἐν χώρῳ εὐρυτάτῳ·
Δεῖπνον νεκρῶν μονότονον, ἀπλήστως ἐσθιόντων
Μὲ φρικαλέαν ὄρεξιν—πεινῶσιν ἐκεῖ κάτω!
Κίνησις ἀκατάπαυστος ἀκούεται χειλέων,
Πνοαὶ βαθεῖαι καὶ τρυγμὸς ὀδόντων πεινα̣λέων!—
Μετὰ μικρὸν ἐγείρονται καὶ μὲ ῥεμβῶδες βλέμμα
Τὸ ἔδαφος παρατηροῦν τοῦ σκυθρωποῦ πεδίου·
Τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἔπεσαν, τὸ ἐπιμένον αἷμα,
Καὶ θέτουσι τὴν χεῖρά των ἐπὶ μετώπου κρύου....
—Πλὴν διατί ὁ τεθνεώς, ὁ σύνοφρυς ἐκεῖνος,
Ἄνευ κηρίου, ἄδειπνος, ἐπάνω τῆς χιόνος
Μὲ κεκυφυῖαν κεφαλὴν βαδίζει ἐπωδύνως;
Μόνος δὲν ἔχει κόλλυβα, οὐδὲ κηρίον, μόνος!
Ἐνίοτε τὸ βῆμά του ἄλγος βαθὺ κλονίζει,
Ὁ ἀπλανής του ὀφθαλμὸς ἀγρίως σπινθηρίζει,
Καὶ προχωρῶν μονολογεῖ· « Εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα
Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη καὶ θανόντα!... »
Τὸ σάβανόν του ἡ πνοὴ τῆς αὔρας διασείει,
Καὶ τεθνεῶτος μαχητοῦ τὸν ὁπλισμὸν δεικνύει.

Πρὸς τοὺς συμποσιάζοντας τὸ βῆμα διευθύνει·
Ἐπίσης εἶναι μαχηταὶ καὶ οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι....
Πεφιλημένοι σύντροφοι, μὲ ξίφος ἢ μὲ σφαῖραν
Ὁμοῦ μ' ἐκεῖνον τὴν αὐτὴν ἐξέπνευσαν ἡμέραν.
Πλὴν πρὸς ἀλλήλους ἄγνωστοι εἶν' οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι·
Δὲν ἐνθυμοῦνται τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς των, μόνον
Τὰ κόλλυβά του τρυφηλῶς καθείς των καταπίνει·
Τὰ πάντα ἔχουσι νεκρὰ — ἐκτὸς τῶν σιαγόνων.
Καὶ μόνον ὅσοι προδοθοῦν ὑπὸ ψυχῶν φιλτάτων,
Δὲν λησμονοῦν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῶν μνημάτων!
Σύννους ὁ ἄδειπνος νεκρὸς καὶ μόνος, πάντῃ μόνος,
Τὸ βῆμα σύρει τὸ νεκρὸν ἀργὰ καὶ μονοτόνως.
Τὸν βασοφόρον μαχητὴν ἐπαναβλέπει πάλιν,
Τὸν προσφιλῆ του σύνοπλον, κ' ἐκτείνει τὴν ἀγκάλην
Ὡς ἄλλοτε· ματαίως!
Ὑπνώττουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γαύρου ἱερέως.
....Ἀλλὰ φωνὴ ἀλέκτορος δὲν ἀντηχεῖ καὶ ἤδη;
Εἶν' ὁ λευκός! — εἰς τοὺς νεκροὺς τὴν μνήμην ἀποδίδει. —
Ὡς φύλλα συνταράσσονται ἀπὸ ἀνεμοζάλην·
Διὰ μιᾶς ἐγείρονται, πετοῦν τὰ σάβανά των,
Καὶ ἀντ' αὐτῶν κυμαίνεται ἡ φουστανέλλα πάλιν,
Καὶ λάμπουν ἅρματα ἐδῶ, κ' ἐκεῖ τὰ βλέμματά των.
Οπλων κλαγγή, προστάγματα πολεμικὰ παρέκει
Ἀντιλαλοῦν περιχαρῆ·
Ἐδῶ παιάν, ἐκεῖ χοροί,
Καὶ παντοῦ τουφέκι....

Ἐδῶ, συντρόφων προσφιλῶν φαιδραὶ ἀναγνωρίσεις
Καὶ φίλων ἐναγκαλισμοί·
Ἐκεῖ, ἀγάπης ἀσπασμοὶ
Καὶ μάχης παρορμήσεις.

Αὐτοὶ νεκροί, αὐτοὶ νεκροὶ ἀφήσαντες τὸ μνῆμα!
Δὲν ἀκροᾶσαι, θεωρεῖς τὸ πτερωτόν των βῆμα·
Δὲν βλέπεις ὅπλα, καὶ κλαγγὴ ἀκούεται.... φωτίζει
Ὠχρὰ τὴν ὄψιν των ἀκτὶς καὶ τ' ὅμμα σπινθηρίζει!
Πλὴν αἴφνης σάλπιγξ ἀντηχεῖ καὶ κυματίζων ἤδη,
Ὁ ἐρυθρόχρους θύσσανος προκύπτει τοῦ Πραίδη....
Τοὺς ἄνδρας μὲ συγκίνησιν παρατηρεῖ μεγάλην,
Καὶ ἀνακράζει· «πρὸς ἐμέ, γενναῖε λόχε, πάλιν!»
Καὶ στίλβουν λόγχαι πρὸ αὐτοῦ καὶ ξίφη μετὰ μένους,
Καὶ φθάνουν ὅσοι ἔπεσαν ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ Γένους·
Οὐχὶ ὡς ἔπεσαν προχθὲς τὰ τῶν Βουλγάρων σμήνη,
Ἀλλὰ ὡς πίπτουν Ἕλληνες, ὡς ἔπεσαν ἐκεῖνοι,
Οὓς εἶδ' ἡ γραῦς τῆς Δύσεως μὲ νυσταλέον βλέμμα,
Διότι μύρον σλαβικὸν δὲν ἔχυσαν, ἀλλ' αἷμα!
....Πλὴν ποία λάμψις τοῦ Βαφὲ τὴν ὄψιν ἀλλοιόνει!
«Ἑλλὰς καὶ Κρήτη!» ἀντηχεῖ καὶ πάλιν τὸ πεδίον,
Καὶ τὸν Πραίδην ἐγερθεὶς ὁ λόχος του κυκλόνει,
Μὲ φλέγον βλέμμα καρτερῶν τῆς μάχης τὸ σημεῖον.
Καὶ πέραν, πέραν, ἔναντι, βωβοὶ στρατοπεδεύουν
Οἱ φονευθέντες ὑπ' αὐτῶν κ' ἐκεῖ καταπεσόντες·

Μ' ἰχθύος βλέμμα πρὸς τῆς γῆς τὸ μαῦρον χῶμα νεύουν,
Καὶ διασχίζουν οἱ ὀξεῖς τὰς σάρκας των ὀδόντες.
Αὐτοὶ δὲν ἔχουν κόλλυβα.... δὲν εἶναι στρατιῶται
Χριστοῦ κ' ἐλευθερίας!
Τὸ τουμπελέκι τοὺς καλεῖ.... καὶ τρέμουν καθὼς ὅτε
Διέκριναν εἰς τὸ Βαφὲ Ἑλλήνων πανοπλίας!
Πλὴν τί ζητεῖ περίλυπος καὶ τόσον ἐπιμόνως·
Ὁ ῥασοφόρος μαχητὴς ἐπάνω τῆς χιόνος;
Καὶ διατί τὸν ἄδειπνον θανόντα διακρίνων,
Τὸ βῆμα μελαγχολικῶς ἐκτείνει πρὸς ἐκεῖνον;
—Βρασίδα, λέγει, ποῦ λοιπὸν τὴν ἔχεις τὴν σημαίαν;
Κ' ὑψόνει κεφαλὴν ὠχρὰν καὶ ἀλγεινῶς ὡραίαν.
Δὲν τὴν εὑρίσκω, τὸν γλαυκὸν δὲν βλέπω οὐρανόν μου,
Καὶ ἤθελα τὴν κυανῆν νὰ ἔχω σάβανόν μου!
Ἐκεῖνος πρὸς ἀπάντησιν ὑψῶν τὸ μέλαν ὄμμα,
—Ἐπάνω—εἶπε κ' ἔδειξε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα....
Καὶ προχωρῶν ἐγγύτερον ὁ σύννους νεκνίας,
Μετὰ φωνῆς βραδείας
—Μόνος, τὸν λέγει, κόλλυβα δὲν εἶχα καὶ λαμπάδα·
Ἐλησμονήθην.... δός με κἂν τὴν ἐδικήν σου δᾷδα.
—Καὶ τί τὴν θέλεις;—Ἱερεῦ, τὴν θέλω!—καὶ συγχρόνως
Λαβὼν τὴν δᾷδα προχωρεῖ ὡς σύννεφον τυφῶνος,
Καὶ φεύγει, φεύγει ἐν ὀργῇ καὶ θλίψει βαθυτάτῃ.
Ἡ ἐνταφία του λαμπὰς τὸν δρόμον του χαράττει,
Πλὴν λάμπει περισσότερον τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του·
Αὐτὸ φωτίζει κάλλιον τὴν σκοτεινὴν ὁδόν του....

Δ΄

Τὸ ψυχοσάββατον ἐκεῖ· γάμος ἐδῶ....Ἀκόμα
Ἠδέως ἐξακολουθεῖ τὸ μέλος τῶν ἀσμάτων·
Ὁ πύργος δὲν ὑψόνεται εἰς ἡμαγμένον χῶμα,
Οὐδ' εἰς πεδίον ἔρημον σιωπηλῶν μνημάτων....
Ὁποί' ἀντίθεσις! Θεέ, διαφορὰ ὁποία!
Ἐντὸς τοῦ πύργου θόρυβος, ἐκεῖ σιγὴ βαθεῖα.
Ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὴν ἰδίαν ὥραν
Συνεορτάζουν ἤδη·
Ὁ μὲν προσφέρει κόλλυβα εἰς τοῦ Βαφὲ τὴν χώραν,
Ἡ δὲ τὸν οἶνον τῆς χαρᾶς καὶ δέχεται καὶ δίδει.
Ἐντὸς θαλάμου εὐπρεποῦς ἐπίχρυσος λυχνία
Ἀφίνει λάμψιν ἀμυδρὰν καὶ βαθμηδὸν ἐκπνέει,
Καὶ εἰς τὸ δῶμα ἐντελὴς θὰ ἦτον ἡ σκοτία,
Τῆς Ἴδας ἂν δὲν ἔφεγγον οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ νέοι!
Ὁποῖον κάλλος, οὐρανέ! Ἡ κόμη ἡ λυτή της....
Ἀλλὰ τί πράττω; τί τολμῶ νὰ περιγράψω ἤδη;
Δὲν περιγράφεται τὸ φῶς καθὼς καὶ ἡ μορφή της·
Κ' ἡ Μοῦσα ἔχει ὅρια· καί τοι θεά, ἐνδίδει.
Δικαίως ὁ νεκρὸς αὐτῆς καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
Ἀμφισβητεῖ τὸ κάλλος της ζηλοτυπῶν ἀκόμα!
Σιωπηλὴ καὶ κάτωχρος ὡς φθινοπώρου φύλλον,
Τ' ἄσματ' ἀκούει σύνοφρυς τῶν χωρικῶν ὁμίλων,

Καὶ μ' ἔκθαμβον ὁ Γαβριὴλ τὴν ἀτενίζει ὄμμα
Ὡς ὀπτασίαν τούρανοῦ ἀφήσασαν τὸ δῶμα.
Πῶς διαμένουν ἄφωνοι νυμφίος καὶ νυμφία!
Εἰς τὸν κοιτῶνά των σιγή, ἐγγύς των εὐθυμία,
Καὶ πανταχοῦ τοῦ κεραυνοῦ ὁ ἀλαλάζων κρότος·
Θαρρεῖς ἐπίορκον ζητεῖ τὸ πῦρ του εἰς τὸ σκότος.
Ἐξαίφνης ἀνεγείρεται ἡ Ἴδα, κ' εἰς τὸν νέον
—Ἂς παύσουν, λέγει, τ' ἄσματα, ἂς παύσουν τελευταῖον!
Μὲ φέρουν πλῆξιν αἱ φωναὶ αὐταὶ τῶν Κανιβάλλων....
Κ' ἐκεῖνος ἀποκρίνεται βαρύθυμος καὶ πάλλων·
—Τί ἔχεις, Ἴδα; τὴν στιγμὴν αὐτὴν τοσαύτη λύπη;
Μή;... καὶ σιγᾷ φοβούμενος τὴν σκέψιν του νὰ εἴπῃ....
Μή, Ἴδα, μετενόησες; εἰπέ με το, ὁμίλει,
Καὶ φεύγω· φθάνει πάσχουσαν νὰ μὴ σὲ βλέπω, φίλη·
Δὲν θέλω θλίψιν δι' ἐμὲ νὰ ὑποφέρῃς ἄλλην.
—Ἄ, Γαβριήλ, τὰ ἴδια, τὰ ἴδια καὶ πάλιν!
Ἀλλὰ τί ψῦχος! Ἄφησαν σβυσμένην τὴν ἑστίαν·
Νὰ τὴν ἀνάψῃ δὲν καλεῖς θεράπαιναν κἀμμίαν;
—Ἴδα, εὐθύς....—Ἀλλὰ οὐχί· πολὺ δὲν εἶναι ψῦχος....
Μὴ μὲ ἀφίνῃς, κάθησε, τὸν λέγει ἀνησύχως.
Φέρε τὴν χεῖρά σου ἐδῶ· μὲ ἀγαπᾷς; εἰπέ μοι.
—Ἂν σ' ἀγαπῶ! καὶ ἡ φωνὴ τοῦ νεανίσκου τρέμει....
—Πολύ, πολύ;...—Ὅσον ψυχὴ ἐπὶ τῆς γῆς κἀμμία!
—Τί δυστυχία!—Διατί, ὦ Ἴδα, δυστυχία;
—Ὦ Γαβριήλ, δὲν ἤθελα ὀδύνην νὰ σ' ἀφήσω·
Ἂν ἀποθάνω, ἂν τυχὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου κλείσω!...

—Σὺ ν' ἀποθάνῃς, Ἴδα μου! Σύ, Ἴδα, ν' ἀποθάνῃς!
Πλὴν δὲν καταλαμβάνεις,
Πῶς καὶ προφέρουσα αὐτὸν τὸν λόγον μὲ φονεύεις;
Ἰδέ με εἰς τὸ πρόσωπον, ἰδέ, ἂν δὲν πιστεύῃς....
Καὶ εἶχεν ἡ μορφὴ αὐτοῦ τὸ τοῦ θανάτου χρῶμα,
Κ' ἦτον δακρύων ἔμπλεον τὸ διαυγές του ὄμμα.
Κ' ἐκείνη ἀπομάττουσα τὸ δάκρυ του τὸ ῥέον,
Συγκινημένη στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Οὐχί, θὰ ζήσω, Γαβριήλ· οὐχί, δὲν θ' ἀποθάνω!
Καὶ πίπτει εἰς τὸ στῆθός του γλυκύδακρυς ἐπάνω,
Εὐδαίμων, λησμονήσασα καὶ ὅρκους καὶ μνημεῖα·
Πλὴν συμβιβάζεται ποτὲ μ' ἡμᾶς ἡ εὐτυχία;...
Τῶν χωρικῶν τὰ ἄσματα ἠκούσθησαν καὶ πάλιν·
Ἡ Ἴδα συνταράσσεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Ὦ Γαβριήλ, χάριν λοιπὸν σ' ἐζήτησα μεγάλην;
Τοὺς ψάλτας εὐχαρίστησε κ' εἰπὲ νὰ παύσουν πλέον!
Βοὴ τοσαύτη μ' ἐνοχλεῖ....— κ' ἐξέρχεται ὁ νέος.
Μετὰ μικρὸν τὰ ἄσματα κατέπαυσαν ταχέως.
Ἀπῆλθον πάντες, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε νὰ δροσίσῃ
Εἰς τῆς θυέλλης τὴν πνοὴν τὸ μέτωπον τὸ καῖον·
Ὁ οἶνος εἶχε τῆς χαρᾶς τὸ αἷμά του φλογίσει,
Καὶ εἰς τὸν κῆπον προχωρεῖ ἁπλήστως ἀναπνέων.
Ἐκεῖ, λαμπάς τις φαίνεται καὶ σάβανον ἀσπρίζει·
Νεκρός τις βαίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ βλέμμα φωσφορίζει....
Ἀργά, ἀργὰ ὁ τεθνεὼς ἐγγὺς τοῦ ζῶντος φθάνει,
Τὴν χεῖρά του λαμβάνει,

Τρὶς εἰς τὸ φρίσσον ἐμφυσᾷ τοῦ νεανίσκου στόμα,
Καὶ τὸν ἀφίνει κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πτῶμα.

Ε'

Ἡ καταιγὶς αὐξήσασα βρυχᾶται μαινομένη,
Καὶ ἀστραπαὶ φλογίζουσι τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα.
Τὸν Γαβριὴλ περιδεὴς ἡ Ἴδα περιμένει,
Καὶ πρὸς τὴν θύραν στρέφεται τ' ἀνήσυχόν της ὄμμα.
Πλὴν βῆμ' ἀκούει, ἔρχεται· τὸ βῆμά του γνωρίζει·
Ἡ θύρ' ἀνοίγει ἐλαφρά, ὁ Γαβριὴλ ἐμβαίνει·
Μυστηριώδης τις ἀκτὶς τὸ βλέμμα του φωτίζει....
—Ἦλθα, τὴν λέγει· οὔτε εἷς τῶν ῥαψῳδῶν σου μένει.
Κ' ἐν τάχει, μ' ἀκατάσχετον ὁρμὴν καὶ προθυμίαν
Μετέβη—ὄχι—ἔπεσε σχεδὸν εἰς τὴν ἑστίαν.
Εἰς τὴν πυρὰν θερμαίνεται μετὰ τρυφῆς ἀφάτου,
Κ' ἐκείνη μετὰ θαυμασμοῦ τὸν βλέπει βαθυτάτου.
—Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; Ὦ, ἄνοιξε τὰ χείλη·
Ὁποία ὄψις! πρὸς θεοῦ, ὁμίλησε, ὁμίλει!
—Κρυόνω, Ἴδα· ἄφες με νὰ θερμανθῶ, κρυόνω·
Τὴν ἀπαντᾷ περίλυπος κ' ἐν ἀπαισίῳ τόνῳ.
—Ἀλλά, τὸν λέγει ἔκπληκτος καὶ σκυθρωπῶς ἡ νέα,
Κρυόνεις τόσον;....—Ναί, πολύ! Ὦ, τί πυρὰ ὡραία!
Καὶ πάλιν κύπτει πρὸς τὸ πῦρ, θερμαίνεται ἀκόμα,
Καὶ στρέφων, μὲ παράδοξον τὴν ἀτενίζει ὄμμα.

Πλὴν μήπως πάσχῃ;... σκέπτεται ἡ Ἴδα ἐπωδύνως·
—Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; καὶ σιωπᾷ ἐκεῖνος....
—Σιγᾷς;...Ἀλλοίμονον, ποτὲ τοιοῦτον δὲν σὲ εἶδα·
Εἰπέ μοι, πῶς ἐβράδυνες;—Ἐβράδυνα, ὦ Ἴδα;
Καὶ μειδιάσας ζοφερῶς καὶ στόνον βαθὺν πνίγων,
Πολὺ ταχέως θὰ εἰπῇς πῶς ἦλθα μετ' ὀλίγον!...
—Πολὺ ταχέως;... διατί; Ὁποία γλῶσσα ξένη!
Λυπήσου τρέμουσαν ψυχὴν κ' εἰπέ με τί συμβαίνει;
Ἄλλον σὲ βλέπω πρὸ μικροῦ ἐδῶ ἐπανελθόντα.
—«Σ' ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,»
Δὲν ἔχω, φῶς μου, τίποτε!.....
.....
—Ἄ, Γαβριήλ, εἶσαι κακός! τὸν λέγει τεθλιμμένη.
—Ἐγώ, «φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη;...»
Καὶ χιονώδη θεωρῶν παστάδα, ἔτι μᾶλλον
Ζοφοῦται, καὶ κατασιγῶν κρυφίαν καταιγίδα·
—Ἴδα ἐκείνη ἡ παστὰς ἀνῆκεν εἰς τὸν ἄλλον;...
—Τὸν ἄλλον!—Ναί, καὶ ἐπ' αὐτῆς θὰ κοιμηθῶμεν Ἴδα;
—Ἀχάριστε!—Ἀχάριστος! καὶ διατί φιλτάτη;
Μία ἐρώτησις ἁπλῆ τοσοῦτον σὲ ταράττει;
Πλὴν ὅ,τι λέγει ὁ λαὸς ἐὰν δὲν ἦναι πλάνη;
Ἂν ἔλθ' εἰς τὴν παστάδα του τὸ σῶμα νὰ θερμάνῃ;...
Καλά· χωροῦμεν καὶ οἱ τρεῖς.... Εἶν' ἡ παστὰς εὐρεῖα.
Δὲν εἶν' ὡς ἄλλη τις στενή!.....
Ἐξαίφνης ἀνεγείρεται ἡ δυστυχὴς ἐπάνω·
—Εἰπέ με, λέγει, Γαβριήλ· μὴ θέλῃς ν' ἀποθάνω;

—Φιλτάτη μου, παραληρῶ.... πλὴν πρὸ μικροῦ ἀκόμα
Μ' ἐπῆλθε ζάλη κ' ἔπεσα λειπόθυμος ὡς πτῶμα.
—'Ελειποθύμησες; Θεέ! σύ, Γαβριήλ; καὶ πότε;
Καὶ πῶς δὲν μὲ τὸ ἔλεγες; Καταλαμβάνω τότε....
Εἷς ἰατρός! ἀνέκραξε· κ' ἐκεῖνος· —Ἄφες τώρα·
Δὲν εἶναι ὥρα ἰατρῶν, ἀλλ' εὐτυχίας ὥρα!
—Πῶς ἐφοβήθην! ἀσθενῶ τὸ θάρρος μου ν' ἀνεύρω....
Ἂν ἤξευρες πῶς σ' ἀγαπῶ! —Καὶ πῶς δὲν τὸ ἠξεύρω;
Καὶ μετ' ὀλίγον, συγκρατῶν βαθείας συγκινήσεις·
—Ὦ, μίαν χάριν σὲ ζητῶ! —Εἰπέ. —Νὰ μὲ μισήσῃς!
—Καὶ πάλιν;... Μὴ λοιπὸν ποθῇς παράφρονα νὰ μ' ἴδῃς;
—Ἂν μὲ μισῇς, μὲ ἀγαπᾷς· ἂν ὄχι, μὲ προδίδεις....
—'Αλλοίμονον· ὁ πυρετὸς ἐκ νέου σὲ μαστίζει.
—Ὁ πυρετός;... Ναί, κεφαλὴν καὶ στῆθος μοῦ φλογίζει.
Τί σ' ἔλεγα;... Ὅμως ἰδού, ἐξέλιπεν ἡ ζάλη....
Τὸν διακόπτει πλὴν φωνή, περίτρομος, μεγάλη·
«Πυρκαϊά, πυρκαϊά!» ὁ πύργος καίετ' ὅλος,
Καὶ τ' οὐρανοῦ φλογίζεται ὁ ζοφωμένος θόλος.
'Εμπρὸς αὐτῆς ὁ Γαβριὴλ μ' ἓν βῆμα μόνον φθάνει·
'Ιδὼν αὐτὴν λειπόθυμον, ὡς βρέφος τὴν λαμβάνει
Καὶ φεύγει· πρὸ αὐτοῦ τὸ πῦρ τὰς φλόγας του μακρύνει·
Τὸν πύργον τὸν φλεγόμενον ὀπίσω του ἀφίνει,
Καὶ φεύγει, φεύγει· λέαιναν τίς εἶδεν, ὅταν ἔχῃ
Τὸν σκύμνον εἰς τὸ στόμα,
Καὶ μ' ἀναμμένον ὀφθαλμὸν εἰς καῖον δάσος τρέχει;
Ὁμοίως φεύγει καὶ αὐτὸς καὶ μὲ τοιοῦτον ὄμμα!

ΣΤ΄

Ἀσθμαίνων παύει τὴν γοργὴν καὶ ἔξαλλον πορείαν·
Ἀφίνει τὴν λειπόθυμον ἐπὶ τῆς γῆς νυμφίαν,
Καὶ τὴν μορφήν της μὲ ὀργὴν καὶ οἴκτον ἀτενίζει·
Ὁ πύργος ὁ φλεγόμενος μακρόθεν τὸν φωτίζει....
Ἐξαίφνης στόνον ἀλγεινὸν τὸ στῆθός του ἀφίνει!
Ἀνάμνησίς τις παλαιὰ σχεδὸν τὸν ἱλαρύνει·
Αἴσθημα κατ' αἰσθήματος παλαίει ἐπιπόνως,
Καὶ τὴν προσβλέπει σύνοφρυς καὶ συμπαθῶν συγχρόνως....
Ἀλλ' ἀκουσίως τὰς ψυχρὰς ἀγκάλας του ἀνοίγει
Καὶ τὴν ἐναγκαλίζεται· θαρρεῖς ὅτι τὴν πνίγει.
Καὶ τῆς φιλεῖ καὶ τῆς φιλεῖ τὰς παρειάς, τὸ στόμα,
Τὸ χιονῶδες μέτωπον, τὸ κεκλεισμένον ὄμμα.
Φίλημα εἰς τὸ φίλημα ἀκόρεστον ἀφίνει·
Θαρρεῖς δὲν τὴν ἀσπάζεται, θαρρεῖς τὴν καταπίνει!
Συνερχομένη, ἀσθενῶς ἡ δυστυχὴς κινεῖται·
—Ποῦ εἶμαι, λέγει, Γαβριήλ;... Θαμβόνεται τὸ φῶς μου·
Ὤ, εἰς τὸν πύργον φέρε με....Κ' ἐκεῖνος·—Πυρπολεῖται!
—Ὁ πύργος μου!—Ὁ πύργος σου οὐχί, ὁ ἐδικός μου....
—Ὁ ἐδικός σου, Γαβριήλ; Ἄ, ἐννοῶ, βεβαίως·
Πλὴν τίς τὸν ἔκαυσε;—Τὸ πῦρ δὲν ἤναψε τυχαίως....
Τὸ ψυχοσάββατον τελοῦν τὰ τέκνα τῶν μνημείων·
Τίς οἶδεν, ἴσως τεθνεώς, στερούμενος κηρίον....

Περιδεὴς τὴν χεῖρά του λαμβάνει, κ' αἰφνιδίως
Τὴν ἀποσύρει κράζουσα· — Ὤ, πόσον εἶσαι κρύος!...
Κ' ἐκεῖνος· — Σπεῦσε, ἔχομεν μακρὰν ὁδοιπορίαν·
Ἐλθέ! — Πλὴν ποῦ; — Εἰς τὴν μικράν, τὴν ἄλλην μου οἰκίαν.
Καὶ ἀνυψῶν σιωπηλῶς τὸ ζοφερόν του ὄμμα,
Σύννεφον μέλαν θεωρεῖ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα·
« Ἀμαξηλάτα! » κράζει,
Κ' ἰδοὺ τὸ νέφος κατελθὸν τὴν Ἴδαν πλησιάζει.
Ἡμιπαράφρονα σχεδὸν καὶ ἄκουσαν τὴν σύρει,
Κ' εἰς τὴν νεφέλην ἀναβάς, ἐπάνω τὴν ἐγείρει.
— Βλέπεις; τῇ λέγει γλυκερῶς καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφων·
Τοιοῦτόν ἔχουν ὄχημα τὰ τέκνα τῶν συννέφων!
Κ' εἰς τὸν ἀθέατον φωνεῖ ἁμαξηλάτην πάλιν·
« Εἰς τὴν οἰκίαν!..» καὶ μ' ὁρμὴν ὑψόνεται μεγάλην
Ἐπάνω τῶν αἰθέρων,
Τὸ νεφελῶδες ὄχημα τοὺς νεονύμφους φέρον.
Καὶ φεύγει, φεύγει· ἀστραπαὶ τὸν δρόμον του φωτίζουν,
Ἡ θύελλα τὸ ὁδηγεῖ, ἀέρες τὸ λικνίζουν.
Ἄνω πεδίων, πόλεων καὶ ὑψηλῶν ὀρέων
Διέρχονται· εἰς πέλαγος πλησίον εἶναι πλέον.
Πετᾷ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ νεφελῶδες πλοῖον,
Τῆς Ἴδας ἔχον τὴν λευκὴν ἐσθῆτα ὡς ἱστίον.
Κ' ἐνῷ ἀστράπτει καὶ βροντᾷ κ' ἡ θύελλα συρίζει,
Ἡ ναῦς ἐκείνη προχωρεῖ, ἐκτάσεις διασχίζει,
Καὶ πλέ' εἰς κύματα νεφῶν· κατέρχεται, ὑψοῦται,
Ὁτὲ μὲ ἀστραπάς, ὁτὲ μὲ κεραυνοὺς σταυροῦται!

Κ' ἡ Ἴδα;... ζῇ; ἀπέθανεν; αἰσθάνεται ἀκόμα;
Τὴν ἐλυπήθη ὁ Θεὸς κ' ἔχει κλειστὸν τὸ ὄμμα.
Ἀλλὰ ὁ μέλας ὀφθαλμὸς ἐκείνου σπινθηρίζει,
Ὡς ἡ βαθεῖα θάλασσα ὁπόταν φωσφορίζῃ.

Ζ'

Φῶτα ἡμίσβεστα ἐκεῖ δὲν φαίνονται πλησίον;
Δὲν εἶν' ἐκεῖνο τοῦ Βαφὲ τὸ ἔρημον πεδίον;
Τὸ μέλαν νέφος μὲ ὁρμὴν κατέρχεται μεγάλην,
Καὶ τοὺς ναυβάτας τ' οὐρανοῦ ἀφίνον, φεύγει πάλιν.
Στενάζει καὶ γογγύζ' ἡ γῆ τὸ βάρος των δεχθεῖσα!
Ἡ γῆ ἑτέραν γῆν ζητεῖ νὰ φύγῃ, πτοηθεῖσα·
Ὁ ἔρπων σκώληξ κρύπτεται ὑπὸ τὸ χῶμα φρίσσων,
Κ' οἱ ἄνεμοι ἀκινητοῦν ἐπὶ τῶν κυπαρίσσων.
Καὶ πίπτουν τ' ἄστρα, καίονται, ἀνάπτουν ὡς λαμπάδες,
Κ' ἐκπέμπουν ὑλακὰς κυνῶν βραχνὰς αἱ πεδιάδες.
Κρωγμοὶ ἀκούονται γλαυκῶν ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας,
Καὶ ᾄσματα γαμήλια καὶ ᾄσματα κηδείας·
Ἐνίοτε ἡ ἀστραπὴ τὰ σκότη διασχίζει,
Καὶ χεῖλος τάφου ἀνοικτοῦ ἐπὶ στιγμὴν φωτίζει....
Εἰς νέφη μαῦρα κρύπτεται ἡ ὄψις τῶν αἰθέρων,
Καὶ φεύγουν τὰ νυκτόβια πτηνὰ ἐκπεπληγμένα,
Κ' ἐκεῖνος τὴν λειπόθυμον νυμφίαν αὐτοῦ φέρων,
Ἐντὸς ὀμίχλης χάνεται κ' εἰς σκότη πυκνωμένα....

Β′

Ἐκεῖ ὁποῦ κατέπεσεν αὐτόχειρ ὁ Βρασίδας,
Τὸ σῶμα φέρει προχωρῶν τῆς ἀναισθήτου Ἴδας·
Ἀσθμαίνων βαίνει, σταματᾷ, βαδίζει μετ' ἀγῶνος,
Τὸ ἐλαφρὸν φορτίον του κομίζων ἐπιπόνως.
Ἐνίοτε τὸ βῆμά του κρατῶν τὴν ἀτενίζει,
Κ' εἰς τὴν μορφήν της ἄγριον τὸ βλέμμα του πλανᾶται·
Ἐνίοτε καθήμενος ὡς βρέφος τὴν λικνίζει,
Καὶ σιγηλὸν νανούρισμα τὸ σκότος ἀκροᾶται....
Εἰς μνῆμα αἴφνης ἀνοικτὸν προσέκρουσεν, ἀφίνει
Φωνὴν ἀνακουφίσεως καὶ ἵσταται ταχέως·
Ἡ ἠρεμοῦσα θέα του, θαρρεῖς, τὸν καθηδύνει.
Ὁ πλάνης στέγην εὗρισκεν, εὐνὴν ὁ νυσταλέος!
—Ἐγείρου, νύμφη! νὰ ἰδῇς τοὺς ἀληθεῖς νυμφῶνας·
Ἐξύπνησε μίαν στιγμήν, θὰ κοιμηθῇς αἰῶνας....
Τοὺς ὀφθαλμούς της ἤνοιξε· πλὴν φρίττουσα τοὺς κλείει,
Καὶ θέτει εἰς τὰ ὄμματα τὰς χεῖρας ὡς αἰγίδα·
Ἀκαριαίας ἀστραπῆς ἡ λάμψις τὴν δεικνύει
Τὴν ὄψιν τοῦ Βρασίδα....
Ὡς φύλλον φρίσσει, καὶ φωνὴν ἀκούει· —Μ' ἐνθυμεῖσαι;...
—Ἐλέησέ με, Κύριε! —Μὴ τὸν ἐπικαλῆσαι!
Καὶ στρώνων κάτω μὲ σπουδὴν τὰ κρύα σάβανά του,
Ἑλκύει τὴν νεάνιδα μετὰ στοργῆς σιμά του.

—Ἴδα· σὲ ἐσυγχώρησα! τὴν λέγει τεθλιμμένος·
Ἀλλ' ἤδη εἰς ἐκπνεύσασαν λαλεῖ ἀποθαμμένος.
Τὴν θλίβ' εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ τ' ὄμμα του δακρύει·
Ἀποκοιμᾶται μετ' αὐτῆς καὶ τὸ μνημεῖον κλείει....

Θ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφὲ κκλύπτει τὸ πεδίον·
Ὁ τάφος ἤδη ἔκρυψε τὸν πρὸ πολλοῦ πεσόντα,
Ἀλλὰ εἰσέτι τὸ κλεισθὲν ἀντιλαλεῖ μνημεῖον·
« Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη καὶ θανόντα! »

1873

ΔΕΣΧΗ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΣΒΙΟΥ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΔΕΣΜΗ ΠΛΟΥΤΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΟΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΦΑΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΟΙΗΣΕΩΝ

ΤΟΥ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

Α΄

Ὤ, πόσων εἶδα θελκτικῶν παρθένων ὄμμα δύον!
Τοιαύτ' ἡ μοῖρα· θύματα θηρεύει τὸ μνημεῖον.
Πρέπει τὸ χόρτον δρέπανον ὀλέθριον νὰ δρέπῃ,
Καὶ οἱ παννύχιοι χοροὶ εὐώδη ἄνθη πρέπει
Καὶ ῥόδα νὰ πατῶσι!
Νὰ ῥέουν πρέπει ῥύακες γοργῶς καὶ νὰ σβεσθῶσι·
Μὲ τάχος πρέπ' ἡ ἀστραπὴ νὰ σβύνεται ἰδέας,
Καὶ τ' ἄνθη τὰ ἀστέρινα περικαλλοῦς μηλέας,
—Χιὼν τοῦ ἔαρος ἡμῶν εὐώδης—ζηλοτύπως
Τοῦ ἀπριλίου παγετοὶ νὰ καίωσιν ἀλύπως!
Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ ἀείποτε· βαθεῖα
Ἐπέρχεται μετὰ τὸ φῶς ἡ νὺξ καὶ ἡ σκοτία,
Κ' ἡ ἔγερσις ἄνω ἐκεῖ, ἢ ἔνδον τοῦ μνημείου.
Πέριξ φαιδρᾶς καθήμεθα τραπέζης συμποσίου,

Πλὴν παραιτοῦν τὰς θέσεις των μὲ τεθλιμμένον ἦθος,
Πρὶν κενωθῇ τὸ κύπελλον, συνδαιτημόνων πλῆθος!

Β΄

Ὤ, πόσας εἶδον νὰ σβεσθοῦν· λευκή, ῥοδίν' ἡ μία·
Ἄλλ' ἠκροᾶτο τ' οὐρανοῦ μολπὴν κ' ὑπεμειδία·
Ἄλλ' εἰς τὴν χεῖρα μέτωπον ἐστήριζε θλιμμένον,
Κ' εἶχ' ἡ φλογίνη της ψυχὴ τὸ σῶμα τεθραυσμένον,
Ὡς θραύει ὄρνις φεύγουσα τὸν κλῶνα μετὰ βίας.
Μία, ἀλλόφρων, κάτωχρος, βορὰ ζηλοτυπίας,
Ὄνομα ἐψιθύριζε λησμονηθὲν ἡσύχως·
Ἄλλη ἐσβέσθη συμπαθὴς ὡς μελῳδίας ἦχος,
Καὶ ἄλλη μὲ μειδίαμα ὀδύνης εἰς τὸ στόμα
Ἐσβέσθη, ἄγγελος τὴν γῆν ἀναπολῶν ἀκόμα!
Ὅλαι ἀβρογενῆ φυτὰ πρὶν ζήσουν μαρανθέντα,
Μὲ τὰς μικρὰς των φωλεὰς πτηνὰ συναρπαγέντα·
Περιστεραί, ἃς εἰς τὴν γῆν ἐχάρισε τὸ Θεῖον,
Μ' ἔρωτα καὶ μὲ χάριτας στεφόμεναι παιδίων,
Ἠρίθμουν χρόνους θελκτικοὺς μ' ἀνοίξεις μυρωμένας.
Πῶς! ἤδη τὰς βαρύν' ἡ πλὰξ τοῦ τάφου κοιμωμένας;
Πῶς! τόσα ὄντα μαγικὰ μὲ ὄμματα κλεισμένα·
Τόσαι λαμπάδες σβύσασαι, τόσ' ἄνθη μαραμένα!
Ὤ, ἄφετε... εἰς λογισμοὺς πλανώμενος πενθίμους,
Μακρὰν νὰ φύγω, εἰς δρυμοὺς καὶ εἰς ἀκτὰς ἐρήμους...

Φάσματ' ἀβρά! ἔρχοντ' ἐκεῖ, ἐμπρός μου, μία, μία,
Ὁπόταν σκέψις ῥεμβασμοῦ μ' ἀποπλανᾷ γλυκεῖα.
Ἀμφίβολον δεικνύει φῶς καὶ κρύπτει τὴν πληθύν των,
Καὶ βλέπω, βλέπω μεταξὺ τῶν κλάδων τὴν μορφήν των,
Κ' ἐν μέσῳ φύλλων λάμποντα ὑγρὰ τὰ βλέμματά των·
Εἶν' ἡ ψυχή μου ἀδελφὴ ἐρατεινῶν φασμάτων!
Δὲν μᾶς χωρίζει θάνατος, οὐδὲ ζωή· στηρίζω
Τὸ βῆμά των, ἢ μὲ πτερὰ ἐκείνων πτερυγίζω.
Ἄφατον ὄναρ, ὅτ' ἐγὼ νεκροῦμαι ὡς ἐκεῖναι,
Αὐταὶ δὲ ζῶσιν ὡς ἐγὼ κ' ἐπὶ τοῦ κόσμου εἶναι....
Ἐκείνας τότε ὅλαι μου αἱ σκέψεις ὁμοιάζουν·
Τὰς βλέπω, τὰς ἀκολουθῶ κ' «ἐλθὲ ταχέως» κράζουν!
Κύκλῳ μνημείου ἀνοικτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς κρατοῦνται
Κ' ἐν σιωπῇ ὀρχοῦνται.
Εἶτα, μετὰ βραδύτητος ἀπέρχονται πενθίμου·
Τότ' ἐνθυμοῦμαι, κ' εἰς αὐτὰς ἀφίνετ' ἡ ψυχή μου.

Γ'

Μία ἰδίως· ἄγγελος, τῆς Ἱσπανίας αἷμα!
Χεῖρες λευκαί· μ' ἁγνὰς πνοὰς τὸ στῆθος ἀναπάλλον·
Ὄμματα μαῦρ' ἀστράπτοντα ὡς πῦρ, κρεόλης βλέμμα,
Κ' ἡ χάρις ἡ λανθάνουσα ἐκείνη, στέμμα θάλλον
Κοσμοῦσα Ἥβης κεφαλήν.

Δὲν εἶν' ὁ ἔρως τῆς πικρᾶς θανῆς της ἡ αἰτία·
Οὔτε χαρὰν τῇ ἔδιδεν ὁ ἔρως οὔτε πόνον.
Δὲν ἀπεστάτει πάλλουσα ἡ νέα της καρδία,
Καὶ κρύφ' αὐτῆς ἐλέγαμεν μὲ κρατημένον στόνον·
« Ὦ, πόσον εἶναι θελκτική.... »

Πόσον ἠγάπα τὸν χορὸν ἡ νέα κόρη· ὅμως
Τὴν ἐθανάτωσ' ὁ χορὸς ὁ ἐκθαμβῶν πᾶν ὄμμα.
Ἀκόμη φρίσσ' ἡ κόνις της, ἡδὺς τὴν σείει τρόμος,
Ὅταν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Ὀρχῆται σύννεφον λευκόν.

Πόσον ἠγάπα τὸν χορόν· πρὸ τοῦ χοροῦ ἐκείνη
Τρεῖς νύκτας ὠνειρεύετο τὸ φῶς του ἀνατέλλον,
Καὶ μουσικοί, καὶ χάριτες, καὶ ὀρχουμένων σμήνη
Καθ' ὕπνους πάντες ἤρχοντο, ἐχόρευον, ἐγέλων
Πρὸ τῶν κλειστῶν της ὀφθαλμῶν.

Ἔπειτα, κόσμος ἤρχετο, κειμήλια, ἁλύσεις,
Νεφέλαι πέπλων, σηρικὰ καὶ ἀδαμάντων λίθοι·
Ὑφάσματα λεπτότερα ἀπὸ πτερὰ μελίσσης,
Ταινίαι, ἄνθη, στέφανοι, ὥστε κανίστρων πλήθη
Νὰ πληρωθῶσι δαψιλῶς.

Ἡ ὥρα ὅτε τοῦ χοροῦ τὴν κόρην προσεκάλει,
Μὲ τὰς φαιδράς της ἀδελφὰς προσήρχετο ταχεῖα·
Τὰ παιδικά της ἔπαιζον μὲ τὴν ῥιπίδα κάλλη,
Κ' ἐσκίρτα κ' ἐκυμαίνετο ἡ νέα της καρδία
Μὲ τοὺς παλμοὺς τῆς μουσικῆς.

Κ' ἦτο τερπνὸν εἰς τὸν χορὸν πετῶσαν νὰ τὴν βλέπῃς!
Τοὺς κυανοῦς αὐτῆς κροσσοὺς ἡ ζώνη της ἐκίνει,
Κ' ἔλαμπον κάτω μελανῆς οἱ ὀφθαλμοί της σκέπης,
Ὡς ὑπὸ νέφος μελανὸν τὴν νύκτα λάμψιν χύνει
Διδύμων ἄστρων ἡ ἀκτίς.

Ἀνάρπαστος εἰς στρόβιλον ἐγίνετο· ἐσκίρτα,
Ἵστατο, μόλις ἔπνεεν, ἐπέστρεφεν ἡσύχως·
Οἱ φθόγγοι τὴν ἐμέθυον τῆς μουσικῆς, τὰ μύρτα,
Ἡ λάμψις τόσων λυχνιῶν, ὁ τῶν βημάτων ἦχος,
Ὁ θόρυβος ὁ χαρωπός!

Τί τέρψις, νέας μεταξὺ τοῦ πλήθους νὰ λαμβάνῃ
Αἰσθήσεις ἀπὸ τὸν χορόν, καὶ ν' ἀγνοῇ τί πράττει·
Ἐὰν ἐντὸς κυλίεται νεφῶν, τὴν γῆν ἂν φθάνῃ,
Ἢ πάλιν ἂν ὑψίνετο καὶ κῦμα κατεπάτει,
Περιδονούμενον γοργῶς.

Πλήν, φεῦ, ἐπῆλθεν ἡ αὐγὴ κ' ἡ ζέσις ἐψυχράνθη·
Ἐπὶ τῆς θύρας ἵστατο προσμένουσα μανδύαν,
Καὶ φρίσσουσα ἡ θελκτικὴ χορεύτρια ἠσθάνθη
Τῆς αὔρας αἴφνης τὴν πνοὴν εἰσδύουσαν τὴν κρύαν
Ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν γυμνῶν.

Πόσας ἡμέρας ὁ χορὸς πικρὰς ἀφίνει πλέον!
Χαίρετε γέλωτες, στολαί, χοροὶ εὐφραινομένων....
Βὴξ διεδέχθη σιγαλὴ τὸ ᾄσμά της τὸ νέον,
Τὰς ἡδονάς της πυρετὸς ὠχρός, κ' εἶν' ἐσβεσμένον
Τ' ὄμμα τὸ πρώην φαεινόν!

Δ΄

Οἴμοι, ἐσβέσθη.... θελκτική, λατρευομένη, νέα·
Ἐξερχομένη ἐκ χοροῦ φαιδροῦ, τόσον ὡραία!
Ἀπέθανεν· ὁ θάνατος ἀπὸ μητρὸς ὠλένην
Τὴν ἔρριψε, μὲ τοῦ χοροῦ τὸ πέπλον κοσμημένην,
Ἐντὸς τοῦ τάφου, κ' ἔκλεισε τὰ σκοτεινά του χείλη.
Ἕτοιμος ἦτο εἰς χοροὺς καὶ ἄλλους ν' ἀνατείλῃ!
Τόσον ὡραίαν ἔσπευσεν ὁ χάρων νὰ τὴν δρέψῃ·
Τὰ ῥόδα, ὅσα πρὸ μικροῦ τὴν κόρην εἶχον στέψει,
Τὰ θάλλοντα εἰς τὸν χορὸν τὴν νύκτα τὴν προτέραν,
Ἐντὸς τοῦ τάφου ἔσβυσαν τὴν ἄλλην φεῦ ἡμέραν!

Ε΄

Ὤ, ἡ δειλαία μήτηρ της τὸ μέλλον ἀγνοοῦσα,
Πόσον τὸ εὔθραυστον αὐτὸ ἠγάπα ἄνθος, πόσον!
Τὴν παρεστάτει νήπιον τὴν κόρην ἀγρυπνοῦσα,
Καὶ νύκτας τὴν ἐκοίμιζεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
Ἐντὸς κοιτίδος ἐλαφρᾶς.

Μάτην τὰ πάντα, ἔπεσεν ἡ νέα κόρη θῦμά·
Ὁ ὕπνος ὁ ἀπέραντος τοῦ τάφου τὴν κοιμίζει,
Βορὰν σκωλήκων, πελιδνήν, ψυχράν! Ἂν εἰς τὸ μνῆμα
Νεκρῶν ποτὲ πανήγυρις τὴν κόρην ἀφυπνίζῃ
Νύκτα χειμῶνος μυστικήν·

Φάσμα, γελῶν ἀπαίσια, χοροῦ συμπλέκει στέμμα,
Κ' εἰς τὴν μητέρα της «καιρὸς» φωνεῖ μυστηριώδης·
Ψυχρὸν τὴν δίδει φίλημα προσκλίνουσα ἠρέμα,
Καὶ σύρει διὰ τῶν μακρῶν πλοκάμων, ὀστεώδεις,
Λευκοὺς δακτύλους καὶ ψυχρούς.

Καὶ τρέμουσαν εἰς ἕξαλλον χορὸν τὴν διευθύνει·
Εἰς ὀρχουμένους χορευτὰς τὴν σύρει ἀερώδεις....

—Εἰς τὸν αἰθέρα εἶν' ὠχρά, εὐρεῖα ἡ σελήνη,
Καὶ βάφ' ἡ ἶρις μὲ χροιὰς ἀχάτου γαλακτώδεις
Τὰ μαῦρα νέφη τῆς νυκτός....

Παρθένοι, ὅσας τοῦ χοροῦ ἀθροίζ' ἡ ἁρμονία·
Τῆς Ἱσπανίδος ἡ πικρὰ δὲν σᾶς φοβίζει μοῖρα;
Κ' ἐκείνη, ὅλη χθὲς χαρὰ καὶ ὅλη θυμηδία,
Ἔδρεπε τ' ἄνθη τῆς ζωῆς μὲ ἄπληστον τὴν χεῖρα,
Κάλλος, νεότητα, χαράν.

Ἡ δύσμοιρος!... τὰς ἑορτὰς φαιδρὰ ὡς ἡ πρωΐα,
Συνέπλεκεν εἰς τοὺς ἀγροὺς στεφάνους ἐξ ἀνθέων·
Πλὴν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καθὼς ἡ Ὠφελία,
Ἣν ἐκ τῆς ὄχθης ἔσυρε γοργὸν τὸ κῦμα ῥέον,
Δρέπουσαν ἄνθη ποταμοῦ.

1873

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ Α' ΑΣΜΑΤΟΣ

ΤΟΥ

ΣΙΔΔ-ΑΡΟΛΔΟΥ

. . . . . .

Α'

Ἔζη εἰς τῆς Ἀλβίωνος τὴν νῆσον νεανίας,
Δι' ὃν δὲν εἶχε θέλγητρα ἡ ἀρετή, καὶ μόνον
Εἰς ὕπαρξιν ἀκόλαστον κ' αἰσχύνης ἀσωτείας
Διήρχετο τὸν χρόνον,
Μὲ θορυβώδη ἐνοχλῶν ἀείποτε κραιπάλην
Τοὺς κλίνοντας εἰς τοῦ ἄδρου Μορφέως τὴν ἀγκάλην.
Φεῦ, ἀληθῶς ἀκόλαστος ὑπῆρξεν· οὔτε μίαν
Δὲν ἄφινεν ἀπλήρωτον τρυφῆς ἐπιθυμίαν.
Ἡ ὄψις τὸν ἐφαίδρυνεν ὀλίγων ἐπιγείων·
Παφίας μόνον ἤθελεν εἰς τράπεζαν ὀργίων,
Καὶ οἰνοπότας, ἰσχυροὺς εἰς τὰς ἀκολασίας,
Ἐκ πάσης τάξεως, λαμπρᾶς ἢ ἀφανοῦς οἰκίας.

Β΄

Καὶ Σίλδ-Ἁρόλδ ἐλέγετο· ἀλλὰ θὰ προτιμήσω
Τὸ γένος του καὶ τὄνομα εἰς λήθην νὰ τ' ἀφήσω·
Ἀρκεῖ νὰ εἴπω πῶς αὐτὸ κ' ἡ γενεά του ὅλη
Εἰς φήμην καὶ εἰς εὔκλειαν ποτὲ ἀκτινοβόλει.
Πλὴν μόνον εἷς ἀπόγονος περιφανῶν προγόνων
Ἀρχαίου οἴκου ὄνομα μολύνει· εἷς καὶ μόνον
Διὰ παντός, ὅσον ποτὲ ἂν ἔχῃ μεγαλεῖον.
Οὐδὲ ἡ κόνις ἅπασα, ἣν ἀπὸ τῶν μνημείων
Τὰς νεκροθήκας ἀποσποῦν σοφοὶ σηματογράφοι,
Οὐδὲ ὁ λόγος ὁ ἄβροὸς ὅστις ποτὲ ἐγράφη,
Οὐδὲ τὰ ψεύδη τὰ λαμπρὰ τῆς λύρας θὰ ἰσχύσουν
Νὰ ὡραίσουν τὸ κακὸν ἢ νὰ τὸ ἐξαγνίσουν!

Γ΄

Εἰς ἥλιον ἐαρινὸν ἐθέρμαινε τὸ σῶμα
Ὁ Σίλδ-Ἁρόλδος, θεωρῶν τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,
Καὶ διεσκέδαζεν ἐκεῖ ὡς εἰς ἀκτῖνας μυῖα·
Φεῦ, δὲν ἐσκέφθη μὴ τυχὸν ἐπέλθῃ τρικυμία,
Μὴ τὴν εὐδαιμονίαν του ὡς ἄθυρμα συντρίψῃ,
Καὶ μετ' ἐκείνης ναυαγὸν εἰς τὴν ἀκτὴν τὸν ῥίψῃ.

Οὐχί, ἀλλ' ἦλθε τὴν ψυχὴν ἐκείνην νὰ δαμάσῃ,
—Πολὺ πρὶν εἰς τοῦ βίου του τὸ τρίτον μέρος φθάσῃ—
Ἦλθε τί χεῖρον παρ' ἁπλῆν συνήθη δυστυχίαν·
Ἠσθάνθη κόρον τῆς ζωῆς καὶ βίου ἀηδίαν!
Τῆς γενεᾶς του ἔκτοτε τὴν γῆν εἶχε μισήσει,
Κ' εἰς τὰ ἐδάφη της ὡς πρὶν δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ.
Ἐρημοτέραν ἔβλεπον αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί του
Κελίου, ὅπου ἡ ζωὴ διέρχετ' ἐρημίτου.

Δ'

Καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχρῶς καὶ ἄνευ μετανοίας
Τὸν μακρυνὸν λαβύρινθον διῆλθε τῆς κακίας!
Διὰ πολλὰς ἐστέναζεν ὡραίας ἡ ψυχή του
Κ' ἠγάπα μίαν.... πλὴν αὐτὴ νὰ γείνῃ ἐδική του
Δὲν προωρίσθη· εὐτυχὴς ὑπῆρξε μακρυνθεῖσα,
Κ' ἐκ τοῦ φιλήματος αὐτοῦ ποτὲ μὴ μολυνθεῖσα!
Πολὺ δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ
Κ' εἰς ἀγοραῖα γύναια τὸ βλέμμα του νὰ ῥίψῃ·
Νὰ φθείρῃ πᾶσαν κτῆσίν της, καὶ μ' ἄφθονον χρυσίον
Ν' ἀκολουθῇ ἀκόλαστον καὶ ὀργιώδη βίον,
Χωρὶς ποτὲ ἀνάπαυσιν ν' ἀξιωθῇ κἀμμίαν,
Ἢ τὴν εἰρήνην νὰ γευθῇ τοῦ οἴκου τὴν ἁγίαν!

. . . . . .

. . . . . .

Ε΄

Πλὴν τοῦ Ἀρόλδου ἡ ψυχὴ ὑπὲρ τὸ δέον ἤδη
Ἐπόνει· τοὺς συμπότας του δὲν ἤθελε νὰ ἴδῃ,
Κ' ἔλεγον ὅτι δάκρυον ἐνίοτε πικρίας
Τὰ βλέφαρά του ὑγραινε.... πλὴν ἐξ ἀλαζονείας
Ἀνέστελλε τὸ δάκρυον ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν του.
Καὶ μόνος, μὲ τὸν πένθιμον βαδίζων ῥεμβασμόν του,
Ἐσκέφθη τῆς πατρίδος του μακρὰν ν' ἀναχωρήσῃ,
Καὶ πέραν τῆς ἀφροστεφοῦς θαλάσσης νὰ ζητήσῃ
Ἥλιον φλογερώτερον εἰς ξένας παραλίας.
Φεῦ, εἶχε κορεσθῇ τρυφῶν κ' ἐπόθει δυστυχίας,
Καὶ τὴν μονότονον ζωὴν διὰ ν' ἀλλάξῃ, χαίρων
Θὰ ἐπροτίμα καὶ αὐτὸ τὸ σκότος τῶν νεκρῶν!

ΣΤ΄

Κ' ἐγκατελείφθη παρ' αὐτοῦ ἡ πατρικὴ οἰκία·
Οἰκοδομὴ ἀπέραντος κ' εἰς τέχνην θαυμασία,
Καὶ τόσον, τόσον παλαιά, ὥστε νὰ διαμένῃ
Ὀρθία μόλις ἴσχυεν· ἀλλ' ἦτο στηριγμένη
Ὑπὸ κιόνων ἰσχυρῶν, κ' ἐκεῖναι τὰς μεγάλας
Ἐκράτουν πτέρυγας αὐτῆς. Φεῦ, εἰς ἡμέρας ἄλλας

Μονὴ ὑπῆρξε, τώρα δὲ θαρρεῖς πῶς δυσχεραίνει
Βεβήλων ἔργων θέατρον καὶ θεατὴς νὰ μένῃ!
Ὅπου διέμενε ποτὲ δεισιδαιμόνων θρόνος,
Ἐγέλων ἤδη κ' ἔψαλλον Λαΐδες ταυτοχρόνως.
Τῶν μοναχῶν ἠδύνατο τὸ σμῆνος νὰ πιστεύῃ,
Ὅτ' ἦλθε πάλιν ὁ καιρὸς αὐτῶν, ἂν ἀληθεύῃ
Ἡ ἱστορία, γράφουσα τοὺς παλαιούς των τρόπους,
Καὶ δὲν συκοφαντῇ αὐτοὺς τοὺς εὐλαβεῖς ἀνθρώπους....

Ζ'

Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν στιγμὴν φρενήρους εὐθυμίας,
Εἰς τοῦ Ἀρόλδου ἔβλεπες τὴν ὄψιν ἀγωνίας
Σημεῖα πλήρη βάθους,
Ὡς ἂν ἡ ἀναπόλησις ἀποτυχόντος πάθους
Ἢ θανασίμου ἔριδος διέμενεν ἀκόμα
Εἰς τὴν ψυχήν του· ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶχεν ἴδει ὄμμα,
Κ' ἴσως οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν·
Δὲν εἶχεν οὗτος ἀφελῆ, οὐδ' ἀνοικτὴν καρδίαν.
Τὸ στῆθός του δὲν ἤνοιγεν εἰς ἄνθρωπον κανένα,
Κ' εἶχεν εἰς πάντα ὀφθαλμὸν τὰ πάθη του κρυμμένα,
Ὁποίας καὶ ἂν ἔφερε κολάσεις ἀλγηδόνος,
Ἃς πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ μόνος.

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Καὶ οὔτε ἓν εἰλικρινῶς δὲν τὸν ἠγάπα στῆθος·
Ἂν καὶ ἐγγύθεν ἤθροιζεν ἢ καὶ μακρόθεν πλῆθος
Ἑταίρων φιληδόνων,
Ἐγνώριζεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἦσαν παρὰ μόνον
Ἄκαρδοι κόλακες αὐτοῦ καὶ παρασίτων σμῆνος,
Οὓς μόνον τὰ συμπόσια ἐλκύουν καὶ ὁ οἶνος.
Ναί, οὐδεμία δι' αὐτὸν δὲν ἔπαλλε καρδία,
Καὶ οὔτ' ἐκ τῶν Λαΐδων του τὸν ἔστεργε κἀμμία.
Φεῦ· ὅπου δύναμις λαλεῖ καὶ ὅπου δόξα θάλλει,
Ἐκεῖ προστρέχουν ἔκθαμβα τῆς γυναικὸς τὰ κάλλη.
Ὡς ἡ ὡραία χρυσαλὶς καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως
Μόνον διὰ τῆς λάμψεως ἑλκύει αἰωνίως.
Τοῦ Σατανᾶ δὲ εἰσχωρεῖ καὶ κυριεύ' ἡ γνώμη
Καὶ ὅπου θ' ἀπελπίζοντο καὶ Σεραφεὶμ ἀκόμη!—
Ἄ, μία μήτηρ κ' εἰς τὸν Σίλδ-Ἀρόλδον εἶχε μείνει,
Καὶ μία ἔτι ἀδελφή, προσφιλεστάτη κόρη·
Ἀλλ' ἂν καὶ τὴν καρδίαν του ὁ πόθος των ἐκίνει,
Τὴν χεῖρά των δὲν ἔθλιψεν ὁπόταν ἀνεχώρει.
Ἂν εἶχε φίλους.... ἐξ αὐτῶν δὲν εἶδεν οὔτε ἕνα·
Ἐκ τούτου μὴ νομίσετε πῶς εἶχε παγωμένα
Τὰ στήθη· οἱ γνωρίσαντες τί εἶναι ν' ἀγαπᾷ τις
Μέχρι μανίας, μὲ στοργὴν ἀγάπης βαθυτάτης,

Σεῖς ἐννοεῖτε μόνοι,
Ὁπόσον ἓν «ὑγίαινε» τοιοῦτον θανατόνει!
Μή, φεύγων, ἀποχαιρετᾷς ποτὲ ψυχὴν καμμίαν·
Τοιοῦτον βάλσαμον πικρὸν σπαράττει τὴν καρδίαν! —
Κατέλιπε τὴν γηραιὰν ἑστίαν του, τὰς γαίας,
Τὰ πατρικά του φέουδα, τὰς μειδιώσας νέας,
Ὧν ἡ γλυκεῖα λαλιά, ἡ χεὶρ ἡ χιονώδης,
Ὁ κυανόχρους ὀφθαλμός, ἡ κόμ' ἡ βοστρυχώδης
Καὶ ἁγιότητ' ἀσκητοῦ ἐκλόνιζον εἰσέτι,
Κ' ἐκείνου τόσον ἔτρεφον καιρὸν τὰ νέα ἔτη....
Τὰ κύπελλά του ἄφησε τὰ πλήρη καμπανίτου,
Ὅστις ὑπῆρξε δι' αὐτὸν καὶ λήθη καὶ τροφή του·
Πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἄξιον τὸν πόθον νὰ ἑλκύσῃ,
Τ' ἀφῆκεν ἄνευ στεναγμοῦ, διὰ ν' ἀποδημήσῃ
Εἰς χώρας ὀθωμανικάς, καὶ σχίζων τὰ πελάγη
Μακρὰν τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ πέραν νὰ ὑπάγῃ.

Θ΄

Διέστειλαν τὰ ἐλαφρὰ ἱστία· τῶν ἀέρων
Τὸ πνεῦμα ἦτον οὔριον, γλυκύ, καὶ ὡσεὶ χαῖρον
Ἐκεῖνον ἀπεμάκρυνε τῆς χώρας του· ἐν τάχει
Ἔφευγον οἱ κατάλευκοι τὴν ὄρασίν του βράχοι,
Κρυπτόμεν' ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ.... Ὤ, τότε ἴσως μόνον
Μετεμελήθη καὶ σχεδὸν κρυφὸν ἠσθάνθη πόνον....

Πλὴν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ συνέστειλεν ἐντός του,
Καὶ παραπόνου λέξις τις ἀπὸ τοῦ στόματός του
Δὲν ἔφυγεν, ἐνῷ πολλοὶ ἐκάθηντο θρηνοῦντες
Καὶ κατ' ἀνέμου ἀπαθοῦς δειλῶς μεμψιμοιροῦντες.—
Ἀλλ' ὅτ' ὁ Φοῖβος ἔδυεν εἰς τὰ πελάγη κάτω,
Κ' ἐφρόνει ὅτι ξένον οὖς κἀνὲν δὲν ἠκροᾶτο,
Τὴν λύραν του ἐλάμβανεν, ἣν εἰς στιγμὰς βραχείας
Ἐτόνιζε, καὶ στεναγμὸν ἀπέσπα μελῳδίας,
Ἣν δὲν τὸν ἔμαθε κἀνείς!— Ἐπὶ τῆς λύρας πάλιν
Ἀφῆκε τοὺς δακτύλους του μὲ πυρετώδη ζάλην,
Κ' εἰς τὸ σκιόφως τ' ἀμυδρὸν ἐτόνισε δακρύων
Ὠδὴν ἀποχαιρετισμοῦ, ἐν ᾧ γοργὸν τὸ πλοῖον
Ἀφροστεφὲς διέσχιζε τὰ κυανᾶ πεδία,
Κ' ἐχάνετο γογγύζουσα ἑκάστη παραλία.
Ἰδοὺ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ῥῆμα,
Ὅπερ τὸ σκότος ἤκουσε καὶ τὸ ζοφῶδες κῦμα.

« Ὑγίαινε, ὑγίαινε, Πατρίς μου, αἰωνίως!
Ὑπὸ ὑδάτων κυανῶν σκεπάζετ' ἡ ἀκτή σου·
Βογγοῦν τὰ κύματα, βορρᾶς συρίζει ἀπαισίως,
Κ' οἱ λάροι ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἀκούονται ἀβύσσου.
Ἀκολουθοῦμεν δύοντα εἰς κοίτην θαλασσίαν
Τὸν ἥλιον.... Σὺ καὶ αὐτός, πατρίς μου, ἔχ' ὑγείαν! »

« Τὸν ἥλιον μετὰ μικρὸν ἡ αὔριον θὰ ἴδῃ,
Κ' ἐγὼ θὰ βλέπω οὐρανὸν καὶ κάθυγρα πεδία,
'Αλλ' ὄχι καὶ μητρῴαν γῆν....'Εγκατελείφθη ἤδη
Τὸ μέγαρόν μου τὸ καλὸν κ' ἡ σβύσασα ἑστία·
Χόρτον ἐπὶ τὰ τείχη του ἐβλάστησε, καὶ μόνος
'Ωρύεται ὁ κύων μου βραγχνῶς πρὸ τοῦ πυλῶνος! »

« — 'Ελθὲ ἐδῶ, ἐδῶ ἐλθέ, μικρὲ ἀκόλουθέ μου!
Πρὸς τί αὐτὰ τὰ δάκρυα;... Τὴν λύσσαν τῶν στοιχείων
Φοβεῖσαι, ἢ τὸν συριγμὸν τοῦ πνέοντος ἀνέμου;
Μὴ κλαίῃς· εἶναι ἰσχυρόν, εἶναι ταχὺ τὸ πλοῖον.
Ὁ τάχιστος ἱέραξ μας τὰς πτέρυγας ν' ἀνοίξῃ,
Ποτὲ τόσην ταχύτητα καὶ χάριν δὲν θὰ δείξῃ. »

« — Τὰ κύματ' ἂς ὑψόνωνται, ὁ ἄνεμος ἂς πνέῃ·
Τὸ κῦμα δὲν μὲ θορυβεῖ, δὲν τρέμω τὸν ἀέρα.
Μή, Σιλ-'Αρόλδε, ἀπορῇς ἂν ἡ ψυχή μου κλαίῃ·
'Αφῆκα τὸν πατέρα μου καὶ τὴν πτωχὴν μητέρα.
Αὐτ' εἶν' οἱ μόνοι φίλοι μου, ὁ μόνος στοχασμός μου,
Ὁπόταν σὺ ἐξαιρεθῇς, καὶ εἶτα ὁ Θεός μου! »

« Θερμῶς μ' εὐλόγησ' ὁ πατὴρ χωρὶς νὰ δείξῃ πόνον
Πολύν· ἀλλὰ ἡ μήτηρ μου θὰ παύσῃ τοῦ νὰ κλαίῃ,
Ὅταν εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐπαναστρέψω μόνον!
—Ἀρκεῖ, μικρὲ ἀκόλουθε· τὸ δάκρυ σου ἂς ῥέῃ....
Εἰς τοὺς ἀγνούς σου ὀφθαλμοὺς ἁρμόζει, δὲν θ' ἀντεῖχον
Νὰ μένω ἄδακρυς κ' ἐγώ, ἂν τὴν ψυχήν σου εἶχον. »

« Ἐδῶ, οἰκέτα μου πιστέ· ὠχρὸς πῶς κάτω νεύεις;
Μὴ ἔχῃς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Γαλάτας εἰς τὴν μνήμην;
Ἢ σὲ πτοεῖ ὁ ἄνεμος; —Ὦ, κύριε· πιστεύεις,
Ὅτι λυποῦμαι τὴν ζωήν; δειλὸς ποτὲ δὲν ἤμην.
Ἡ ἀπουσία προσφιλοῦς συζύγου μὲ μαραίνει,
Καὶ τὰς πιστάς μου παρειὰς ὁ πόθος της ὠχραίνει. »

« Πρὸ τοῦ μεγάρου σου οἰκοῦν, τῆς λίμνης σου πλησίον
Οἱ ἐδικοί μου· ὅταν, φεῦ, τὸ τέκνον μου μὲ κράζῃ,
Ποῖον ἡ μήτηρ εἰς αὐτὸ θὰ εἴπῃ λόγον, ποῖον;...
—Ἀρκεῖ, καλὲ οἰκέτα μου· κἀνεὶς ἂς μὴ χλευάζῃ
Τὴν θλῖψιν σου· ὅμως ἐγὼ ὀλίγον σ' ὁμοιάζω.
Ὅταν ἀπέρχωμαι μακράν, γελῶ καὶ δὲν στενάζω. »

« Αἴ, ποῖος στεναγμοὺς πλαστοὺς ἢ φίλης ἢ συζύγου
Πιστεύει;... νέοι ἐρασταὶ τὸ θελκτικόν των ἔμμα
Ἐκμάσσουν, ὅπερ δι' ἡμᾶς ἐθρήνει πρὸ ὀλίγου....
Δι' ἡδονὰς ἃς ἄφησα δὲν θλίβομαι· ἀκόμα
Οὔτε διότι κίνδυνοι μὲ ζώνουσι μεγάλοι.
Πάσχω μὴ ἔχων τί κ' ἐγὼ νὰ κλαύσω καθὼς ἄλλοι! »

« Καὶ μόνος ζῶ εἰς θαλασσῶν ἀτέρμονας πλανήσεις.
Ὤ, διατί τὸ ἔμμα μου δι' ἄλλους νὰ δακρύσῃ,
Ἀφοῦ δὲν κλαίει οὔτε εἷς καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης;
Ἴσως εἰς μάτην ἤθελεν ὁ κύων μου θρηνήσει
Μέχρις οὗ ἄρτος τῷ δοθῇ.... πλὴν μετ' ὀλίγον χρόνον
Νὰ μὲ σπαράξῃ δύναται κ' ἐκεῖνος χωρὶς πόνον! »

« Μὲ σέ, ταχύπλουν, θάλασσαν θὰ διαβῶ μεγάλην·
Τόπου δὲν ἔχω ἐκλογὴν νὰ κάμω οὐδεμίαν,
Πλὴν μὴ εἰς τὴν πατρίδα μου μ' ἐπαναφέρῃς πάλιν....
Χαῖρε, ὦ ὕδωρ κυανοῦν! εἰς ἄντρα κ' ἐρημίαν
Θὰ πλανηθῶ, ὅταν καὶ σὺ ἐκλείψῃς ἀπ' ἐμπρός μου.
Ὑγίαινε, ὑγίαινε, ὦ χώρα τοῦ πατρός μου! »

Γ'

Ἡ γῆ ἐχάθη, ἴπταται τὸ ἐλαφρόν του πλοῖον·
Τὸ καταθλίβουν αἱ πνοαὶ πνευμάτων ἐναντίων,
Τὴν θυελλώδη θάλασσαν τῆς Βυσκαΐας πλέον·
Εἶχον παρέλθει τέσσαρες μακραὶ ἡμέραι πλέον,
Ὅτε, τὴν πέμπτην, μαγικῆς καὶ νέας ἀκτῆς θέα
Ἐφαίδρυνε τὴν ὄψιν των· τῆς Κίντρας ἡ ὡραία
Ἐνεφανίσθη κορυφὴ ἐξαίφνης, καὶ πλησίον
Τὸν Τάγον εἶδον νάματος κυλίοντα χρυσίον
Ὡς φόρον εἰς τὴν θάλασσαν.... Εἰς τὸ κατάστρωμά των
Λυσιτανὸς πρωρεὺς πηδᾷ, κ' ἐπὶ λευκῶν κυμάτων
Τὸ πλοῖον ὁδηγεῖ αὐτῶν ἐγγὺς γονίμων τόπων,
Οὓς γεωργοὶ καλλιεργοῦν ὀλίγοι χωρὶς κόπον.

1866

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΝΕΣ

(Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ᾄσματος τοῦ Child Harold).

Α΄

Ὤ, παῦσον νὰ προσμειδιᾷς, Ἰνές, μετ' εὐθυμίας
Ἐμπρὸς μετώπου κλίνοντος ὑπὸ μελαγχολίας·
Διότι, φεῦ! τὸ θελκτικὸν μειδίαμά σου, φίλη,
Νὰ σ' ἀποδώσουν ἀσθενοῦν τὰ κάτωχρά μου χείλη.
Εἴθε νὰ ἦσαι πάντοτε φαιδρά.... νὰ μὴ θρηνήσῃς
Οὐδέποτε, καὶ δάκρυον ἀνωφελὲς νὰ χύσῃς!
Ὁποία λύπη, ἐρωτᾷς, κρυφία φαρμακεύει
Τὴν ἥβην μου καὶ τὴν χαράν; τίς πόνος μὲ φονεύει;...
Διατί θέλεις ἄγνωστον ὀδύνην νὰ γνωρίσῃς,
Ἂν οὐδὲ σὺ δὲν δύνασαι αὐτὴ ν' ἀνακουφίσῃς;
Οὐδὲ τὸ μῖσος, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἔρως τῆς καρδίας,
Οὐδ' αἱ πτερόεσσαι τιμαὶ ψευδοῦς φιλοδοξίας
Τὴν ὀλεθρίαν μοῖράν μου μ' ὠθοῦν νὰ βλασφημήσω,
Καὶ ἀπὸ ὄντα προσφιλῆ μακρὰν ν' ἀναχωρήσω!
Κάνὲν ἐκ τούτων, πίστευσε, δὲν εἶναι ἡ αἰτία·
Ἀλλ' εἶναι ἡ ἐπάρατος ἐκείνη ἀηδία,
Ἥτις μοὶ ἐμφανίζεται εἰς ὅ,τι ἂν ἐγγίσω,
Εἰς ὅ,τι ἀκροάζομαι, εἰς ὅ,τι θεωρήσω.

Ἡ ὡραιότης ἔπαυσε νὰ μὲ μεθύσκῃ πλέον·
Μόλις μὲ θέλγει καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα σου τὸ καῖον!
Ἡ αἰωνία θλῖψις μου εἶναι αὐτὴ ἐκείνη,
Ἥτις δὲν ἄφινε ποτὲ τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνῃ
Τὸν βάψαντα εἰς ἀδελφοῦ τὸ αἷμα Ἰουδαῖον.
Νὰ ῥίψω βλέμμα δὲν τολμῶ μακρὰν τοῦ τάφου πλέον·
Δὲν ἔχω ἀναπαύσεως ἐλπίδα οὐδεμίαν,
Πρὶν εἰς τοῦ τάφου καταβῶ τὴν ἥσυχον σκοτίαν.

Β΄

Ἄ! ποῖος ἐξορίζεται τῆς μαύρης του καρδίας;
Κ' εἰς κλίματα ἀπώτατα, κ' εἰς ξένας παραλίας
Τοῦ καταράτου βίου μου ἡ μάστιξ δὲν μ' ἀφίνει,
Καὶ κολασμένων σκέψεων τὸ ἄχθος μὲ βαρύνει....
Ἄλλοι ἂς παραδίδωνται εἰς πᾶσαν εὐφροσύνην,
Καὶ ἂς γευθοῦν ὅ,τι ἐγὼ ἀφίνω μὲ γαλήνην.
Διὰ τὴν εὐτυχίαν των ἂς ὀνειροπολῶσιν
Ἀείποτε. Ὤ, κἂν αὐτοί, ὁπόταν ἐγερθῶσιν,
Εἴθε νὰ ἔχουν ἔγερσιν γαλήνιον, γλυκεῖαν,
Οὐχί, Ἰνές, ὡς τὴν ἐμὴν τοσοῦτον ὀλεθρίαν!
Ἐγράφη τόπους νὰ ἰδῶ τραχεῖς καὶ ἀπωτάτους,
Φέρων τὰς ἀναμνήσεις μου παντοῦ τὰς ἐπαράτους.
Ὅλ' ἡ παρηγορία μου μὲ εἶναι τοῦτο μόνον·
Ὅτι, ὁποιονδήποτε κατόπιν λάβω πόνον,

Δὲν θὰ μὲ ἦναι ἄγνωστος καὶ δὲν θὰ μὲ πτοήσῃ....
Ἔχω τὸν τρομερώτερον, ἀλλοίμονον, γνωρίσει!
Τίς εἶναι οὗτος;... Ἄ, ποσῶς, ποσῶς μὴ ἐρωτήσῃς·
Μὴ τῆς βαθείας μου πληγῆς τὸ βάθος ἐρευνήσῃς....
Ἐξακολούθει πάντοτε νὰ μειδιᾷς, ὦ κόρη,
Πλὴν μὴ εἰς τῆς καρδίας μου τὴν ἄβυσσον προχώρει.
Τὸ μελανόν της κάλυμμα νὰ σύρῃς μὴ τολμήσῃς·
Τὴν κόλασιν ἐντὸς αὐτῆς τοῦ ᾅδου θ' ἀπαντήσῃς!

1863

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ" • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

(Ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἐξορίστου).

(Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸν Ἐξόριστον τοῦ ἀοιδίμου Α. Σούτσου δὲν ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἥρως αὐτοῦ, τύπος ποιήσεως καὶ φιλοπατρίας, ἠγάπα περιπαθῶς ἀξίαν τῆς καρδίας του κόρην, τὴν Ἀσπασίαν. Ταύτην ὅμως ἠγάπα καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Νικήρατος ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος τοῦ Ἐξορίστου. Καὶ ὁ μὲν Νικήρατος, μόλις μαθὼν ὅτι ὁ φίλος αὐτοῦ ἠρᾶτο τῆς Ἀσπασίας, παρῃτήθη τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός του καὶ ἐτελεύτησεν ἐκ μαρασμοῦ. Ἕτερος ὅμως ἀγενὴς ἀντίζηλος τοῦ Ἐξορίστου ἐδηλητηρίασε τὴν ἀτυχῆ Ἀσπασίαν, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἐλπίζῃ. Ὁ Ἐξόριστος τότε ἀποχαιρετᾷ ἄπελπις τὴν νεαρὰν αὐτοῦ φίλην καὶ ἀπέρχεται τῆς Ἑλλάδος φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰς σπαρακτικωτέρας ἀναμνήσεις. Τοῦ περιπαθοῦς τούτου ἀποχαιρετισμοῦ ἔμμετρος ἑρμηνεία εἶναι τὸ κατωτέρω ποίημα).

Α΄

Τὴν νύκτα χθές, ὥρας τινὰς κατόπιν τῆς κηδείας,
Εἰς τὸ μνημεῖον τῆς νεκρᾶς μετέβην Ἀσπασίας.
Εἰς τὸ θυμιατήριον ἐκαίετο ἀκόμα
Ἡ σμύρνα καὶ ὁ λίβανος· εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Ὠχρὰ σελήνη ἔφεγγεν ὡς δᾶς ἐπιταφία,
Κ' ἐφώτιζε τὸ βῆμά μου ἡ λάμψις της ἡ κρύα.
Τὸν λίθον ἀνεσήκωσα τοῦ προσφιλοῦς μνημείου,
Καὶ τὰς σανίδας ἔθραυσα πυρέσσων τοῦ φορείου....
Τὴν εἶδα· οἴμοι, ὕπνωττεν ὕπνον διπλοῦν, θανάτου
Καὶ ἀθωότητος, ἐντὸς τοῦ ζοφεροῦ κραββάτου.

Τὸ στέμμα τὸ παρθενικὸν καὶ ὕστατον ἐφόρει,
Καὶ τοὺς βραχίονας ἁγνῶς ἐσταύρονεν ἡ κόρη·
Ἡ χείρ της ἔφερεν ἁπλῆν νεόκοπον μυρσίνην.
Ἠσπάσθην μὲ ἀνέκφραστον τὰ χείλη της ὀδύνην,
Καὶ μάτην μὲ παράφορον ἐζήτησα ἐλπίδα,
Δηλητηρίου εἰς αὐτὰ λεπτήν τινα ῥανίδα....
Ματαίως· — εἰς τὰς φλέβας της διέμενε — ματαίως!
Τὸ σήμαντρον μονῆς τινος ἐσήμαινε βραδέως,
Κ' εἰς προσευχὴν ἑωθινὴν τοὺς μοναχοὺς ἐκάλει,
Ὅτ' ἔπεσα λειπόθυμος εἰς τὰ νεκρά της κάλλη.
Καὶ δὲν τὴν εἶδον ἔκτοτε.... Μὲ πυρετώδη βίαν
Μ' ἀφήρεσε καὶ τὴν πικρὰν αὐτὴν παρηγορίαν
Τῶν μοναχῶν ὁ πόνος.
Μακράν μου πλέον ἡ φαιδρὰ μολπὴ τῆς ἀηδόνος!
Διὰ παντὸς ἐσίγησεν ἐκείν' ἡ μελῳδία,
Ἥτις ἀντήχει δι' ἐμὲ ὡς ἅρπα οὐρανία.
Νῦν, ἐπικήδειος ψαλμὸς μοὶ φαίνεται πᾶν μέλος,
Καὶ ὅλα μοὶ ἀνακαλοῦν τὸ θλιβερόν της τέλος,
Ὅ,τι ἀκούσω καὶ ἰδῶ καὶ ὅ,τι ἂν ἐγγίσω,
Καὶ ὅταν ἀφυπνίζωμαι καὶ ὅταν τὄμμα κλείσω! —
Μετ' ἦχου τὰ μεσάνυκτα σημαίνουν βραδυτάτου·
Ὦ, πόσον εἶν' ἐπίσημοι καὶ σοβαραὶ τοῦ χρόνου
Αἱ φωναὶ αὗται· ὡς κραυγαὶ ὑψούμεναι θανάτου
Μετὰ ῥυθμοῦ ἀπόνου,
Καὶ εἰς τὰς πόλεις τὰς φαιδρὰς ἀκούονται τῶν ζώντων,
Καθὼς καὶ εἰς τὰ ἥσυχα μνημεῖα τῶν θανόντων....

Τὴν ὥραν ταύτην ἅπαντες ὑπνώττουσιν ἡδέως·
Οἱ ἐδικοί μου ὀφθαλμοὶ δὲν θέλουν νὰ κλεισθῶσι!
'Αλλοίμονον· τὴν ἡδονὴν τοῦ συμπαθοῦς Μορφέως
'Απολαμβάνουν ὅσοι
'Αγγέλους ὀνειρεύονται καὶ τέρψιν οὐρανίαν,
Καὶ ὄχι ὅσοι ἔχουσι θανάτου ἀγωνίαν!

Ναρκοῦμαι μόνον, τῆς νυκτὸς βραδέως προχωρούσης,
'Αλλὰ καὶ τότε ὄνειρα τὸν ὕπνον μου ταράττουν.
Εἰς ταῦτα τὰ ἐνύπνια ψυχῆς παραφρονούσης,
Ἅτινα τὴν καρδίαν μου καὶ θέλγουν καὶ σπαράττουν,
Πότε εἰς τάφους σύρομαι ψυχροῦ κοιμητηρίου
Καὶ χύνω δάκρυ ἀληθὲς εἰς πλάνην ἐνυπνίου·

Καὶ πότε πάλιν εἰς ὁδὸν ὀρέων τρέχω πλήρη·
Πελάγη σχίζω, προσφιλοῦς σκιᾶς ν' ἀκούσω ᾆσμα,
Ἥτις μὲ φεύγει πάντοτε καὶ πάντοτε μὲ σύρει....
Πῶς ἐπανέρχεται συχνὰ τὸ πεφιλμένον φάσμα!
Πῶς μὲ φωνάζει μὲ φωνὴν πενθίμου μελῳδίας,
Λαμβάνον τὴν θανάσιμον μορφὴν τῆς 'Ασπασίας!

Μὲ προσκαλεῖ πλησίον του νὰ τὸ ἀκολουθήσω
Ἐκεῖ, ὁποῦ ἀνάπαυσις ὑπάρχει αἰωνία.
Πετῶ ἐπὶ τὰ ἴχνη του.... ζητῶ νὰ τὸ κρατήσω,
Ἀλλ' οἴμοι, μάτην· ἡ σκιά, αἰθέριος οὐσία,
Εἰς τοῦ ἀνέμου τὰ ὑγρὰ πτερὰ συστρεφομένη,
Μ' ἀφίνει, κ' εἰς τῶν οὐρανῶν τὰ ὕψη ἀναβαίνει.

Ἀπὸ τὰς ὄχθας ἔπειτα φαντασικῆς θαλάσσης
Ἄλλη σκιὰ ἐξέρχεται.... σκιά, ἣν ἐκλαμβάνων
Ἀντὶ τῆς πρώτης, κυνηγῶ εἰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις.
Πλὴν στρέφει αἴφνης πρὸς ἐμὲ τὸ φάντασμα τὸ πλάνον,
Καὶ βλέπω τὸν Νικήρατον ἐπὶ τῆς παραλίας,
Τὸ θῦμ' αὐτὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀγνῆς φιλίας.

Β΄

Τοῦ Κάϊν ἡ φρενιτικὴ μ' ὠθεῖ ἀπελπισία·
Ὁποῖος φλέγων πυρετὸς καὶ δίψα ὀλεθρία
Τοῦ αἵματός μου! Φλέγομαι τὴν ὕπαρξιν ν' ἀφήσω,
Καὶ μ' αὐτοκτόνου μάχαιραν τὸ στῆθός μου νὰ σχίσω.. .
Οὐχί, οὐχί· τὸ Γολγοθᾶ τοῦ βίου δὲν ἀφίνω·
Τὸ βῆμα τοῦ θανάτου μου ποσῶς δὲν θὰ ταχύνω.
Τὸν θάνατον ἀναζητοῦν καὶ ἱκετεύουν μόνοι,
Ὅσοι φοβοῦνται τὴν ζωὴν καὶ πίπτουν αὐτοκτόνοι!

Νὰ μὲ μαραίνῃ βαθμηδὸν τὴν θλίψιν μου θ' ἀφίνω,
Χωρὶς ἐκ τῆς ζωῆς ποτὲ τὸ βῆμα νὰ μακρύνω,
Χωρὶς ἓν βῆμα νὰ προβῶ εἰς τὸ πλησίον μνῆμα·
Ὁ θάνατος αὐτόκλητος θὰ ἔλθῃ.... βῆμα, βῆμα.
Ναί, θέλει μ' εὕρει ἀσθενῆ, σχεδὸν νεκρόν· ζῶν πτῶμα....
Καὶ πρὸς τὴν φύσιν θὰ εἰπῶ πρὶν ἡ κλεισθῇ τὸ στόμα·
« Σ' ἀφίνω, χαῖρε· ἀπὸ σὲ δὲν θέλω σωτηρίαν,
« Δὲν θέλω τέρψιν σου μικρὰν ἢ χάριν οὐδεμίαν.
« Κἀνὲν ἐξ ὅσων μ' ἔθελγε ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμαι·
« Τὴν πλάνον γοητείαν σου διὰ παντὸς ἀρνοῦμαι,
« Καὶ τὴν ἀγνήν σου ποίησιν καὶ τῆς ζωῆς τὸν σάλον·
« Αὐτὰ δι' ἄλλον φύλαξε καὶ δόσε τα εἰς ἄλλον!... »
Πανύστατον χαιρετισμὸν σ' ἀφίνω, Ἀσπασία!
Εἰς τὴν παρθένον κοίτην σου ἀνέτειλ' ἡ πρωΐα,
Ὁπότε ἦλθον ν' ἀσπασθῶ μίαν φορὰν ἀκόμα,
Πρὶν τῆς Ἑλλάδος μακρυνθῶ, τὸ ἱερόν σου χῶμα....
Σ' ἔκραξα, μάτην σ' ἔκραξα, πλὴν σὺ δὲν ἀπεκρίθης.
Φεῦ, Ἀσπασία· ὕπνωττες ὕπνον βαθείας λήθης!

1868

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Λαμεναί).

Α΄

Ἐβάδιζε πλανώμενος ἐπὶ τῆς γῆς ἀσκόπως,
Καὶ ἦτο βακτηρία του ἡ θλίψις καὶ ὁ κόπος.
Ἐκ τῆς πατρίδος ἄγριος τὸν ἀπωθεῖ δυνάστης·
Ἂς ὁδηγήσῃ τὸν πτωχὸν ἐξόριστον ὁ Πλάστης!

Β΄

« Ποτὲ δὲν ἐσταμάτησα· ἔχων σταθμοὺς τὰς πόλεις,
« Διῆλθον τὴν μακρὰν ὁδὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης,
« Καὶ συνηντήθην μὲ λαοὺς ἀγνώστους καὶ ποικίλους,
« Πλὴν δὲν ἀνεγνωρίσαμεν βλεπόμενοι ἀλλήλους.
« Ὅτε μακρόθεν ἔβλεπον, θνησκούσης τῆς ἡμέρας,
« Καλύβης ἀνυψούμενον καπνὸν εἰς τοὺς αἰθέρας,
« Εὐδαίμων, ἐψιθύριζα, ὅστις εὑρίσκει πάλιν,
« Μετὰ τοῦ σκότους, τὴν καλὴν ἑστίαν του ἀπόνως,
« Κ' εἰς τῆς οἰκογενείας του κοιμᾶται τὴν ἀγκάλην·
« Δὲν ἔχει ὁ πλανώμενος ἑστίαν, εἶναι μόνος!

« Κ' ἐδῶ τὰ δένδρα τὴν σκιὰν προσφέρουσι πλουσίαν,
« Κ' ἐδῶ τὰ ῥόδα συμπαθῆ ἐκπέμπουν εὐωδίαν,
« Κ' ἐγείρουν ὄνειρα ζωῆς καὶ ὄνειρα ἐλπίδος,
« Ἀλλὰ δὲν ἔχουν δι' ἐμὲ τὸ μύρον τῆς πατρίδος.
« Ὁ ῥύαξ χύνεται ἀβρῶς κ' εἰς τὴν κοιλάδα τρέχει,
« Ὁ φλοῖσβος πλὴν τοῦ ῥύακος ἡδύτητα δὲν ἔχει.
« Δὲν εἶν' ἐκεῖνος ποῦ ποτὲ τὴν νηπιότητά μου
« Ὡς ἅρμα ἐνανούριζεν ἐρώσης ἀηδόνος·
« Δὲν μ' ἐνθυμίζει τίποτε ἀπὸ τὰ παλαιά μου,
« Καὶ σύννους ὁ ἐξόριστος διέρχεται καὶ μόνος!

« Ἅρμα μὲ φέρει συμπαθὴς ἠχὼ ἀπὸ τὰ ὄρη·
« Ἴσως τὸ ψάλλει θελκτικὴ ὀνειροπόλος κόρη.
« Τ' ἀκούω καὶ τὸ βῆμά μου τὸ ἄσκοπον ῥυθμίζω,
« Ἀλλ' ἅρμα θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὸ γνωρίζω....
« Ὡς οἱ βλαστοί της γηραιὰν ἐλαίαν περιζώνουν,
« Εἶδον υἱούς, λευκότριχας πατέρας νὰ κυκλόνουν,
« Ἀλλὰ οὐδεὶς μ' ἐκάλεσεν υἱὸν πεφιλημένον·
« Οὐδεὶς ἐξ ὅλων ἀδελφὸν μὲ εἶπε φιλοφρόνως,
« Κἀνεὶς δὲν εἶπε « κάθησε » εἰς τὸν ἀπηυδημένον.
« Δὲν ἔχει ὁ φερέοικος οἰκείους, εἶναι μόνος!

« Μὲ βλέμμα κάθυγρον, ῥεμβόν, μὲ κύκνειον αὐχένα
« Εἶδον πολλὰς νὰ μειδιοῦν παρθένους εἰς τὰ ξένα,

« Ἀλλὰ δὲν εἶχε δι' ἐμὲ μειδίαμα κἀμμία....
« Εἰς συμπολίτην νεαρὸν ἑκάστη ἐμειδία!
« Εἶδον ἐφήβους θλίβοντας τὰς χεῖρας ἐκ καρδίας,
« Κ' ἐνθυμηθεὶς τοὺς φίλους μου τῆς πρώτης ἡλικίας,
« Τοῖς ἔτεινα ὑπόδακρυς τὴν χεῖρα μετὰ δέους·
« Ἐπαίτην πλὴν μ' ἐνόμισαν καὶ μ' ἔδωκαν ἀπόνως,
« Οὐχὶ τὴν χεῖρά των, ἀλλὰ τὸν ἄρτον τοῦ ἐλέους....
« Τοὺς συγχωρῶ· δὲν ἐννοοῦν τί πάσχει κἀνεὶς μόνος!

« Βαδίζων ἐξ ἀνατολῶν ποτὲ πρὸς μεσημβρίαν,
« Παράδοξον συνήντησα ὁδίτην νεανίαν.
« Ἦτον ἀστὴρ τὸ βλέμμα του ὠχρός, ἄνευ ἀκτῖνος·
« Ἄ, ὡς ἐγὼ ἐξόριστος ἐσύρετο κ' ἐκεῖνος!
« Ἔκτοτ' ἐζῶμεν πλάνητες ὁμοῦ χωρὶς πατρίδα,
« Πλὴν μίαν πένθιμον αὐγὴν ὠχρότερον τὸν εἶδα.
« Ἔπεσεν εἰς τὸ στῆθός μου καὶ μὲ σιγὴν βαθεῖαν
« Ὡς λύχνος ἔσβυσε· κ' ἐγὼ μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος
« Τὸν ἔθαψα εἰς τῆς ὁδοῦ σιγῶν τὴν ἐρημίαν,
« Κ' εὑρέθην πάλιν ἔρημος, κ' εὑρέθην πάλιν μόνος!

« Γλυκὺς ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἀγνώστου μου χωρίου,
« Ἐκάλει ταπεινὸν λαὸν ἐμπρὸς βωμοῦ ἁγίου.
« Μὲ μυστικὴν εἰς τὸν ναὸν εἰσέδυσα ἐλπίδα,
« Πλὴν τῆς πατρίδος μου θεὸν εἰς τοὺς βωμοὺς δὲν εἶδα.

« Ὤ, ναί· θεὸν καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους ἀπαντῶμεν,
« Μόνον εἰς τῆς πατρίδος μας τοὺς κόλπους ὅταν ζῶμεν! —
« Τώρα, ποῦ φεύγω; ποῦ λοιπὸν κ' ἐγὼ θὰ σταματήσω;
« Δὲν ἔχει τέρμα ἡ μακρὰ ὁδός μου ὡς ὁ χρόνος·
« Ἐμπρός, ἀείποτε ἐμπρός, οὐδέποτε ὀπίσω.
« Ἀπηύδησα πλανώμενος, ἀπενεκρώθην μόνος! »

Γ'

Τοιαῦτα ἐψιθύριζε βαδίζων αἰωνίως,
Κλονούμενος καὶ ἀσθενὴς ὁ δύσμοιρος ἐκεῖνος·
Ἀλλ' ἔπεσεν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον αἰφνιδίως,
Ὡς πίπτων εἰς τὴν ἔρημον μαραίνεται ὁ κρίνος.
Βαθὺς ἠκούσθη πρὶν κλεισθοῦν τὰ βλέφαρά του στόνος,
Εἶπε « Πατρίς! » κ' ἐξέπνευσεν ἐξόριστος καὶ μόνος!

1863

Ο ΞΕΝΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Σατωβριάνδου).

Ὁπόσον εἶν' εὐδαίμονες, πόσην χαρὰν εὑρίσκουν
Ὅσοι δὲν εἶδον ἐορτὴν εἰς ξένην γῆν κάμμίαν,
Ἢ ὅσ' εἰς τὴν καλύβην των καὶ ζοῦν καὶ ἀποθνήσκουν,
Πλησίον τῶν οἰκείων των, εἰς τὴν καλὴν ἑστίαν!

Ἐν τοῦ Μισσισιπῆ πτηνόν, πτηνὸν εὐτυχισμένον,
Εἰς ἄλλο ἔλεγε πτηνὸν περίλυπον καὶ ξένον·
—Διατί, ξένε μου, πικρὸν παράπονον ἀφίνεις;
Μὴ κρυσταλλώδη νάματα κ' ἐδῶ δὲν διακρίνῃς;
Σκιὰς κ' ἐνταῦθα, καὶ τροφήν, καὶ δροσεροὺς ἀνθῶνας,
Καθὼς εἰς τῆς πατρίδος σου δὲν βλέπεις τοὺς λειμῶνας;
—Ναί, ἀπεκρίθη τὸ πτηνὸν τὸ ξένον βαρυθύμως,
Ὡραία εἶν' ἡ χώρα σας, ἡδύπνοος ὁ θύμος,
Πλὴν φωλεὰ κισσοστεφὴς ἀλλοῦ μὲ περιμένει,
Καὶ σύντροφος μ' ἀναζητεῖ ἐκεῖ ὠρφανευμένη....
Τίς νὰ μὲ φέρῃ πρὸς αὐτήν; ποία πνοὴ ζεφύρων;
Κ' ἔχετε τῶν ἐρήμων μας τὸ θάλπος ἢ τὸ μύρον;

Ὁπόσον εἶν' εὐδαίμονες οἱ μὴ ὁδοιποροῦντες!
Φεῦ, εἰς τὰ ξένα τῆς χαρᾶς τὸ ἄνθος δὲν βλαστάνει.
Εὐδαίμονες οἱ τὴν καλὴν πατρίδα κατοικοῦντες·
Εἷς τοὺς θερμαίνει ἥλιος κ' ἓν μνῆμα τοὺς λαμβάνει!

Κατόπιν ἱκανῶν ὡρῶν ὀδυνηρᾶς πορείας
Ὁ πλάνης κάθηται ὠχρὸς εἰς ξένας ἐρημίας.
Χωρία βλέπει πέριξ του, οἰκίας διακρίνει,
Ἀλλὰ δὲν ἔχει ποῦ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνῃ....
Εἰς μίαν μετὰ συστολῆς καλύβην πλησιάζει,
Θέλει νὰ ἔμβῃ, ἀλλά, φεῦ! ὀδυνηρῶς διστάζει.
Τῆς θύρας θέτει ὄπισθεν τὴν ῥάβδον μὲ δειλίαν,
Κ' ἐνῷ ἐμβαίνει, ταπεινῶς ζητεῖ φιλοξενίαν.
Μ' ἓν μόνον κίνημα χειρὸς τοῦ οἴκου ὁ δεσπότης
Νὰ φύγῃ λέγει πρὸς αὐτόν, καὶ ὁ ταξειδιώτης
Ἐκ νέου μετὰ σιωπῆς τὴν ῥάβδον του λαμβάνει,
Καὶ μόνος φεύγ' εἰς ἀτραπὸν ἐρήμην ν' ἀποθάνῃ!

Ὦ, πόσον, πόσον εὐτυχεῖς εἶν' ὅσοι δὲν ἀφίνουν
Τὴν στέγην τῶν πατέρων των, τῶν πάππων των τὸ χῶμα·
Ὅσοι ἐκ τῶν οἰκείων των τὸ βῆμα δὲν μακρύνουν,
Καὶ ζῶσιν εἰς τὸ προσφιλὲς τῆς γενετῆς των δῶμα!

Ὦ μῦθοι, ὅσοι λέγεσθε πέριξ θερμῆς ἑστίας
Ἀπὸ τὸν πάππον τὸν καλὸν καλῆς οἰκογενείας·
Ἕξις ἀγάπης μαγική, ψυχῶν διακοινώσεις,
Καὶ διαχύσεις ἱεραὶ καρδίας ἀγαπώσης·
Ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως, ἀνταμοιβὴ τῶν πόνων!
Οἴμοι, δὲν σᾶς ἐγνώρισαν παρὰ ἐκεῖνοι μόνον,
Ὅσοι δὲν ἐγκατέλιπον τὰ πάτρια ἐδάφη.
Αὐτῶν εἰς τὴν πατρῴαν γῆν ὑψόνονται οἱ τάφοι,
Καὶ μὲ τὸ μύρον, θνήσκοντες, ἑνόνουν τῆς θρησκείας
Ἀκόμη καὶ τὰ δάκρυα τῆς μνήμονος φιλίας!

Ὁποίαν χαίρουν ὕπαρξιν οἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι,
Ὅσοι δὲν εἶδον ἑορτῆς καπνὸν εἰς χώραν ξένην·
Κἀνεὶς ἐκ τούτων δεξιὰν ἐπαίτου δὲν ἐκτείνει,
Κ' ἑνόνουσι τὴν κόνιν των μὲ κόνιν πεφιλμένην!

1861

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ

(Κατὰ τὴν Φρειδερίκην Βρέμερ).

Μίμησις

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα τί εἶναι;—προσωπεῖον
Τῆς λύπης, λάμπον κόσμημα ἡρωϊκῶν μαρτύρων·
Αἰγὶς καρδίας ἀτυχοῦς καὶ κίβδηλον χρυσίον....
Δάκρυον νόθον, ἄφωνος κραυγὴ καὶ στόνος εἴρων!

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα;... Εἶν' αἴγλ' εἰς τὴν σκοτίαν·
Εἶναι τὸ ψεῦδος τῶν πικρῶς ἐπὶ τῆς γῆς θρηνούντων·
Τὸ ἄνθος ὅπερ φύεται εἰς γῆν ἐπιταφίαν,
Ἀλαζονείας κάλυμμα τῶν ἐν σιγῇ ἀλγούντων!

Πιστεύουν τὸ μειδίαμα!... Καὶ ἡ γυνὴ τί πράττει,
Τί πράττει ὅταν προδοθῇ κ' ἐν σιωπῇ ἐκπνέῃ;
Ὁπόταν τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἡ κόλασις σπαράττῃ,
Καὶ ἡ καρδία της θρηνῇ;... Φεῦ· μειδιᾷ, δὲν κλαίει!

Ναί, μειδιᾷ· ὡς μειδιᾷ ἐπίσης ὅταν πάλιν
Ὠχρά, καὶ ὅλη τρέμουσα, εἰς πυρετὸν μανίας,
Τὴν ἄπιστον ἀντίζηλον λαμβάν' εἰς τὴν ἀγκάλην,
Καὶ κρύπτει, ἔμπλεως ὀργῆς, κραυγὴν ζηλοτυπίας....

Φεῦ! εἰς τὰ χείλη της φαιδρὸν μειδίαμα πλανᾶται
Καὶ ὅταν σύννους, ἥσυχος, μετὰ κρυφίαν πάλην
Ὁμολογῇ πῶς ἀγαπᾷ καὶ δὲν ἀνταγαπᾶται,
Καὶ θάπτει πόθον μάταιον εἰς σιωπὴν μεγάλην.

Καὶ τέλος, πάλιν μειδιᾷ ὁπόταν χάρις θεία
Εἰς τὴν καρδίαν της σιγὴν καὶ λήθην διαχύσῃ·
Καὶ μειδιᾷ κ' ἐν τῇ φρικτῇ ἐκείνῃ ἀγωνίᾳ,
Καθ' ἣν ἀρνεῖται ἡ ψυχὴ τὸ σῶμά της ν' ἀφήσῃ.

1866

Η ΦΘΙΣΙΚΗ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν).

Ἀπὸ τὰ μαῦρα σίδερα τῆς φυλακῆς μου μόνη,
Τὰ φύλλα βλέπω τῆς μυρτιᾶς π' ἀνθίζουνε μὲ χάρι·
Ὁ ἥλιος ἐζωντάνεψε, πετᾷ τὸ χηλιδόνι,
Καὶ πρασινίζει 'στοὺς ἀγροὺς τὸ πράσινο χορτάρι.
Ἐδῶ κοπάδια κάταστρα, καὶ πέρδικαις ἐπάνω,
Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

Ἄχ, εἶσ' ἐσὺ ποῦ τραγουδεῖς ἐρωτικὸ τραγοῦδι,
Ἀηδόνι μου· ναί, εἶσ' ἐσὺ π' ἀκούω πικραμένη·
Σὺ εἶσαι ποῦ μοσχοβολᾷς τῆς πασχαλιᾶς λουλοῦδι,
Καὶ ἴσως τώρ' ἀρχίνησε σιγά, σιγὰ νὰ βγαίνῃ
Τὸ ῥόδο 'στὴν ὁλόχαρη τριανταφυλλιὰ ἐπάνω·
Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

Σ αὐτὸ τοῦ μαρτυρίου μου τ' ἀκοίμητο κρεββάτι,
Ὅπου μ' ἐλπίδες ψεύτικαις τριγυρισμένη σβύνω,
Ὅπου μὲ τρώγει πυρετὸς καὶ δὲν σφαλνῶ τὸ μάτι,
Ὡσὰν λαμπάδα σβύνομαι, μαραίνομαι σὰν κρίνο....

Πονῶ, κουράσθηκα πολὺ καὶ δύσκολ' ἀνασαίνω·
Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι, κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ πεθαίνω!

1864

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Μίμησις

Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφους σκέπη,
Κ' ἡ νέα κόρη σκεπτικὴ καὶ κατηφὴς τὸν βλέπει.
Εἶναι περίλυπος ψυχὴ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλπίζει·
Ἀλλὰ οὐδεὶς τὸ αἴτιον τοῦ πόνου της γνωρίζει.
Καὶ οἱ γονεῖς της ἀγνοοῦν τὸν μύχιόν της πόνον,
Κ' ἡ νεαρά της ἀδελφή, ἡ κόρη τῶν λειμώνων.

—Εἰπέ μας, κόρη θελκτικὴ καὶ λυπημένη τόσον·
Νὰ σβύσῃς τῆς καρδίας σου δὲν δύνασαι τὴν νόσον;
Ζητεῖς ὡς ἡ λευκὴ χιὼν τοῦ ὄρους ν' ἀναλύσῃς!
Δὲν δύνασαι, δὲν δύνασαι καὶ σὺ νὰ λησμονήσῃς;
Μόνον αὐτὸν θ' ἀναπολῇς καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν,
Καὶ εἰς τὴν λάμπουσαν αὐγὴν κ' εἰς τὴν ὠχρὰν ἑσπέραν;

Καὶ ἀπεκρίθη κατηφής· —Ναί, θὰ τὸν λησμονήσω,
Ὁπόταν εἰς τὴν μαύρην γῆν τοὺς ὀφθαλμούς μου κλείσω·
Ὅταν εἰς ὕπνον ὕστατον τὰς χεῖράς μου σταυρώσουν,
Καὶ τὸ λευκόν μου σάβανον εἰς φέρετρον ἁπλώσουν! —
Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφους σκέπη,
Ἀλλὰ ἡ κόρη ἔπαυσε τὸν ἥλιον νὰ βλέπῃ....

1860

ΠΟΘΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Ἄχ! ἐὰν τώρα ἤρχετο ὁ τρισχγάπητός μου·
Ἐξαίφνης ἂν τὸν ἔβλεπα.... εἰς τὸ γλυκύ του στόμα
Πῶς θὰ ἐπέτα φλογερὸς εὐθὺς ὁ ἀσπασμός μου,
Κ' ἐκ λύκου ἂν τὸ ἔβλεπα αἱμόφυρτον ἀκόμα!
Πῶς ἤθελα τὴν χεῖρά του κρατεῖ τὴν πεφιλμένην,
Καὶ μ' ὄφιν ἂν τὴν ἔβλεπα εἰσέτι τυλιγμένην!

Πῶς νοῦν καὶ γλῶσσαν ἡ πνοὴ δὲν ἔχει τοῦ ἀνέμου,
Νὰ φέρῃ ὅλας εἰς αὐτὸν τὰς σκέψεις μου ἐν τάχει,
Κ' ἐκείνου πάλιν εἰς ἐμέ;... Ποία χαρά, Θεέ μου,
Δύω ψυχαί, ἂς θάλασσαι χωρίζουσι καὶ βράχοι,

Νὰ φεύγουν τὴν ἀπόστασιν, καὶ μὲ τὴν μεσημβρίαν
Νὰ γεφυρόνουν τὸν βορρᾶν μ' ἀγάπης ὁμιλίαν!

Θὰ ῥίψω τὸν καλλωπισμὸν τῆς νέας κόρης μᾶλλον·
Τὴν ἥβην μου τὴν δροσερὰν μὲ ῥάτον θὰ καλύψω,
Παρὰ ἐκεῖνον ν' ἀρνηθῶ καὶ ν' ἀγαπήσω ἄλλον·
Μὲ πίστιν τῆς ἀγάπης του τὴν πίστιν θ' ἀνταμείψω....
Ἄχ! ἐὰν τώρα ἤρχετο ὁ τρισαγάπητός μου,
Ἐὰν ἐξαίφνης ὁ Ἀλμὰρ ἐφαίνετο ἐμπρός μου!

1878

ΝΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΒΕΝΤΙΜΙΑΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΑΣΜΑ

I

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μυθιστορήματος ὁ Ἰβανώης).

(Τὸ ἄγριον τοῦτο ᾄσμα ψάλλει αἰχμάλωτος γραῖα Σαξωνὶς καθ' ἣν στιγμὴν θέτει πῦρ εἰς τὸν πύργον τοῦ Νορμανδοῦ δεσπότου της καὶ συγκροτεῖται μάχη μεταξὺ Σαξώνων καὶ Νορμανδῶν).

Α΄

Ἀκονίστε, ἀκονίστε τὸ γυαλιστερὸ μαχαῖρι,
Ὦ παιδιὰ τοῦ ἄσπρου Δράκου, ἀκονίστε το πολύ·
Ἀναψέ την τὴν λαμπάδα μὲ τὸ κάτισχνό σου χέρι,
Κόρη τοῦ Χεγγίστου (1) τώρα, Σαξωνίδα μου καλή!
Τί καλὰ ποῦ ἀκονίσθη· κάθε στῆθος πῶς ματιάζει·
Τὸ μαχαῖρι δὲ γυαλίζει γιὰ νὰ κόψῃ φαγητά.
Γιὰ τὸ θάλαμο τῆς νύφης ἡ λαμπάδα δὲν ταιριάζει·
Ἄχ, μυρίζει σὰν τὸ θειάφι, λάμψι πράσινη πετᾷ....
« Ἀκονίστε τὸ μαχαῖρι! » μαῦρος κόρακας φωνάζει·
« Φέξε, φέρε τὴ λαμπάδα! » κράζει ὁ Χάρος παρεκεῖ.
Ἀκονίστε τὸ μαχαῖρι, γυιοὶ τοῦ Δράκου, ποῦ σκουριάζει,
Ἄναψε λαμπάδα, κόρη τοῦ Χεγγίστου ἡρωϊκή!

---

(1) Ἥρως βασιλεὺς τῶν Σαξώνων.

Β΄

Εἰς τὸ φρούριο τοῦ θάνου χαμηλόνουνε τὸ γαῦρο
Μαῦρα σύννεφα, καὶ κράζει ὁ ἀητὸς μέσα 'ς αὐτά.
Μὴ φωνάζῃς, καβαλλάρη, ἀπ' τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο·
Τὸ τραπέζ' εἶναι στρωμένο κ' ἕτοιμα τὰ φαγητά....
Τοῦ Βαλχάστα (1) περιμένουν ἡ παρθέναις, εἶναι ὥρα·
Τοῦ Χεγγίστου θὰ σᾶς φέρῃ ἡ γενιὰ φίλους πολλούς....
Κόραις τοῦ Βαλχάστα, ρίξτε τὰ ξανθὰ μαλλιά σας τώρα,
Παίζετε τὰ τύμπανά σας καὶ φυσᾶτε τοὺς αὐλούς!
Πολλὰ τρέχουν νὰ σᾶς εὕρουν παλληκάρι' ἀνδρειωμένα,
Καὶ πολλά, πολλὰ κεφάλια ἀπ' τὸ Χάρο μετρημένα....

Γ΄

Εἰς τὸ φρούριο τοῦ θάνου σκοτεινὴ ἀρχίζει ὥρα,
Καὶ τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο λυπημένο χαμηλόνει·
Σὰν τὸ αἷμα τοῦ γενναίου θενὰ κοκκινήσῃ τώρα!...
Νά· τὴν ἀναμμένη χαίτη ἄρχισε νὰ τὴν σηκόνῃ
Κεῖνος ποῦ χαλᾷ τὸ λόγγο καὶ 'στὰ κάστρα βάζει πόδι....
Τὴ σημαία μέσ' στῆς φλόγαις ἀνεμίζει καὶ κρατεῖ,

---

(1) Οὐρὶ τοῦ Βορρᾶ.

Τὴ σημαία του τὴ μαύρη, τὴ μεγάλη, τὴ φλογώδη,
Κ' ἑτοιμάζει, κ' ἑτοιμάζει τὴν ἀπάνθρωπη γιορτή!
Χαρὰ ἔχει νὰ θερίζῃ τοῦ πολέμου τὰ παιδιά,
Κι' ἀγαπᾷ ζεστὸ τὸ αἷμα ἀπὸ ζωντανὴ καρδιά!

Δ'

Ὅλοι πρέπει νὰ χαθοῦνε· τὸ σπαθὶ τρυπᾷ, ματόνει,
Καὶ τὰ σιδερένια στήθη λόγχαις κονταριῶν περνοῦν·
Ἡ φωτιά, τῶν βασιλέων τὰ παλάτια κάνει σκόνη,
Καὶ ἡ μηχαναὶς τοὺς πύργους ἀπ' τὴ ρίζα τοὺς κινοῦν!
Ὅλοι θὰ χαθοῦν· ἡ γένναι τοῦ Χεγγίστου πάει, πάει·
Χάθη, στέρεψε τὸ αἷμα τοῦ καλοῦ παλληκαριοῦ,
Τώρα τ' ὄνομα τοῦ Χόρσα μαῦρος λάκκος θὰ τὸ φάῃ....
Μὴ τὴ μοῖρά σας φοβῆσθε, μή, παιδιὰ τοῦ μαχαιριοῦ!
Σὰν κρασὶ ζεστὸ τὸ αἷμα τὰ σπαθιά σας τώρ' ἂς πίνουν,
Καὶ κοπιάστε καὶ κοπιάστε 'στὸ τραπέζι τῆς σφαγῆς·
Θὰ σᾶς φέγγουνε ἡ φλόγαις ὁποῦ ἀνάφτουν καὶ δὲ σβύνουν,
Ποῦ τὴν νύχτα κοκκινίζουν σὰν τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς....
Πρὶν τὸ αἷμά σας παγώσῃ πελεκᾶτε, πελεκᾶτε,
Ὅσο παίζει τὸ σπαθί σας κ' ἔχει λύσσα ἡ ψυχή.
Ἀπὸ φόβο, ἀπὸ λύπη, τὸν ἐχθρὸ μὴν παραιτᾶτε·
Γιὰ ἐκδίκησι μιὰ ὥρα, μιὰ χτυπάει μοναχή....
Ἄχ, τοῦ μίσους μου τὴ δίψα καὶ ὁ χάρος δὲν τὴ σβύνει,
Θέλω, θέλω νὰ πεθάνω, μὰ ἡ ἔχθρα δὲν μ' ἀφίνει!

1863

ΣΕΡΒΙΚΟΝ ΑΣΜΑ

Μίμησις

(Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾄσμα, πραγματευόμενον τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἅλωσιν τῆς Σερβίας, εἶναι ἱστορικῶς ἀληθές, ὡς καὶ πολλὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἡρώων).

Α΄

Ὁ βασιλιᾶς ὁ Λάζαρος νύχτα βαθειὰ δειπνοῦσε,
Κ' ἡ ὥμορφη βασίλισσα Μηλίτσα τὸν κερνοῦσε.
Στ' ἄσπρο της χέρι ἔτρεμε τὸ ἀσημένιο τάσι,
Γιατὶ τῆς ἔλεγ' ἡ καρδιὰ κρυφὰ πῶς θὰ τὸν χάσῃ.
—Πέ μου, κορών' ἀτίμητη τῶν Σέρβων, εἶπε, πέ μου·
Τώρα ποῦ φεύγεις καὶ κινᾷς 'στὸ δρόμο τοῦ πολέμου
Μ' ὅλα τὰ παλληκάρια σου καὶ τοὺς πιστούς σου, ἕνα
Δὲν θεν' ἀφήσῃς ἀπ' αὐτοὺς ἀκόμη καὶ γιὰ μένα;
Ποιός, σὰν σοῦ γράφω, τὰ πικρὰ θὰ φέρνῃ γράμματά μου,
'Ανίσως μείνω μοναχὴ ἐδῶ;—Βασίλισσά μου,
'Απὸ τὰ παλληκάρια μου ὁποιο κι' ἂν θέλῃς κράτει
Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλό, 'στὸ δυνατὸ παλάτι.
—Τὸ Βόϊσκό μου ἤθελα τ' ἀγένειο παλληκάρι,
Τὸ Βόϊσκό μου, τὸ στερνὸ τῆς μάνας μου βλαστάρι.

—Αὔριον, ὅταν τῆς αὐγῆς ξαναπροβάλῃ τ' ἄστρο,
Κι' ὅλαις ἡ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξουνε 'στὸ κάστρο,
Ἔλα στὸν πρῶτο πύργο μας, κοντὰ 'στὴ Μαύρη Σκάλα·
Ὅλοι θὰ βγοῦνε ἀπ' ἐκεῖ, πεζοῦρα καὶ καβάλλα,
Οἱ Σέρβ' οἱ παινεμένοι,
Μὲ τὰ χαντσάρια τὰ κοντά, μὲ λόγχη διψασμένη.
Πρῶτο τὸ Βόϊσκο θὰ ἰδῇς τ' ἀγένειο παλληκάρι,
Μὲ τὴ σημαία τοῦ Σταυροῦ 'μπρὸς 'ς ὅλους καβαλλάρη.
Χαιρέτα τον, καὶ 'ς ὄνομα δικό μου πὲς νὰ δώσῃ
Εἰς ἄλλον τὴν περήφανη σημαία νὰ σηκώσῃ,
Κι' αὐτὸς νἀλθῇ σιμά σου
Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλὸ νὰ μένῃ συντροφιά σου.

. . . . . .

. . . . . .

Β΄

Τὴν ἄλλη μέρα, τῆς αὐγῆς σὰν ἔλαμψε τὸ ἄστρο,
Κι' ὅλαις ἡ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξανε 'στὸ κάστρο,
Βγῆκ' ἡ Μηλίτσα βιαστικὴ κ' ἐστάθη νὰ προσμένῃ·
'Εφάνηκε τὸ στράτευμα κι' ἀρχίνησε νὰ βγαίνῃ....
Τὸ Βόϊσκο εἶδε μπροστὰ ἀπ' ὅλους καβαλλάρη·
Εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ μαύρου του κυμάτιζε μὲ χάρι
Περήφαν' ἡ σημαία του, κι' ἀπάνω 'στὴν κορφή της
Ἔλαμπ' ὁλόχρυσος σταυρὸς σὰν ἥλιος, σὰν κομήτης....

Τὸ χαλινάρι του βαστᾷ καὶ λέγ' — 'Ιουγκουβίκη,
Δός 'ς ἄλλον τὴ σημαία μας, βάλ' τὸ σπαθὶ στὴ θήκη,
Καὶ 'στὴν Κροσκόβα κάθησε, ἂν μ' ἀγαπᾷς, μ' ἐμένα.
'Απὸ τὰ τόσ' ἀδέλφια μου, ἀπ' τὰ ἐννιά μου, ἕνα
'Ο Λάζαρος ἐδέχθηκε νὰ μείνῃ συντροφιά μου,
Κ' ἐσένα θέλει, Βόϊσκε, ἀπ' ὅλα ἡ καρδιά μου!
Κι' ὁ Βόϊσκος τῆς ἀπαντᾷ, κι' ὁ Βόϊσκος τῆς λέγει·
— Γύρνα στοῦ ἄσπρου πύργου σου, Βασίλισσα, τὴ στέγη.
Τὸν τιμημένο τόπο του σὲ ἄλλον ποιὸς ἀφίνει;
Ποιὸς ἔχει αἷμα στὴν καρδιὰ καὶ ὅλο δὲν τὸ χύνει;...
Στὸ πανηγύρι ἄφσε με τ' 'Αμσέλου νὰ κινήσω,
Σταλιά, σταλιὰ τὸ αἷμά μου γιὰ τὸ Χριστὸ νὰ χύσω.
Εἶπε, τὸ μαῦρό του κεντᾷ καὶ τρέχει νὰ προφθάσῃ
Τὰ παλληκάρια ποὖτρεχαν ἐμπρός του νὰ περάσῃ.
Καὶ ἡ Μηλίτσα ἔπεσε σὰν κρίνο ποὖ λυγίζει.
'Απὸ μακρυὰ ὁ Λάζαρος τὴ βλέπει καὶ δακρύζει·
Γύρω, τριγύρω του κυττᾷ, κι' ἀπάνω ἀπ' τἄλογό του
Τὸ Γολοβάνο ἐφώναξε, τὸ δοῦλο τὸν πιστό του.
— Σήκωσε τὴ Βασίλισσα, τοῦ λέγει· μὴν ἀργήσῃς
Εἰς τὸ παλάτι νὰ τὴν πᾷς καὶ μὴ τὴν παραιτήσῃς!
Στοῦ Γολοβάνου τὴ μορφὴ ἡ λύπη ἐζωγραφήθη·
Κατέβη ἀπὸ τἄλογο, σὰν ἄνεμος ἐχύθη,
Σηκόνει τὴ Βασίλισσα, τὴν πάει στὸ παλάτι,
Ξαναπηδᾷ στὸ ἄτι,
Τὸ ἄλογό του σπηρουνιὰ ἀλύπητη φτερόνει,
Φθάνει στὸ στράτευμα κ' ἐκεῖ μπροστὰ τὸ χαλινόνει!

Γ'

Κ' ἡ νύχτα σὰν ἐπέρασε, τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα
Δυὼ κόρακες κατάμαυροι ἐσχίζαν τὸν ἀέρα·
'Απ' τοῦ 'Αμσέλου γύριζαν τὸ δρόμο κουρασμένοι,
Καὶ στὸ παλάτι κάθησαν τῆς Κρόσκοβας θλιμμένοι,
'Εκεῖ ποῦ εἶχ' ὁ Λάζαρος τὸν ἀψηλό του θρόνο.
Καὶ εἶπ' ὁ μαῦρος μηνυτὴς στὸν ἄλλονε μὲ πόνο·
—Αὐτὸ εἶν' τὸ περήφανο τοῦ Λάζαρου παλάτι;
Τάχα νὰ βρίσκεται ψυχή, νὰ βρίσκετ' ἕνα μάτι
Στοὺς πύργους τούτους ἀνοιχτό;...—Κάνεις δὲν ἀποκρίθη·
Μὰ ἡ Μηλίτσα τ' ἄκουσε καὶ μήνυμα ἐφοβήθη....
Δίχως νὰ στρέψῃ 'στὰ πουλιὰ καὶ μάτι νὰ σηκώσῃ,
—Κόρακες μαῦροι, ἐφώναξε, ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
Νᾶναι καλὸ τὸ μήνυμα ποῦ φέρνετε σ' ἐμένα!
Πέστε μου πόθεν ἔρχεσθε καὶ εἶσθ' αἱματωμένα;
Ποιαὶς ρεμματιαὶς περάσετε, ποιοὺς κάμπους καὶ ποιὰ ράχη;
Μὴν ἔρχεσθ' ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀπ' τὴ μεγάλη μάχη;
—Εὐγενικιὰ βασίλισσα, Μηλίτσα τοῦ Λαζάρου·
'Απὸ τὸν κάμπο ἐρχόμαστε τ' 'Αμσέλου καὶ τοῦ Χάρου.
Ἦταν ἡ μάχη μακελλειό, ὁ πόλεμος μεγάλος·
Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπέσανε κι' ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος
'Απὸ τὰ δύω μέρη!
'Ολίγους Τούρκους ἄφησε τοῦ Σέρβου τὸ μαχαῖρι,

Μὰ κι' ὅλ' οἱ Σέρβοι ἐπέσανε.... Κεῖνοι ποῦ ζοῦν ἀκόμα,
Ἔχουν στὸ δρόμο τὴ ψυχὴ καὶ τὸ κορμὶ στὸ χῶμα....
Ἐχθὲς τραπέζι ἔδωκε ὁ Χάρος στὴ γενιά μας,
Κ' ἐμάκρυναν τὰ νύχια μας, θεριέψαν τὰ φτερά μας.
Αἷμα μᾶς φίλεψε πολὺ καὶ σάρκ' ἀνδρειωμένη,
Κι' ἀλλάξαμε τὴ φορεσιὰ μ' αὐτὴ τὴ ματωμένη!—
Τὴν ὥρα ἐκείνη πρόβαλε ἐκεῖ ὁ Μιλονδῖνος,
Ὁ πιστεμμένος δοῦλός της, κατάχλωμος σὰν κρίνος.
Σπασμένο, μὲ τ' ἀριστερό, κρατοῦσε τὸ δεξί του·
Δέκα ἑπτὰ εἶχε πληγαὶς σπαρμέναις στὸ κορμί του,
Κ' αἵματα γεμάτα, τ' ἄλογο, τὰ ροῦχα, τ' ἅρματά του·
—Πές μου, τοῦ εἶπε κ' ἔτρεξε κατάχλωμη κοντά του·
Ὁ Λάζαρός μου ἔπεσε μὲ προδοσιὰ στὴ μάχη;
Ἀλήθεια μὲ τὸ αἷμά του τ' Ἀμσέλο πῶς ἐβράχη;
Κ' ἐκεῖνος·—Πρῶτα μὲ νερὸ δροσάτο ράντισέ με,
Καὶ μὲ τὴ χάρι τοῦ κρασιοῦ κομμάτι στήριξέ με·
Ἔχει τὸ αἷμά μου φωτιὰ καὶ γαύγισμα πολέμου....
Καὶ τοὔπε σὰν συνέφερε καὶ πάλι·—Τώρα, πέ μου,
Πῶς ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὁ Λάζαρος, κι' ὁ γέρος
Ὁ ξακουστὸς πατέρας μου Ἰούγκος; Σὲ ποιὸ μέρος
Τὰ χιονισμένα του μαλλιὰ τ' ἀγέρι ἀνεμίζει;...
Καὶ τὰ ἐννιὰ τ' ἀδέλφια μου ὅλα ἐπέσαν, ὅλα;
Οὔτ' ἕνα, οὔτ' ὁ Βόϊσκος τὸ φῶς δὲν ἀντικρύζει;
Κεῖνα τὰ μάτια ἐκλείσανε τὰ δυὼ τ' ἀκτινοβόλα;
Καὶ μιὰ στιγμὴ ἐστάθηκε ἀπὸ τὸ καρδιοχτύπι,
Καὶ εἶπε πάλι·—Ἔπεσε καὶ ὁ Μιλόσκης; Λείπει

Καὶ τὸ μονάκριβο παιδὶ τοῦ Βάνου στὸ σκοτάδι;
Κι' ὁ Βούκης πούλεγα γαμπρό, ταξείδεψε στὸν ᾅδη;
Καὶ εἶπ' ἐκεῖνος μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη·
—Ὅλοι αὐτοί, Βασίλισσα, κοιμοῦνται πεθαμμένοι.
Ἡ μαύρη γῆ ἐβούλιαξε ἀπ' τῶν κορμιῶν τὸ βάρος!
Ἐκεῖ ποῦ κρυφοσκότωσε τὸν Λάζαρον ὁ Χάρος,
Ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς τουρκιᾶς τὸ χῶμα ἐζυμώθη,
Κι' ἀπὸ κομμάτια κόνταριῶν ψηλὸς σωρὸς σηκώθη!
Τοὺς μπροστινοὺς ὁ γέροντας Ἰοῦγκος ὡδηγοῦσε,
Μ' ἀπὸ τοὺς πρώτους ἔπεσεν ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσε.
Γύρω, τριγύρω τὰ ἐννιὰ παιδιά του ἐκεῖ πέρα,
Ὡσὰν ὀχύρωμα τιμῆς κυκλόνουν τὸν πατέρα.
Ὁ Βόϊσκος ἀπ' τὰ ἐννιὰ τ' ἀδέλφια ἀκόμη ζοῦσε·
Δρεπάνι χάρου γιὰ σπαθὶ στὸ χέρι του κρατοῦσε,
Καὶ τὴν τουρκιὰ ἐσκόρπιζε κ' ἐπέτα στὸ σκοτάδι,
Ὡσὰν γεράκι ἄγριο περιστεριῶν κοπάδι.
Δείχνει τὸν τόπο, ποῦ ὁ γυιὸς τοῦ Βάνου ἐξαπλώθη,
Σωρὸς κορμιῶν.... Ὁ δυνατὸς Μιλόσκης ἐσκοτώθη
Ὑστερινός, πρὸς τὸ θολὸ ποτάμι, στὴ Συμίτσα·
Τὸν κρότο δὲν τὰν ἄκουσες, βασίλισσα Μηλίτσα,
Καὶ τὸ σεισμό, σὰν ἔπεσε τῶν Σέρβων τὸ λειοντάρι;
Τοῦ ποταμοῦ ἐσκέπασε ταὶς ὄχθαις μὲ κουφάρι
Καὶ σάρκα Γενιτσάρου.
Μέσα σ' ἐκείνους βρίσκεται ποῦ φίλεψε τοῦ Χάρου,
Κι' ὁ ἄγριος Σουλτὰν-Μουράτ, ἀκέφαλος στὴ σκόνη.
Δόξα Θεοῦ τὸν ἥρωα Μιλόσκη νὰ χρυσόνη.

Κ' ἐκείνους ὅπου κοίτονται ὁλόγυρα κοντά του!
Καρδιᾶς τραγοῦδι νὰ γενῇ καὶ μάχης τόνομά του,
Νὰ τῶχῃ πάντα ἡ λεβεντιὰ κι' ἡ ὠμορφιὰ στὸ στόμα·
Κι' ὅσο τ' Ἀμσέλου βρίσκεται τὸ ματωμένο χῶμα,
Μιὰ στὴ Σερβία ἐκκλησιά, σπαθὶ σὲ Σέρβου χέρι,
Νὰ τραγουδοῦν τὴ δόξα του νέοι, παιδιὰ καὶ γέροι!
Ὅμως τὸ Βούκη τὸ δειλό, τὸν ἄτιμο στρατιώτη,
Νὰ τονὲ δέρνῃ τοῦ Θεοῦ κατάρα τὸν προδότη.
Γι' αὐτὸν ἐχάθη ὁ Λάζαρος καὶ τὰ στρατεύματά του·
Κατάρα εἰς τὸ λάκκο του, κατάρα 'ς τόνομά του!

1878

Ο ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Α΄

—Ποῦ ἦσο κ' ἔρχεσαι ὠχρός, υἱέ μου, καὶ βραδύπους;
—Ὦ μῆτερ, ἀπὸ τὴν ἀκτὴν θαλάσσης ἀτιθάσσου.
—Τί ἔκαμνες εἰς τὴν ἀκτήν;—Ἐπότιζα τοὺς ἵππους.
—Πλὴν ποῖος ἐκηλίδωσε τὸ νέον ἔνδυμά σου;
—Οἱ ἵπποι μου, τὸν βόρβορον πατοῦντες πρὸ ποδῶν μου.
—Καὶ διατί τὸ ξίφος σου τὸ αἷμα ἐρυθραίνει;
—Διότι ἔπληξα μ' αὐτὸ τὸν μόνον ἀδελφόν μου!
—Καὶ ἤδη ὁ ἐπάρατος υἱός μου ποῦ πηγαίνει;

—Μακρὰν πολύ, πολὺ μακράν, εἰς ξένας παραλίας....
—Τὸν γηραιὸν πατέρα σου ποῦ εἶδες τελευταῖον;
—Εἰς τὸν δρυμῶνα κόπτοντα τὰ ξύλα τῆς ἑστίας·
Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἐπανίδῃ πλέον!

Β΄

—Ποῦ ἄφησες τὴν γραῖάν σου μητέρα, δέν μοι λέγεις;
—Ἔρια νήθει κάτωθεν τῆς πατρικῆς μου στέγης·
Κ' ἐκείνη μ' ἀπεδίωξε, δὲν θέλει νὰ μὲ ἴδῃ....
—Καὶ τὴν φαιδράν σου σύζυγον ποῦ τὴν ἀφῆκες ἤδη;
—Ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέπτην της, πλὴν τώρα δὲν μὲ θέλει·
Δι' ἄλλον καλλωπίζεται, δι' ἄλλον ἀνατέλλει.
—Καὶ τὴν φιλτάτην κόρην σου τὴν νέαν χελιδόνα;
—Συλλέγει χαμοκέρασα, μακράν, εἰς τὸν δρυμῶνα.
Μὲ εἶδε κ' ἔστρεψεν ἀλλοῦ τὸ βλέμμα της τὸ νέον·
Κ' ἐκείνη δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἀπαντήσῃ πλέον....
—Καὶ πότε ἡ ἑστία σου νὰ σ' ἐπανίδῃ μέλλει;
—Ὅταν ὁ φοῖβος ἐκ δυσμῶν, ὦ μῆτερ, θ' ἀνατέλλῃ,
Ὅταν οἱ λίθοι πλεύσωσιν εἰς τὰ νερὰ ὡς φύλλα,
Καὶ εἰς ἀβύσσους θαλασσῶν εἰσδύσωσι τὰ πτίλα·
Ὁπόταν ὅλ' οἱ ἄνθρωποι ἀπάντων τῶν αἰώνων
Εἰς τοῦ Θεοῦ ἐμφανισθοῦν τὸν νεφελώδη θρόνον!

1878

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

(Κατὰ τὸ Δανικόν).

Μίμησις

Α΄

Τὴν νύκτα ὁ ἱππότης Ἂζ τὸν ἵππον του λαμβάνει,
Κ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν αὐγὴν τῆς νέας Ἔλσης φθάνει.
Τοὺς ἀρραβῶνάς του τελεῖ, πλὴν μὴν παρῆλθε μόνον,
Κ' ὑπὸ τὴν μαύρην γῆν ὁ Ἂζ κοιμᾶται τῶν δρυμώνων.

Ἡ Ἔλση κλαίει καὶ σκληρῶς τὴν κεφαλήν της κρούει.
Ὁ Ἂζ ἀπὸ τὴν κλίνην του τὴν κάτω τὴν ἀκούει·
Τὰ ἐσπαρμένα του ὀστᾶ μετὰ σπουδῆς συνάζει,
Τὰ συναρμόζει τρίζοντα, τοὺς σκώληκας τινάζει,
Κ' ἐγείρεται, τὸ φέρετρον λαμβάνων εἰς τὸν ὦμον,
Καὶ βαίνει πρὸς τῆς παλαιᾶς ἀγάπης του τὸν δρόμον....

Κτυπᾷ μὲ τὸ φορεῖόν του τοῦ οἴκου της τὴν θύραν·
—Ἄνοιξον, Ἔλση! ἔκραξε πρὸς τὴν παρθένον χήραν.

—Ἂν ἦσαι σὺ ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ἐὰν ἦσαι,
Ὤ, τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα νὰ εἴπῃς μὴ ἀρνῆσαι!
—Ἄνοιξε, κόρη! τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προφέρω·
Μ' ἐκούρασεν ὁ οἶκός μου ὃν εἰς τοὺς ὤμους φέρω!

Ὁ ἔρως ὑπερίσχυσεν· ἀνοίγει παραφόρως
Τὴν θύραν, καὶ ὁ ζοφερὸς εἰσῆλθεν ὁδοιπόρος....
Πλήρης χαρᾶς εἰς τὴν λευκὴν τὸν ἔθλιψεν ἀγκάλην·
—Ὦ Ἄζ! σὺ εἶσαι, εἶσαι σύ· μοὶ ἀπεδόθης πάλιν!
Εἶν' ἀληθές, εἶσαι νεκρός, σὲ ἤλλαξε τὸ χῶμα,
Πλὴν τώρα, τώρα σ' ἀγαπῶ πλειότερον ἀκόμα!

Μὲ τοὺς λευκοὺς δακτύλους της τὴν κόμην του κτενίζει,
Κ' εἰς πᾶσαν τρίχα του χρυσῆν, ἣν τρέμουσα χωρίζει,
Δακρύων χύνει χείμαρρον, καὶ μειδιᾷ καὶ κλαίει,
Καὶ τῆς βραδείας του πνοῆς τὸ ψῦχος ἀναπνέει.

Β΄

Σιωπηλὸς τὴν ἔβλεπεν....Ἀφῆκε τὸ φορεῖον,
Κ' εἰς τὴν ἑστίαν ὥρμησε νὰ θερμανθῇ πλησίον....
Ἐνηγκαλίσθη τὴν πυράν, κ' ἠκούετο ὁ ἦχος
Κροτούντων τῶν ὀδόντων του ἀπὸ θανάτου ψῦχος.

—Ἔλση!—Ὤ, λάλει· ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα χείλη,
Καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἔλσην σου ὡς ἄλλοτε ὁμίλει!
—Ἀπέμαθον νὰ ὁμιλῶ· ἡμεῖς, δὲν ὁμιλοῦμεν.
—Ὢ Ἄζ!..—Ἐκεῖ, ῥεμβάζομεν καὶ τὸν Θεὸν ζητοῦμεν.
—Κ' ἐγὼ νὰ ἔλθω, λάβε με μαζῆ σου· εὐσπλαγχνία!
—Εἶναι στενά, πολὺ στενὰ καὶ ψῦχος καὶ σκοτία....
—Ἀλλοίμονον, εἶναι βαρὺ ἐπάνω σας τὸ μνῆμα;
—Πολὺ βαρύ, ὅμως πολὺ βαρύτερον τὸ κρῖμα....
—Εἰπέ με, Ἄζ, ἀγάπη μου, ὑπὸ τὸ μαῦρον χῶμα
Τί κάμνεις;... μὲ ἀναπολεῖς κ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀκόμα;
—Ὅταν δὲν κλαίῃς, μοῦ κοσμοῦν τὸ φέρετρον μυρσίναι,
Ἀλλ' ὅμως πλῆρες αἵματος, ὁπόταν κλαίῃς, εἶναι.
—Ὤ, σίγα!—Ὅμως, λέγε με, ὁ ἥλιός σας, κόρη,
Ἀκόμη λάμπει, χύνει φῶς καὶ θάλπος εἰς τὰ ὄρη;
—Ναί, λάμπει!—Ἡμεῖς, ἥλιον δὲν ἔχομεν.... Ἀκόμα
Θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ καὶ παγωμένον σῶμα;...
—Θερμαίνει μόνον εὐτυχεῖς!—Ἡμᾶς, δὲν μᾶς θερμαίνει·
Κ' ἔχετε ῥόδα πάντοτε, ὦ Ἔλση πεφιλμένη;—
Τὴν ἔβλεπε, τὴν ἔβλεπε μὲ τὸ βαθύ του ὄμμα·
Ἐξαίφνης·—Ἔλση, ἔκραξε, μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμα;
Ἡ κόρ' εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν κρύαν ἐβυθίσθη,
Καὶ ἡ ζωὴ τὸν θάνατον θερμῶς ἐνηγκαλίσθη....
Αἴφνης φωνὴ ἀντήχησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνέμων·
Ἠγέρθη, τὴν ἀπώθησε καὶ ἠκροᾶτο τρέμων....
—Μὲ κράζει, εἶπεν, ὁ λευκὸς ἀλέκτωρ ἀπὸ κάτω·
Μὲ λέγει ὅτι τὴν ζωὴν ἣν ἔκλεψα ταράττω....

Πηγαίνω μὴ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους παροργίσω.
Ὤ, πόσον εἶσθε εὐτυχεῖς οἱ μένοντες ὀπίσω!
Ἡ Ἄλση τὸν ἐμπόδισε μ' ἀπελπισίας σχῆμα.
—Μὴ κλαίῃς, μή· εἶναι βαρύ, εἶναι μεγάλον κρῖμα.
Ἄφες νὰ φύγω, μὲ καλοῦν· ἐσήμανεν ἡ ὥρα·
Ἀκούεις;... καὶ ὁ ἐρυθρὸς ἀλέκτωρ κράζει τώρα!—
Ἐπὶ τῶν ὤμων κατηφὴς λαμβάνει τὸ φορεῖον,
Καὶ προχωρεῖ κλονούμενος εἰς τὸ νεκροταφεῖον.
Ἦτον ἀπαρηγόρητος, διότι ἡ μνηστή του,
Ἀπεγνωσμένη, κλαίουσα, ἐβάδιζε μαζῆ του.
Ἀλλ' ὅτε, ὅτε ἄφησαν τὸ δάσος τὸ πλησίον,
Καὶ σιωπῶντες ἔφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον,
Τοῦ Ἂζ ἡ κόμη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἡ πλουσία·
Καὶ ὅτε πάλιν ἡ μικρὰ ἐφάνη ἐκκλησία,
Ἡ ὄψις του ὠχρίασε,
Καὶ τεθλιμμένος εἰς σταυρὸν μνημείου ἐπλησίασε!
—Ἄκουσον, Ἄλση· μὴ θρηνῇς, ἀγάπη μου, ματαίως·
Ἰδέ, ἰδὲ τὸν οὐρανὸν ὁπόσον εἶν' ὡραῖος!
Κ' ἐν ᾧ ἡ κόρη ἔνδακρυς ἀνύψονε τὸ βλέμμα,
Ἐκεῖνος εἰς τὸ μνῆμά του εἰσέδυσεν ἠρέμα ...
Ὅτε τὸ κατεβίβασε, τὸν Ἂζ δὲν εἶδε πλέον·
Ἐθρήνει μόνον ὁ βορρᾶς εἰς τὰς ἰτέας πνέων,
Κ' ἐστράφη μὲ κλονούμενον εἰς τὴν οἰκίαν βῆμα.
Παρῆλθε μήν, καὶ ἤνοιξαν καὶ δι' ἐκείνην μνῆμα!

1863

ΜΗΤΡΟΣ ΕΠΑΝΟΔΟΣ

(Κατὰ τὸ Δανικόν).

Μίμησις

Α΄

Σ' ἕνα νησὶ χαρούμενος πηγαίνει ὁ Κωσταντῖνος·
Γυναῖκα παίρνει λυγερή, γλυκειὰ γαλανομμάτα.
Σὲ μία γλάστρα ἐξύσανε σὰ γιασεμὶ καὶ κρίνος,
Κ' ἕξη παιδάκια ὁ Θεὸς τοὺς χάρισε δροσάτα.
Μὰ γείνηκε κατάμαυρο ὁ χάρος χειλιδόνι,
Καὶ μιὰν αὐγὴ τὴ λυγερὴ πηγαίνει καὶ λαβόνει.

Β΄

Ἄλλη γυναῖκ' ἀπ' τὸ νησὶ ὁ Κωσταντῖνος παίρνει·
Μιὰ μαυρομμάτα ὥμορφη καὶ σπίτι του τὴ φέρνει.
Ἦταν ἡ νύφη ἄπονη ψυχή, καρδιὰ στρημμένη·
Στὴ θύρα φθάνει τοῦ σπιτιοῦ μὲ κεφαλὴ ὑψωμένη...
Ἐκεῖ τὰ ἕξη ὀρφανὰ θρηνοῦσαν μαζωμένα·
Ἦταν πολὺ τὰ δύστυχα παιδάκια πικραμένα....

Τὰ σπρώχνει μὲ τὸ πόδι της καὶ μπαίνει· δὲν ἀφίνει
Ψωμὶ νὰ φᾶνε, τὸ νερὸ ὀλίγο τοὺς τὸ δίνει,
Καὶ λέγει· « πεῖνα θἄχετε καὶ δίψα· » τοὺς σηκόνει
Τ' ἄσπρα μαξελαράκια τους, τὸ κάτασπρο σεντόνι,
Καὶ λέγει· « μέσα στ' ἄχερα θὰ κοίτεσθε τὸ βράδυ· »
Τοὺς παίρνει τὰ κεράκια τους καὶ λέγει· « στὸ σκοτάδι
Θὰ μένετε, τὰ ὀρφανὰ δὲν ἔχουν φῶς κανένα·
Πηγαίνετε τὴ μάνα σας νὰ βρῆτε, ξένη γέννα! »

Γ'

Ἡ μέρα σὰν ἐπέρασε, τὸ βράδυ, πολὺ βράδυ,
Συμμαζωμένα τὰ μικρὰ ἐκλαίγαν στὸ σκοτάδι,
Καὶ τ' ἄκουσε ἡ μάνα τους ἀπὸ τὸ μαῦρο χῶμα,
Γιατὶ μιὰ μάνα καὶ νεκρὴ μπορεῖ ν' ἀκούσῃ ἀκόμα!
Τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυναν τὰ ἔρημα παιδιά της,
Στὸ φέρετρό της μπαίνανε, σταλάζαν στὴν καρδιά της.
« Θὰ πάγω! » λέγει· ἀπ' τὴ γῆ σηκόνεται τὴ μαύρη,
Καὶ τὸ Θεὸ μὲ τῆς στοργῆς τὸ φῶς πηγαίνει ναΰρῃ....
« Θεέ μου, λέγει· δὲν μπορῶ νὰ πάγω στὰ μικρά μου; »
Κ' ἐμπρός του γέρν' ἡ κεφαλὴ τῆς πεθαμμένης χάμου.
Καὶ τόσο τὸν παρακαλεῖ καὶ τόσο τοῦ ἐδεήθη,
Ὅπου ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς στὸν πόνο της λυπήθη·
« Πήγαινε, εἶπε, κ' ἔρχεσαι πρὶν ξημερώσῃ πάλι. »
Στὰ γόνατά της ἡ νεκρὴ σηκώθη ἀγάλι, ἀγάλι,

Ὁ τάφος μισοάνοιξε μονάχος του καὶ βγαίνει,
Καὶ στέκεται νὰ θυμηθῇ ὁ δρόμος ποῦ πηγαίνει....
Κινᾷ στὴ χώρα· τὰ σκυλιὰ ὀπίσω της οὐρλιάζαν,
Τὴν κεφαλὴ σηκόνανε καὶ τὴ νεκρὴ ἐκυττάζαν.
....Φθάνει στὸ σπίτι της· ἐκεῖ στὴ θύρ' ἀκουμπισμένη
Τὴν πειὸ μεγάλη κόρη της εὑρῆκε ἡ πεθαμμένη·
—Πῶς στέκεις, κόρη μου γλυκειά, τῆς λέγει, μοναχή σου;
Ποῦ εἶν' ἡ ἀδελφοῦλαίς σου; ποῦ εἶν' οἱ ἀδελφοί σου;
—Δὲν εἶσαι σὺ ἡ μανοῦλά μου, τῆς εἶπε πικραμένα·
Εἶχα μητέρα γελαστὴ κι' ὡραία σὰν κ' ἐμένα,
Μὲ μάγουλα τριαντάφυλλο καὶ ὄψι χιονισμένη·
Σὺ ἔχεις πρόσωπο χλωμὸ καὶ μοιάζεις πεθαμμένη....
—Πῶς θέλεις νᾶμαι ὥμορφη καὶ γελαστή, μικρή μου,
Ὅπου ὁ Χάρος κοίτεται μερόνυχτα μαζῆ μου;
Πῶς νἄχω μῆλο μάγουλο καὶ ὄψι χιονισμένη,
Ποῦ μὲ σκεπάζει φέρετρο καὶ τάφος μὲ χλωμαίνει;

Δ΄

Μπαίνει στὸ δῶμα τῶν παιδιῶν· τὰ βρίσκει τὰ καϋμμένα
Στὸ ἀχερένιο στρῶμά τους χλωμὰ καὶ δακρυσμένα.
Τὸ ξεσχισμένο φόρεμα τοῦ πρώτου διορθόνει·
Χτενίζει εὐθὺς τὸ δεύτερο, τὸ τρίτο ἀνασηκόνει,
Χαϊδεύει τὰ μικρότερα καὶ τὸ μωρό της πιάνει,
Στὰ γόνατά της τὤβαλε ὡτὰν νὰ τὸ βυζάνῃ....

Καὶ εἰς τὴ μεγαλείτερη γυρνῶντας θυγατέρα,
Τῆς λέγει· «πὲς τοῦ Κωσταντῆ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ πέρα!»
Σὰν ἦλθ' ἐκεῖνος, ἡ νεκρὴ τοῦ λέγει θυμωμένα·
« Σοῦ ἄφησα γιὰ τὰ παιδιὰ ψωμί, καὶ πεινασμένα
« Τὰ βρίσκω· ἄσπρα σ' ἄφησα χιονάτα μαξελάρια,
« Καὶ τὰ παιδιά μου κοίτονται ἀπάνω στὰ χορτάρια.
« Τόσα κεριὰ παραίτησα γιὰ νἄχουν φῶς τὸ βράδυ,
« Καὶ τρομασμένα κοίτονται στὸ ἄγριο σκοτάδι!
« Ἔχε τὸ νοῦ σου, Κωσταντῆ!....» Καὶ τῆς νεκρῆς τὸ μάτι
Φωσφόρισε στὰ σκοτεινὰ κ' ἐστάθηκε κομμάτι.—
« Ἡ θύραις, εἶπε, τοὐρανοῦ ἀνοίξανε, χαράζει·
« Τὸ μαῦρο ὀρνίθι ἐλάλησε καὶ τ' ἄσπρο μὲ φωνάζει.
« Νὰ μείνω περισσότερο δὲν ἠμπορῶ....» ἐστάθη,
Τὰ ὀρφανά της κύτταξε, ἐστέναξε κ' ἐχάθη!

Ε'

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Κωσταντῆς κ' ἡ μητρυιὰ ἐκείνη
Ἐδείχνανε στὰ ἔρημα παιδάκια καλωσύνη.
Κι' ὅταν ἀκοῦγαν τὰ σκυλιὰ νὰ κλαῖνε μέσ' στὸ δρόμο,
Σηκόνουνταν μὲ τρόμο
Κι' ἄσπρο ψωμὶ στὰ ὀρφανὰ ἐδίναν φοβισμένοι,
Γιατί ἐτρέμαν μὴ φανῇ καὶ πάλ' ἡ πεθαμμένη!...

1873

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΠΙΚΑ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ..... Σελ. 7
ΑΛΦΡΕΔΟΣ..... » 45
ΛΥΔΙΑ..... » 131
ΕΠΙΟΡΚΙΑ..... » 161

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΦΑΣΜΑΤΑ Β. ΟΥΓΓΩ..... » 259
ΣΙΛΔ-ΑΡΟΛΔΟΥ Ἀπόσπασμα..... » 267
ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ Α. ΣΟΥΤΣΟΥ (Ἀπόσπασμα)..... » 282
ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΛΑΜΕΝΑΙ..... » 287
Ο ΞΕΝΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ..... » 291
ΤΟ ΜΕΪΔΙΑΜΑ..... » 294
Η ΦΘΙΣΙΚΗ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ..... » 296
ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ..... » 297
ΠΟΘΟΣ..... » 298
ΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ ΙΒΑΝΩΗ..... » 300
ΣΕΡΒΙΚΟΝ ΑΣΜΑ..... » 303
Ο ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ..... » 309
Ο ΝΕΚΡΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ..... » 311
ΜΗΤΡΟΣ ΕΠΑΝΟΔΟΣ..... » 315

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ" ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1978

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελὶς 13, στίχος 8, Ἀντὶ ψυχορραγοῦντος ἦχοι, ἀνάγνωθι· ψυχορραγοῦντες ἦχοι,

» 22, » 16, » Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα τῆς μητρός του.
Ἀνάγνωθι· Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα· τῆς μητρός του.

» 27, » 3, » ἱστάμενος· ἱστάμενον

» 33, » 12, » Ὅτε εὑρέθην· Ὁπότ' εὑρέθην

» 50, » 10, » Καὶ τῶν ἑταίρων τὰς νεκρὰς καρδίας·
Καὶ τῆς ἑταίρας τὴν νεκρὰν καρδίαν

» 65, » 5, » ἀνελθών· ἐξελθών.

» » » 12, » ἂν τοῦ ἔμενεν· ἂν τῷ ἔμενεν.

» 74, » 17, » Καὶ ὁ Ἀλφρέδος κατηφής· Καὶ ὁ Ἀλφρέδος;... Κατηφής

» 88, » 20, » Πλὴν ἴσως δὲν ὑποχωρεῖ κ' εἰς πλοῦτον ἡγεμόνος·
Ἀλλ' εἶναι πλουσιώτερος ἀκόμη κ' ἡγεμόνος,

» 92, » 23, » Ἐκ μέρους πάντων· ἄνακτα ἐσὲ διακηρύττω·
Ἐκ μέρους πάντων ἄνακτα, Ἐρρῶκε, σὲ κηρύττω·

» 93, » 10, » ἐὰν τὸ ἐνθυμῆσαι· θαρρῶ, τὸ ἐνθυμεῖσαι,

» 104, » 8, » Εἴμεθα· Ἤμεθα

» 109, » 16, » ἐν ᾧ ἀρκεῖ ἡ μία· ἐν ᾧ ἀρκεῖ καὶ μία.

» 168, » 24, » Διὰ τὸ μέλλον προπετὴς ὁρκίζεται ἡ γλῶσσα;
Τολμήσῃ νὰ μὲ ὁρκισθῇ ἡ εὔπιστός σου γλῶσσα;

» 171, » 19, » τὸ ὄμματα· τὰ ὄμματα.
